

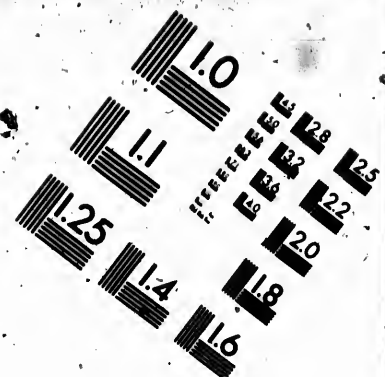
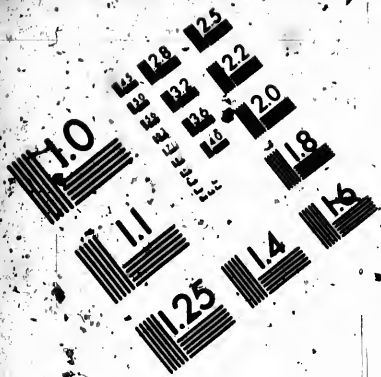
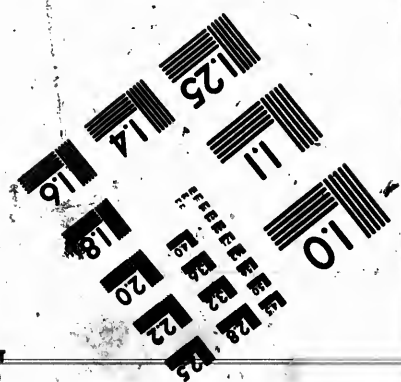
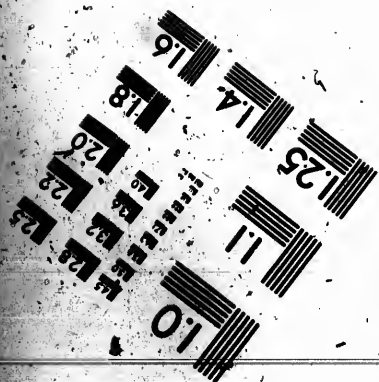
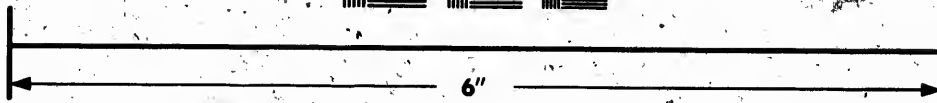
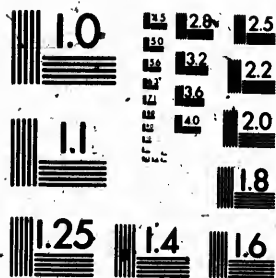

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1987

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'In
lui
ex
bib
rep
dan
ci-d

- ☐ Coloured covers/
Couverture de couleur
- ☐ Covers damaged/
Couverture endommagée
- ☐ Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- ☐ Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- ☐ Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- ☒ Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- ☐ Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- ☐ Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- ☐ Tight binding may cause shadows or distortion
along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la
distorsion le long de la marge intérieure
- ☐ Blank leaves added during restoration may appear
within the text. Whenever possible, these have
been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées
lors d'une restauration apparaissent dans le texte
mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont
pas été filmées.

- ☒ **Additional comments: /**
Commentaires supplémentaires:

Wrinkled pages may film slightly out

**This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.**

10X

14X

18X

22x

[illegible]

12X

16X

20X

original
py which
lter any
ay
ng, are

☐ Coloured pages/
Pages de couleur☐ **Pages damaged/
Pages endommagées**☐ **Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées**

☒ **Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées**

☐ Pages detached/
Pages détachées

☒ **Showthrough/
Transparence**

☒ **Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression**

☐ Continubus pagination/
Pagination continue

☐ Includes index(es)/
Comprend un (des) index

Title on header taken from: /
Le titre de l'en-tête provient:

☐ **Title page of issue/
Page de titre de la livraison**

☐ **Caption of issue/
Titre de départ de la livraison**

**Masthead/
Générique (périodiques) de la livraison**

bled pages may film slightly out of focus.

**below/
ci-dessous.**

8X

2X

26X

30x

					✓									
20X					24X				28X					32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

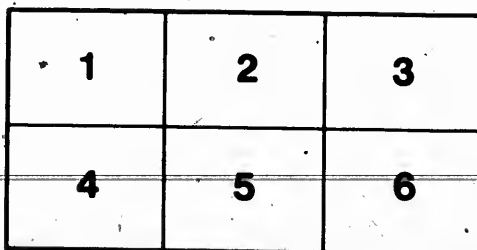
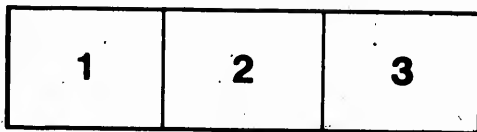
University of British Columbia Library

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol ➡ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▼ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

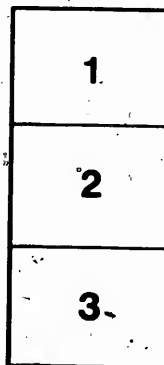
University of British Columbia Library

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole ➡ signifie "A SUIVRE", le symbole ▼ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

REIS

PERMITTEE SYSTEM

CANADA,

18 1887.

L. DE WITTE D. M.

NEW YORK

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

70

THE LIBRARY

THE UNIVERSITY OF
BRITISH COLUMBIA

186

R E I S

IN DE

VERENIGDE STATEN.

TWEEDE DEEL.

REIS
IN DE
VEREENIGDE STATEN

EN
CANADA,
IN 1837.

DOOR

L. DE WETTE, D^r. MED.

PRACHTIGEREND OVERHEEMER TE BABEL.

UIT HET HOOGDUITSCH.

TWERDE DEEL.

— DOE —

Balt-Bommel,
JOH. NOMAN EN ZOON.
1839.

INHOUD.

Blads.

VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Mobile. Ligging en omtrek der stad. De verhuisende Indianen van den Stam der *Creek*, hun balspel en hunne seden. 1

EEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Afreis van *Mobile* naar *New-Orleans*. Togt door de seeëngte, de meeren *Borgne* en *Pontchartrain* en over den spoorweg. De rivier *Mississippi*. De ligging der stad. 15

TWEE EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

New-Orleans. De regering en politie. De bouw-orde. Het *Echange-hôtel*. De schouwburg. De Creoolsche vrouwen. De beide beurzen. De ka-toenpersen. 23

DRIE EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Uitstap naar eene suikerplantagie. Gastvrijheid der Creolen. Het Spaansche dorp. Ligging der suikerplantagie. Dierzelfer beschrijving. Bouw van het suikerriet. 32

VIER EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Aanmerkingen over de gezondheid der ligging. Het Spaansche bal. Botanische nitstappen. 44

VIJF EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Reis van *New-Orleans* de *Mississippi*-op. Gedwo-gene terugker. Brand in *New-Orleans*. De bevolkte oevera. *Baton Rouge*. Bouw en inrigting van het stoomschip. Verkeer op hetzelfde. 52

ZES EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Voortzetting der reis op de *Mississippi*. *Fort Adams*.

Bladz.

Natches. Bladensburg. Mond van den Arkansas en der White River. Veranderde gesteldheid van de Mississippi. Memphis. New-Madrid. Mond van den Ohio. Selma. Aankomst in St. Louis. 60

ZEVEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Ligging en omtrek van St. Louis. De Prairies. Het leven in de stad. 68

ACHT EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Reis door de Prairies in Illinois. Slechte wegen. Lawrenceburg. De vriendelijke vrouw uit Kentucky. 75

NEGEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Vincennes in Indiana. Washington. Aankomst aan den Ohio en in Kentonville in Kentucky. Liefelijke streken. Frankfort, Lexington, Mayeville. Inscheping op den Ohio. 83

VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

De vaart den Ohio op. Portsmouth. Stoomboots-anekdotes. Guyandotte in Virginia. Charleston. De rivier Kenhawa. Het rotsdal van de New-river. 93

EEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Lewisburg. White Sulphur Springs. De Alleghani-bergen. Sweet Springs. Pinecastle. Buchanan. De natuurlijke brug. Lexington. 106

TWEEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Weg naar Stanton. Het krankzinnigenhuis aldaar. Woodstock. Winchester. Harper's ferry en Baltimore. Philadelphia. 114

DRIEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Easton. Bath. Homeopathische stichting in Allentown. Poging der Duitsche aankomelingen om Duitsche taal en nationaliteit te behouden. 123

VIER EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Afreis naar *New-York*. Het eiland *Hebden*. Vaart door de see-ongte naar *New-Haven*. *Hartford* met zijne stichtingen. Wederkomst te *Cambridge*. 130

VIJF EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Begin eener reise naar de *Niagara*. Terugtocht naar *New-York* over *Hartford*, de *Connecticut* af door de reelingte. *Bath* op *Long-Island*. De vaart den *Hudson* op. *Westpoint*. *Katkill Mountains*. 145

ZES EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Albany. Zijesprong naar het meer *George* over *Schenectady*, *Saratoga*, *Caldwell*. Vaart op het meer. Besoek van den *Hudsons-val* op den terugtocht. De kroonen van *Saratoga*. Spoorweg tot *Union*. De *Trenton-vallen*. 154

ZEVEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Onida River. Indiamenach boschje. *Syracuse*. *Hochester*. Kanaalvaart tot *Lockport*. Sluisen van het kanaal. Aankomst in *Niagara*. 164

ACHT EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

De *Niagara* en zijne vallen. 169

NEGEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Omstreken van *Niagara*. De draakheik. *Buffalo*. Het Indiamenache dorp. Gedenkruil van den generaal *Savox*. Afscheid van *Niagara*. 162

ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Reis naar *Montreal*. Het meer *Ontario*. *Toronto*. *Oswego*. *Kingston*. De *St. Lawrence-rivier*. De duizend eilanden. Toestand van *Canada*. Aankomst in *Montreal*. 192

EEN EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Montreal. Concert. Groentemarkt. *Mount-Royal*. Hooge *Mis*. Het eiland *St. Helena*. 199

TWEË EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Reize naar *Quebec*. Ligging der stad. *PAPINEAU*.
PAYNE's hôtel. *Loretto*. Noorderlicht. *Montmo-*
rency. Fort *Diamond*. Opening van het Parle-
 ment. Ursulinerinnen-klooster. 205

DRIË EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Terugkeer naar *Montreal*. Reize over het meer
Champlain. *Burlington*. *Montpelier*. *Danville*.
Littleton. Aankomst aan den voet der witte bergen. 218

VIER EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Beklimming van den berg *Washington*. : 229

VIJF EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Reize over de Notch der witte bergen. De bergval
Conway. Het *Winnipisogee*-meer. Het kluchten-
 makers-dorp *Concord*. *Lovell*. Aankomst in *Bos-*
ton en *Cambridge*. Afscheid van het reisgezelschap. 238

ZES EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Afscheid van *Amerika*. Terugzigt op de reis en
 algemeene aanmerkingen. Scheepsverkeer. Over-
 zigt der geziene landen met opzigt tot het klimaat
 en den grond. 247

ZEVEN EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Bealuit der algemeene aanmerkingen. De Indianen.
 De Negers. De planters en beplantingen in het
 Zuiden. De pachthoeven in het Noorden en de
 landgoederen in *Kentucky*. De handel en het be-
 roepsbedrijf in het Noorden. De opvoeding. De
 gelijkheid van allen en de ongedwongene zeden.
 De Amerikanen en de Reisbeschrijvers. 265

ACHT EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Terugreis 283

VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Mobile. Ligging en omtrek der stad. De verhuizende Indianen van den Stam der Creek, hun balspel en hunne zeden.

Mobile is, in vergelijking met vele andere in de Unie, eene oude stad; doch zij is eerst in lateren tijd van eenige betekenis geworden. Voor weinige jaren brandde zij grootendeels af en bestaat daardoor meest uit nieuwe huizen. Het getal der inwoners mag tien duizend zijn. Ten gevolge harer ligging aan de Baai, is zij de natuurlijke handelplaats voor den geheelen Staat *Alabama*, welke zich door de rivieren *Alabama* en *Tombecbe* en verder met haar te water verbindt; weshalve al het katoen, in dien Staat gteeld, naar dezelve gebragt en aldaar verkocht wordt. Zij verhief zich uit dien hoofde, naarmate het land achter haar meer bebouwd en bewoond werd, maar heeft hare hoogte nog lang niet bereikt; want men vindt hier nog groote straken vruchtbaar land geheel onbebouwd. In weerwil der ligging aan de lage kust der baai moet de

stad zeer gezond zijn, gelijk mij een daar wonend geneesheer verzekerde, met wien ik reeds vroeger in *Columbus* had kennis gemaakt. Men denkt er hier in het geheel niet aan om in de zomermaanden naar het Noorden de wijk te nemen, gelijk dit de vreemdelingen in *New-Orleans* gewoon zijn te doen.

De omtrek van *Mobile* is grootendeels zandig, maar toch niet zoo onaangenaam en dor, als men daarom zou mogen denken. Aan de kust der baai zijn eenige zeer liefelijke punten, zoo als het zoogenaamde paveljoen, van waar men een uitzigt over de stad en de baai heeft en waarheen men des zomers gaat om zich te baden. Geheel in de nabijheid is de kust iets hooger en daar vindt men een gansch boschje van *Magnoliën*, waarbij ik vele majestueuze exemplaren der *Magnolia grandiflora* zag, welke, ook als zij niet bloeit, met haren gladden, ronden stam en hare donkere, schitterend groene, naar leer gelijkende bladeren zeer schoon is. Kleiner en bescheidener is eene andere soort, de zoogenaamde *cucumben-boom*, welks bloesem nog grooter zijn moet, dan die der *grandiflora*. Derselvs bladen zijn niet altijd groen, maar onderscheiden zich door ongemeene grootte en worden dikwijls een' en een' halven voet lang. Dit moet eene bastaardsoort der *magnolia acuminata* zijn, welke meer noordelijk als een groote boom voorkomt, maar kleineren bloesem en kleinere bladen heeft. Den afloop beneden bespoelt de zee, welke het geheel verlevendigt en evenwel de eenzaamheid van het haagbosch niet verstoort. In weerwil zijner schoonheid is evenwel het oord in den hoogsten graad

ongezond en men kan hier uit dien hoofde geene landhuizen bouwen, wat men zeker doen zou, als deze hinderpaal niet bestond. Het is mij niet regt duidelijk, waarin de grond dier ongezondheid eigenlijk mag liggen. Misschien is het de ondiepte der zee en komen daarbij de vele boomstammen, welke hier henen drijven en verrotten, zoodat er welligt door reiniging der kust voor de gezondheid der ligging wel wat gedaan zou kunnen worden. Of dierzelfer hoogte boven de oppervlakte der zee nadeelig is, durf ik niet zeggen. Al zoodanige vragen liggen helaas nog te zeer in het donkere, en het zal vrij moeilijk vallen uit enkele omstandigheden tot algemeene besluiten te geraken. In plaatse van nu hunne landhuizen aan de kust te bouwen, zijn de inwoners van *Mobile* gedrongen geweest eenen, verscheidene mijlen van de stad gelegenen, zandheuvel te kiezen, aan welken zij den dichterlijken naam *Springhill* gegeven hebben. Op den weg derwaarts kwamen wij voorbij eene reeks liefelijke, bekoorlijke tuinen, die gedeeltelijk aan landbewoners toebehooren, maar ook gedeeltelijk door hoveniers beareid worden, die de stad van groente en bloemen voorzien. Die hoveniers zijn de afstammelingen van herwaarts uitgewekene Franschen en moeten met hun beroep veel geld verdienen. Ik bewonderde in die tuinen vooral de juist bloeiende heggen der *cherobee-roos* (*rosa coccinea*), die met hare schoone witte bloemen en hare glinsterend groene bladen eenen liefelijken aanblik verschaften. Ongelukkig ontbraken ook hier de oranjevelden, welke eerst het Geheel het eigenlijke kenmerk van het Zuiden zouden hebben ingedrukt. De *Spring-*

hills hebben veel gelijkvormigheid met de *Sand-hills* in de nabijheid van *Augusta*, doch zij verheffen zich niet zoo hoog. Het uitzigt is deswegen niet zoo uitgestrekt, maar het wordt door de baai van *Mobile* verfraaid. Ongelukkig was het juist zoo nevelig, dat wij niet veel konden zien.

Van den laatsten dag mijns verblijfs te *Mobile* maakte ik gebruik voor eenen uitstap naar *Mobile Point*, waar een aanmerkelijk getal Indianen bijeen was, die op schepen wachtten om hunne verhuizing naar het Westen voort te zetten. Zij behoorden tot de Natie der *Creek*, door wier land ik op mijnen togt van *Columbus* naar *Montgomery* gekomen was. Op de stoomboot, welke mij naar de dertien mijlen verwijderde landengte moest overbrengen en die tegen elf uren afvoer, dacht ik een groot gezelschap te vinden, maar het ongunstige, regenachtige weder had waarschijnlijk vele menschen afgeschrikt. Ik vond ook de vaart juist niet zeer aanlokkelijk. De oevers der baai beteekenen niet veel, geven geene afwisseling en zijn meest met bosch bedekt. Het paveljoen, waarvan ik boven sprak, is bijna het eenige punt, wat den donkeren zoom afbreekt, die zich langs het water uitstrekt. Voor wij in *Mobile Point* aanlandden, passeerden wij de reede van *Mobile*, waar wellicht acht en dertig of veertig driemasters lagen, die, wegens de drooge *bar* (zandbank) aan den mond der rivier in de baai nabij *Mobile*, niet tot daar kunnen komen, deswegen hier bijleggen, uitladen en hunne vracht innemen, welke hun op kleinere schepen wordt toegebracht. Aan de matrozen zal die inrigting wel niet zeer gevaltig zijn. Na eene seereis van dik-

wijle zes weken hebben zij toch zeker lust op het Vaste Land wat om te zwerven, hetwelk zij hiet niet kunnen doen. Tegen twee uren kwamen wij te *Mobile Point*. Dit is een laag, zandig voor-gebergte, dat, met een klein eiland verbonden, den ingang in de baai vormt. Men vindt hier bij een' vuurtoren, een fort en ettelijke vervallene woonhuizen. Aan de landingplaats was eene vrij groote menigte Indianen verzameld, vele van welke zich met hengelen bezig hielden, dat zij op dezelfde wijze als wij doen; alleen zag ik aan de hengelsnoeren geen kurk. Weldra begaf ik mij naar de plaats, waar de Indianen zich verder met het balspel vermeekten. Dit was eene vlakte aan de andere zijde der landtong tegen de opene zee, waar het zand vast was en minder van het stuifzand, dan aan de tegenzijde, had, waarschijnlijk wijl het eord hier bij hoog water aan overstromingen is blootgesteld. Omfrent twee honderd Indianen van verschillende onderdom namen deel aan het spel. Evenwel schenen er onder hen betrekkelijk minder lieden van middelbaren leeftijd te zijn, van welke wel de meeste zich in *Florida* bevinden. Te weten, na den krijg met de *Creek* had de Regering der Vereenigde Staten vele van de oorlogslieden deser Natie aangenomen om van hen in den krijg tegen de *Seminolen* gebruik te maken, en de meeste der hier versamelde familieën wachtten van daar hunne aanhoorigen terug, om dan naar hun nieuw vaderland te verhuizen. Buiten de spelers waren daar vele oude lieden, en eene menigte vrouwen en kinderen, die toezagen.

Ik wil nu eene beschrijving van het spel be-

proeven. Aan beide einden der speelplaats zijn eerst twee boomtakken in het zand gestoken, die voor den bal tot een doel zullen dienen, en nu vordert het spel hem tusschen deselve door te werpen. De spelers zijn in twee gelijke partijen verdeeld, iedere van welke een doel te verdedigen bekomt, dat wil zeggen moet trachten te verhinderen, dat de andere partij den bal door de twee takken heen werpt; waartegen hij het er zelf op moet toelagen om den bal door het vijandelijke doel heen te krijgen. De geworpen bal moge verre boven het doel wegvliegen; zoodra hij niet midden tusschen de beide takken doorgaat, telt dit niet. Het is evenwel altijd een voordeel, als de bal zoo nabij aan het doel gekomen is, wijl dan een ander van dezelfde partij den bal te gemakkelijker tusschen de beide takken door kan werpen. Is dit gelukt, zoo telt het één, en, zoodra eene partij op zes gekomen is, heeft zij gewonnen. De bal wordt met eene soort van slinger geworpen, welke uit een stuk hout, aan eene goot gelijk, vervaardigd is. De Indianen kiezen, naar men mij zeide, hiertoe hout van den witten eik (*quercus alba*) van den *hickory* (*carya*) en menigmaal ook pijnboomenhout, maken dit met behulp van kokend water buigzaam en geven hetzelfde daardoor, dat zij het met touwen te zamen binden, den noodigen vorm, dat wil zeggen, zij leggen het geheel op een, zoodat de beide einden plat tegen elkander komen te liggen en er slechts aan het nu tot einde geworden midden eene ovale opening blijft, waarvan de bodem door kruisgewijs bevestigde handen wordt gesloten. Ieder speler heeft twee van deze slingers en, om

nich daar wél van te bedienen moet men ze kruisen: zoo kan men den bal zeer verhoenen werpen. De bal is zeer klein, heeft misschien slechts twee duim diameter en schijnt niet heel zwaar te wezen. Het spel begint in het midden tusschen de twee doeleinden. De bal wordt van een' der kamprijters regt in de hoogte geworpen, en nu vangt de strijd aan. Elke partij zoekt den bal magtig te worden en hem door het doel der tegenpartij te werpen; maar deze zoekt dit op alle mogelijke wijzen te beletten. Waar de bal nedervalt, daar verzamelt zich aanstonds een kring van spelers, die hem alle met hunne slingers trachten te bereiken en voor anderen weg te pakken. Met de hoofden en de schouders aan een gedrongen werken zij in het sand. Het duurt evenwel dikwijls eenige minuten, tot eindelijk de gelukkige met een hoera! en eenen zet uit het gedrang springt en den bal nog half in de lucht henen werpt. Tijd van overleg heeft hij niet, want in een' oogenblik vallen allen op hem aan, maar te laat. Een tweede jubelend hoera geeft te kennen, dat hem zijn worp gelukte, en zoo blijft het spel een aanhoudend getier. Menigmaal was er één zoo gereed om den bal met zijnen slinger te waspen. Daar werd hem dezelve door eenen slag op den slinger ontruikt, en voort vloog hij naar de tegenovergestelde zijde.

In hunne bewegingen deden de Indianen over het geheel veel meer behendigheid en vaardigheid dan kracht blijken, 't welk ook in hunnen lichaamsbouw wijl klaar is uitgedrakt. Zij zijn namelijk over het geheel zeer goed gevormd, van middelbare grootte, maar eer rank, dan breed.

Hun spiergestel is niet zeer ontwikkeld; ook ontbreekt bij hen de breede borst en missen zij de krachtige armen, zoo als men die bij sterke mannen gewoonlijk ziet. Maar in het loopen, springen en worstelen vertoonden zij eene ongelooftelijke behendigheid en vastheid en deden alles met zoo weinige inspanning, dat het des te behagelijker en bevalliger scheen. Onder al de spelers, van welke de meeste naakt waren en hunne gestalte geheel vertoonden, was maar één eenig dik man van omtrent veertig jaren. Doch ook dese kon naauwelijks tot de vette gerekend worden, en eenen werkelijk dikken, vetten man zag ik zelfs niet eens onder de andere toeschouwers.

Nadat het eerste spel geëindigd was, ontstond er een ongemeen gejuich onder de winnende partij, waarover de verliezenden zich daardoor wreekten, dat zij den eersten den besten der overwinnaars aanpaktten en zochten op den grond te werpen. Bij al dat plekharen kwam het in het geheel tot geene vechterijen; alles bleef binnen de grenzen van het spel. Ook onder het spelen zelf geraakten sommigen menigmaal in zeer opgewekte en sterke beweging. De eene wierp den anderen op den grond om zich wellicht over eene mislukte poging om den bal te achterhalen, waarin de andere hem gehinderd had, te wreken. Dit alles nogtans geschiedde op minzame wijs en, nadat zij te samen maar een weinig geplukhaard hadden, keerden zij vreedzaam naar hunne plaats. Menigmaal was er een hoop van tien of twaalf midden in het spel zoodanig met elkander aan het plukken, maar ook dan behoeftte er slechts een bal

in de nabijheid te komen, aanstonds vlogen zij weder naar hunne plaatsen uit een.

Onder de toeschouwers kwamen mij eenige voor van meer aanzien te zijn. Een derselve trad eens midden onder de spelenden en deed eene aanspraak, welke vrij veel indruk scheen te maken. Intusschen zag ik weinig van de achting en den eerbied, waarmede men wil, dat de Indianen hunne Ouden behandelen. Eenige losbandige jongens gedroegen zich jegens hen onbetamelijk en onduldig. — Bij het eerste spel waren twee regters, die, zoo dikwijls eene partij den bal tusschen de beide takken door geworpen had, een stokje in het zand staken. Bij het tweede spel schenen meer regters te zijn. Ik zag er ter eener zijde een', die op een stukje hout opteekende, terwijl hij daarin met een mes insneden maakte. Doch aan den anderen kant zaten er twee op eene kleine hoogte, die den gang van het spel zeer oplettend waarnamen en met kleine reepjes stroo, welke zij in het zand staken, den gang noteerden.

Een' tijd lang was ik gansch alleen, zonder eenig gezelschap van blanke toeschouwers, en ik hield het in den beginne wel wat voor onveilig, mij midden onder al die Wilden aan een eenzaam zeestrand te bevinden. Hadden zij lust gehad mij te scalperen, zoo hadden zij dit op hun gemak kunnen doen. Doch ik bemerkte niet het geringste, dat aan eene vijandige gezindheid van den kant der Indianen mogt doen denken. Niemand bekommerde zich om mij. Zelfs de kinderen speelden om mij henen, zonder mij te verwaardigen met eenige oplettendheid. Een oude,

die mij den gang van het spel in zijn gebroken Engelsch gedeeltelijk verklaard had, vroeg mij daarop om wat tabak. Ongelukkig konde ik hem daarmede niet dienen, maar een stuk gouds stelde hem volmaakt tevred. Ik kon het mij nauwelijks voorstellen, dat dese soo vreedzaam met eltkander spelende menschen rooven en plonderen en aan bloedvergieten vermaak kunnen vinden; en zeker zijn zij alleen daarvoor vatbaar, als hunne driften gaande zijn.

In de kleeding der Indianen heerste eene groote verscheidenheid. Meer dan de helft der spelers had zich tot op den lendengordel geheel uitgekled. Eenige droegen katoenen rokken, naar opene slaaprokken gelijkende. Vele hadden twee soodanige rokken aan en daaronder nog een vest. Op het ²hoofd droegen vele tulbanden. Verscheidene hadden aan den langen haarbos, dien zij op den schedel lieten staan, pluimen vastgemaakt. Hier en daar pronkte er een met een' hoed of eene muts in de rondte. Evenwel had dit meer onder de toeschouwers, dan onder de spelers, plaats. Een Zwarte, die mede speelde, droeg eene korporale-uniform, gaf zich veel aanzien en scheen ook bij de Indianen, welligt wegens zijne uniform, in vrij wat aanzien te staan. Van sieraden zag ik bij de spelers niet veel. De huid van verscheidene der oudsten vertoonde blijken van een vroeger tatoueren. Op den schenkel van een' man zag ik duidelijk parallele strepen, met een tatoneer-mes of kam gemaakt. Eenige toeschouwers hadden lederen broeken aan, die van boven alleen de heupen bedekten en van onderen aan de enkels

eindigden. Verscheidene droegen geborduurde gordels, jagerstassen en kousenbanden.

Zoo verschillend als de kleeding, was ook de kleur deser Indianen, vooral die der mannen. Eenige waren zeer licht- andere rosachtig- en vele geheel donkerbruin. Ik vermoed, dat die verscheidenheden van kleur gedeeltelijk haren grond hebben in de vermenging van Blanken en Zwarten. De Negers toch worden van de Indianen in het geheel niet als een ondergeschikt ras behandeld, en, zoo er zich al sommige als slaven bij hen bevinden, zoo worden zij als tot het gezin behoorande beschouwd en besturen zij dikwijls de geheele huishouding. Men vindt bij de Indianen altijd zogenoemde *Halfbred*, die van Blanken en Indianen afstammen. Ik zag er hier zoo een' onder dese Wilden, het echte beeld van eenen HERCULES. Hij scheen zich wel geheel tot hen te rekenen, had ook hunne dragt, doch onderscheidde zich van hen, door zijn sterk gespierd gestel en de lichtere kleur van zijne huid, op eens in het oog vallende wijze. De Amerikanen beschouwen het voor het overige in het geheel niet als iets ontcerends, Indiaansch bloed in hunne aderen te hebben, terwijl de afkomst van Negers voor hoogst vernederend gehouden wordt en al de vooroordeelen tegen zich heeft, waaronder de Negers moeten lijden.

Nadat het balspel ten einde was, begaf ik mij naar de legerplaatsen der Indianen, waar de vrouwen met koken, naaijen, wasschen enz. bezig waren. De tenten bestonden uit linnen, 't welk over eenige in de aarde gestokene staken uitgespannen en in de hoeken aan den grond was

vaelgemaakt. Eene der vier zijden was voor in- en uitgang open gelaten. Het huiskraad in dezelfde was hoogst eenvoudig. Hier en daar zag men eene of twee huizen, waarin de rijkdommen gesloten waren, eenige donkleeden, die voor bedden dienden, werktuigen tot den arbeid enz. De kookkunst schijnt voornamelijk in de toebereiding van vreemd hoorn in verscheidene vormen te bestaan. Zij vermalen het tot meel in het spita gemaakte get van eenen boomstam, met hulp eener stang — eene soort van mortier. Van vleesch zag ik spek en gesnuten rundvleesch, dat hun van de zijde der Regering wordt toegedeeld, die de kosten hunner verhuizing draagt en hunne verpleging heeft verpacht. Eenige der rijksten gingen in hunne weelde zoo ver, dat zij voor zich appelkoekjes in braadpannen lieten bakken, waarbij de kookvrouw zich van eenen boomtak tot het omkeeren bediende. De man zat daar bij en, zodra zulk een koekje gereed was, nam hij het in ontvang en spoedde daarmede naar den mond. De vrouw vergenoegde zich met toe te zien, tot dat de eetlust van haren echtgenoot voldaan was.

In de kleeding der vrouwen, die mij als onze boerinnen voorkwamen, vond ik niet veel, dat bijzonder onderscheidde. Alleen dat verscheidene der jongere korte Indiaansche rokken droegen, die van de heup tot op het midden van het dijbeen reikten. Eene soort van wambuis, dat zij daarbij aan hadden, kwam niet tot aan het rokje, zoodat meestal een gedeelte van het ligchaam onbedekt bleef. Over het geheel meende ik veel zedigheid bij haar te ontdekken. Vele vrouwen en eenige kinderen waren met vrouwelijk hand-

werk bezig en wel bepaaldelijk met eene soort van borduursel van parelen op doek, waarvoor zij alle het patroon vrij uit de hand en niet zonder smaak bewerkten. Deze dingen verkoopen zij zeer duur. Voor eene weltasch vroegen zij mij tien daalders, voor eenen gordel even zoo veel. De meeste vrouwen hadden zeer regelmatige gezichtstrekken, waarbij zij altijd de vooruitstekende kaakbeenderen en de opstevoegholten eenen onaangenaamen indruk maakten. De gestalte was meest dik en loom en van de gemakkelijke lichaamsbewegingen der mannen was hier weinig te zien. Maar de schoone oogen en de schitterend zwarte haren gaven altijd een lieflijk uitsien aan het gelaat. Met versierselen waren de vrouwen veel rijker dan de mannen uitgedost. Vooral droegen zij vele oorringen, waaraan meest geldstukken vast zaten; enkele voegden daarbij ook de eigenaardige schildvormige steekspelden, welke ik bij de Indianen in den omtrek van Nahant gevonden had.

Toen wij wegvoeren was de landingplaats bijkans geheel met Indianen opgevuld, en al die donkere gezigten en gestalten met derselver bonte kleederen, de vrouwen op blokken zittende, de mannen in verscheidene rijen achter haar staande, maakten eene sonderlinge vertooning. Ik vond mij in eene vreemde wereld verplaatst en kon de stoomboot en wat mij daar omgaf met de beschouwing der Wilden niet wel te samen brengen. Bij hen had onze verschijning geen opzien gebaard. Zij schenen aan het gezicht der Blanken geheel gewoon te zijn, en zelfs de blijken onzer hoogere bescha-

ving, welke hun in de oogen moest vallen, wekten hun geene verwondering meer.

Onze terugreis was vrij langdurig, terwijl de invallende nacht ons drong bij het inloopen in de rivier zeer voorzigtig te zijn. De sandbank (*bar*) heeft namelijk in den tijd der ebbe niet veel water, en wij moesten die op de diepste plaats zoeken door te komen, hetwelk ons verplichtte bij den donkeren nacht langzaam voort te gaan. Het is merkwaardig, dat de monden aller zuidelijke rivieren zoo ondiep zijn, wat zelfs bij de verbazende *Mississippi* het geval is, welker enkele armen aan de *Bar* meest slechts veertien voet diepte hebben. Groote schepen moeten uit dien hoofde zeer voorzigtig zijn, en daar tevens ook de vloed maar van weinig belang is, zoo kan die mede niet eens veel voordeel geven. In *Mobile* bedraagt hij welligt slechts één' voet en rijst alleen in buitengewone omstandigheden van twee tot derdehalven voet. De gansche zuidelijke kust van de Vereenigde Staten lijdt onder dit gebrek. Aan de geheele streek lange den Mexikaanschen zeeboezem, welke tot dezelve behoort, is naauwelijks ééné haven, zelfs maar voor kleine schepen toegankelijk, en de geheele menigte van baaijen en boezems kan slechts voor kleine zeeschepen en stoombooten dienen.

EEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Afreis van Mobile naar New-Orleans. Tocht door de zeeënge, de meren Borgne en Pontchartrain en over den spoorweg. De rivier Mississippi. De ligging der stad.

Reeds den volgenden dag, maandag 24 April tegen twaalf uren, verliet ik *Mobile* in eene der naar *New-Orleans* vertrekkende stoombooten. Onze vaart leverde weinig belangrijks op. Wij moesten gedeeltelijk denzelfden weg van gisteren weder afleggen, verlieten alzoo de baai bij *Mobile Point*, voeren vervolgens een tijd lang in de opene zee, doch stuurden weldra eene der binnenstraten in, welke door het vaste land en eene rij eilanden, die zich langs dezelve uitstrekken, gevormd worden. Het water binnen deze eilanden heeft slechts van acht tot tien voet diepte en kan deswegen maar weinig voor den handel dienen. De eilanden zelve zijn dorre zandhoopen, die niet bewoond worden en nu en dan enkel eenen vischer bij slecht weer tot wijkplaats mogen strekken. Deze ondiepe wateren aan de zuidelijke kust bragten mij telkens tot het begrip, dat het Zuiden van *Noord-Amerika* in dat opzigt door de natuur misdeeld en er niet toe bestemd zij om zoo groot

en bloeiend als het Noorden te worden. Tegen den avond kwam eene stoomboot ons voorbij, welke *New-Orleans* den dag te voren had verlaten en waaraan waarschijnlijk een of ander onheil was bejegend, waardoor zij zoo lang was opgehouden, daar dezelve anders reeds in *Mobile* had moeten wezen. Ik verbaasde er mij over, dat die boot zoo diep ging. Immers was de kant van het benedendek, midden in het schip, bijna met de oppervlakte van het water gelijk en sloegen er de golven uit dien hoofde aanhoudend in. Zij had oogenschijnlijk meer vracht, dan zij hebben moest en zeker waren de passagiers niet buiten alle gevaar. In den nacht voeren wij door het meer *Borgne*, dat op zijne wijze geheel beantwoordt aan de zeeëngte, welke wij tot hiertoe gevolgd waren. Deszelfs mond heeft slechts van zes tot acht voet water, en schepen van honderd en zestig ton zijn, buiten de stoombooten, die zelden dieper dan zes voet en dikwijls niet meer dan vier voet diep gaan, de grootste, die het bevaren kunnen. Des morgens stond ik vroeg op en kwam ik juist nog ter regter tijd op het dek om den vuurtoren te zien, welke aan den doortogt uit het meer *Borgne* in het meer *Pontchartrain* gebouwd is. Aan den anderen kant dier passage staat op een klein eiland een fort, dat deze inkomst in het meer verdedigt. Buiten dezen ingang, welke schepen met acht voet water kan doorlaten, heeft men nog twee andere met zes voet en minder diepte, en ook aan een' derselve is een fort gebouwd. Dit meer mag wel uit hoofde der nabijheid van *New-Orleans* zoo zorgvuldig beschermd worden, want buitendien schijnt

mij deze watervlakte van weinig belang te zijn; wegens de geringe diepte, die tusschen de tien en vier en twintig voet afwisselt. *Lake Borgne* en *Pontchartrain* zijn eigenlijk niets dan krommingen der zee, diepe boezems; beide hebben zij zout water. De vuurtoren staat op eene hoogte, welke mij zeer gelijkvormig scheen aan den *mound* op de rijstplantage in *Savannah*. Ik vroeg den kapitein naar de gesteldheid van den grond en vernam, dat die met schelpen gemengd is, 't welk mijn gevoelen omtrent deze heuvelen bevestigt; gelijk dan ook de kapitein van begrip was, dat zij wel van Indianen mogen zijn bewoond geweest, maar een werk der natuur, niet van de voorlingen zijn. Wij zagen nog verscheidene dezer *mounds* en van verschillende grootte. De meeste waren met boomen begroeid en onderscheidden zich zeer van het omliggende lage en vochtige land. Het fort is op eenen kunstigen grondslag gebouwd, die veel geld gekost moet hebben. Het schijnt goed aangelegd te zijn en maakt eenen aangename indruk. Aan een ander punt van hetzelfde eiland, waarop het fort staat, vindt men het daartoe behoorende hospitaal, waar vroeger een Spaansch fort stond. De kapitein verhaalde mij, dat aan de kust van het nabij gelegen vaste land nog overblijfselen van een Indiaansch fort gevonden worden, die in eenen aarden wal bestaan, welke den vorm van eenen niet geheel regelmatigen vijfhoek heeft. Naar het schijnt, is men bij den aanleg van hetzelfde de grenzen van het drooge land gevolgd: de omtrek bevat namelijk laag en vochtig land. Twijfelachtig mag het bijna schijnen, of het fort door de In-

II. DEEL.

dianen zij gesticht, daar de Indianen gewoon zijn hunne versterkingen voornamelijk uit hout te verwaardigen en deze geheel uit aarde gemaakt moeten wezen. Misschien heeft het zijnen oorsprong van de Spanjaarden, die in de zeventiende eeuw onder VELASQUEZ DE SOTO eenen ontdekkingsstogt uit *Florida* naar de vallei van de *Mississippi* gedaan hebben.

Tegen negen uren kwamen wij aan het meer-einde van den spoorweg van *Pontchartrain*. Men heeft namelijk het meer *Pontchartrain* met *New-Orleans* zoowel door een kanaal als door een' spoorweg verbonden. Wij maakten van den laatsten gebruik en de togt daarover was kort. Een half uur namelijk reikte toe om de vijf of zes mijlen af te leggen. Het moeras, waardoor onze weg voerde, vertoonde vele nieuwe planten, vooral eens menigte Irissoorten, welke geheele streken bedekten en alle mogelijke kleuren van wit tot zwart hadden, naar welke zij meest bij groepen te samenstonden. Doch alle stonden zoo ver in het water, dat ik bij voorraad de gedachte moest opgeven om er iets van te bekomen. De spoorweg eindigt in het benedendeel der stad, welke nog bijna geheel door de Franschen wordt bewoond. Wij vonden het vrij moeilijk naar het ons aanbevolene logement, *Eschange-hotel* te geraken. Onze kruier bragt ons naar de beurs, in plaats van naar het logement *de Beurs* geheeten. Eindelijk evenwel kwamen wij gelukkig daarheen.

Mijn eerste gang in *New-Orleans* was natuurlijk naar de rivier, "den vader aller stroomen:" dit is toch de beteekenis van het Indiaansche woord *Mississippi*. Wij konden de watervlakte

eerst zien, toen wij op den dijk geklommen waren; welke zich langs den oever uitstrekt. Terwijl namelijk andere rivieren lager, dan het onliggende land, liggen, zoo ligt deze hooger. De eerste indruk, welken het gezigt deser beroemde rivier op mij maakte, was niet zoo verheven, als ik denzelfden had verwacht. In de gelijkvormige, lage, vlakke oevers verliest zich de onmetelijke watermassa, van welker grootte men zich eerst door nadenken wordt bewust. Men heeft toch geene anschouwelijke maat voor de breedte en diepte der rivier, waarbij zich niets ter vergelijking aanbiedt; want de schepen aan den oever zijn te klein en de heen en weder kruisende stromende veerponten komen in geene aanmerking. De massa zelve is eindelijk, trots hare grootte en kracht, een te eenvormig en doodsch voorwerp om eene levendige bewondering te verwekken. De breedte der rivier is voor het overige niet zoo aanmerkelijk, als men welligt verwachten zou; zij mag van veertien tot zestien honderd voet bedragen. Derselver grootte heeft men eerst, als men aan hare diepte denkt, welke op sommige plaatsen boven honderd en zestig voet en op de meeste boven de zestig gaat, en welke aan den oever zelve zoo aanmerkelijk is, dat voor weinig tijds een in brand geraakt schip zeer nabij denzelfden gezonken was, op dezelfde plaats, waar mij nu een Driemaster lag voor oogen. Tot de diepte kan men ook besluiten uit de bijzondere kronkelende beweging van het water aan de oppervlakte en uit het vreedzame onwederstaanbare geweld, waarmede het zich daar henen wentelt. De stroom is niet behagelijk. Maar zelden be-

draagt hij meer dan vier mijlen in het uur en is overal nagenoeg gelijk; want hij weet van geene hindernissen.

De rivier maakt bij de stad eene aanmerkelijke kromte en inderdaad ligt zij aan deraelver uiterste zijde. De rij der schepen gaat van het eene tot het andere einde, en er bestaat in het geheel geen grond, waarom de stad niet nog altijd in de lengte zou toenemen, wanneer de aanwas van den handel dit vereischt. Het getal der aan den oever liggende schepen is zeer groot. De zeeschepen zijn naar de breedte langs den oever geschaard, meest drie of meerdere naast elkander, terwijl de bepaalde ruimte niet toelaat om aan ieder schip eene afzonderlijke plaats aan den oever te geven. De stoombooten hebben hare eigene ligging. Terwijl ik daar was, telde ik er omtrent veertig. Veeltijds, vooral in het begin der lente, moeten er hier dikwijls wel honderd bijeen zijn. Aan de visscherspinken, de kleine zeeschepen en de *Mississippi*-booten (*flat boat*) is ook eene bijzondere plaats ingeruimd. Tegen over *New-Orleans* is ook een dorpje aan het opkomen. Er zijn daar scheepswerven aangelegd en steeds worden daar vele schepen gekalefaterd. De vereeniging tusschen de beide oevers wordt door stoomende veerponten onderhouden.

New-Orleans strekt zich langs de rivier uit. Het oudste deel der stad, dat aan de Spanjaards zijn ontstaan te danken heeft, vormt ook nu nog derselver middelpunt en wordt nevens het benedendeel van de afstammelingen dier Spanjaards en van Franschen bewoond, terwijl het bovenste, nieuwere gedeelte nagenoeg alleen door Ameri-

kanen is ingenomen. Achter de stad ligt het meer *Pontchartrain*, dat acht voet dieper, dan de gewone waterstand der rivier is, zoodat het, tot reiniging der straten uit de rivier stroomende water van nit deselve naar het meer toe afloopt. De grond vormt van den oever af allengs een hellend vlak, en alle straten zijn lager, dan de waterspiegel der rivier; hetwelk men klaar bemerkt, wanneer men zich van de stad naar den oever wil begeven. De dijk, welke de rivier omgeeft en den naam van *levée* draagt, is van geen belang en beantwoordt aan derzelver grootte in geenen deele. Hij is laag, van geringe zwaarte en bestaat slechts uit opgeworpene aarde, zoodat ik er mij menigmaal over verbaasde, hoe men het behoud eener stad aan eenen zoo zwakken aarden wal kan toevertrouwen. Mogt er te eeniger tijd ergens ongelukkig eene doorbraak komen, zoo werd ook ligt de stad verscheidene voeten hoog onder water gezet.

De bijzonderheid, dat het land van de rivier af naar beide kanten heen een hellend vlak en als ware het eenen bergrug vormt, waarover de rivier vloeit, laat zich op de volgende wijs voldoende verklaren. Bij de jaarlijksche overstromingen in de lente, voert de rivier eene groote menigte vuilnis, slijk en aarde met zich, waarvan het grootste deel zich in de nabijheid van het rivierbed ontlast, terwijl het water, dat zich verder naar de zijden heen uitbreidt, minder ontuig medebrenge en liggen laat. De grond nabij de rivier neemt dienvolgens in eene snellere verhouding toe, dan het meer verwijderd liggende land. Dit is zoo waar, dat aan het geheele benedendeel

der rivier de moerassen eerst één of twee mijlen ver van den oever aanvangen, terwijl het land in deszelfs naasten omtrek bebouwd kan worden, en slechts door dijken tegen den hoogen waterstand behoest gesclut te worden. *New-Orleans* ligt alsoo ook tusschen de rivier en een moeras, en dit is hetzelfde geval met de landstreek boven en beneden de stad. Zoo als men op de kaart zien kan, vormt de rivier met het haar omgevende land eene sich ver in zee uitstreckende landtong, welke nog grooter verschijnt, wanneer men sich voorstelt, dat de beide meeren *Borgne* en *Pontchartrain* alleen door het intreden van het land in de golf zijn gevormd geworden. De geheele omtrek om *New-Orleans* is zeker aan de zee ontweekerd en welligt zal eens de geheele *Mexikaanische golf*, op dezelfde wijs gevuld en in eene schoone vlakke herschapen worden. Aan den eenen kant is *New-Orleans* maar weinige mijlen van de zee verwijderd; (want *Lake Pontchartrain* moet men bepaaldelijk slechts als een' zeeboezem beschouwen, daar het zout water bevat;) doch aan de andere zijde bedraagt de afstand, als men de rivier volgt, meer dan honderd mijlen. De tijd veroorloofde mij niet tot aan den mond der rivier voort te gaan, en ook ware mij die uitstap niet dan slecht beloond geworden. De groote, magtige stroom verliest sich tusschen onafzienbare moerassen en lege vochtige landen in verscheidene armen, die vreedzaam wegkruipende sich in de zee uitstorten. De boomstammen, welke de rivier uit de verre wouden van het Westen naar beneden voert, verzamelen sich hier bijeen en vormen eenen grond, waar riet opscliet. Dit vernieuwt sich, verrot en

maakt eindelijk aarde genoeg om voor boomen ten bodem te dienen. Deze groeijen, sterven, verrotten en helpen de aarde vermeerderen. Nu komt des menschen hand, die eenen dijk opwerpt en het land aan de heerschappij van het water onttrekt.

TWEE EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

New-Orleans. De regering en politie. De bouwvorden. Het Exchange-hotel. De schouwburg. De Creoolsche vrouwen. De beide beurzen. De katoenpersen.

Men had mij van het uiterlijke van *New-Orleans* eene zoo droevige beschrijving gegeven, dat ik welligt des te eer geneigd was het tegendeel te vinden. Evenwel kwam ik ook nu te hooren, dat de stad in de laatste ses of acht jaren ongemeen tot haar voordeel was veranderd. Zij is thans in drie gemeenten verdeeld, welke iedere eene eigene regering hebben. Tot de eerste behoort het oudste deel der stad met hare Spaansche en Fransche bevolking. In het eene der beide andere zijn bijna enkel Amerikanen en het derde is vrij gemengd te zamengesteld. Zoo lang er een gemeenschappelijke stadsraad bestond, konden de Amerikanen tegen de Franschen niets doorzetten, doch sedert de scheiding doet iedere

gemeente in haar deel, wat haar behaagt. De Amerikanen begonnen dan nu hunne straten te plaveijen, zindelijk te houden, met lantarens te voorzien enz. Bij de Franschen ontwaakte daarop de volksaloezij. Zij wilden niet achterblijven en deden alzoo wat zij misschien anders niet gedaan zouden hebben. Wel blijft er nog altijd veel te verbeteren over. Vele straten zijn nog niet geplaveid en op hare zindelijkheid moest men veel strenger toezigt houden. Daar de grond uit eene vette, vruchtbare aarde bestaat, zoo verwekt dit, als het regent, een' dikken modder op de straten, welke bijkans geheel verhindert deselve over te steken. Al de straten zijn met zijpaden voorzien, welke nogtans meest wat te smal zijn, dat zeker voortkomt uit de geringe breedte der straten. De politie moet vroeger zeer slecht zijn geweest. Men kon zich des nachts in eene min bezochte straat niet wel wagen, zonder zich bloot te stellen aan het gevaar van beroofd of vermoord te worden. Ook nu nog werden er vele misdaden gepleegd, vooral op de *levée*, waar de matrozen en scheepsgasten den baas spelen. Tijdens mijn verblijf werd er in eene der naar de *levée* voerende straten een mensch doodgestoken gevonden. De politie gelastte een lijkschouw en daarbij bleef het. Niemand kende den doorstokene en niemand bragt alzoo eene klagte in. De meeste officers sulker moordbedrijven worden wel aan de rivier toevertrouwd, die ze afvoert, zonder dat iemand van de geheele zaak iets verneemt. Er hoopen zich gedurig zoo vele vreemdelingen in de stad opeen, dat men het verdwijnen van eenen enkele in het minst niet bemerkt. Wie voor het overige van

plaatsen weg blijft, waar een wel opgevoed mensch niet behoort, die kan in *New-Orleans* zoo ongestoord, als ergens elders, leven. Doch wie des nachts aan de rivier gaan phantaseren en de natuur bewonderen, of zich onder het gewoel en bedrĳf van het gemeen vermengen en daarmede ophouden wilde, die zou zijn leven in gevaar kunnen brengen. Mij viel het niet in naar soortgelijke plaatsen te gaan of met lieden van zulke lage zeden en manieren kennis te maken. Zoo kwam ik dan ook nooit in de gelegenheid om eenen bloedigen twist of iets van dien aard bij te wonen. Eenige uren vóór mijne afreis, de rivier op, viel er eene vechterij voor, welke een zoo grootsch aanzien had, dat ik daarvan iets nader wil opgeven. Een Ier, die in *New-Orleans* woonde, een vrij beroemde bokser, had een Engelschman, die als bokser het land doorreisde, tot een vuistgevecht uitgedaagd. De Engelschman had de uitdaging aangenomen, en in *New-Orleans* zouden zij te samen kampen. Vele toeschouwers hadden zich bijeen verzameld om van dezen tweestrijd getuigen te zijn. De Engelschman was, naar het scheen, sterker dan de Ier, en de secondant van den laatstgenoemde, die dit zag, plaatste zich altijd voor zijnen strijder en pareerde ten deele de slagen van den Engelschman. Dene gebod hem binnen de palen van zijnen post te blijven en wierp hem, toen hij weder vooruit trad, op den grond, terwijl hij verklaarde, dat er op die wijs geen kamp kon bestaan. De Ieren, die zich in grooten getale ter plaatse begeven en tegen een toeval van dien aard met stokken gewapend hadden, vielen nu op den Engelschman

aan, die zich een tijdlang manmoedig verdedigde tegen de overmagt, ook onder het volk landslieden en helpers vond en eindelijk gelehkg, door de tusschenkomst van eenen heer, in diens wegen ontkwam. Hoewel nu de oorzaak verwijderd was, zoo was de strijd nog daarmede niet ten einde. De Ieren en Engelschen gingen voort elkander te kloppen; het gevecht duurde uren lang en eindigde niet eer, voor dat allen waren afgemat. De politie vertoonde zich niet dan op het laatst. Welligt dat zij de menigte Ieren vreesde, die in de stad als arbeidslieden wonen en meest tot het schuim des volks behooren. Voorvallen van dien aard moeten in *New-Orleans* niet zelden plaats grijpen. De Ieren schijnen eenen bijzonderen, onverdelgbaren lust tot vechterijen te hebben en, waar men ze bijeen en tevens sterke dranken vindt, heeft men die vrij zeker te verwachten. Onder de Franschen komt het bijna nooit tot slaan, maar meermaal tot het bij hen gewone duellieren. De gemeene Amerikanen vatten hunne messen op, waarvan zij dikwijls groot misbruik maken. Zij bedienen zich van het beruchte *boy's knife*, dat men met een groot vleeschmes kan vergelijken.

Onder de merkwaardige gebouwen der stad onderscheidt zich de oude Spaansche Cathedrale, welke in derselver midden is gelegen. De meeste der haar omgevende huizen zijn in gelijksoortigen stijl gebouwd, vooral die aan de beide zijden staan, welke als waaers het de vleugels der kerk uitmaken. In dit deel der stad ziet men geheele straten vol smalle huizen met hooge vensters en uitstekken, meestal beneden met winkels voorzien,

die mij volkomen eene Fransche binnenstad voor oogen bragten. De eigenlijke woonhuizen der Creolen (soo noemt men, als bekend, de in *Louisiana* geborene afstammelingen van Franschen en Spanjaarden) liggen meestl in de achter- meer van de rivier, verwijderde straten, en zijn gebouwen van ééne verdieping, welke op denzelfs hoog en spits dak doorgaans een of twee rijen *mansarden* (platten) hebben, seer eenvoudig ingerigt zijn en weinige gemakken opleveren. De halsdeur leidt aanstonds in de woonkamer en de trap naar de *mansarden* reikt ook van daar derwaarts heen. Zelfs vele rijken wonen ook nu nog in sulke huizen. In het Amerikaansche gedeelte der stad niet het er geheel anders uit. De straten zijn daar breeder en regelmatig; vooral maakt de dusgenaamde kanaalstraat eenen goeden indruk. In plaats van het kanaal, naar hetwelk zij wel haren naam heeft, maar dat niet voorhanden is, vindt men eene rij boomen in het midden. Ook staan hier verscheidene aanzienlijke woningen van bijzondere personen. Tot de uitstekendste gebouwen in dit kwartier behoort het *St. Charles theater* en het *Exchange-hotel*.

Het laatste vooral is in iedere betrekking een grootsch gebouw. Hetzelve pronkt in het midden met verscheidene steenen pilaren, onder welke twee trappen naar de eerste verdieping geleiden. Van binnen komt men in eene prachtige ronde zaal, waar men aan de eene zijde de schenktafel, aan de andere het bureau vindt. De overige ruimte is tot wandelen, lezen, spreken enz. geschikt. Deze zaal is in eenen ronden toren, welke in den hof is ingebouwd en welke bovenste

1875

1875

1875

1875

1875

gedeelte nog kamers bevat, die een, inderdaad ongepast, wigvormig aanzien hebben. Op den vlakken grond vindt men eene soortgelijke, slechts niet zoo hooge noch zoo smaakvol versierde zaal, waarin van de straat af drie torens voeren, die tusschen de beide trappen, welke van buiten naar de eerste verdieping opgaan, en tusschen de pilaren zijn geplaatst. Te mijnen tijde was de bovenzaal nog niet gereed, in wier plaats men zich middelerwijl van de benedenzaal bediende. Doch in het vervolg zou het bovenvertrek slechts voor de heeren, die in het huis hun verblijf hebben, dienen, terwijl in de benedenruimte lieden uit de stad zich lieten vinden, om, zoo als dit in *New-Orleans* gewoonte is, een twaalfuur-stuk te gebruiken, dat in koud vleesch en dranken, bijzonder in de zoogenaamde *julep*, bestaat, welke uit kruisemunt met brandewijn, suiker en ijs vervaardigd wordt. Aan den linkerkant van deze twee zalen heeft men het deel voor de mannen, aan den regter dat voor de dames, 't welk daarbij eenen anderen ingang heeft, zoodat de vrouwen nooit door deze gelagkamer behoeven te gaan. De spijzaal aan den kant der mannen is ongemeen ruim, goed ingerigt, en maakt eenen zeer behagelijken indruk. Zij rust op twee rijen pilaren, waardoor de tafels gescheiden worden. In het midden evenwel zou men nog eene derde en des noods eene vierde tafel plaatsen kunnen. Het eten was goed en de keur van spijzen grooter, dan ik ze in eenig logement in de Vereenigde Staten ergens vond. De bediening was zoo ruim, dat men een' oppasser voor vier heeren had. Met soep en vleesch werd er aangevangen. Daarop

kwamen het gebräad, de groenten enz. Vóór de koeken en de puddings werd er afgenomen en ten slotte had men een dessert uit versche en ingelegde vruchten. Weinige gasten evenwel bleven tot aan het einde; de meeste gingen na de pudding heen. Ik vond onder de velen, die hier uit de Noordelijke Staten tegenwoordig waren, eenige bekenden en bragt mijne dagen zeer aangenaam door.

In het *St. Charles theater* was toen juist eene Italiaansche opera, en ik woonde eenige zeer goede voorstellingen bij, doch die thans weinig bezocht waren. De toen ingevallen handel-krisis had bijzonder de Amerikanen getroffen, die dit tooneel bij voorkeur begunstigen; en ook was het jaargetijde reeds te ver gevorderd. De Franschen hebben eenen schouwburg, waar vaudevilles, drama's en opera's gegeven worden. Telkenmaal dat ik mij daar bevond, vond ik denzelven opgepropt vol; maar hij is ook niet zoo ruim als de andere. Hier zag ik dan toch de hupsche Creoolsche meisjes en vrouwen, die er met hare zwarte oogen en donkere haren inderdaad regt lief en bevallig uitsien, terwijl men anders hare geaatsatrekken juist niet schoon kan noemen. In de beide schouwburgen, wier publiek mij nagenoeg de beide volkstammen vertegenwoordigde, viel mij een kenmerkend verschil in het oog. In het *St. Charles theater* waren de dames prachtig en gedeeltelijk al te kostbaar uitgedost, terwijl zij zich in het andere door smaakvolle eenvoudigheid onderscheidden. Zelfs op de straat mogt men er zich van verzekerd houden, dat iedere zeer opgeschikte dame eene Amerikaanse was.

De eenvoudigheid van zeden der Creolen schijnt ook op de kleeding hunner vrouwen en dochters te zijn overgegaan.

De afscheiding tusschen Amerikanen en Creolen gaat zoo ver, dat beide volken afzonderlijke beurzen voor zich gebouwd hebben. Die der Amerikanen staat reeds verscheidene jaren en is een zeer schoon gebouw, dat volmaakt aan zijn doel beantwoordt; die der Franschen is nog niet gereed. Ik zag het binnenste, nog niet voltooid voorhof, voor de behandeling en afdoening van zaken geschikt, 't welk eens bij uitstek schoone zaal zal worden. Tot hiertoe vergaderen de Franschen, naar goeden ouden trant, nog in een koffijhuis, in het midden der stad.

Merkwaardige inrigtingen zijn de beide katoenpersen, van welke ik alleen de in het beneden-deel der stad gelegen bezocht. Hier worden de katoenbalen, die weinig geperst van de plantagie en naar *New-Orleans* komen, tot op twee derde deelen van haren omvang te zamen gedrukt. Er zijn in het gebouw, daartoe ingerigt, drie stoommachinen, die iedere twee dubbele persen in beweging brengen, en zoo kunnen 'er in éénen dag duizend balen worden geperst. Voor de ontvangst der balen, die dikwijls lang liggen blijven, eer zij geperst worden, zijn groote schuren opgerigt, welke het vierkant vullen, waarin de persen zijn geplaatst. Buitendien zijn er aan de eene zijde nog kleinere plekken met daarin beslotene schuren bijgevoegd, waar eveneens katoen wordt opgelegd. De kosten voor eene baal komen op eenen daalder en, daar er jaarlijks over de zesmaal honderd duizend balen van *New-Orleans* worden uitge-

voerd; zoo zou dit aan beide personen eene inkomst van zesmaal honderd duitend daalders opbrengen, wanneer namelijk alle balen geperst werden, wat zeker het geval wel niet zal wezen. Het voordeel voor de kooplieden, 't welk hun hunne uitgaven ruim vergoedt, bestaat daarin, dat zij een derde deel meer katoen op een schip laden kunnen en dienvolgens een derde deel vracht sparen. Het getal arbeiders en kruijers, die door dit persen, gelijk ook door het heen en weder voeren der balen aan den Kust komen, is ongemeen groot en ook zij worden goed betaald, zoodat, wanneer zij huishoudelijk en spaarzaam zijn, zij gemakkelijk een goed sommetje kunnen opleggen. Dat doen evenwel niet alle, zoo als uit het volgende voorvalletje, dat men mij verhaalde, onder andere mag blijken. Verscheidene matrozen liepen van hunne schepen af en verhuurden zich als werklieden om balen te lossen, waarmede zij dagelijks van twee tot drie daalders verdienden. Zij zetten dit een' tijd lang voort en ontsieden zich alle onnoodige uitgaven, tot dat zij twee honderd daalders bijeen hadden. Maar deze som verbrasten zij in éenen dag en begonnen, toen hun kattengeraas ten einde was, op nieuw te arbeiden en te verzamelen.

DRIE EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Uitstap naar eene suikerplantagie. Gastvrijheid der Creolen. Het Spaansche dorp. Ligging der suikerplantagie. Derzelver beschrijving. Bouw van het suikerriet.

Ten einde de omstreken van *New-Orleans* eensgins te leeren kennen, nam ik met veel vermaak de uitnoodiging van eenen mij bekenden reiziger aan, om hem op eenen uitstap naar eene suikerplantagie te vergezellen. De plantagie was op omtrent zeven uren afstand gelegen, en de wijze, waarop wij daar heen geraakten, leverde een geheel kenmerkend blijk op van de zeden der Creolen. Een Fransch koopman van *New-Orleans*, aan wien mijn vriend met eenen brief was aanbevolen, verzocht eenen bekende voor ons om zijnen wagen, en deze stelde dien aanstonds te onzer beschikking. Te gelijk gaf hij ons een brief aan eenen aan den weg wonenden planter mede, met verzoek om ons met zijnen wagen en zijne paarden verder tot aan ons doel te laten brengen. Zoo dan zouden wij, door Creoolsche beleefdheid voortgeholpen, onze reis geheel kosteloos doen. Onze weg ging in den beginne langs de rivier. Weldra reden wij op eene soort van

dijk op gelijke hoogte met dezelve, spoedig daarop vrij wat lager en dikwils kon men van uit den wagen de rivier naauwelijks overzien; zoo veel hooger was zij, dan wij. Ik was opgetogen over de lievelijke tuinen, welke op de voorstad volgden. Het waren meest moestuinen, maar zij pronkten algemeen met Magnoliën, Catalpen en soortgelijke bloemen. De nette woonhuizen van ééne verdieping lagen meest aangenaam verschoolen achter groenend geboomte en bevallig plantsoen. Omtrent twee uren van de stad begonnen de plantagiën, van welke er evenwel verscheidene onbebouwd waren, vermits men in het vorige jaar daar eene stad had willen grondvesten. Door de jongste krisis heeft die onderneming schipbreuk geleden en, hoewel de speculant zijne gronden goed verkocht mag hebben, zal hij zijn geld daarvoor wel niet zoo gemakkelijk bekomen en hij walligt genoodsaakt zijn zijn land gedeeltelijk voor betaling terug te nemen. Onze togt was in ieder opzigt aangenaam, een gezellige weg, vlugge paarden en een vriendelijk koetsier. Op mijne vragen in het Engelsch en Fransch kon hij niet wel antwoorden, en zoo kwam ik dan te weten, dat hij uit *Baden* geboortig en, na het einde zijner dienstjaren, als dragonder naar *Amerika* verhuist was, waar hij nu voort een afgedankt soldaat eene zeer gelukkige toekomst voor zich had; want zijn heer gaf hem maandelijks vijf en veertig daalders bij den kost en vrije woning. Na omtrent een half uur kwamen wij op de plantage, aan wier eigenaar wij den brief hadden. Wij vonden hem wel niet te huis, dech dit bracht ons in geene verlegenheid. Wij overhandigden den brief aan

zijnen zoon, dien wij in den tuin vonden, en droegen hem onze bede voor. Nadat hij den brief gelezen had, geleidde hij ons in huis en vóór zijne moeder, eene ronde vrouw met schoone zwarte oogen en blijken eener vroegere schoonheid. De dame sprak geen Engelsch en ik kraamde dienvolgens mijn Fransch uit om haar ons verlangens te doen verstaan. Zij toonde er zich zeer verheugd over, dat zij ons eene beleefdheid kon bewijzen, en vroeg slechts, hoe vele dagen wij de paarden en den wagen bij ons wilden houden. Ik gaf haar de geruststellende verzekering van ze den volgende morgen terug te zullen zenden. Binnen één uur waren paarden, wagen en een slaaf als koetsier te onzer dienst gereed en vaardig. Wij zochten deze voorkomende lieden op de beleefdste wijs onze dankbaarheid te betuigen en verlieten hen, hoogst te vreden over de genoegelijke ondervinding, welke wij alsoo verkregen hadden. Deze gastvrijheid en goedhartigheid behooren, bij eene zekere opgeruimdheid en zucht tot vergenoeging, tot de bijzondere karaktertrekken der rijke suikerplanters van Creoolsche afkomst in *Louisiana*, die zich voor het overige niet door groote beschaving onderscheiden. Zij moeten over het geheel zeer arbeidszaam zijn, doch schijnen van de bezigheden eens planters niet veel te verstaan, en uit dien hoofde met min gelukkig gevolg te werken, dan vele Amerikanen, die zich in de laatste vijftien of wel twintig jaren in *Louisiana* hebben nedergezet. De meeste dezer Creolen zijn rijk en verscheidene hebben een belangrijk vermogen. Nogtans leven zij vrij eenvoudig en blijven gewoonlijk het gansche jaar door op hunne

plantagiëen. Huisleeraars zijn bij hen eene zeldzaamheid, en, wanneer zij hunne kinderen niet naar het Noorden ter school zenden, zoo blijven die vrij wat ongevormd; want van de dorpschoolmeesters, zoo men dezelve hier al heeft, zullen zij wel niet veel kunnen leeren.

Onze weg leidde weldra van de rivier af; want, naar het schijnt, vindt men veel verder aan dezelve niet wel meer eenige bebouwing. Wij volgden nu een beekje of zoogenaamde *Bayou*, dat van de naaste omstreken der *Mississippi* naar het meer *Borgne* henenvloet, en aan welks beide kanten het beploegbare land ligt. Al ras kwamen wij door een Spaansch dorp, het welk voor meer dan honderd jaren door een' gouverneur der provincie, die toen aan *Spanje* behoorde, gesticht werd. De groote plantagiëen met de talrijke negerhutten en groote suikerhuizen hielden hier op. Kleine erbarmelijke hutten stonden aan beide zijden van den weg achter boschjes van vijgenbomen. Eenige weinige huizen onderscheidden zich door meerdere siadelijkheid en ruimte. Doch ook aan de slechte hutten gaven de haar omgevende tulzen een beter aanzien en duidden eene groote zucht voor bloemen aan; het welk altijd een vrolijk gezigt verleept. Die Spanjaards intusschen zijn tot aan de vereeniging der provincie met de Vereenigde Staten op dezelfde plaats staan gebleven. Eerst sedert dat tijdperk vertoont zich meer beweegbaarheid onder hen en heeft de Engelsch-Amerikaansche geest ook ingang bij hen gevonden. Zij bepalen verbeteringen aan te nemen, bouwen zich meer bekwaame woningen, zijn vlijtiger, spaarzamer en zoeken verder voor

te komen; waaraan zij vroeger nimmer dachten. Zoo is het dan wel mogelijk, dat deze arme gemeente zich in den tijd van twintig jaren in eenen bloeienden toestand zal bevinden. Het is daarbij nog eene groote vraag, of het onrustige beroepsbedrijf en de verbetering hunner uiterlijke omstandigheden hen gelukkiger zullen maken. Waarschijnlijk zijn zij thans als wagenmenners zoo gelukkig en wel gelukkiger, dan zij zijn zullen, wanneer zij bezitters van zestig slaven en vier honderd akkers best land zullen zijn geworden. Evenwel zal altijd de bedrijvigheid en de welvaart eene verbetering hunner geestbeschaving ten gevolge hebben.

Weldra nadat wij het dorp verlaten hadden en eenige beplantingen voorbij gereden waren, voerde onze weg van de landstraat af, welke omtrent een uur verder eene zuidelijke rigting neemt, naar het Noord-Oosten. De plantagie, welke wij gingen bezoeken, ligt aan het einde van het bepleegbare land en wordt van rondsom besloten door moeras. De eerst daarop volgende plantagie is meer dan een uur ver van dezelve verwijderd en nadere bureu heeft zij niet. Het huis van één verdieping is op eenen zogenaamden *mound* gebouwd, doch alleen in het midden daarop gelegen, terwijl het aan de zijden op zuilen van baksteen rust, zoodat het grootste deel eene hooge ligging heeft. Er zijn in hetzelfde zes kamers, vier aan de hoeken en twee in het midden, waar ook de achter- en voordeur in open gaat. Eene breede galerij loopt om het gansche gebouw heen. Twee hoeken dierzelve zijn met planken belegd en worden als kamertjes gebruikt. Een derde hoek dient voor

spijzaal in den zomer en is, wegens de beruchte moskito's, met gaas voorzien. De keukens enz. zijn in bijzondere gebouwen achter het woonhuis. De naaste omstreken zijn zeer schilderschtig. In eene weide staan op geringen afstand verscheidene oude, eerwaardige, altijd groene eiken, groote majestueuse boomen, met het grijze boommos geheel omhangen. Op den achtergrond ziet men vele magnoliën, catalpen en ook kleine vijgenheggen. De oranjewouden zijn ongelukkig eerst aan het opkomen. De oude boomen stierven voor eenige jaren door de vorst. De catalpen waren juist in vollen bloei en vertoonden eene pracht en eenen rijkdom van bloemen, zoo als ik die in de Noordelijke Staten nergens vend. Ongetwijfeld moet men dezelve tot de schoonste bloemstruiken tellen, gelijk zij dan ook wel alleen door de magnoliën overtroffen worden. Zij schieten niet tot zulke schoone boomen, als deze, op, zijn lager en hebben ook zulke fraaije bladeren niet. Aan de magnoliën gingen juist eenige bloemen open, die onder de sappige groene bladen enkele groote, witte punten vormden, maar zich nog te zeer onder het vele groen verloren om eenige werking van belang te doen.

Wij werden van den eigenaar der plantagie, een Amerikaan, die ook kolonel bij de Landmilitie was, met veel goedheid ontvangen en brachten in het bijzijn van hem en zijn beminnewaardig gezin eenige zeer aangename dagen door. Het weder was zeer gunstig; alleen op het midden van den dag werd de hitte nu en dan wat al te drukkend. Aan den dochterman des kolonels vond ik een' liefhebber der Botanica, en

zoo was ik hier dan ook in dit opzigt wel aangeland. Onze toertjes in den omtrek deden wij gewoonlijk te paard en meestal hoorden wij, met nieuws planten verrijkt, terug. Evenwel waren wij min of meer beperkt in onze uitstappen, zoo ver het omliggende moeras ons niet veel speelruimte gunde. Dadelijk achter het huis vangt eene moerassige woudstreek aan, welke zich tot op eene halve mijl van het meer *Borgne* uitstrekt, waar het broekland begint. Door dezelve leidt een opgeworpen weg, welke zich nogtans weinig boven eenen hoogen waterstand verheft. De *Bayou*, welke wij gevolgd waren, nadat wij den oever der *Mississippi* verlaten hadden, stort zich, het broekland doorsnijdende, op twee mijlen van het woonhuis, in het meer, en aan desselvs oever leidt een weg heen, dien wij dikwijls op onze wandelingen insloegen. In deze *Bayou* zag ik de eerste Alligators. Deze monsters liggen meest aan den modderigen oever en, noodra men deselve nader komt, glijden zij in het water, dat hen speedig aan het oog onttrekt. De eene, welken ik zag, was zeker zes voet lang en, naar mijne schatting, bevatte de breedte der beek te deser plaatse niet veel meer. Aan het strand van het meer is de oever zeer hoog, geheel van schelpen gevormd en, naar het vrij klaar te zien is, door het water opgeworpen. Bij den vloed is het achter aangrenzende land gedeeltelijk overatroomd, zoodat de oever schier een langwerpig eiland vormt, dat slechts met den, door het moeras leidenden weg, aan het achterliggende land verbonden is. Dit strand herinnerde mij weder den mound op de rijstplantgie in de nabijheid van *Savannah* en

versterkte mij in het vermoeden, dat deze soort
 van heuvelen door de natuur zijn voortgebracht.
 De eenige avarigheid, welke deze verklaring draagt,
 bestaat in de ronde gedaante dier heuvels; maar
 ook deze kunnen de Indianen aan eene reeds be-
 staande hoogte gegeven hebben. Dit strand strekt
 zich tegen het Zuid-Oosten verscheidene mijlen ver
 uit. Op vele plaatsen is het vrij breed en met eene
 fraaije boschaadje omgeven. Onder de boomen
 waren elken, wilgen, essen en twee soorten van
 sumach (*rhoe typhina* en *tonicodendron*). De
 frische zeelucht en de schaduw maken het ver-
 blijf aan strand zeer aangenaam. Ook moet het
 zeer gezond zijn en biedt het te gelijk eene ver-
 makelijke badplaats aan. De kolonel en zijne
 vrienden hebben besloten zich daar zomerhuizen
 te bouwen om er eenige maanden van het warme
 seizoen door te brengen. Gedurende mijn verblijf
 werd daar op eenen zondag des middags gespij-
 zigd in gezelschap van verscheidene naburige
 planters, die tevens paarden en wagens hadden
 aangebragt om den, door het broekland gelegen
 weg te verbeteren; wat inderdaad een gepast be-
 gin mocht heeten voor het aanstaande somerverblijf.
 Eten en drinken bragten wij mede; er werd eene
 landelijke tafel onder de boomen opgelegen en
 wij sleten ettelijke zeer vrolijke uren. De overige
 planters, alle Creolen, hadden hunne opzigters
 en andere beschermelingen, slagers, herbergiers
 enz. medegebragt, wat zeker aan onzen gastheer,
 een' Aristokraat uit *Zuid-Carolina*, in het ge-
 heel niet schoon te bevalen. In dit opzigt bestaat
 er namelijk een groot verschil tusschen de Creolen

an de Amerikanen. De laatste zouden er nooit aan denken, om lieden van dat slag bij zulke gelegenheden mede te brengen, gelijk zij dan ook in het algemeen eene gansch andere houding jegens hen aannemen, hen niet tot hunnen huisliken kring achten te behooren en hen ook niet aan hunne tafel laten eten. De Creolen daarentegen behandelen hen als hunne gelijken, trekken hen in hunne familieën en maken zich bij gastmalen met hen vrolijk. Zeker gewint hun gezellig verkeer daardoor in geenen deele; want over het geheel zijn die opsigters ruwe menschen, zonder beschaving en opvoeding, die op den toon van een gezelschap eenen zeer nadeeligen invloed maken.

Op de plantagie van onzen gastvriend vindt men geene opsigters. Het bestuur van het Geheel berust in zijne eigene handen. Zijn tweede zoon dient hem bij de uitvoering, en de plaats eenes opzieners wordt door eenen slaaf bekleed, een' mensch, op wien men zich welkomen kan vertrouwen en die in den zomer, als de kolonel met zijne familie wegtrekt, het opzicht over de geheele plantagie dikwijls alleen in handen heeft. De kolonel, die voor den besten en meest gewinnenden planter in den ganschen omtrek wordt gehouden, heeft alles zoo regelmatig in gang gebracht, dat een morgenrid van een of twee uren doorgaans voor hem genoeg is om zich te overtuigen, dat alles in orde toegaat, terwijl zijne naburen halve dagen op het veld doorbrengen, dikwijls zelfs eene hand moeten uitsteken en evenwel niet zoo ver komen, als hij. Bij de Creolen bestaat nog de oude inrigting, dat de slaven

bij hoopen arbeiden, terwijl onze Amerikanen de zijnen op taak laat werken; wat de zaak reeds veel eenvoudiger en het opzigt gemakkelijker maakt.

Tijdens mijn verblijf op de plantagie bekwam ik ook eenig begrip van den bouw van het suikerriet. Dit riet is eene tweejarige plant, wat den stam betreft, want de wortel houdt het lang tuit en wordt alle twee jaren verpoot. Het planten begint in Februarij en duurt tot in Maart voort, korter of langer, naarmate het weder gunstig en de toebereiding der velden vroeger of later geëindigd is. Op het einde van het eerste jaar wordt het riet bij den grond afgesneden, in het tweede komt het uit de wortelen weder op, zonder dat het behoeft verplant te worden. Het eene deel eener suikerplantagie is dienvolgens altijd nieuw beplant en het andere deel in zijnen tweeden groei. Bij onzen gastheer is, om zoo te spreken, de huishouding der drie velden ingevoerd en een laatste derde deel met uitheemsch hoorn bezaaid, 't welk de Creolen gewoon zijn tusschen de rijen van het suikerriet in den grond te brengen. Maar de kolonel meent, dat afwisseling beter is, terwijl beide gewassen elkander wederkeerig nadeel doen. Men plant gewoonlijk twee soorten van riet, het gewone en het zoogenaamde *Ojahettische*. Het laatste komt veel later op, maar groeit ongemeen speedig en moet eene plant zijn, welke zeer veel uitlevert. Het eerste is vroeger, doch wast langzamer.

Op deze breedte, waar de vorst het riet iederen winter doet sterven, komt de plant nooit, zoo als in *Westindiën*, tot bloei en vrucht, (of-

schoon de kolonel met vrucht eene proeve genomen heeft om het riet twee en twintig en drie en twintig maanden in stand te houden) ja niet eens komt de geheele stam, maar welligt slechts drie of vier voet hoog, tot rijpheid. Het overige deel bevat geen of te weinig suiker en moet, even als de bladeren, vóór het riet ter perse gaat, er van worden afgedaan. In *Westindiën* wordt de geheele plant rijp en men bekomt daar uit dien hoofde veel meer suiker, dan in *Louisiana*. In de beide landen staat het product omtrent in de volgende verhouding. Een akker in *Westindiën* geeft van drie tot vier *hoge* (op een *hog* rekent men daar achttien honderd pond suiker) en in *Louisiana* bekomt men slechts een en een half tot twee *hoge*, het *hog* op acht honderd of ten hoogsten duizend pond gerekend. Maar de planters in *Westindiën* hebben veel meer Negera noodig en weten den geheelen gang van het werk niet zoo goed te besturen, zoodat zij evenwel niet veel beter, dan die in *Louisiana*, met hunne zaken uitkomen. Men moet vooral daarop letten, dat men het riet te behoorlijken tijde snijdt, eer de vorst invalt, welke, daar zij de suikerstof vernietigt, dikwijls den geheelen oogst bederft. Tot het uitpersen maakt men thans algemeen van stoommachinen gebruik, die veel spoediger en ook op eens grootere hoeveelheden persen. De rietstaven worden, eer zij in de pers komen, van de omgevende bladeren eenigzins gezuiverd, daarna in eene goot gelegd, welker bodem uit dwars liggende, met bindten aaneengevoegde en door rollen in eene kringvormige beweging gebragte deelen bestaat. Daardoor wordt het riet voort-

gescheven en komt het in de pers. Het uitgeperste sap wordt in verscheidene ketels uitgedampt, in groote platte vaten gezuiverd, van de siroop gescheiden, in tonnen gepakt en in bijzondere kelders ter kristallisering overgelaten; welk laatste drie maanden tijd verdert, maar in *West-indiën*, wegens de grootere hitte, veel sneller voortgaat. Ook hebben de planters daar het groote voorrecht, dat zij met het uitgeperste riet het vuur tot bereiding der helft van het sap bestrijden kunnen, hetwelk hier het geval niet kan wezen, wijl het riet, nadat het is uitgeperst, nooit droog genoeg is om de noodige hitte voort te brengen.

De kolonel was niet alleen zoo goed, mij de behandeling bij den suikerbouw in het algemeen te verklaren, maar mij ook het, tot hiertoe onbevondene gevolg zijner eigene beplanting mede te deelen, waarbij hij mij toescheen van een groot doornigt in het gansche werk te doen blijken.

Hij heeft de plantagie zelf aangelegd, en het land, 't welk hij daartoe uitkoos, was met een digt woud en gedeeltelijk met moeras bedekt. Toen hij het kocht, meenden alle naburen, dat het niet mogelijk was hetselve voor den suikerbouw te doen dienen, uit hoofde van te groote vochtigheid. Hij nogtans bewees, dat hij met goede beradenheid wel gekozen had, en wist door het graven van afleidingen en dijken het water kwijt te raken en de vruchtbaarste beplanting aan te brengen. Hij bekam van het eerste jaar af, altijd en voortdurend, beters inzamelingen dan zijne naburen. Wel ligt het land wat laag en is het, bij hoogen vloed, aan overstroming van

het meer *Bargne* blootgesteld, terwijl het bekend is, dat het zeewater het land regelrecht ongeschikt maakt om suiker voort te brengen. Werkelijk trof dan ook onzen kolonel voor eenige jaren het ongeluk, dat een hevige storm al zijn land onder zeewater zette, 't welk verscheidene jaren achtereen alle opbrengst voor hem deed verloren gaan.

VIER EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Aanmerkingen over de gezondheid der ligging. Het Spaansche dal. Botanische wistappen.

Merkwaardig schoon mij deze plantagie met opzigt tot de gezondheid der ligging. Er zijn hier smalle strepen bebouwd land tusschen hooge, aanzienlijke wouden, welke moerassen verbergen, ingeprangd; en men zou immers meenen, dat eene zoodanige ligging zeer ongezond moest wezen. Doch de ondervinding heeft dit niet doen blijken en het schijnt, als of in het dal der *Mississippi* en in derselver nabijheid, ten aanzien van de gezondheid eener ligging, geheel andere vorderingen plaats hebben, dan aan de Atlantische zijde der Vereenigde Staten. In *Zuid-Carolina* zou het de grootste vermetelheid zijn,

den zomer aan een oord, zoo gansch en al vast moeras omgeven, door te brengen. Koorts en starfte waren hiervan de onvermijdelijke gevolgen; maar hier is dit geenszins het geval. De kolonel denkt er nooit aan, om voor de gezondheid zijner familie in de heete zomermaanden een verblijf in het Noorden te zoeken. Dat de moerassen, welke de plantagie omgeven, nog grootendeels met dichte bosschen zijn bedekt, mag wel een grond wezen, waarom zich in deselve geene schadelijke dampen, of althans in geene zoo groote mate, ontwikkelen; dat zij op de bewoners van den omtrek eenen nadeeligen invloed kunnen hebben. Het is bekend, dat de ontwikkeling van de schadelijke uitwasemingen der moerassen, voornamelijk door de medewerking der warmte veroorzaakt wordt, onder wier krachtigen invloed de verrotting van dierlijke lichamen en plantaardige zelfstandigheden, waarvan die uitwasemingen wel in het algemeen voortkomen, veel sneller toegaat. Hieruit mag men het verklaren, waarom Indianen en jagers, die dikwijls eenen langen tijd in zulke moerassen doorbrengen, daarvan in het geheel geene schadelijke gevolgen ondervinden. Men kan toch niet aannemen, dat zij daarvoor onvatbaar zouden wezen. Veel waarschijnlijker is het, dat er zich in deze donkere wouden en moerassen niet vele schadelijke dampen ontwikkelen. De eenzaam levende opgezetenen, die zich aan de *Mississippi* met hout hakken bezig houden en meest op opene plekken, midden in de door hunne bij gedeeltelijk gevelde wouden, wonen, zijn ook daarentegen aan al den schadelijken invloed van de uitwasemingen der moerassen onderhevig, waarvan hun

strekkelijk uitalen blijken doet, terwijl zij nogtans, even zoo wel als de jagers en Indianen, op een sterk ligehamen en een gehard gestel kunnen roemen. In betrekking tot de ligging der plantagie meest men zeker mede de nabijheid van het meer *Bergne* niet vergeten. De met zondbeelen bezwangerde lucht schijnt in het algemeen de bevestiging tegen te werken. Althans vindt men dit bijna in alle zeesteden, en, ware niet de plaag der gele koorts met eene ligging aan zee, bepaaldelyk op eene meer zuidelyke breedte, verbonden, zoo mogt men zeker in het algemeen de zeesteden voor gezonder dan de landsteden houden.

Men spreekt zoo veel van de ongezonde ligging van *New-Orleans*, dat de volgende aanmerkingen wil niet zonder belang voor den lezer zullen wesen. Door berekeningen, die op officiële opgaven zijn gegrond, heeft een zekere *Dr. NANTON* uit *New-Orleans* voor eenigen tijd zoeken te bewyzen, dat deze stad voor de inlandsche bevolking de gezondste groote stad in de Vereenigde Staten is, en dat hare sterflijsten meest gevuld worden door dierzelfe vreemde bewoners. Hij heeft zijne berekeningen gebouwd op vergelykingen in de betrekkelijke verhouding der kinderen en grijsaards tot de geheele overige bevolking in *New-Orleans* en andere steden der Vereenigde Staten, zoo als *Boston*, *New-York*, *Philadelphia*, *Baltimore* enz., en wijt nu met getallen aan, dat in *New-Orleans* betrekkelijk meer kinderen en honderdjarige grijsaards, dan ergens in eenige andere stad der Unie, gevonden worden. Wel mogt hierbij nog iets in aanmerking komen.

De gele koorts raapt voornamelijk lieden van middelbaren leeftijd weg, waaruit wellicht reeds alleen de gunstige verhouding voor kinderen en grijsaards ontstaat. Voorts is de vruchtbaarheid der vrouwen in de Zuidelijke streken grooter dan in de Noordelijke, en eindelijk mag wel een Zuidelijk klimaat den hoogen onderdom bijzonder dienstig zijn, wat dan nog evenwel geen bewijs voor de gezondheid van het luchtgestel in het gemeen is. Mij schijnen die berekeningen te onvolledig en eenzijdig te zijn om bevredigende resultaten op te leveren. Nogtans mogen zij voor het minst wel zoo veel doen blijken, dat, wanneer ook *New-Orleans* eene gevaarlijke verblijfplaats voor vreemdelingen is, het voor zijne inboorlingen daarentegen vrij gezond kan wezen. De gele koorts telt altijd slechts de pas aangekomenen aan. Hebben ook deze dezelve eenmaal doorgestaan, zoo zijn zij veilig. Doch wanneer juist, gelijk in den zomer van 1857, ten tijde dat de ziekte heerschte, honderden van aankomelingen hoopsgewijze naar de stad komen optrokken, verwaakt en vermaet door eene lange reeks en ten deele zonder middelen van bestaan, zoo heeft men zich niet te verwonderen, als deze vreeselijke krankheid het meerendeel deser onvoorsigtige en vermetele menigen wegraapt. De scheepskapiteins, die van de onkunde der arme lieden misbruik maken en hen in het graf helpen, zijn als hunne eigenlijke moordenaars te beschouwen, en het zou bijna even onredelijk zijn het klimaat deswegen te beschuldigen, als wanneer men tegen het klimaat sentr stad wilde ijveren, waar, ten tijde der Cholera, aankomelingen in menigte werden weg-

geraapt. Het eenvoudige menschenverstand is genoeg in staat om in te zien, dat men zich, op zoodanigen tijd, naar zulk eene plaats niet moet begeven. Verre daar van daan, dat ik juist het lichtgestel der Zuidelijke landen zou willen aanbevelen, wensch ik alleen het te sterk gekleurde in een zachter licht te doen uitkomen en de veroordeelende vonnissen, door onkundigen geveld, te wederleggen. Men is ook in *New-Orleans* gedurende het warme jaargetijde geheel niet tot de stad of het land bepaald. Men kan naar believen van verblijf veranderen, zonder zich ergens aan gevaar bloot te stellen, en aankomelingen, die op het land blijven, waar de vereischte voor-deringen voor de ontwikkeling en het aanhouden der gele koorts niet voorhanden zijn, zijn daar volkomen tegen deze ziekte veilig. Schadelijke werkingen heeft het klimaat voornamelijk voor rheumatische lijders, voor wie de vochtige warmte, welke in den winter met scherpe noord-oosten winden afwisselt en eene onaangename verslapping in het gansche gestel verwekt, in geenen deele dienstig schijnt te wesen. De kust van het meer *Borgne* moet voor het overige, indien mogelijk, nog gezonder, dan de verdere omtrek zijn. Voor het minst wordt dit door al de planters bevestigd, die voornemens zijn zich daar zomerwoningen te bouwen. Men rekent er zelfs op, dat vele ingezetenen van *New-Orleans* opgewekt zullen worden, om een gedeelte van den zomer daarheen komen doorbrengen, vooral wanneer de bedoelde spoorweg van dit punt naar *New-Orleans* tot stand komt, waardoor de gemeenschap tusschen deze stad en *Mobile* bevorderd en, langs eenen

harteren weg, het meer *Pontchartrain* zou ver-
meden worden. De ingevallen handelkriede vol-
stusschen waarschijnlijk dit ontwerp, gelijk een
menig ander, verijdeld hebben.

Van zekeren avond bedienden wij ons tot eenen
uitstap naar het hoogenoemde Spaansche dorp,
waar een hal, een zoogenoemde *fandango* plaats
zou hebben. Onze Aristokraatische gastheer spotte
er wel mede, dat wij een' beoefendens wilden
gaan bijwonen. Bepaaldelijk gaf hij er zijnen
zonen menigen steek over, dat zij met deuchters
van karrenlieden enz. zonden, dansen, die zij
wellicht den volgende morgen met waschen aan
de beek zonden benig vinden. Doch wij lieten
ons daardoor niet afschrikken en beleefden ons
zelfen des te meer niets en aantrekkelijk. Op
den weg ontmoetten wij verscheidene karren met
twee wielen, waarop de boeren met haane schoenen
naar den dans reden. De halve bevolking schreef
op de heen te zijn. Voor het overige vanden wij
het hal veel minder landelijk, dan wij liet ons
hadden voorgesteld. De meisjes waren gedeeltelijk
regt liet, en van een zeer welvoegelijk en keu-
delig voorkomen. De meeste waren Franche, al-
thans spraken alle die taal; en de Spaansche, die
men onder haar vond, behoorden tot de schoonste.
Vele beschaving moet men bij haar wel niet
maken, en elken had het meeste geenoeg in een
een oogenblikkel gesprek te voeren. Aan
eene schoone, die mij bijzonder beviel, gaf ik
den kleinen kleenruiker, welke ik had mede-
gebracht. Zij was dien dankbaar aan, doch wel-
che bespande ik, dat zij hem niet meer aan zich
had. Ik nam de vrijheid naar dezelfde lot te ver-
II. DEEL.

namen en kwam nu te weten, dat zij hem op het bed bij haren, daar slapenden zuijgeling, liet liggen. Mijne schoone was alsoo eene jonge moeder, die, zoo als dit daar gewoon mag wesen, haar kind mede op het bal genomen had. De muziek was zeer goed; alleen speelde men de walsen zoo langzaam, dat het ons bijna ondoenlijk was ze te dansen. In eene andere kamer werd intusschen kaart gespeeld en, naar het schoon, waren de mannen groote liefhabbers van veel te wagen. Mij had dit gevalletje vrij wel vermakelt, en ik kon er nu op roemen in een Spaansch bal gedeeld te hebben.

Ik moest nu aan mijne terugreis denken; doch kwam in groote verioeking om van weg te veranderen. Ik wenschte namelijk met mijnen tegemoet de reis van *Mobile* naar *New-Orleans*, de *Mississippi* op, te doen; doch hij liet zich van zijnen broeder, den schoonzoon des kolonels; overreden om hem op eene badreis, naar de warme bronnen, aan den *Arkansas*, te vergezellen. Er had zich daartoe een gezelschap van twaalf tot vijftien personen vereenigd, wier oogmerk het was elkander in de zogenoemde *hot springs* te ontmoeten, dan op *Texas* over te steken en van daar naar *New-Orleans* terug te keeren. De gansche togt zou te paard geschieden. Hoewel de zaak voor mij in ieder opzigt, vooral ook om het gezelschap, aanlokkelijk was, zoo kon ik mij daarmede evenwel niet inlaten en moest alsoo naar *New-Orleans* terugkeeren, om mijne reis, de rivier op, alleen te vervolgen, gelijk ik dan ook tot hiertop het grootste deel derzelve gezamen had gedaan. Ik verliet de plantagie met

een dankbaar gevoel voor de groote gastvrijheid, welke ik van den kolonel ontvangen had, en met veel spijt van eene zoo aangename kennismaking zoo spoedig te moeten laten varen.

Het was mijn plan om *New-Orleans* dadelijk na mijne aankomst te verlaten. Doch de stoomschepen, welke juist te dier tijd afvoeren, waren kleine booten, van welke men mij niet veel goeds kon zeggen. Ik verkoos derhalve liever op de afvaart der groote boot *St. Louis* te wachten, die naar *St. Louis* moest varen. Bovendien was het mijn plan aan de tusschenliggende plaatsen mij niet op te houden, maar regelrecht naar die stad te gaan. Gedurende de dagen, welke ik op de afvaart der boot te wachten had, deed ik nog verscheidene uitstapjes in de naaste omstreken van *New-Orleans*. Dan ik werd door de moerassen, die mij aan alle kanten in den weg waren, gedurig opgehouden. Ook maakte het warme weder mij vrij traag en, ofschoon ik mij telken keer met sappige oranjes tegen den dorst gewapend had, zoo kon ik het toch nooit tot grootere uitstappen brengen. Op eene dier wandelingen overviel mij een vreeselijke stortregen, waartegen ik in een huis mijne toevlugt nam, dat van een Duitscher werd bewoond. Ik vond in hetzelfde eene bruiloftspartij, welke zich reeds den ganschen morgen met eten en drinken had bezig gehouden en thans nog op den Geestelijke wachtte. Eene groote menigte uitgesette wijnflesschen beloofde den gasten ook na de plegtigheid stilling van den dorst. Een tweejarig jongetje, 't welk mij door de bruid als haar lief kind werd voorgesteld, gaf een reeds langer bestaan der echtelijke liefde te

kenning, welke heden door het woord des Predikers wettig verklaard zou worden. Het weder helderde weldra op, en ik verliet het gastvrije huis, eer de Prediker aankwam. Op eenen nit-stap aan de tegenzijde der rivier kwam ik bij het botaniseren in een half opgedroogd moeras. Doch eer ik den tijd had eenigzins om te zien, werd ik door zulk een' swerm moskito's aangevallen, dat ik het raadzaamst hield mij lange den kortsten weg terug te begeven. Op het half moerasige land groeit vrij weelderig eene soort van *palmetto*, welke zeer laag van stam is, maar fraaije, naar waaïers gelijkende, bladeren heeft (*chaemerope hystriac*). Tot de pracht der flora daar ter plaatse behoort voornamelijk het *passeratum mexicanum*, dat zich door zijnen zachten witten bloesem onderscheidt.

VIJF EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Reis van New-Orleans de Mississippi op. Gedwongen terugkeer. Brand in New-Orleans. De bevolkte oevers. Baton Rouge. Bouw en inrigting van het stoomschip. Verkeer op hetzelfde.

Vrijdag den 5^{den} Mei verliet ik *New-Orleans* des avonds tegen zes uren. Onze afreis werd door

niets belemmerd; maar nauwelijks waren wij tenige mijlen ver gevaren, of wij hoorden, dat er wat aan de machine brak. Wij dachten in den beginne, dat het niet veel zou te beduiden hebben, doch spoedig ontdekte men het tegendeel. De boot werd dan gewend, wij keerden naar de stad terug en legden in den laten avond tegen over haar bij. Zoo hadden wij het aangename uitzigt voor ons, om voor het minst den volgenden dag in *New-Orleans* te moeten wachten, tot dat de machine weder hersteld zou zijn. Onze aandacht evenwel werd spoedig afgeleid door een brand, welke in de stad uitbrak en vrij wat scheen van belang te wesen. Ieder giste en raadde op zijne wijze, in wat gedeelte der stad het zijn mocht en wij meenden dit omtrent te kunnen bepalen; naarmate wij den toren der Cathedrale door den brand verlicht zagen. Doch hoe moeilijk het zij in den nacht over plaatselijke afstanden en verhoudingen te oordeelen, bleek den volgenden morgen, toen wij bevonden, hoe verkeerd onze berekeningen geweest waren. De brand had vóór het overige maar één huis vernield. Wij intusschen moesten werkelijk den ganschen dag wachten en eerst des avonds ten vijf uren liepen wij weder uit. Na kwamen wij zonder meer onheil gelukkig verder. De nacht ging ongestoord voorbij, en met den morgen bevonden wij ons ver van *New-Orleans* in eene geheel onbekende streek. Het was een liefelijk weder en ik verkwikte mij zeer aan de frische koele lucht, die mij na de drukkende zeelte dubbel wel deed. Het berigt, dat er weder eene huis aan de machine gesprongen was en dat wij wel twee of drie uren

Predi-
weder
astrije
in uit-
bij het
Doch
werd
vallen;
logisten
erastige
n pal-
fraaije,
haame-
n daar
cratium
a witten

TUK.

op. Ge-
-Orleans.
. Bouw
Verkeer
-Orleans
word door

lang moesten aanhouden, stoorde mij min of meer in mijn genoegen. Ten gelukke evenwel werd er tot de noodige herstelling zoo veel tijd niet gevorderd. Terwijl wij hant innamen, had ik gelegenheid eene rijstplantagie te zien, doch vond ik niet veel bijzonders aan de jonge rijstplanten, welke zich van ander graan gewas niet veel onderscheiden. De rijstvelden worden hier door de rivier onder water gezet. Veel nogtans schijnt mij daarbij van het toeval of te hangen. Immers zal het daartoe dienende wassen van den vloed in de lente wel niet alle jaren in dezelfde mate plaats vinden. De meeste der groote plantagies, welke wij voorbij kwamen, waren met spikkrriet bezet, eenige weinige met katoen. Wij zagen er intusschen vele; tot *Baton Rouge*, waar wij tegen den avond kwamen, volgde de eene op de andere. De woonhuizen waren ten deele zeer groot, eenige geleken wel paleizen en deraelver omtrekken waren dikwijls schildersachtig. Ook waren de slavenwoningen over het geheel goed, beter, dan ik te benaden *New-Orleans* gezien had, meest zeer planmatig aangelegd, zindelijk en net. Al die groote voorwerpen, welke wij voorbij kwamen, maakten de vaart zeer gezellig. Voor het overige liep de heerenweg aan beide zijden nabij aan den oever, en, daar wij nooit in het midden van den stroom, maar altijd aan een' der kanten voeren, zoo konden wij ook de voorbij gaande personen regt op ons gemak in oogenschouw nemen. Lange tijd achtereen hadden wij een' wedloop met een' ruiter, die zich moeite gaf om op gelijke hoogte met ons te blijven en wien wij, hoewel tegenstroom hebbende, het zwaar genoeg maakten.

gelijken tred met ons te houden. Wij zagen de menschen ter kerke gaan, uit dezelfde terug-keeren, bezoeken afleggen, enz. Het was namelijk juist zondag, hetwelk de wegen aan beide zijden zeer verlevendigde. Achter de bebouwde velden, die zich zelden verder dan eens of anderhalve mijl uitstrekten, vond men hooge wouden, die in eene onafgebrokene streep aan beide zijden der rivier voortliepen. *Baton Rouge* onderscheidt zich van alle andere plaatsen zeer gunstig, door zijne hooge ligging boven de rivier. De plaats, waarop het gelegen is, is niet belangrijk opzichzelven, maar toetrekende genoege om de omringende haven het omsingende bosch te doen versieren. De kasernen van de hier garnizoen houdende troepen der Vereenigde Staten schijnen zeer fraaije gebouwen te zijn. Zij komen goed uit echter dikte boschaadje van *India-Pride* boomen (*Melia Azadirach*). Na zonne-ondergang legden wij aan een hout in te nemen. De omtrek begon nu reeds een woester aanzien te verkrijgen. Op vele plaatsen was er geen dijk meer aan den oever, de huizen werden zeldzamer en daalden af tot blokhuizen. Ter plaatsen, waar wij aanhielden, vonden wij wel eene nieuw aangelegde plantagie, maar die nog pas in het opkomen was. Niettemin leverde het innemen van het hout, waarbij wellicht honderd personen aan den arbeid waren, een belangrijk schoonspel op. Te weten al de zogenoemde dekpassagiers, die zeer weinig voor de overvaart betalen, zijn daartegen verplicht bij het hout innemen de handen mede uit te steken. Deze nu bestaan meest uit het bootsvolk van de booten, welke de

Mississippi afvaren, (*flat boats*), die met de stoomschepen op eene spoedige en goedkoope wijze naar hunne woonplaats wederkeeren, nadat zij in *New-Orleans* hunne boot voor brand- of timmerhout verkochten. Het schip lag zeer na aan den oever en men had verscheidene planken gelegd, waarop de werkgasten af en aan gingen. Het gaf daar nu een ongelooflijk gewoel, maar alles ging, trots de duisternis, vrij ordelijk toe en scheen beter bestuurd te worden dan het mij op andere booten was voorgekomen. De hoeveelheid hout, welke dagelijks verbruikt werd, was inderdaad ongemeen groot. Wij verbrandden dag aan dag van veertig tot vijfzig vademen (de vadem met de volgende afmetingen: 4. 8. 4.) wat, de vadem op drie daalders gerekend, dagelijks onttrent honderd en vijfzig daalders bedraagt.

Ons stoomschip was waarlijk een drijvend kolos, waartegen de driemasters, welke wij in *New-Orleans* voorbij voeren, mij geheel nietig voorkwamen. Het moet dan ook het grootste op de rivier zijn. De lengte op het benedendek bedraagt twee honderd en dertig voet, de kajuit op het bovendek daarentegen slechts twee honderd voet; de inhoud van het schip wordt op duizend ton en iedere der beide machines op twee honderd paardenkracht berekend. De stoomschepen op de *Mississippi* zijn in derzelver bouwtrant geheel onderscheiden van de Europeesche en ook van die, van welke men gewoonlijk gebruik maakt aan de Atlantische kust der Vereenigde Staten. De machine is geheel boven het verdek en de ruimte onder hetzelfde, welke anders gedeeltelijk door de machine wordt ingenomen, alleen voor koopwaren

bestemd. Het benedendek, dat maar zeer weinig boven het water uitkomt, wordt in het midden door de machine, van achteren door eene, voor de dekpassagiers en matrozen bestemde kajuit en van voren door hout, den oven en eene vrije ruimte tot lossen, laden enz. gevuld. Het tweede verdek, dat van acht tot twaalf voet boven het water reikt, doch zich niet over het geheele schip uitstrekt, maar den kant van hetzelfde vrij laat, zoodat het benedendek daar ongedekt is, wordt in zijne ganache lengte door de passagiers-kajuit beslagen. Deze was op onze boot op de volgende wijze afgedeeld. In het voorste deel, waar achter de schoorsteenen aan beide zijden doorgingen, waren de slaapvertrekken der officiers, de schenktafel enz.; het middelste en grootste deel, op onze boot zeker veertien of wel zestien voet breed, werd van de heerenkajuit ingenomen; aan de wanden grensden de slaapvertrekken, die ook weder zes voet diepte hadden; het achterste gedeelte bevatte de dames-kajuit, welke gewoonlijk netter gemeubeld en door schuifdeuren van de heeren-kajuit gescheiden is. Waschkamer, scheerplaats enz. had men op het benedendek. Het boven- en benedendek werden ook nog breeder gemaakt, dan de boot zelve is, door galerijen, welke aan beide kanten dikwijls zes voet van de wanden vooruit komen en gewoonlijk rondom de geheele boot henen gaan. Deze dragen er veel toe bij om de slaapvertrekken te veraangenameu. Derzelve hadden op onze boot twee deuren, de eene naar de kajuit, de andere naar buiten op de galerij brengende, welke zoo breed was, dat men zich op deselve bijeen zetten en, voor de zon

beschut (men koos de van haar afgewende zijde) het uitzigt en de frissche lucht genieten kon.

Op dese galerij bragt ik het grootste deel van den dag door en verdroomde menig uur, rustig en gemakkelijk in eenen Amerikaanschen armstoel gezeten, welks wiegende beweging in de milde, warme lucht eene zachte, slaapverwekkende werking deed. Het oog volgde de voor hetzelfde voorbij hellende voorwerpen weldra niet meer; eindelijk sloot het zich geheel, en bij het weder opstaan vond ik mij in eenen anderen omtrek verplaatst en spoedde mij naar het achterdeel om terug te zien, of ik ook iets vernield mogt hebben. Na zonne-ondergang bragt ik gewoonlijk een of twee uren op het dek van het schip door, 't welk eene uitgestrekte, maar, daar het niet geheel vlak was, eenigzins vermoeijende wandeling aanbod. Met het invallen der schemering begonnen de beide schoorsteenen vonken te spuwen, die, als kleine vuurvliegcn, heen en weder vlogen en eene zoo eigenaardige en verscheidene beweging vertoonden, dat ik mij dikwils lang in de beschouwing van dit tooneel verdiepte. Voor de kleederen was zeker eenig gevaar voorhanden, zelfs voor het dak, 't welk uit voorzigtigheid des avonds met water werd besprengd, evenwel desnietteenstaande eens vuur-vatte, 't welk gelukkig nog, eer het te laat was, werd ontdekt.

Mijn leven op het schip was vrij eenzaam. In mijne kamer waren twee bedden, maar het geringe getal passagiers stelde mij in de gelegenheid om de eenige bezitter van het geheele vertrek te blijven. Onder het scheepsgezelschap maakte ik weinige kennissen. Het meest onderhield ik mij

nog met drie Iersche Theologanten, die juist uit *Europa* in *New-Orleans* waren aangekomen en ten oogmerk hadden zich naar een, hooger aan de rivier gelegen, Katholijk Seminarium te begeven. Vele passagiers bleven maar één' of twee dagen, andere kwamen ook wel voor korter tijd; over het geheel waren onder hen weinige behagelijke lieden. Dikwils treft men op deze stoombooten een zeer aangenaam gezelschap bijeen. De kapitein zorgt dan ook wel voor muziek en des avonds gaat men aan den dans. Doch op onze boot was het gezelschap te klein en nit te verschillende grondstoffen te samengesteld, dan dat dit had kunnen plaats hebben. Zoo menigmaal wij aanhielden om ons van hout te voorzien; wat gewoonlijk tweemaal 's daags geschiedde, ging ik aan den oever om te botanizeren.

Daar wij altijd midden in de wouden ons hout innamen, zoo was ik aanstonds aan eene voor mijn doel geschikte plaats, maar ik verwijderde mij niet gaarne te ver van den kant, wijl ik steeds duchtte, dat de boot mogt voortvaren en mij achterlaten. Ik kon mij toch niet wel op de opgaven van den kapitein verlaten, die altijd spoed maakte om weg te varen, zoodra het hout was aan board geschaft. De bij zoodanige gelegenheden verzamelde planten bielden mij intusschen bezig. Door het opzoeken en inleggen derzelve werd menig ledig uur gevuld.

Onze tafel was over het geheel zeer goed en de schikking geheel gelijk aan die van een logement te lande. Het ontbrak ons dikwils alleen aan melk, terwijl de lieden, bij welke wij aanhielden, er te meermaal zelve geene hadden.

zoedat wij dan verplicht waren onze thee en koffij zonder melk te drinken. Met water waren wij ook slecht verzorgd. Welwater vindt men in het benedendeel der *Mississippi* niet en wij moesten ons om te drinken zoowel als om te wasschen met rivierwater behelpen. Men laat het een' tijd lang staan, tot dat het vuil zich gezet heeft, waarop het dan vrij helder wordt, ofschoon er zich doorgaans zelfs in het glas op de tafel nog een bezinksel vormt. Velen houden het voor beter, dan het water uit den regenbak. De gemeene lieden drinken het zonder eenige voorbereiding. Doch het geeft dan ligt aanleiding tot buikloop, vooral beneden de vereeniging van de *Mississippi* met de *Rode Rivier*, welke veel opgelost zout bevat.

ZES EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Voortzetting der reis op de Mississippi. Fort Adams. Natchez. Bicksburg. Mond van den Arkansas en der Witte Rivier. Veranderde gesteldheid van de Mississippi. Memphis. New-Madrid. Mond van den Ohio. Selma. Aankomst in St. Louis.

Op den tweeden morgen ontwaakte ik des morgens omtrent vijf uren, doch was het evenwel

ongelukkig te laat om den mond der *Rode Rivier (Red River)* te zien, als die reeds bijna vier mijlen ichter ons was, toen ik naar denzelfven kwam vragen. Over het geheel vond ik de vaart heden belangrijker, dan gisteren. De streek was nu van gedaante glad veranderd. De oevers waren meest laag, alle zeker beneden hoogen waterstand. De weinige beplantingen, die te zien waren, moesten door dijken beschut worden, welke evenwel niet voortliepen, zoo als aan het beneden-einde der rivier. Lange streken vonden wij geheel onbewoond; zelfs de houthakkers vertoonden zich eenzaam en verspreid. De meeste plantagies, welke wij voorbij kwamen, waren eerst in het opkomen. In de velden zagen wij overal doode boomen, en aan de meeste plaatsen strekten hoopen hout ten blijk, dat de planters ook daarin gewin en voordeel zochten.

Vrij vroeg in den morgen kwamen wij *Fort Adams* voorbij, een vervallen Franschen post, die aan den voet van eenen tamelijk hoogen heuvel ligt, welke in eenen rotsigen muur naar de rivier toe eindigt. Boven het fort strekt zich eene liefelijke baai uit, voor welke een dorpje ligt. Kort na den middagmaaltijd kwamen wij in *Natches* aan. Een deel dezer stad ligt onder aan het water. Dit is evenwel verre haar slechtste deel, waar gemeen gespuis, gelijk men heel wat aan de *Mississippi* vindt, in vuile huizen woont en waar moord en misdrijf van allerlei aard, zoo althans het kwaad gerucht vermeld, te huis behooren. De oever is uiterst steil en ik vond het vrij warm, toen ik den rijweg oplauwerde. Ongelukkig had ik geen tijd genoeg om

koffij
en wij
in het
moesten
en met
id lang
waarop
a door-
ezinksel
lan het
a drin-
och het
vooral
pi met
at bevat.

TUK.

pi. Fort
ond van
or. Ver-
issippi.
van den
ouis.

ik des
at evenwel

het bovendeel der stad te bezoeken. In mijne hoop om den tegen over liggenden oever van de hoogte af te kunnen overzien, vond ik mij teleurgesteld, daar ik niet hoog genoeg naar boven kwam. Zoo ver ik sien kon, strekt zich het woud in eene eindeloze verte uit. *Natchez* was in oude tijden een bloeiend dorp, in de handen der oorspronkelijke bewoners, en heeft zijnen eenden indiaanschen naam behouden, ofschoon de Indianen genoot en al zijn uitgeroeid. Wij haasten ons van de steenhoof *Livingston* in, welke *Natchez* *Orleans* niet meer voor ons had verlaten. De afstand tusschen *Livingston* en *Natchez* bedraagt vijf honderd mijlen, en wij hadden daartoe reeds aangevoerd gehad; wat den stroom op alomt ver, wij gevaren is.

Den volgenden morgen, des dingsdags, landden wij in *Hickburg*, een allertiefst stadje. De oever is hier zoo steil en verheft zich allengs in verscheidene schakeringen. De huizen zijn daardoor bijna amphitheatersgewijs boven elkander gebouwd en, hoewel het heste deel der stad op de hoogte ligt, zoo vindt men toch ettelijke netten aan de helling en maakt het geheel eenen zeer behagelijken indruk. Het naaste punt van belang, dat wij aandeden, was de mond der rivier *Arkansas*, waarby wij des woensdags morgens kwamen. Er ligt hier een huis, dat evenwel niet veel te zeggen heeft, wyl de mond van den *Arkansas* niet bevaarbaar is. De stoomschepen, die in den *Arkansas* willen, moeten de *Mississippi* verder opvaren, tot aan den mond der *White River* (*White River*), van welke een kanaal naar den *Arkansas* voert, welke van daar af

diep genoeg is voor de stoomschepen. De mond der *White River* is omtrent tien mijlen boven dien van den *Arkansas*. In de nabijheid ligt een dorpje *Montgomery Point*, waar de stoomschepen die den *Arkansas* bevaaren, zich heen begeven om waren te halen en te brengen. Eenige mijlen hoedenwaarts legden wij aan; ik deed daar eene kleine wandeling, doch vond mijne wandeling niet zeer beloofd. De wouden leveren op de aangespoelden grond niet dan eenen hoogst onvruchtbaren groei van planten en gewassen. *Populieren*, *echen*, *shornen*, *wilgen* zijn nagenoeg alles, wat men er vindt. Tot de schoonste boomsoorten behooren de *platanen* en *tulpenbomen* (*Liriodendron tulipifera*); ook zag ik talrijke stammen van den *trompetboom* (*bignonia radicans*).

Nu werden de eilanden, armen en omdiepten in de *Mississippi* telkens meerder, zoodat wij gisteren en heden eenige malen op den grond stieten. Tegen den avond viel het in het oog, dat de rivier, gelijk dit ook natuurlijk was, veel van hare verhevenheid verloren had. Wij waren nu omtrent seven honderd mijlen van *New Orleans* verwijderd, en men kan het zich voorstellen, dat de drie rivieren: *White River*, *Arkansas* en *Red River* der *Mississippi* eene belangrijke watermassa toebrengen. De oevers begonnen veel hooger te worden en waren meermalen van zes tot acht voet boven den hoogsten waterstand verheven. Tusschen de oevers is de rivier dikwijls ongemeen breed, doch natuurlijk kan zij dan niet zoo diep zijn, en bij breede kromten heeft zij dikwijls zoo weinig diepte, dat grote stoomschepen, bij lagen waterstand en bij de

grootte veranderlijkheid der diepte, menigmaal veel moeite hebben om hunnen koers te houden. De zoodanige vooral, die den stroom opvaren, begeven zich niet gaarne in de sterkste strooming, waar het water het diepste is, en zoo geraken zij menigmaal, in weerwil der grootte van de rivier, aan den grond. In den tijd, dat ik de rivier zag, was zij juist eerst aan het vallen. Zij moet dikwijls nog van tien tot twintig voet dieper vallen, en blijft evenwel dan nog altijd een groot stroomwater. Men gaf mij zelfs te verstaan, dat zij menigmaal vijftig voet zou vallen, wat ik evenwel eerst zien moest om het te gelooven. Met hare hooge leemige oevers en de vele eilanden en sandbanken maakte zij thans eene geheel andere vertooning, dan verder naar beneden. Zij vloede niet meer daar heen in eigene, rustige, zich zelve genoegende majesteit, maar brak zich eer, gelijk een wondstroom, hare baan door de vlakke. De kronkelingen, welke zij maakt, zijn menigwerf merkwaardig. Zoo kwamen wij er ééne voorbij, waar zij een schiereiland vormt, aan welks tegenoverkant wij door eene opening in het woud de rivier zien konden. De breedte van dit schiereiland bedroeg aan de smalste plaats slechts drie vierden van eene mijl, en evenwel hadden wij voor het minst tien mijlen af te leggen, eer wij hetzelfde om waren. De eilanden in de rivier zijn meest met jeugdige populieren bezet, die ongemeen spoedig opgroeijen en zich in eene grootte menigte op dezelfde laten zien. Zij schijnen als ware het den aanvang van den plantengroei te maken en dragen er tevens toe bij om het aangespoelde land tegen de kracht der rivier te be-

schutten, welke vaak morgen verwoest, wat zij heden heeft gevormd. Ten gevolge harer menigvuldige kronkelingen neemt zij aan den eenen kant weg, wat zij aan den anderen weder vastzet, zoodat er eene aanhoudende wisseling in den vorm en de gestalte der rivier plaats heeft, en de stroombeden bijna bij iedere vaart nieuwe ondiepten, eilanden enz. vinden, welke hun dikwijls het voortkomen onverwacht moeilijk maken.

Des donderdags bereikten wij tegen tien uren in den morgen *Memphis*, in den Staat *Tennessee*, eene, trots haren naam uit de ondiepte, zeer jeugdige plaats, welke zich niet bijzonder doet opmerken. Ik bespeurde slechts zoo veel, dat hare ligging niet zeer doelmattig gekozen is, want de rivier is juist voor de stad zoo ondiep, dat de stoomschepen beneden dezelve moeten landen. Doch ook de weg van deze landingplaats naar de stad is zeer slecht, en bij den sedert kort gevallen regen was hij bijna niet te gaan, zoodat ik niet weet, hoe men bij zulk een weder waren van den oever naar de stad kan brengen. Deseu ganschen dag over was de lucht betrokken en des morgens regende het; eerst tegen den avond helderde het op een weinig op.

Des vrijdags kwamen wij te *New-Madrid*, van hetwelk ik mij uit vroeger gelezene reisbeschrijvingen een groot denkbeeld had gevormd. Het was zelfs mijn plan geweest hier te vertoeven; maar ik vond mij zeer teleurgesteld. De plaats is half uitgestorven. Ten deele mig dit van hare ongezonde ligging komen, van welke onder andere kan getuigen, dat na een bal, 't welk daar voor eenigen tijd gegeven werd, de helft

dergenen, die er deel aan namen, den volgenden dag de koorts bekwaam. Men werd deze ongelukkige plaats eenige tijden door aardbevingen bezocht, welke een vrij merkelyk deel deraelve en van het aangrenzende land vernielden. Des avonds tegen negen uren kwamen wij aan den mond van den *Ohio*. De beide rivieren vereenigden zich onder eenen vrij spitzen hoek, welke door eene lage landstreek werd gevuld. Op dezen grond hebben projectmakers het plan voor eene groote stad uitgebroed; gewis eene hoogst onberaden onderneming eene stad op een zoo ongezond, moerasig en aan overstromingen blootgesteld en grond te bouwen, dat bij hoog water zes mijlen van het naaste land verwijderd is. De *Ohio* schijnt bijna zoo groot als de *Mississippi* te zijn. Evenwel hangt hier zeker altijd veel van af, welke van de beide rivieren aan het rijzen en vallen is, wat in het geheel niet immer te gelijker tijd bij beide plaats vindt.

Van nu af ging het langzaam voort, en de nog overige honderd tachtig mijlen tot aan *St. Louis* namen ons bijna twee dagen weg. Wij waren wegens de geringe diepte der rivier dikwijls verplicht stil te liggen en ten ongelukke kwam in den nacht een mist op, welke de aarzigheden nog vergrootte. Des zaterdag legden wij in den vroegen morgen te *St. Louis* aan. Hier zagen wij de eerste rotspunten aan de rivier. De rechteroever blijft den ganschen tijd laag hooger dan de linker, aan welken evenwel hier en daar ook hoogten voorkomen. — Op eene enkele plaats schijnt het water zich door eene goedanige, door de rivier henen strijkende hoogte, eenen weg ge-

hand te hebben. Vier afgescheidene rotsnaalden, van rondsom door water omgeven, waren de eenige sporen van een vroeger verband. Het gezigt was zeer schilderachtig en verleende aan de rivier een geheel andere gesteldheid, hemelsbreed verschillend van de *Bynden-Mississippi*. De avond was zeer aangenaam, slechts bijna te koud, zoodat wij wel merken konden, dat wij niet meer in het Zuiden waren; het verschil was van belang. Ettelijke dorpen, welke wij voorbij kwamen, zagen er omtrent als Zwitsersche dorpen uit. Meest waren zij aan kleine hellingen gebouwd. Ook verschilden de eilanden. Zij waren niet meer zoo laag, als verder naar beneden, van meer bepaalde vormen, veelal ook kleiner.

Op zondag 11 Mei kwamen wij te *St. Louis* aan. Wij hadden de twaalf honderd mijlen derwaarts in acht en een' halven dag afgelegd, zoodat wij, het sponthoud en ander tijdverlies mede gerekend, de eenen zes mijlen in een uur gemaakt hadden. Onverwacht verliet ik het stoomschip; want ik had mij en hetzelfde wel bevonden en een genoeglijk leven geleid. Alleen daarover had ik te klagen, dat het stroom der machine en de daardoor medegedeelde schudding het schrijven bijna onmogelijk maakte.

ZEVEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Ligging en omtrek van St. Louis. De Prairies. Het leven in de stad.

St. Louis heeft eene zeer fraaije ligging op eene hoogte, welke zacht van de rivier opgaat. Het grootste deel der stad ligt aan het water, doch het valt te wachten, dat zij alch meer naar het binnenland zal uithreiden, zoodra de oever der rivier bezet zal wesen. De daar zijnde heu-bergen vond ik zeer opgevald en in het geheel niet om te prijzen. Mijne kamer was alecht en de logements-tafel stond zeer achter bij die van onse stoomboot. Eene wandeling, welke ik na het middagmaal deed, bracht mij eerst langs de rivier opwaarts. Zeer nabij aan de stad zijn eenige sehansen, waarin men nu evenwel huizen gebouwd heeft, waaraan ook fraaije versieringen zijn aangebragt. Aan het einde deser verspreid liggende huizen vindt men een' zoogenaamden *Indian Mound*, welke op eene kleine hoogte staat en zelf welligt vijftig tot zestig voet verheven is, zoodat men van denselven een vrij uitgestrekt gezigt heeft. Zij heeft niet het gewone kegel-vormige voorkomen, maar gelijkt eer naar een spits dak, zoodat ik uit mij zelven niet op de

FDSTUK.

De Prai-

ligging; op
vrij opgaat
het water,
meer naar
de oever.
rijnde her-
het geheel
alecht en
hij die van
elke ik na
t lange de
stad zijn
wel huizen
versieringen
verspreid
genaamden
ine hoogte
et verheven
uitgestrekt
one kegel-
naar een
niet op de

gedachten zou gekomen zijn dezen heuvel voor
eenen *Indian Mound* te houden en het mij toe-
scheen, dat hij even zoo goed door de Fransen
als door de Indianen kon zijn opgeworpen. Ik
onderwerp mij hier nogtans gaarne aan het oor-
deel dergenen, die meer van zulke zaken weten.
Ik maakte van het veel omvattende altsijt gebruik
om mij een weinig te oriënteren. Doch te vergeefs
zag ik naar *prairies* (weiden) om, maar vond
mij aan alle zijden van hout omgeven en wel van
die kleine, ellendige eiken, van welke ik in het
Zuiden zoo glad versadigd was. Eenige punten
beloofden meer afwisseling. Ik ondernam derhalve
eenen uitstap van de rivier af verder in 't bin-
nenland.

Het woud bestond, zoo als ik zeide, uit lage
eikenstruiken, welke met eenige *sassafras*-boompjes
(*laurus sassafras*) vermengd waren. Alles wies
op eenen zeer armelijken grond; 't welk dan ook
wel de reden was, dat ik op geene beplantingen
stiet. Merkwaardig kwamen mij zekere gaten voor,
welke ik op verscheidene plaatsen in het woud be-
speurde, trechters van vijf en twintig tot dertig
voet, die boven welligt even zoo veel voet in
diameter hadden. Mij kwam het voor, als of de
aarde aan deze punten, welligt bij eene aard-
beving, was weggesonken. Niemand evenwel kon
mij deswegen nader onderrigten. Nadat ik omtrent
een uur ver gegaan was, kwam ik aan verschei-
dene boerenwoningen, die mij geheel in *Zwitser-
land* verplaatsten. De omliggende weiden ver-
toonden het prachtige groen, dat ik te huis zoo
dikwijls bewonderde en dat ik, gedurende mijn
gansche reis door het Zuiden, zoo droevig had

gemist. Ik kwam hier ook tot verscheidene opene plaatsen, die wel *prairies* genaamd werden, maar met de beroemde vlakten van dien naam niet kunnen vergeleken worden. Zij waren vrij klein en dikwijls door lage boschaadje afgebroken. Groote boomen zag men niterst weinige, misschien slechts zes of acht op de geheele vlakte. Ook scheen de grond vrij vochtig te zijn, op eenige plaatsen was hij zelfs eenigzins moerassig. Vóór mij zag ik niets dan boerenplaatsen en de onzijdige eikenbosschen; ik besloot derhalve naar de stad terug te keeren.

Na het avondeten ging ik in eene Unitarische kerk, aan welker Geestelijke ik eenen brief had. Hij hield geene predikatsie, maar meer eene voorlesing over de Drieëenheid, welke hij uit den Bijbel zocht te wederleggen met daartegen de Eénheid van God te bewijzen. Eenige heeren achter mij spraken, vóór dat de Leeraar begon, met elkander en, daar zij Dr. FOLLEN noemden, zoo werd mijne oplettendheid gaande. Ik hoorde, hoe één dezen prediker roemde, dien hij in *Washington* voor korten had gehoord, en ik verheugde mij, dat de roem van mijnen vriend tot in het verre Westen was doorgedrungen.

Den volgenden dag deed ik eenen uitstap aan den oeverkant der rivier. Gedurende den overtocht op de stoampont ontdekte ik de blijken der vereniging van de rivier *Missouri* met de *Mississippi*, welke omtrent achttien mijlen bovenwaarts plaats heeft. Het troebele water van de *Missouri* had reeds meer dan de helft van den stroom ingenomen, en het heldere water van de *Mississippi* vertoonde zich alleen nog in eene smalle

dene opene
eden, maar
naam niet
vrij klein
afgebroken.
, misschien
lakte. Ook
op eenige
ssig. Vóór
de oncin-
lve naar de

Unitarische
brief had.
eene voor-
rij uit den
artegen de
rige heeren
naar begon,
noemden,
ik hoorde,
ien hij in
rd, en ik
nen vriend
ngen.
uitatap aan
en overtoft
der ver-
e *Missis-*
ovenwaarts
e *Missouri*
en stroom
de *Missis-*
ene smalle

streep aan den linker-oever. Verder naar bene-
den verliest zich ook deze, en de gansche stroom
heeft nu gene donkere geelachtige kleur, welke
hij tot bij *New-Orleans* en tot zijne uitstorting
in zee behoudt. Op de pont maakte ik kennis
met eenen Duitscher, die voornemens was op de
jagt te gaan en aanbod om mij op de *prairie* te
brengen. Wij kwamen daar spoedig, dewijl de-
zelfde slechts op een half uur afstands van de
rivier lag. Dadelijk bij het begin vonden wij een
menigte der geeds dikwijls genoemde Indische
heuvelen van zeer verschillende grootte bijeen. De
beide grootste hadden omtrent vijftig of zestig
voet hoogts en welligt tachtig in diameter. Op
den eenen stond een vrij oude abornboom; anders
waren zonder boomen en zelfs zonder struiken.
Het uitzigt van den hoogsten heuvel was veel
omvattend. De *prairie* strekte zich nagehoeg
twee uren ver stroomafwaarts naar het Zuiden uit
in eene, met de rivier parallele rigting. Zij is
niet geheel vlak, maar van enkele kleine hoogten
of ruggen doorbroken. Evenwel verheffen deze
sich meest naar zeer weinig boven de vlakke der
prairie, en van boven gezien komen zij zeer
onbeduidend voor. De gansche *prairie* is van
eene moerassige natuur. Haar grond wijkt op
eenen zangerenden vorsprong, is geheel zwart
en zeker ten hoogsten vruchtbaar, maar welligt te
vochtig om met veel gewin bebouwd te worden.
De moerassige gesteldheid vertoont zich in het
vele staande water en de slechte, ten deele gron-
delooze wegen. Voor het overige loopt er eene
soort van meer bijn door de geheele *prairie* heen
en verdeelt haar in eene voorste en achterste

helft. Dit meer heeft gedeeltelijk vrij hooge oeveren en mag wel op eenige plaatsen van zes tot acht voet lager liggen dan de vlakte. Verder naar beneden scheen het aan zekere heuvelen te sluiten, die omtrent twee uren om laag aan de rivier stooten. Het geheel geeft naar mijne meening zoo veel te kennen, dat vroeger een arm der rivier door deze streek zijnen loop nam, welke zijn bed allengs zelf opvulde en waarvan nu het meer het eenig overblijfsel is. Dit aangenomen zijnde, zoo mag men vermoeden, dat datgene, 't welk thans *prairie* is, vroeger een eiland was, dat door het water werd aangespoeld; en, wat de op dezelve gelegene heuvelen betreft, zoo werden die welligt daar opgeworpen in eenen tijd, dat zij nog menigmaal aan overstromingen was blootgesteld. Bij mijn kort bezoek kon ik natuurlijk niets ontdekken, wat het gewone begrip, dat deze heuvelen door de Indianen zijn opgeworpen, zou bevestigd of weersproken hebben. Mij scheen er even zoo weinig tusschen de aardsoort van het omliggende land en die der heuvels, als in den plantengroei, verscheidenheid te vinden te zijn. Alleen kwam het mij ook hier opmerkelijk voor, dat men in de naaste omtrekken geene uitdieping bespeurt, zoodat het zich niet laat begrijpen, van waar de Indianen de aarde tot het opwerpen zouden genomen hebben. Voor het overige is dierzelf grootte niet van dat belang, dat men daarom deze wijze van ontstaan niet zou mogen aannemen. De kleine heuvels, van welke er verscheidene maar acht of tien voet hoog zijn, zijn mischien als beginselen te beschouwen, en waren er ligt toe bestemd om tot eene hoogte van meer belang ge-

bragt te worden. Behalve gras en *carex*-soorten vond ik weinige andere planten, weinige in bloei en nog mindere, welke ik niet reeds elders had gevonden. Tegen den middag kwam ik in de stad terug.

Ik had mijnen voorgenomen uitstap naar *St. Charles*, dat op twintig mijlen afstands van *St. Louis* aan de *Missouri* ligt, opgegeven, wijl men mij de landstreek, door welke de weg henen leidt, als hoogst opbeteeknend afschetste. In *St. Charles* zelf en aan de rivier *Missouri* zou ik verder niets merkwaardigs gevonden hebben, en om alleen te kunnen zeggen: «ik heb de *Missouri* gezien;» scheen mij, als het einde der reis, inderdaad van te weinig aanbelang. Ook *St. Louis* boeide mij niet genoeg om tot een langer verblijf mij op te wekken. De stad bevindt zich als in de koorts harer opkomst. De huizen zijn armelijk gebouwd, de herbergen slecht en altijd met gasten opgepropt; de gansche bevolking is daarbij onvermoeid aan den arbeid; voor eenen reiziger, die verkeer en onderrigt verlangt, een hoogst onvruchtbaar veld. De inwoners bestaan uit eene zonderlinge vermenging van Franschen, Amerikanen en Duitschers. Doch de eerste treden ieder jaar meer op den achtergrond, terwijl de heide andere gedurig in menigte gewinnen. De Duitschers vooral zijn zeer talrijk, bepaaldelijk ook in den omtrek. Zij koopen van de zoogenaamde *Backwoodmen* (Achterwoudmannen) beploegbaar gemaakt land en doen daarop boerenhofsteden verrijzen, waarop zij het ver brengen door hunne vlijt en ingetogene tevredenheid. Zij worden nevens de Schotten door de Amerikanen

voor de nuttigste aankomelingen gehouden. Zelden laten zij er zich mede in om het land uit het woud te ligten, wyl zij dien arbeid niet verstaan, terwijl de Amerikanen daarvoor vele geschiktheid en schier eene hartatogtelijke neiging hebben. Zoodra de *Backwoodmen* den geligten woudgrond verkocht hebben, trekken zij verder naar het Westen, vangen daar hunnen arbeid van nieuws aan en bereiden zoo doende het land als ware het vóór tot den akkerbouw, voor welken zij eene te onrustige geaardheid en geene vlijt en volharding genoeg bezitten.

De slechte kost in de herbergen, waarvan ik reeds gesproken heb, moet den reiziger des te onaangener voorkomen, voor zoo ver hij zich nu anders in het rijke Westen bevindt, 't welk men en dat wel te regt gewoon is als een land te roemen, overvloedig van melk en honig. Dat hij hier gebrek moet lijden, terwijl in het Zuiden, waar men eer op ongevallen van dien aard gevat mag zijn, mij dit niet is overgekomen, laat zich alleen uit de achteloosheid der waarden, het geduld der gasten en het geringe aantal van logementen verklaren, welke bijna eene soort van monopolie aan zich getrokken hebben. Het gemis van herbergen wordt hier zoo gevoeld, dat dikwijls vele vreemdelingen geen onderkomen vinden en genoodzaakt zijn op de stoomschepen te blijven huizen.

ACHT EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

Reis door de Prairies in Illinois. Slechte wegen. Lawrenceburg. De vriendelijke vrouw uit Kentucky.

Dinsdag 17 Mei verliet ik in den namiddag *St. Louis* met de postkoets, om te lande door *Illinois* en *Indiana* naar *Louisville* te gaan. Wel verwonderden mijne bekenden in *St. Louis* er zich over, dat ik dezen weg insloeg, welke mij meer tijd, meer geld en meer inspanning kosten zou, dan wanneer ik de vaart op de *Mississippi* en *Ohio* naar *Louisville* koos. Dan het was mijn oogmerk om het binnenste des lands te leeren kennen en wel bepaaldelijk de groote *Prairies* van den Staat *Illinois* in oogenschouw te nemen. Tot aan den avond ging het vrij goed. Wij kwamen spoedig vooruit en vonden een zeer goed souper; doch daarna vingen de jammeren aan. Wij moesten nog eenige mijlen rijden tot aan ons nachtkwartier, en in de twee, daartoe vereischte uren leden wij veel van koude. In *Carlisle* vonden wij alle menschen te bed, en na lang wachten moest ik het voor lief nemen om met de gasten, die zich reeds te bed bevonden, eene gemeene kamer te deelen. Doch het duurde lang, eer ik

mij verwarmen kon, en ik sliep uit dien hoofde eerst laat in. Des morgens ten vier ure ging het verder. In *Salem*, een klein, pas verzeen, op eene *prairie* gelegen dorp, pleisterden wij hijkans een uur. Hier verliet mij mijn eenige reisgenoot. Toen ik weder in de koets wilde klimmen, werd ik met schrik gewaar, dat men dezelve met eenen openen wagen verwisseld had. Wat zou ik doen? Ik had geene keus en moest mij onderwerpen. Men gelukte was het weder achter geworden en geen regen meer te duchten. Naar de koetsier zeide, rijdt altijd twee dagen achtereen eene koets en den derden dag komt de wagen aan de beurt. Tot mijn ongeluk had ik nu juist den wagentag getroffen. Voor het overige had ik daarbij het voordeel, dat ik zeker was snel voortuit te komen, goed om mij henen zien en de *prairies* wel opnemen kon. Reeds den dag te voren waren wij over soortgelijke vlakten gekomen, maar dat was toen al in de schemering. Het gezicht derzelve was mij nit dien hoofde nog vrij nieuw; want de *prairie*, welke ik bij *St. Louis* gezien had, was met deze niet te vergelijken. De meeste waren door hooge boomen omgeven, vele door kleine boschjes en smalle diepten afgebroken, eenige geheel vlak en effen. De meeste hadden daarbij de door de reizigers dikwijls opgemerkte golvende gedaante, welke er aanleiding toe gaf om ze met de zee te vergelijken, met welke zij ook dit nog gemeen hebben, dat hare vlakke zich dikwijls onbepaald aan den gezicht-einder verliest. De meeste hadden daarenboven hare grootste middellijn van het Noorden naar het Zuiden en eenige waren zoo lang, dat de horizont

werkelijk aan beide kanten op haar scheen te rusten. Wij kwamen doorgaans dwars door dezelfde heen, want onte rigting liep van het Westen naar het Oosten; en, daar hare breedte gewoonlijk slechts van tien tot vijftien mijlen bedraagt, zoo verloren wij de wouden vóór of achter ons nimmer uit het oog. In de gesteldheid van den grond schegen vrij veel verscheidenheid plaats te hebben. Over het geheel scheen zij goed te zijn, maar op sommige plaatsen beter dan op andere; wat ik uit de meer of mindere talrijkheid der bevolking besloot, welke zeker daarmede instemt. De huizen staan meest met hunne kanten in den omtrek der bosschen. De akkers sluiten zich het naast aan de woning aan; en daarop volgen de weiden, zoodat het binnenste der *prairie* voor weiland dient. Dierzelfer midden is uit dien hoofde nog in het geheel niet bebouwd. Die zich hier komen nederzetten koopen niet gaarne land, dat geen woud in zich bevat. Hout is een te onontbeerlijk artikel, en het zal nog lang duren, eer dese steppen volkomen zijn bebouwd. Wij namen den eersten dag ons souper in een zoodanig in eene *prairie* gelegen huis. Doch ik kon toen ter tijd, deels wíl ik in de koets zat, deels wegens de schemering, niet veel zien, terwijl ik thans op mijne kar het oog naar believen overal kon heenen wenden. De genoemde woningen zijn meestal zeer zindelijk, doch hebben zelden meer dan één vertrek. Somwijlen bezitten de eigenaars een tweede huis met alzoo slechts eene tweede kamer; wat evenwel reeds eene uitzondering is. De keuken is altijd in een afzonderlijk gebouw. Zoo vindt men ook het waschhuis, de stallen, de

provisiekamer enz. alle van elkander af in afzonderlijke gebouwen. Zijn er twee huizen voorhanden, welke voor slaap- en eetkamer dienen, zoo heeft er doorgaans geen dadelijk verband tusschen beide plaats, tenzij er van buiten een gang ware aangebragt, welke van de ééne deur naar de andere geleidt. Menigmaal is er in de slaapkamer eene soort van beschot voor een bed geplaatst, wat reeds als eene groote weelde wordt beschouwd. Eene tweede verdieping is vooral eene zeldzaamheid, welke men alleen in de reeds langer bestaande dorpen zal aantreffen. Over het geheel schijnt men toch liever een nieuw huis te bouwen, dan eene tweede verdieping op te rigten.

Den tweeden avond kwamen wij kort vóór den ondergang der zon aan een breed moeras, dat aan de jaarlijksche overstromingen eener rivier zijn bestaan te danken heeft en den naam *Wabbash-Bottom* draagt. Te weten de rivier is een arm van de *Wabbash*. Gelukkig was het nog dag, toen wij aan dat ellendig moeras kwamen; want, trots onzen ligten wagen en onze vier paarden, kostte het veel moeite om er ons door te werken; en hoe het ons met eene zware heets gegaan zou zijn, kan ik mij niet voorstellen. Dikwijls kwam het water den paarden tot aan den buik. Van eenen weg was niets te bespeuren en het hardene pad moesten wij vermijden, daar het nog grondeloozer was, dan het omringende woud. Dikwijls stonden de boomen zoo na aan elkander, dat wij ons te nauwernood tusschen dezelve door konden dringen, en nu en dan duchtte ik, dat de wagen breken zou en wij hem in het moeras zouden moeten laten zitten. Omtrent ter helfte van den

weg kwam een stuk hoogere grond, waar de paarden op eene drooge plek eenigzins adem scheppen en voor het einde, dat zij nog hadden af te leggen, krachten konden zamelen. Hier ontmoetten wij eene karavane uitgewekenen, die, zonder wel genoeg met de breedte van het moeras bekend te zijn, zich daarin onvoorzigtiglijk hadden gewaagd en het nu maar voor een geluk mogten houden, dat zij dit rustpunt bereikt hadden, om daar met hunne afgematte dieren te vertoeven en den nacht door te brengen. Ik benijdde hun de legerplaats niet en wenschte hartelijk, dat zij bij hunnen slaap in het moeras door geene koorts mogten bevangen worden. Wij waagden ons nog eens in het water, en na den zwaren arbeid van een uur bragten onze paarden ons ook gelukkig aan de overzijde van dien pool. Voor het overige lag ons nachthwartier nog ver af en het werd geheel donker, eer wij daar aankwamen. De avond was intusschen zeer schoon geworden. De sterren en het Noorderlicht verhelderden onzen togt. Wij kwamen van de eene *prairie* aan de anders. Meest waren zij door kleine boschrijke rivierdalen gescheiden, welke evenwel gelukkig geene aoodanige zwarigheden opleverden, als de riviergrond, dien wij waren doorgelopen. Bij de verlichting van den nacht hadden deze vlakten een dubbel belangrijk voorkomen. Het onbetsemde licht deed ze groeter, onmetelijker schijnen. Onze wagen rolde gemakkelijker over den effenen weg henen, en de stilte der natuur, de eenzelvigheid van het tooneel werd door niets verbroken. De onafzienbare vlakte verwekte eene zachte huivering, een eigen gevoel van eerbied en ontzag. Van tijd tot tijd

sloop ik in, werd telkens weder wakker en was gedurig op nieuw verbaasd over de zonderlinge beschouwing.

In één punt werden intusschen mijne verwachtingen door de *prairies* niet bevredigd. Ik vond de voortbrengselen van haar plantenrijk bij lange niet zoo menigvuldig en verscheiden, als ik mij die had voorgesteld. Zoodra ik in het voorbij rijden eene nieuwe bloem zag, liet ik den koetsier ophouden; maar het getal der ingezamelde planten ging de acht of tien soorten niet te boven. Het ontbrak wel in het geheel niet aan bloemen, maar het waren altijd dezelfde. Eigenaardig was daarbij de verdeeling. Er kwamen steeds groepen van eene of twee soorten, welke zich menigmaal over eene gansche *prairie* uitstrekten, waartegen eene andere dan ook weder eene andere soort vertoonde. Dikwijls stonden de bloemen zeer talrijk bijeen en vormden als ware het gansche perken. In zo verre was er dan ook inderdaad een rijkdom van bloemen voorhanden. Voor het overige zijn, zoo ik vermoed, de *Prairies* in den zomer en in het begin van den herfst veel rijker in bloemen, dan in de lente. Alsdan toch komen al de *compositae* (saamgestelde) te voorschijn, van welke er zeer vele soorten moeten zijn en die meestal ook langer bloeijen. Alle dichterlijke beschrijvingen der *prairies*, welke ik mij herinner, hadden hare betrekking op den zomer en den herfst. Ware ik vier of zes weken later gekomen, zoo had ik ze waarschijnlijk in een meer bloemenrijk gewaad gevonden.

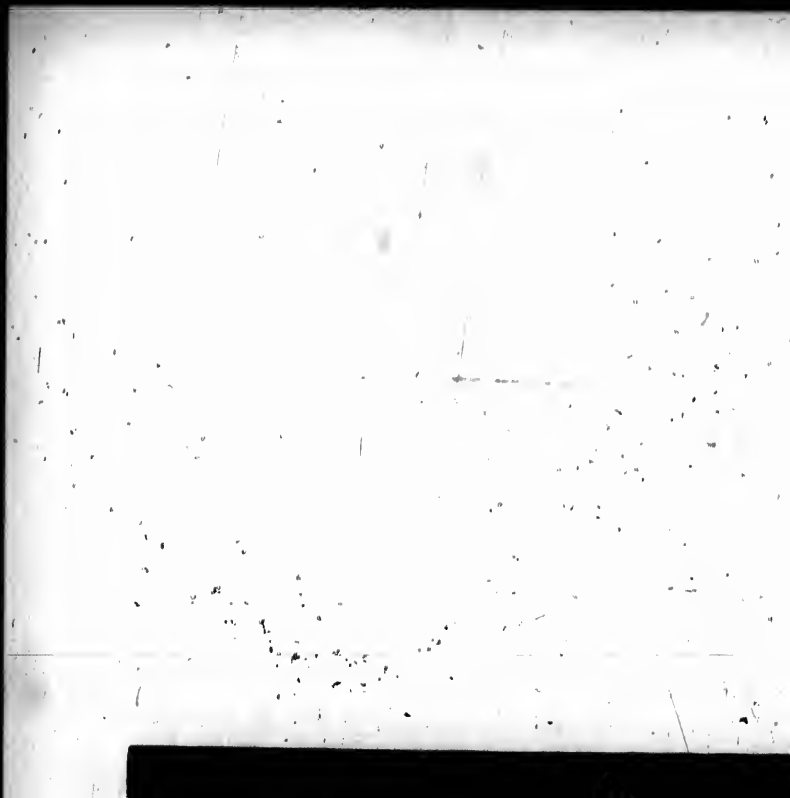
De late nachtreis had mij voor eenen gezonden slaap in het Blokhuis eener *prairie* voldoende

voorbereid. Na eene rust van drie uren stond ik gesterkt en verkwikt weder op om mijnen weg te vervolgen. Nu evenwel moest ik de *prairies* vaarwel zeggen. De streck werd nu bergachtig en wij hadden eenige heuvels over te klimmen tot aan *Lawrenceburg*, waar wij pleisterden en ontbeten. Als éénige gaat mogt ik niet nalaten de waardin, wegens de goede koffij en de lekkere pannenkoeken, welke zij mij voorzette, eene beleefdheid te zeggen, welke haar zcheen te behagen en waarna zij ook een gesprek met mij begon; wat mij op mijne reis van drie maanden bijna nimmer was bejegend. Gewoonlijk toch hoorde men van de waardinnen niet dan een enkel ja of neen en gingen zij heen, zoodra zij de koffij hadden ingeschonken. De uitzondering hierop in *Lawrenceburg* maakte eene vrouw uit *Kentucky*, en zij gaf mij daarbij te verstaan, dat ik hare vrouwelijke landgenooten over het geheel seker fraaijer en ook hierbij niet minder vriendelijk dan haar, zou vinden, terwijl het mij daar ook aan goede koffij wel niet zou ontbreken; iets, wat mij in het geheel niet onaangenaam in de ooren klonk. Ik was namelijk reeds zoo zeer gewoon slechts koffij te bekomen, dat ik sedert lang de hoop op beters had laten varen en mij aan de thee verkoos te houden.

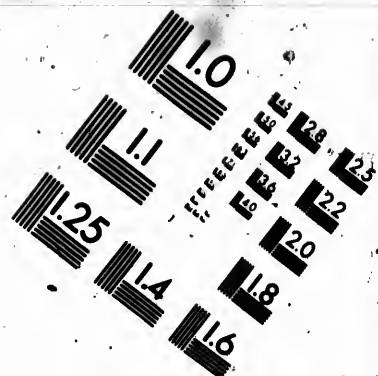
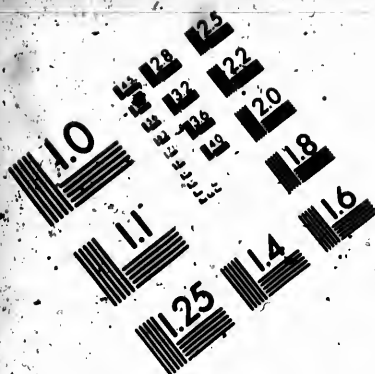
De tien mijlen lange weg tot *Vincennes* gaf ons ook nog wat te stellen. Hij was in den beginne goed, en ik stelde mij reeds voor in één of anderhalf uur daar te zijn, toen de swarigheden zich begonnen te vertoonen. Deselvs hestonden in een broekland, dat van den hoofdarm der *Wabash*-rivier zijnen aanvang neemt, wier tweede

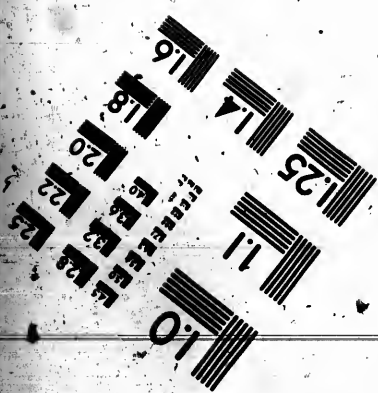
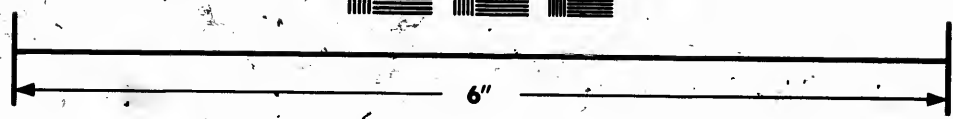
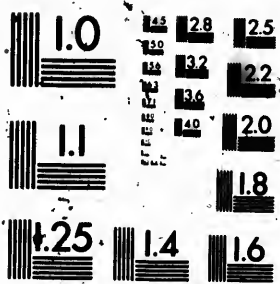

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

23
22
20
18

10
01

arm ons eenen vorigen dag zoo veel had te doen gegeven. Het water in het moeras was meest van één tot twee voet diep en de weg door hetzelfde zoo afgereden, dat wij groote omwegen moesten maken. Toen wij bij eene zoodanige gelegenheid den weg verlieten, geraakten wij in eene vrij diepe groeve, waaruit de paarden ons naauwelijks weder konden ophelpen. Tot nader ongeluk brak daarbij iets aan den wagen, welken wij, midden in het water, bijna geheel moesten ontpakken, en dien ik nog tot een nabij gelegen huis, waar wij gelukkig berging vonden, met alle krachten diende bijeen te houden, zou hij niet geheel uit elkander vallen. Bij eene dixer diepe plaatsen ontmoetten wij een gezelschap te paard, waaronder ook eenige dames. Eene dierzelve reed een eenigzins halsstarrig dier, dat lang den pool, waarin het geraakt was, niet uit wilde, tot eindelijk een knecht afsteeg, die het paard bij den tengel nam en het zoodeende dwong voort te gaan. Zulke avonturen zijn met eene reis door *Illinois* verbonden. Het land herinnert nog te zeer aan zijne oorspronkelijke gesteldheid en mag den reizigers een denkbeeld geven, hoe de Atlantische Staten er voor honderd en meer jaren hebben uitgezien. *Illinois* is voor het overige niet slechts in zijne wegen, maar ook in menig ander opzigt veel ten achter. Kerken en scholen zijn er nog zeer weinige, en menig landman is van tien tot twintig mijlen van het naaste dorp verwijderd. De meer vermogende onder hen helpen zich bij de opvoeding hunner kinderen, door zich met drie of vier gezinnen te vereenigen en te zamen eenen bijzonderen onderwijzer te bekostigen.

NEGEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

*Vincennes in Indiana. Washington. Aan-
komst aan den Ohio en in Louisville in
Kentucky. Liefelijke streken. Frankfort,
Lexington, Maysville. Inscheping op den
Ohio.*

Ik verliet nu den Staat *Illinois*, welke aan den regter-kant der rivier *Wabash* eindigt, en betrad den Staat *Indiana*, met mijne komst te *Vincennes*, dat aan den linker-kant van de *Wabash* is gelegen. Wij zetten in eene pont de rivier over, die vrij groot en bij hoogen waterstand voor stoombooten bevaarbaar is. De grond voor *Vincennes* werd, toen zij dese landstreek nog bezaten, door de Franschen gelegd. Doch buiten den naam heeft het weinig van hen behouden en tegenwoordig is wel niet een enkel der oude huizen meer in wezen. In weerwil van haren ouderdom is de stad nog zeer in hare beginselen.

Na het middagmaal reed ik met den postwagen verder naar *Louisville*, in zeer aangenaam gezelschap. Tegen over mij zaten twee jeugdige schoonen, die, het is waar, door een ander heer zoodanig werden in beslag genomen, dat ik niet

in het allerminst hare aandacht vermogt te trekken. Zij hadden, gelijk ik uit het gesprek kon afleiden, den vorigen dag in *Vincennes*, waarheen zij met den postwagen gereden waren, aan een bal deel genomen, welks omstandigheden nog op velerlei wijzen stoffe tot haar gesprek verleenden, en keerden thans naar het goed van haren vader terug, waarbij wij ook spoedig aanlandden. Op den bok zat een Ier, die na het souper met den koetsier in strijd geraakte, en het ware welligt tot eene vechterij gekomen, als ik mij niet ernstig tusschen beide had geplaatst. Wij kwamen aan eene plaats, *Washington* geheeten, welke evenwel nog vrij wat in hare kindschheid en even zoo niteen gebouwd is, als haar naamgenoot aan de Atlantische zijde der *Alleghani*. Achter en voor deze plaats trokken wij de beide armen der *Witte Rivier* over, die geen van beide zeer groot zijn, zich verder beneden vereenigen en dan in de *Wabbash* en met deze in den *Ohio* uitstorten. Des nachts sliep ik zeer goed in den wagen. Mijn eenige reisgenoot was ongesteld en hield zich stil; ook gevoelde ik geen grooten lust mij met hem in te laten. Ons ontbijt was uitstekend, maar, daar ik mij mede eenigzins minder wel bevond, zoo konden wij aan hetzelfde de gevorderde eer niet bewijzen, waarover onze waardin zich ten uitersten beklagde. Het land werd meer en meer bergachtig; geene vlakten en *Prairies* langer, heuvels en dalen onafgebroken, de heuvels ten deele van belangrijke hoogte, talrijke beukenbosschen met vele zeer statelijke boomen. De wegen waren veel beter, dan wij ze den ganschen tijd in *Illinois*.

gehad hadden, de beplantingen veel talrijker en de huizen veel meer bewoonbaar. Alles gaf te kennen, dat wij een land genaderd waren, 't welk reeds langer was bebouwd geworden. Er was een nieuwe weg van *Vincennes* naar *Louisville* ondernomen, maar nog niet ver genoeg gevorderd, dat wij daarvan gebruik konden maken. Deze onderneming getuigde van een levendig verkeer en eene sterke bevolking, en deed ons in *Kentucky*, dat wij al vast nader kwamen, nog wat meer en beter wachten. Tegen den avond kwamen wij aan het dal van den *Ohio*, van hetwelk men op de hoogte, die hetzelfde begrenst, een belangrijk deel kon overzien. Regt voor onze voeten zagen wij *New-Albany*, dat vier mijlen beneden *Louisville* aan dezen kant van den oever des strooms ligt. Het was hoog tijd, dat wij aan den oever kwamen. De stoompont zou juist haren laatsten overtocht beginnen en, waren wij een half uur later gekomen, zoo hadden wij den nacht aan deze zijde van *Indiana* moeten blijven. De *Ohio* deed aan zijnen naam (de Franschen noemen hem *la Belle Riviere*) geene eer. In stede van een schoon, helder water, wentelde hij gele, drabbige golven met ontelbare boomstammen en takken om, en onze boot moest zich voorzigtig tussehen dezelve eenen weg zoeken. Naar het scheen, had het boven sterk geregend. Ter anderzide aangeland, in den Staat *Kentucky*, moesten wij nog eenige mijlen tot aan *Louisville* rijden, en het was geheel duister geworden, toen wij daar eindelijk, 19 Mei, aankwamen.

Ik vond eene zeer goede herberg, *Galthouse*, welke veel beter was ingerigt, dan menig ander

Amerikaansch logement. Vóór het huis was juist eene groote bijeenkomst van burgers, voor welke een zekere MARSHALL eene, tot het sluiten der banken betrekkelijke, redevoering hield. Men had namelijk juist te dier tijd berigt ontvangen, dat de banken van *New-York*, *Boston*, *Philadelphia* enz. derselver betalingen gestaakt hadden. In *Louisville* wilde men hetzelfde doen en de redenaar deed zijn best om het volk te overtuigen, dat deze maatregel noodig, zelfs voor het land nuttig was en dat, in weerwil daarvan, de banken nogtans staande en bij magte zouden blijven om weder te betalen. Ik ging heen, vóór dat de redenaar eindigde, want de driedaagsche togt had mij te zeer vermoeid. Des morgens vóór het ontbijt ging ik de stad min of meer bezigtigen. Zij is in den gewonen stijl gebouwd met regte breede straten. De huizen zijn niet zeer groot, maar vrij eindelijk en staan menigmaal wijd niteen. Aan den oever lagen zoo wat twaalf stoomschepen, van welke de meeste tot de afvaart, der rivier op of af, gereed waren.

Den 20ten Mei verliet ik met de postkoets *Louisville*, des morgens ten acht ure. De weg was zeer goed, eene soort van *chaussée* (*turnpike*). Desniettenstaande vonden onze vier wel-doorvoede schimmels den last een weinig zwaar; wij toch waren omtrent zestien personen, zwarten en blanken dooreen. De omtrek van *Louisville* geeft volkomen een park. De toen reeds groene velden en menigvuldige weiden zijn door statige wonden gescheiden en ingesloten. Aan de woningen grenzen hare tuintjes en boschjes, en alles heeft het aanzien, als ware bij de regeling van

was juist
voor welke
eluiten der
Men had
angen, dat
Philadel-
kt hadden.
oen en de
te overtu-
fs voor het
arvan, de
ouden blij-
een, vóór
riedaagsche
rgens vóór
er besigui-
woud met
niet zeer
gmaal wijd
wat twaalf
de afvaart,

ets *Louis-*
weg was
(*turnpike*).
wel-door-
waar; wij
swarten en
isville ge-
ds groene
oor statige
de wonin-
en alles
geling van

wouden en velden de kunst in het spel geweest. Ik weet niet ooit iets schoons van dien aard gezien te hebben. Hoe verder wij ons intusschen van *Louisville* verwijderden, zoo veel te meer verdween dat alles. Het land werd minder vruchtbaar, de wouden namen toe, de velden waren niet meer in zulk een' goeden staat en werden door boomstammen ontsierd. Evenwel was de omtrek nog altijd zeer schoon, hoewel ook woester en minder aangenaam. Enkele landhuizen hadden eene allerhefste ligging, achter boschjes, dikwils op kleine hoogten, wier schuinten grootendeels met het heldere groen van het jeugdige, ontkiemende graangewas overdekt waren. Naar het schijnt beminnen de menschen hier zeer de schaduw, waarvoor zij dan ook rijkelijk zorgen. De bosschen bestaan meest uit de hier te huis behorende akazia-boomen, die juist in bloei stonden, en het oog door hunne liefelijke bloemen, het reuk-orgaan door de van hen uitstroomende geuren verkwikten. De heggen der verscheidene velden waren van jonge akazia-boomen vervaardigd, wier hout ter omheining uiterst gezocht is, daar het bijna in het geheel niet blootstaat aan verrotting. In de wouden bewonderde ik vooral de schoone beuken, die hier met vele zorg geteeld en onderhouden worden. Men heeft de waarde van het hout leeren kennen en is zeer voorzigtig met het nitrooijen der wouden. Ons doel van heden was op *Frankfort* gerigt, dat vijftig mijlen van *Louisville* af ligt en waar wij, ofschoon wij ons een' geruimen tijd met het middagmaal ophielden, evenwel nog tijdig aankwamen. Op den goeden weg legden wij gewoonlijk met de beroemde Ken-

tuchische paarden, in weerwil van de drukkende hitte en den zwaren last, zeven mijlen in een uur af.

Frankfort, de hoofdstad van den Staat *Kentucky*, ligt aan de rivier *Kentucky*, in een eng, van steile hoogten besloten dal. De weg voerde ons recht over de stad op eene hoogte. Wij zagen dezelve dienvolgens niet, dan voor wij haar geheel nabij waren. Het is eene fraaie plaats, niet te regelmatig, met verscheidene nette huizen. Het kapitaal (stadhuis) heeft de gedaante van eenen Griekschen tempel en is met eenen kleinen dakkoepel voorzien. Daar wij vrij vroeg aankwamen, zoo wandelde ik naar eene hoogte achter de stad, van waar ik een wat uitgestrekter gezigt had en de rivier tot aan de sterke bogt, welke zij beneden maakt, kon volgen. Ik zag juist een stoomschip komen opvaren, naar welks aankomst van *Louisville* af men reeds sedert eenige dagen gespannen had uitgezien. De afstand van deze stad te water bedraagt welligt het drie dubbel van den landweg. Wij waren uit dien hoofde vroeger in *Frankfort* aangekomen, hoewel wij *Louisville* een of twee dagen later verlaten hadden. De *Kentucky* is bij *Frankfort* wel niet grooter dan de *Limmaat* bij *Zurich*, en bij gewonen waterstand kan geen stoomschip tot aan de stad opkomen. Men is daarom gewoon den hoogen waterstand af te wachten. In den nacht kwamen nog twee andere booten aan, die alle gedurende denzelfden hare waren boten, andere innamen en tegen den morgen tot den terugtogt waren uitgerust om vóór den afloop van het hooge water in den *Ohio* terug te komen.

Den volgenden dag, zondag 21 Mei, begaf ik

mij naar *Lexington*. Wij naderden nu, of bevonden ons wellicht reeds in de zoogenaamde tuinen van *Amerika*, van welke men gewoonlijk met zoo veel ophef spreekt. Doch de omtrek van *Louisville*, welke, zonder zoo beroemd te zijn, mij zoo overschoon was voorgekomen, had mijne verwachtingen zoo hoog doen rijzen, dat ik mij niet geheel bevredigd vond, ofschoon ik het land zijnen roem niet wil betwisten, dien het met regt verdient. *Versailles* } dat half weg tusschen *Frankfort* en *Lexington* ligt, is eene zeer bekoorlijke plaats. De menschen gingen nu juist naar de kerk, wat eene levendige beweging gaf op de straten. De meeste kerkgangers, vrouwen, kinderen, mannen, menigwerf ook slaven, waren te paard. De volgende groep, welke ik juist in het te paard stijgen opmerkte, mogt inderdaad treffend heeten. De vrouw met een kind op den arm reed eene merrie, om welke een fraai veulen dartel in de rondte sprong. De vader had den oudsten knaap achter zich op het paard zitten en een ander kind dwars over den zadel vóór zich liggen. Naar het schijnt gaat men hier nooit te voet en rijdt seer zelden in een' wagen, maar reist men altijd te paard.

Lexington is een vrij belangrijk stadje. Ik vond daar vele vreemdelingen, die zich hier alle bevonden ten gevalle van Dr. WEBSTER, die op het punt stond eene reis naar het Westen te ondernemen. Men had besloten hem een groot diner te geven en de deelnemers aan hetzelfde kwamen nu van alle zijden opzatten. Geheel in de nabijheid van *Lexington* woont, op een fraai landgoed, Senator CLAY, om wiens wille WEBSTER

zich wel voornamelijk naar *Lexington* begeven had; want deze beide Staatsmannen zijn niet slechts politieke, maar ook persoonlijke vrienden. De omstreken van *Lexington* beantwoorden aan hare eenigzins hooge ligging. Zij bestaan meest uit schoone rijke weiden, die met fraaije boschjes afwisselen, maar het dal is te vlak en, om een treffend schildersachtig landschap te vormen, ontbreken de hoogten, welke het daartop moesten omgeven. De akasia's zijn ook hier in eene groote menigte voorhanden en dragen veel bij tot het liefelijk voorkomen van het dal. Bij mijnen uitstap in den omtrek maakte ik eenen zeer rijken buit van planten, Zeker had ik nu ook eenen uitstekenden gids gevonden aan den voortreffelijken Botanicus Dr. SHORT, die als Professor aan de hier bestaande geneeskundige school is aangesteld. Bevreemdend was voor mij de mededeeling, dat hier, waar het klimaat gewis veel zachter en warmer, dan bij ons is, de *robinia viscosa* en *Asipida* in het geheel niet willen gedijen; althans moet het moeijelijk vallen dezelve in bloei te brengen. Voor het overige heeft *Kentucky* een heerlijk klimaat en overtreft het in dit opzigt wel de meeste overige Staten. In zoo ver noemt men het dan ook te regt den tuin van *Amerika*. De bewoners vormen in Staatskundige betrekking als ware het een verbindend lid tusschen de Noord- en Zuidlanders. Zij zijn het in het algemeen eens met de grondstellingen der WHIGS, maar, als bezitters van slaven, komen zij weder nader aan de bewoners der Slavenstaten, die in het algemeen met lijf en ziel Demokraten zijn. De afwijkingen, welke bij de vorming dezer staatspartijen

voorkomen, zijn inderdaad van zonderlingen aard. De planters, die zeker tienmaal meer Aristokratische neigings hebben, dan een landman in *New-England*, die het begrip der algemeene gelijkheid in zijn leven en gedrag doet blijken, zijn Demokraten, terwijl gene voor de *Whites* stemt, die in het algemeen behoudende grondstellingen hebben en eer op Aristocratie aanspraak kunnen maken, dan de andere partij.

Van *Lexington* keerde ik mij nu weder noordwaarts den *Ohio* toe, om mij in *Maysville* op denzelfden in te schepen en mijne reis verder naar het Oosten te vervolgen. Alleen om het schoone *Kentucky* te zien, had ik deze rivier bij *Louisville* verlaten, waar ik mij anders dadelijk had kunnen inschepen. Maandag 22 Mei, verliet ik *Lexington*, nemende mijne plaats, gelijk gewoonlijk, op den bok van de postkoets. Wij kwamen de voor korten opgerigte Universiteit voorbij, die mij, wegens baren bijzonderen gemengden bouwtrant, bevreemdend in het oog viel, want ik telde aan dat gebouw zes zeer verschillende soorten van vensters. Van het binnenste kan ik niets zeggen, daar ik het niet gezien heb. De eerste plaats van belang, waardoor wij kwamen, was *Parish*, waar wij van paarden verwisselden. Het beantwoordt niet aan zijnen veelbeteekenenden naam; het is niet zoo groot als *Versailles* en ook nog niet eens zoo net en zindelijk. Hier hoorde ik het eerst van het ongeluk spreken, dat een stoomschip, *Ben Sherod*, op de *Mississippi* had getroffen. Het was namelijk tusschen *Baton Rouge* en *Natchez* in brand geraakt en zeer velen van de groote menigte passagiers hadden

daarbij het leven verloren. De boot moet maar één dag achter de onze zijn geweest, en merkwaardig was het, dat er veertien dagen verloopen waren, eer ik het geringste daarvan hoorde. Ik dacht er toen niet aan, dat de Mijnen, aan wie ik mijne afreis van *New-Orleans* gemeld, maar, door omstandigheden verhinderd, niet weder geschreven had, door het bericht van den brand dezzer boot in zorg konden geraken. Ongelukkig evenwel was dit het geval geweest, en zij bleven eenen geruimen tijd in onzekerheid, daar mijn naaste brief door eene trage reis vrij lang was achter gebleven. De postverbindingen tusschen *New-Orleans* en *New-York* worden niet door het dal der *Mississippi* gevormd, en het bericht van den brand was zeker reeds lang te *New-York*, eer wij het boven aan den *Ohio* vernamen. — De omtrek van *Pargis* is minder bebouwd; evenwel ziet men altijd enkele kleine, liefelijke valleijen. De *Licking Springs*. (zoo wordt eene vrij bezochte badplaats aan de rivier *Licking* genoemd) lagen op onzen weg; doch het was reeds nacht geworden, toen wij hier aankwamen, zoodat ik niets zien kon van de omstreken, welke zeer schoone punten moeten aanbieden. Het werd dien nacht vrij koud, waarom ik binnen in de koets warmte en slaap ging zoeken. De laatste twintig mijlen namen ons veel tijd weg. Het ging meestal berg op, berg af, en de paarden schenen minder goed, dan tot hiertoe, te wesen. Des nachts ten twee ure bereikten wij *Mayaville* aan den *Ohio*. Het ligt op zestig mijlen afstand van *Lexington* en wij hadden omtrent tien uren noodig gehad om dien weg af te leggen. Juist

toen onze postwagen de hoogte achter de stad tegen de rivier afreed, zag ik een stoomschip aan komen. Ik vernam, dat het op het punt was om zijne vaart de rivier op te vervolgen. Ik liet uit dien hoofde mijne bagage dadelijk aan boord brengen en heb alzoo van de stad in het geheel niets gezien.

VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

De vaart den Ohio op. Portsmouth. Stoomboots-anekdoten. Guyandotte in Virginia. Charleston. De rivier Kenhawa. Het rotsdal van de New-river.

Het was vier uren geworden, toen onze boot de landingsplaats verliet. De menschen in de kajuit begonnen reeds in beweging te komen, en de zwarte oppasser had de nog slapenden reeds met zijne schel gewekt. Ik hield het derhalve vóór best niet naar bed te gaan en den slaap tot den naastvolgenden avond te verschuiven. Daarenboven waren het de negentig mijlen van hier tot aan *Guyandotte*, welke mij de enige gelegenheid aanboden om den *Ohio* en zijne boschrijke oevers te zien, en zeker wilde ik niets van dierzelfver schoonheden onopgemerkt laten voorbij-

gaan. Ons gezelschap was van eene vrij gemeene soort, zoo als ik dit reeds uit de oude, eenigzins vervallene gesteldheid der boot had kunnen opmaken. De kapitein scheen mij hooger te schatten, dan zijne overige passagiers, dewijl hij vijf daalders voor negentig mijlen van mij vorderde, hozeer andere reizigers voor negen honderd mijlen slechts twaalf daalders hadden betaald. Voor kleine afstanden moet men op de *Mississippi*-booten ook wel altijd meer betalen, dan wanneer men een groot eind wegs op eene en dezelfde boot aflegt. Voor groote afstanden vindt men al mede eer vaste prijzen bepaald, terwijl men bij honderd mijlen en daar onder geheel van de willekeur des kapiteins afhangt, tegen wien men niets dan onderwerping kan doen gelden. Het weder was zeer aangenaam, zoodat ik den ganschen tijd op het dek kon blijven. De oevers waren meest steile schuinten, die in het algemeen met schoone boomen en wel meestal met statige beuken en platanen pronkten. Achter dese eigenlijke oevers verheffen zich op grooter of kleiner afstand rijen heuvels, die het rivierdal omgeven, dat belangrijke streken van het rijkste land bevat en grootendeels bebouwd is. Onmiddellijk aan de rivier wonen slechts de houthandelars, die gewoonlijk ledig aan den oever stonden, of onder hunne piazzaen lagen uitgestrekt. Het hout was meest op vlakke booten geladen, wat aan de stoombooten het aanhouden spaart. De met hout gevulde boot werd namelijk aangehangen, waarbij de kapitein dan zoo veel van hare lading over nam, als hij wilde koopen. Was dit geschied, zoo liet men haar weder gaan, en

gemeene
eenigzins
nen op-
e schat-
ijl hij vijf
vorderde,
rd mijlen
l. Voor
Mississippi-
wanneer
dezelvde
men al
men hij
van de
wien men
den. Het
den gan-
De oevers
algemeen
het statige
inter dese
rooter' of
rivierdal
het rijkste
Onmid-
houthan-
ever ston-
uitgestrekt.
en geladen,
en spaart.
ijk aange-
veel van
open. Was
gaan, en

met hulp van den stroom keerde de eigenaar zonder bezwaar naar zijne woning terug. Zeker kunnen de stoomschepen bij het affaren hun hout niet wel op eene zoo gemakkelijke wijze innemen. Op de geheele vaart zagen wij maar één' man aan den arbeid; 't welk nog eene zoo groote zeldzaamheid was, dat het gansche scheepsgezelschap zich daarmede vrolijk maakte. Over het geheel schijnen mij de lieden, die aan de oevers wonen, zich gansch niet in zeer welvarende omstandigheden te bevinden, wat zij gewis aan hunne traagheid mogen wijten. Ik spreek hier niet van de eigenlijke boeren, die op eenigen afstand van de rivier wonen, maar van die houthandelaars, die meest tot de laagste klassen behooren.

Wij kwamen tegen den middag te *Portsmouth*, eene vrij belangrijke stad, tot den Staat *Ohio* behoorende, welke mij ook in zoo ver merkwaardig was, als zij het eenige punt bevatte, waar ik met dezen Staat in aanraking kwam. Van *Louisville* had ik naar *Cincinnati*, deszelfs bloeiende hoofdstad, kunnen gaan, doch ik had liever verkozen *Frankfort* en *Lexington* te bezoeken en van *Cincinnati* af te zien. Beide toch liet zich niet goed vereenigen, zonder eerst naar *Louisville* terug te keeren. Bij *Portsmouth* stort zich in den *Ohio* de *Scioto* uit, welke aan een kanaal toevoer geeft, dat tot aan het meer *Erie* gaat en langs dien weg de *Mississippi* met de groote meeren en, door het *Erie*-kanaal, met *New-York* en aan den anderen kant met *Quebeck* te water verbindt. De geheele lengte van het kanaal van *Portsmouth* tot *Cleveland*, waar het kanaal zich in het meer *Erie* uitstort, bedraagt drie honderd

vier en dertig mijlen. Het wordt, zoo het schijnt, veel gebruikt en heeft er toe bijgedragen om *Portsmouth* in aanzich te brengen.

Een der passagiers verhaalde het volgende voorval, dat voor weinig tijds in *Cincinnati* was gebeurd. Zeker iemand wendde zich aan den schrijver eener boot, welke gereed lag om af te varen, met de vraag: « Vaart gij spoedig weg? » Op deszelfs bevestigend antwoord bragt hij zijne pakkaadje aan boord en begaf zich onder het gezelschap te scheep. Eene poos daarna vroeg hem de schrijver, hoe ver hij dacht te reizen. Hij hernam: « dertig mijlen; ik zal het u wel zeggen, als ik landen wil, » en hij betaalde voor zijne dertig mijlen. Na verloop van eenige uren wendde hij zich weder tot den schrijver en zeide: « ik kan hier geene hoogte vinden en weet in het geheel niet, waar wij zijn; hoe vele mijlen hebben wij afgelegd? » « Omtrent veertig, » hervatte de schrijver. Genoeg de arme man kon zijne landingsplaats niet vinden, en ten slotte bleek het, dat hij altijd gemeend had, dat de boot de rivier afvoer, welke zij bezig was op te varen. De kapitein liet hem nu aan land zetten, nadat het getal mijlen, waarvoor hij betaald had, reeds lang was afgelegd. Hoe lang hij gewacht mag hebben, tot hem een stoomschip, 't welk de rivier afvoer, mede nam, kwam ik niet te weten.

Eene soortgelijke gebeurtenis had voor korten tijd te *New-York* plaats. Het stoomschip naar *New-Haven* en dat naar *Amboy* gaan beide des morgens ten zeven ure van verschillende ligplaatsen af. Een paar jeugdige echtgenooten, die zich naar eene bruiloft zouden op weg begeven, wilde

het schijnt,
edragen om

lgende voor-
mati was ge-
ch aan den
ag om af te
oedig weg?"

egt hij zijne
n onder het
laarna vroeg
nt te reizen.

l het u wel
betaalde voor
eenige uren
ver en zeide:

weet in het
nijen hebben
hervatte de
n zijne lan-
e bleek het,
boot de rivier

varen. De
, nadat het
, reeds lang
mag hebben,
rivier afvoer,

voor korten
mschip naar
n beide des
nde ligplaat-
ten, die zich
geven, wilde

naar *Amboy* varen. De man haat zijne vrouw door een' koetsier naar de boot rijden, terwijl hij zelf nog eenige zaken wil bestellen. Doch de koetsier rijdt haar ongelukkig naar de verkeerde boot, namelijk naar die, welke naar *New-Haven* gaat, waar zij zich ondertusschen in de dames-kajuit begeeft en vreedzaam op haren man wacht. De boot vaart af, de man vertoont zich niet; dan zij denkt, dat hij in de heeren-kajuit is en blijft volmaakt gerust, tot eindelijk de kapitein komt om de vracht van haar te halen. Zij verwijst hem aan haren man, en nu eerst mogt het blijken, dat zij op eene verkeerde boot is. De kapitein, een seep beleefd man, liet aan de juist van *New-Haven* naar *New-York* aankomende boot sein doen, legt aan en brengt haar met hare bagage op die boot, welke haar waarschijnlijk gelukkig naar *New-York* gevoerd zal hebben in de armen van haren echtgenoot, die gewis over het verdwijnen zijner vrouw in eenen wanhopigen toestand verkeerde.

Tegen den avond kwamen wij in *Guyandotte*, eene grensstad van *Kentucky* en *Virginia*, aan, waar ik den *Ohio* en, ik mag het zeggen, zonder spijt verliet. Deze rivier toch is inderdaad wat eenzelvig en men ziet zich ten laatste moede aan de bestendige populieren, beuken, abornen, platanen enz. Onze slechte, smalle boot bewoog zich voor het overige zoo langzaam tegen den stroom op, dat de onderscheidene voorwerpen te lang voor oogen bleven. Eene vaart de rivier af mag aangenamer, maar moet toch op den duur ook al vermoeijend zijn. In het aan de rivier getimmerde logement te *Guyandotte* werden wij

zeer goed ontvangen, en ik stelde mij daar schadeloos voor den vorigen slapelozen nacht.

In den morgen van 24 Mei, reisde ik met de stage van *Guyandotte* af om mijnen togt naar *Virginia* voort te zetten. Het reisgezelschap was vrij talrijk en daaronder eene moeder met hare dochter. Ik reed den eersten dag bijna aanhoudend op den bok en maakte alsoo met de ingezetenen van den wagen geene kennis. De wegen waren geenszins uitstekend, zoo ver de regen ze bedorven had. Anders waren zij toch met vele omzigtigheid aangelegd en bepaaldelijk van goede bruggen voorzien. Wij hadden vrij belangrijke bergen te beklimmen, die *muddy creek mountains* genoemd worden en kwamen vele keer fraaie punten voorbij; doch ongelukkig was het weder over het geheel niet zeer gunstig. Zoodra wij het dal der rivier *Kanhawa* naderden, werd de streek liefelijker en mildér; eenige boerenwoningen maakten werkelijk eene dichterlijke vertooning. Wij passeerden verscheidene *mounds*, van welke er één vrij hoog lag en vroeger scheen begroeid te zijn geweest. Op eene andere plaats wees de voerman ons eene kleine hoogte, welke min of meer naar een wal geleek. Hij meende, dat zij een overblijfsel van een Indiaansch fort was, waaraan ik evenwel twijfelde.

Charleston, ons nachtkwartier, is een klein, vriendelijk stadje aan de andere zijde der *Kanhawa*, welke wij op eene pont moesten passeren. In den nacht was er een sterk onweder ontstaan en, toen wij des morgens ten vier ure in den wagen klommen, maakte men ons daarover bezorgd, dat de beken boven waarschijnlijk zoo zeer

laar scha-
ht.

ik met de
tugt naar
schap was
eder met
dag bijna
oo met de
nnis. De
oo ver de
a zij toch
epaaldelijk
adden vrij
uddy creek
vele zeer
g was het
g. Zoodra
den, werd
ge boeren-
rijke ver-
e mounds,
eger schoon
ders plaats
gte, welke
ij meende,
aansch fort

een klein,
der Ken-
en passeren.
er ontstaat
ure in den
aarover be-
lijk zoo zeer

zouden zijn opgeswollen, dat wij het afloopen van het water wel zouden moeten afwachten. Wij reden langs den oever der rivier derwaarts. Aan beide kanten waren zoutwerken, welker lagen, juist niet zeer diep en gansch nabij, wel onder de rivier schenen te wezen. Nevens dezelve vindt men belangrijke kolenlagen, zoodat men het zout op eene hoogst goedkoopse wijze kan bereiden. Door middel van stoompompen wordt het met zoutdeelen bezwangerde water in de pannen gepompt, en de kolen worden uit de mijnen langs gebaande wegen in de zoutkeeten gebragt. Om trent tien mijlen boven *Charleston* ligt een zeer groot dorp, *Saline* genaamd, dat bijna geheel van lieden wordt bewoond, die op de eene of andere wijs met het gewinnen van het zout te doen hebben. Eene volkbrenk, waarvan wij de sporen in den *Ohio* bij *Louisville* gezien hadden, had hier groote verwoestingen en belangrijke schaden aangerigt. De rivier was in korten tijd zoo hoog gewassen, dat zij vele der aan den oever liggende zoutvaten voortdreef, die natuurlijk geheel verloren gingen. De beken, welke de regen zoo zeer zou hebben doen opzwellen, legden ons voor het overige geene hinderpalen in den weg, en wij konden na het ontbijt onze reis onbelemmerd voortzetten. Wij kwamen nu spoedig bij de vallen der *Kenhawa*, die door eene breede rotsplaat gevormd worden, over welke de rivier naar beneden valt. Boven komen twee rivieren te zamen, welke na hare vereeniging den naam *Kenhawa* voeren en hooger op *Gauley* en *New-River* heeten. Wij reden over de *Gauley* op eene brug, verlieten daarna het dal en volgden den weg over

de bergen, welke zich om eene steile helling henenkronkelde, met aan de linkersijde hoog als torens opeengestapelde rotsen en aan de rechterhand eenen diepen afgrond, waarin de *New-River* brulste. Om dit schilderachtige gezicht te beter te genieten, had ik mij op het verdek der koets gelegd, daar de plaats op den bok door een' ander was in beslag genomen. De rotsen aan onze linkerhand waren meest ruim begroeid en vormden uitstekken, die met een weelderig tapijt van *rhododendron* (*rhododendron maximum*) overtoegen waren, waarvan de groote violette bloemen zich juist begonnen te openen. Hier en daar vertoonden zich bij afwisseling *azaleën*, dan weder altijd groene struiken, en ik wist waarlijk niet, wat ik meer mogt bewonderen, den rijkdom van den plantengroei, of de koene, woeste gedaante der bergen. Verder naar beneden had ik voor de eerste maal struiken der *magnolia glauca* gezien, wier bloemen seker met die harer zuidelijke zuster niet zijn te vergelijken. Het ontbreekt den bloembladen aan het sappige, schitterende wit, dat aan die der *grandiflora* zoo vele bekoorlijkheid verleent. Om den paarden het opklimmen van den steilen berg te verligten, was ik van mijne plaats geklommen, en nu haastte ik mij om mij in het bezit te stellen van eenige dazer *rhododendrons*. Ik bereikte één der struiken, die in frischheid, pracht en rijkdom van bloemen en bladen alles overtrof, wat ik ooit of ergens in de tuinen van *Europa* had gezien. Reeds in de verte kwamen die uitstekken met derselver gekleurde overhangsels uit de groene omtrekken te voorschijn, en ik herinnerde mij het rozenroode tapijt, waarmede

de alpenroos (ook een *rhododendron*) geheele plekken der *Alpen* bekleedt. Maar die bescheiden kleine struiken der alpenrozen laten zich niet wel plaatsen naast dezen van twee tot zes voet hoogen struik met zijne schitterende bladeren en zijne talrijke weelderige bloemen. Toen wij de eerste hoogte op waren, hield de koetsier stil en liet ons naar het *Havikensnest* (*Hawksnest*) gaan, zoo als eene rots genoemd wordt, welke ver in den afgrond uitspringt. Het dal, waardoor de *New-River* henen dringt, maakt juist boven eene wending. Het *Havikensnest* bevindt zich schier in den hoek der bogt en men ziet van daar het dal naar boven en beneden. De hoogte is van belang en welligt duizend voet, zoodat, ofschoon wij op eene loodrechte verhevenheid schenen te staan, wij ons niet te min te vergeefs moeite gaven om steenen in de rivier te werpen. De geheele streek, welke men overziet, is in eenen staat van oorspronkelijke woestheid. Van bebouwing of beschaving zijn geene sporen te ontdekken. Wouden, waters en rotsen maken de bestanddeelen van het tafereel uit. Eenige schreden achter ons liep de weg heen, welke eene eigenaardige tegenstelling vormde tegen de woeste eenzaamheid van het tooneel, dat wij voor ons hadden. Het ongeduld van den voerman riep ons naar beneden, nadat hij reeds bij herhaling den horen had geblazen. Wij verlieten hier het rivierdal en namen onzen keer dwars over de bergen. Wel kwamen wij nog veel hooger, doch bleven meest in kleine dalen, zoodat wij verder geen uitzigt hadden.

Wij namen ons middagmaal bij eenen *Jackson*

man, dien wij na het eten daardoor van zijn staatkundig begrip zochten af te brengen, dat wij hem dwingen wilden ons papierengeld van vijf daalders tegen silver van ons af te nemen. Doch wij vonden aan hem eenen werkelijk liberalen man, die verklaarde geen silver te hebben, maar zeer goed te weten, in wat verlegenheid reizigers bij zulke verwarde tijden thans ligtelijk konden komen. Hij wilde daarom ook wel zijnen halven daalder inboeten, als hij hiermede iemand konde dienen. Wij moesten des nu met ons silver aanrukken en ons papier weder bij ons steken, in de hoop van aan de naastbij gelegene plaats eenen meer silver-rijken waard te vinden. Bij geluk had ik al mijn geld in *United States* banknoten, welke men overal zeer gaarne aannam, terwijl men met andere banknoten dikwijls moeite had. Bij het wegrijden van deze plaats werd een, aan den disselboom gespannen paard weerspannig, 't welk de koetsier op de volgende wijze terecht stelde. Hij bond hetzelfde om het kinnebakken een touw, dat hij aan het voorste paard vast maakte, zoodat dit te gelykertijd de koets en den weerspannigen knol, die zich achter hetzelfde bevond, moest voorttrekken. Zoo kwam dese dan ook van lieverlede in gang en begon spoedig mede zijnen pligt te doen. Eene der dames was ongemeen angstig en had met geweld de koets verlaten. Haar ten gevalle moesten wij uit dien hoofde een goed eind wegs te voet gaan, wat ten gevolge van den, voor korten ingevallen regen, juist niet bijzonder aangenaam was.

Laat kwamen wij in ons nachtkwartier, vonden daar vele gasten en moesten ons gelukkig

van zijn
ngen, dat
ld van vijf
en. Doch
ralen man,
maar zeer
isigers bij
nden ko-
en halven
and konde
ilver aan-
teken, in
aats eenen
Bij geluk
anknoten,
p, terwijl
eite had.
een, aan
aannig, 't
egt stelde.
een touw,
e, zoodat
repanningen
d, moest
van liever-
uen pligt
en angstig
Haar ten
goed eind
den, voor
nder aan-
er, von-
gelukkig

achten met nog vrije bedden te vinden. De regen hield bijna den ganschen nacht aan, en des morgens moesten wij van de herberg naar de koets door diepen modder waden. Wij waren reeds even na twee uren weg gereden, zoodat het lang duurde, eer wij het daglicht zagen. De streek was hoogst eenzelvig en de weg dikwils zeer steil, wat mij meermaal aanspoorde uit den wagen en te voet te gaan. De plantengroei gaf eene hooge ligging te kennen. Desselve was omtrent zoo ver gevorderd, als voor acht weken in *Savannah*. De eiken waren op het uitbotten. Azaleën en dogwood stonden juist te bloeijen; de laatste evenwel niet in die pracht en weelde, als ik ze in het Zuiden had gezien. Aan den oostelijken kant der bergen, waarheen wij in den loop des dags geraakten, vertoonde zich een plantengroei, welke van dien aan de westzijde eenigzins verschildte. Over het geheel was dezelve min gevorderd, niet zoo zuidelijk, en ook was de grond niet zoo rijk en vruchtbaar. De toppen en hooge vlakten waren, even als alle schuinten naar het Oosten en Noorden, in het bezit der eiken, terwijl de steile, rotsige bergwanden en de zuidelijke afhellingen door nagelhouten werden bezet. Het zachte teedere groen van de zich ontwikkelende knoppen der eiken vormde, krachtens de onderscheidene soorten van hooimen en de verschillende graden der ontwikkeling van den wasdom verscheidene schakeringen met zeer liefelijke overgangen, en nog nooit had ik het jonge eikengroen in zoodanige menigvuldigheid en in zoo groote massa's waargenomen. Dit gezigt bood alzoo een waardige tegenhanger tot het kleurenspeel der

ahornwouden in den herfst en ware welligt een studie-beeld voor het penseel van eenen geoefenden schilder, dat hem zijnen kunstarbeid wel zou beloonen. Verder beneden in de dalen vond ik eene rijke verzameling van azaleën met verschillende kleuren; rozenrood, lichtrood, donkerrood, wit, geelachtig, geel en donkergeel. Het was niet de prachtige *azalea madiflora*, welke zoo vele verscheidenheden van kleuren vertoont, (allenins heeft zij zeer verschillend gekleurde bloemen, maar het zijn meest bloote schakeringen der lichtroode kleur) doch eene meer bescheidene soort *A. calendularia*. Ik zamelde onderscheidene schoone exemplaren in, maar bij het droogen bleek het, dat alle nagenoeg van ééne kleur geworden waren. Eene bijzondere speling der natuur vertoonde zich aan vele bloemen dezer plant; die zich in een waterige, boogsgewijze opawelling, gelijk als een appel, hadden uitgebreid. Werkelijk noemde haar een onzer reisgenooten appelen (*honey sucked apple*) en beweerde, dat het vruchten waren. Ik zocht hem te onderrigten, maar te vergeefs, terwijl hij de bepaling maakte, dat al wat men eten kon eene vrucht was. Ik wierp hem tegen, dat hij naar deze bepaling ook salade voor eene vrucht moest houden, wijl men deselve eet. Hij evenwel hield sich hiermede niet voor uit het veld geslagen en meende, dat een vreemde over zoodanige dingen niet zoo wel als een inboorling in staat was te oordeelen.

Met eenen anderen reisgenoot, eenen landbouwer uit *Virginia*, die eene reis naar het Westen gedaan had om een stuk land, dat hij wenschte aan te koopen, op te nemen, kwam ik in gesprek

over de slavernij, waardoor ik dingen vernam, welke ik ongeloofelijk zou gevonden hebben, als de man, die ze mij mededeelde, niet een te goed getuige ware geweest. Hij namelijk verhaalde zeer nalf, dat hij, om de slaven van den omtrek in orde te houden, de gewoonte had van des avonds en des nachts de ronde te doen. Vond hij dan bij zoodanige gelegenheid eenen Neger, die naar geene rede wilde hooren, of die hem op eene of andere wijs verdacht voorkwam, zoo bragt hij hem door een ligt schot met schroot tot staan. Ontmoette hij bij dag eenen slaaf, die een' osphaan droeg, wat door oogluikende eigenaars dikwijls werd toegelaten, zoo nam hij dien weg en behield hem voor zich. Deze man gevoelde zich als ware het gevolmagtigd om voor de handhaving der omtrent de slavernij gegevene wetten te zorgen, en hij werd in den ganschen omtrek als de bewaker der slaven beschouwd; waarmede hij zich grootelijks vereerd achtte. Zonder het naauwkeurige en strenge opzigt, dat hij voerde, had er gewis, meende hij, reeds menige Neger-opstand plaats gegrepen. De man voelde zoo weinig het ruwe en lage zijner handelwijze, dat hij mijne spotachtige vragen en aanmerkingen zonder erg opnam; — een bewijs voorzeeker, tot wat verbastering van zeden het slavenwesen brengt. De bezitters van slaven zullen ongetwijfeld den man voor de schoten, welke hij doet, als eene tuchtiging voor de weglloopers, of eene krachtige les voor de overigen, dankbaar wezen.

EEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Lewisburg. White Sulphur Springs. De Alleghani-bergen. Sweet Springs. Fincastle. Buchanan. De natuurlijke brug. Lexington.

Toen wij *Lewisburg* meer nabij kwamen, begon de streek vlakker en milder te worden. Ik zag verscheidene landhoeven, van welke er eenige zeer aangenaam gelegen waren. Zoodra wij de stad zelve binnen waren, vernam ik naar de beste wijze om bij de *natuurlijke brug* te komen, die op den weg tusschen *Fincastle* en *Lexington* ligt; en nu bleek het, dat ik mijn reisgezelschap verlaten en mijne reis alleen vervolgen moest. Aan gene zijde van *Lewisburg* moest de wagen door een riviertje rijden, 't welk eenige dagen te voren zoo gezwollen was, dat, ware onze vracht niet zoo ligt en waren onze vier paarden niet zoo sterk geweest, de hevige stroom ons gevaarlijk had kunnen worden. In onsen wagen was nu geen passagier; ik zat met den voerman op den bok, en wij waren althans voor het indringende water veilig. Ik verlangde te weten, hoe het met mijn vroeger reisgezelschap was toegegaan, dat in de andere *stage* volgde en eene zwaarere vracht bij slechtere paarden had. Een eind wegs hooger

op zagen wij het overschot der brug, welke de woudstroom weggespoeld en die men nog geen tijd gehad had te herstellen, terwijl zelfs een gedeelte van het sandement mede was weggerukt. De weg volgde het riviertje, dat uit de *White Sulphur Springs* voortschiet en 't welk wij nog tweemaal in eene ondiepte moesten doorkruisen, eer wij die beroemde badplaats bereikt hadden, welke zeker tot de meest bezochte gezondheidsbronnen in het zuiden behoort. Het is eene aquarelbron, van wier water men hier voornamelijk tot drinken gebruik maakt. De inrigtingen om te baden beteekenen soo weinig (ik zag slechts vier badstrijpen) dat ik daaruit besluiten moest, dat men zich van het water weinig of, in het geheel niet om te baden bedient. De wél ligt onder eenen kleinen tempel, midden op eene groene, vierkante plaats, wier zijden door de eetzaal, kleine woonhuizen en verdere logementen besloten worden. De woonhuizen, die eer den naam van hutten verdienen, bestaan meest uit ééne kamer, doch heeft men ook eenige grootere gebouwd, die voor families bestemd zijn en meer gemakken aanbieden. Vele hutten liggen ook hier en daar in den omtrek verspreid. Het woud en de bergen dringen de geheele stichting van alle kanten binnen, en buiten den rijweg heeft men verder geene lanen voor Invaliden, terwijl de gezonden, die lust om te klauteren hebben, in de omliggende wouden genoeg kunnen teregt komen. De badgasten waren weinig in getal, gelijk het ook het jaargetijde medebragt. Van die weinigen ontmoorden wij er nog éenen. Wij namen ons zondagsmaal niet in de badplaats, daar wij liefst

TUK.

gs. De
Fincastle.
Lexington.

men, be-
rden. Ik
er eenige
a wij de
de beste
men, die
Lexington
ezelschap
est. Aan
gen door
te voren
acht niet
soo sterk
lijk had
nu geen
den bok,
de water
met mijn
at in de
racht hij
s hooger

1

2

3

4

5

geenen tijd met wachten wilden verliezen en verkregen daarvoor een zeer slecht in eene eenzaam geplaatste herberg. Wij volgden aanhoudend het riviertje, dat tot eene onbeteekenende beek vernederd was. Het kruiste alle oogenblikken onzen weg, zoodat het mij wel ontgaan moest, hoe dikwijls wij hetzelfde in eene streek van zes mijlen zijn doorgereiden. Wij bevonden ons hier midden in de *Alleghani*-bergen en kruisten dezelve, bijna zonder dat ik het merkte. Ik had mij namelijk hooge bergen van hen voorgesteld, en dat wel des te meer, daar de voorliggende bergreeksen gedeeltelijk eene belangrijke hoogte hadden; doch ik vond nu, dat wij niet veel hooger klommen. Maar de weg loopt tusschen eene soort van afscheiding heenen. Hoe min klippig de helling was, zag ik zeer duidelyk daarin, dat eene, van eenen hooger gelegenen heuvel afkomende beek een eind wegs nabij de waterscheiding heenvloede, zoodat men dezelve zonder veel moeite naar de andere zijde had kunnen afleiden, en haar water dan naar den *Mexikaanschen seeboezem* zou gekomen zijn, in stede dat het nu naar de *Atlantische see* stroomt. Ik had mij niet slechts in de hoogte der *Alleghani*, maar ook in derzelver ganschen vorm bedrogen. Ik meende namelijk verscheidene achter elkander liggende ketens te zullen vinden en vond verder niets dan eenen langen bergpas, welke van de overige ketens meest door dalen wordt gescheiden en met dezelve geenen gemeenschappelijken bergtoeg uitmaakt. Over het geheel heerscht in het algemeen in de vorming van al deze bergreeksen eene groote eenzelvigheid. Zij bestaan meest uit hoogten, die, als opgewor-

pene wallen, parallel nevens elkander voortloopen, hier en daar verhevenheden vertoonen en menigmaal van stroomende waters doorsneden worden, doch waarop zelden rotsige afdeelingen, koene spitsen voorkomen. De *Alleghani* onderscheiden zich voor het overige van de andere bergen daardoor, dat zij in eene onafgebrokene linie door het midden- en zuidelijke deel der Vereenigde Staten voortloopen en niet, zoo als de meeste andere, van rivieren op de eene of andere plaats doorneden worden.

De *Sweet Springs*, eene andere vrij berochte badplaats, lagen eveneens op onzen weg. Het water van deze bron heeft, gelijk reeds de naam te kennen geeft, eenen zoetachtigen smaak, wordt bijna uitsluitend tot baden gebruikt en wel gewoonlijk van diegenen, welke de *White Sulphur Springs* gedronken hebben. Er moeten hier twee gemeenschappelijke ruimten om te baden, eene voor mannen en eene voor vrouwen voorhanden zijn. In de inrigtingen voor de ontvangst der gasten staat deze plaats bij haren nabuur achter. Het getal hutten is minder groot, de omtrekken daarentegen zijn bekoorlijker, de nabij gelegene heuvels zijn minder steil en meer toegankelijk, en achter de huisjes is eene fraaije, met hooge eiken beschaduwde weide, welke zeker ook voor zwakkelijken eene aangename wandelplaats aanbiedt.

Wij namen ons nachtkwartier, 26 Mei, in eene goede herberg, tusschen twee hooge bergen gelegen, waarvan wij den eenen des avonds en den anderen den volgenden morgen moesten overtrekken. Ik ging des morgens een gedeelte van den weg te voet, in de hoop van op den top des

berge een uitzigt op de beneden liggende vlakke te genieten. De zon ging juist op, toen ik boven kwam, maar een tusschenliggende heuvel verhinderde mij haar te zien. Bovendien was het zeer nevelig, zoodat ik waarschijnlijk buiten dat niet veel te zien zou bekomen hebben. Wij hadden tot aan de plaats, waar wij onthjten zouden, dames in den wagen, van welke er eene, eene jonge moeder, werk had haar kind te stillen, terwijl wij op hobbelige wegen den steilen berg afreden. Wat mogt wel de dringende reden harer zoo ongemakkelijke reise zijn? — Van het huis, waar wij ontheten, af reed ik, als gewoonlijk, op den bok. Geheel in de nabijheid van het dorp namen wij twee voetgangers op, die zich hier reeds verscheidene dagen wegens het hooge water hadden moeten ophouden. De beken namelijk waren seer gezwollen, en bruggen heeft men, behalve op die plaatsen, waar zij wegens de diepte van het water volstrekt onmisbaar zijn, seer weinige, zoodat voetgangers dikwils urenlange omwegen moeten maken om dezelve te kunnen overkomen. Een voetganger is er over het geheel in de Zuidelijke Staten slecht aan toe en, wie er zich niet op gevat wil houden om alle beken en rivieren te doorwaden of over te zwemmen, doet wél daar geene vstreis te ondernemen, of zich slechts tot kleine uitstappen in het gebergte te bepalen. De weg begon nu regt belangrijk te worden. De dalen waren liefelijk, de heuvels van onderscheidene gedaante en alles wees aan, dat wij het vlakke land nader kwamen. *Fincastle*, waar wij middag hielden, ligt ten uitersten bekoorlijk midden in weiden, van eenige fraaie

landhuizen omgeven. Desselzelve hoogte geeft aan hetzelfde het voorregt van een vrij omvattend uitzigt op bloeiende velden en groene boeschouwen. De weg van daar naar *Buchanan* is woest en heuvelachtig, maar de gezigten geven er vele verscheidenheid. Wij kwamen vele Duitsche beplantingen voorbij, die er alle zeer net en zorgvuldig onderhouden uitzagen.

Buchanan, waar ik 's avonds aankwam, ligt aan de rivier *St. James*, met welke ik reeds vóór verscheidene weken in *Richmond* kennis had gemaakt. Het dorp is niet zeer groot, maar bevat meest zeer fraaije groote huizen, waaronder zeker onze herberg niet behoorde, in welke ik, uit gebrek aan plaats, op den zolder werd gelegd. De volgende dag, 28 Mei, was een zondag, op welken gewoonlijk geen postwagen vertrekt; de koetsier liet zich evenwel ligt bewegen nog ook op dezen dag een gedeelte van den weg te rijden om mij gelegenheid te geven de natuurlijke brug te bezien. In het gezelschap van een student, die mij derwaarts wilde vergesellen, verliet ik *Buchanan* na het ontbijt. De weg leidde door eene zeer heuvelige streek en was zoo steenig en rotsig, dat wij hevig heen en weder geslingerd werden. Na de eerste tien mijlen verliet ik met dien student de koets en de straat, om naar de natuurlijke brug te gaan, die omtrent een half uur van dezelve was gelegen. Wij kwamen op haren rug, eer ik zulks vermoedde, en, wanneer mijn leidsman, die de streek kende, mij niet opmerkzaam had gemaakt, zoo ware ik wel over dezelve heen gegaan, zonder het te weten. De weg namelijk voert geheel onverwacht van eene schuine, waar zij zich

allengs aansluit, op haar af. De diepten aan beide kanten worden door hooge boschaadje overdekt, en zoo meent men nog midden in het woud te zijn, terwijl men reeds op de brug zijne voeten heeft. Men wordt ook door het omringende landschap, dat uit niet zeer hooge en geenszins woeste heuvelen bestaat en geene afgronden en diepe gapingen bevat, in het geheel niet op een zoo zeldzaam spel der natuur voorbereid. De helling, van welke men op de brug nederkomt, zet zich aan den anderen kant derzelve voort en voert op eenigen afstand naar beneden aan de van onderen doorgvlietende beek. Hier bekomt nu de wandelaar eene hoogst-verrassende en eigenaardige aanschouwing. Men staat hier onder eenen hoogen, natuurlijken rotsboog, door welchen men de lucht boven de hooge, steile wanden van den afgrond ziet. Achter komt uit eene woeste diepe gaping, welke door hooge rotsmuren wordt ingesloten, de beek te voorschijn. De sterke, welligt vijftig voet dikke rots, welke den boog vormt, waarover ik was heen gegaan, zonder het te vermoeden, dat ik mij op eene brug bevond, ziet er zoo luchtig en koen uit, en rust zoo gemakkelijk op de pilaren, als ware zij er van den bakwaamsten bouwmeester over gespannen. Over het geheel zijn al de verhoudingen van dit bewonderenswaardig natuurgewrocht overeenstemmend en voldoende. De natuur schijnt hier tot in de enkele deelen planmatig gewerkt te hebben. Het bovenste deel van het gewelf ziet er uit, als ware het uit éenen steen gehouwen. Men beweert zelfs, dat men, geheel boven op, de gedaante van eenen leeuw kan onderscheiden, wat dan als eene bouwkundige

versiering beschouwd mag worden. Het dal boven én beneden is vrij breed, en de rotsen, nadat zij op zestig voet genaderd zijn en de brug gevormd hebben, treden alsdan terug, 't welk er zeer toe bijdraagt om den indruk te verhoogen. De meeste der wanden zijn bijna loodregt, althans in de nabijheid der brug. Boomen en boschjes groeijen aan dezelve nit de diepte op en eenige uit de spleten. De beek is vrij klein en vult niet eens geheel de ruimte tusschen de beide pilaren. De afstand des boogs van de vlakke des waters moet honderd tachtig voet bevatten. Het uitzigt beneden in het dal, en meer nog van de brug af, is woest en romanesk. Op de rotsen, welke boven de brug de wanden van den afgrond vormen, is een vooruitspringend punt, waar men als op een schiereiland, aan drie zijden van eene huiveringwekkende diepte staat omgeven en de brug seer nabij vóór zich heeft. Terwijl ik daar stond, reed een wagen over dezelve, maar men vernam geene beweging, geen geraas, want zijn gewigt stond met de kolossale massa in geene verhouding. Mijn leidsman bewonderde het nut der brug, zonder welke geene menschen den afgrond zouden overkomen en vond daarin een bijzonder werk der Goddelijke Wijsheid. Ik kon mij tot deze hoogte van beschouwing niet verheffen en zag met gemeene natuur-historische blikken in dit spel der natuur de werking van eene bergstorting. De hoog bleef als eene aanwijzing van den vroegeren samenhang alleen staan en het dal tusschen de beide gescheidene bergen was door het water tot op zijne tegenwoordige diepte nitgegroefd.

Wij keerden nu weder naar den weg terug;

II. DEEL.

waar wij onzen koetsier bedaard op ons venden wachten en zetten onze reis naar *Lexington* voort. Het tweede gedeelte van den weg was nog veel slechter dan het eerste, en tot tweemaal toe waren wij op het punt van om te vallen. De tweede keer was ik reeds gereed om van den bok te springen, toen de paarden bij geluk stonden, waarop wij de op zij geraakte koets weder hielpen oprigten. *Lexington* heeft eene vrij fraaie ligging en is van vruchtbare velden omgeven. Het heeft slechts ééne straat, die bevallig tusschen twee rijen heuvels is ingeschoven. Op éénen derselver staat het *Collegium*, dat naar WASHINGTON genoemd is, en een Arsenaal der Vereenigde Staten; geen van beide zijn uitstekende gebouwen.

TWEE EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Weg naar Staunton. Het krankzinnigenhuis aldaar. Woodstock. Winchester. Harper's ferry en Baltimore. Philadelphia.

Reeds den volgenden dag, in den morgen namelijk van 29 Mei, reisde ik weder van *Lexington* af om naar *Winchester* te komen. De weg was in den beginne zeer ongebaand en bragt ons over een ziviertje, welks rotsige, boschrijke oeveren

ns vonden
Lexington
 eg was nog
 weemaal toe
 vallen. De
 n den bok
 k stonden,
 der hielpen
 aanje ligging
 Het heeft
 schen twee
 en derselve
 NGTON ge-
 gde Staten;
 ven.

FDSTUK.

zinnigenhuis
 er. Harper's
 nis.

den morgen
 van *Lexing-*
 men. De weg
 en bragt ons
 schrijke oovers

seer aardige gesigten verleenden. Daarna keerde
 het sich naar de bergen toe en liep meest langs
 de afhellingen over dalen. Die op sich zelve
 ongepaste aanleg der wegen (waarmede men, in
 stede van den reisiger te dienen, den landbouw
 heeft willen te gemoeiighe) bood ons het voor-
 deel van een uitsigt op de omliggende bergen en
 hoogten. Aan de rechterhand hadden wij de berg-
 keten, *Blue ridge* genaamd, aan de linker de
Alleghani, aan wier kruin ik thans meer ver-
 scheidenheid vond, dan ik tot hertoe had opge-
 merkt. De pachtboeven liggen meest op kleine
 hoogten, maar sommige derselve sagen er in het
 geheel niet aanlokkelijk uit en schenen niet wel
 onderhouden te zijn. Mijn reisgezelschap bestond
 uit den gedomden student en de weduwe van
 eenen predikant, die ons veel deed lagchen en
 door haar vreemd gedrag opzien baarde. Zij
 was alleen tot de eerste station ingeschreven en
 wij meenden, dat zij ons daar verlaten zou, maar
 zij steeg weder in, doch liet toen midden in het
 dorp den voorman stil houden en zond eenen
 jongen om hare pekkaasje. Die werd gebragt,
 nadat wij vrij lang hadden moeten wachten. Maar
 nog was iets van belang vergeten! Toen de koet-
 sier verder in het dorp nog eens opstond en een
 man aan den wagen trad, sprak hem de Oude aan
 en vroeg hem: "gast gij mede in den postwa-
 gen?" "Neen!" was het antwoord. "Ik meen —
 hernam zij — dat gij Dr. GOLD kent; zijt uoo
 goed van bij hem te gaan en hem te verzoeken;
 dat hij zijne Negetin herwaarts zende met mijnen
 werkrak en den tabak, dien ik er in de keuken;
 toen ik rooken wilde, uit nam en daar liggen

liet." De jonge man wilde gaarne van die hoodschap zijn verschoond, maar moest er nogtans toe besluiten, en wij bleven intusschen geduldig wachten. Eindelijk kwam hij weder met het bericht, dat tabak en werkzak in het pakje waren. Deze trek versterkte mij in het vermoeden, dat het in het hoofd der Oude niet in orde was.

Niet ver van *Staunton* werd de weg beter; wij kwamen daardoor spoediger vooruit en vrij vroeg in dit kleine stadje aan. In gezelschap van den student ging ik naar het krankzinnigenhuis, dat nabij deze plaats gelegen is. Wij moesten elk een' kwart daalder entréegeld betalen. Ongehoord voorzeker, dat een arts betalen moet om eene geneeskundige stichting te bezichtigen, welke bovendien nog aan den Staat behoort. Daar de geneesheer niet in het huis woont, zoo werden wij door den opzigter rond geleid. Het gebouw, dat eene gepaste, luchtige ligging heeft, is gansch nieuw en nog niet geheel voltooid. Het middengebouw is ouder, de vleugels zijn nieuwer. Het geheel is in twee helften verdeeld, in eene mannelijke en vrouwelijke zijde. De meersendeels slechts voor één bed bestemde en vrij ruime cellen waren zindelijk gehouden, maar niet wel gelucht. Althans vond ik er verscheidene niet vrij van eenen kwaden reuk. De vensters zijn door gevlochten ijzerdraad wel verzekerd; de deuren hebben eene kleine opening. In het middengebouw vindt men in elke ruimte kleine kagchels; in de beide vleugels daarentegen wordt de lucht verwarmd. De bad-inrigtingen waren nog niet gereed. Bezigheden voor de zieken had men in het geheel niet verordend, en de heeren slenterden op afge-

die hoofd-
ogtans toe
geduldig
het be-
kie waren-
eden, dat
was.

beter; wij
vrij vroeg
van den
huis, dat
en elk een'

Ongehoord
om eene
welke bo-

Daar de
oo werden
et, gebouw,
, is gansch
(et midden-
nwer. Het
eene man-
deels slechts
eellen waren
elucht. Al-
ij van eenen
gevlochten
hebben eene
w vindt men
beide vleu-
ward. De
eend. Besig-
het geheel
den op afge-

slotene plaatsen naar believen om. Men heeft evenwel het plan om hun werk te verschaffen. De lijdenden zijn alle armen zonder uitsondering. Er is geene plaats voor lieden, die betalen willen; de zoodanigen gaan gewoonlijk naar het Noorden. Van de behandeling weet ik niets te zeggen. Een dwangstoel, dien ik zag, gaf niets goeds te kennen. Twee kranken kwamen juist van eene wandeling terug. De huishouding scheen zeer geschikt bestuurd te worden. Dit althans zeide mij een Duitscher, dien ik onder de kranken aantrof.

In den nacht werden wij ten twee ure gewekt om onsen togt voort te zetten. Ik hoopte in den wagen wat van den gemisten slaap weder in te halen; maar de hevige stooten wakten mij gedurig weder op, zoodat ik spoedig de wijk nam op den bok om voor het minst iets van den omtrek te sien. De student bleef naar gewoonte binnen en kon zich daar op zijn gemak uittrekken. Onze weg voerde ons nu den ganschen tijd door tusschen twee bergketens heen en heeft daarvan ook den naam *Dalweg* (*Valley Road*) verkregen. Van zorg voor het onderhoud der straat vertoonde zich weinig blijk; wij reden dikwijls uren lang over harden rotsbodem of groote steenen. Aan beide kanten waren meest de weligste velden en weiden, en wij zagen eenige landgoederen, welker landerijen zeker tot de rijkste in den ganschen Staat behoorden. De wegen, welke er door heen leidden, waren daarentegen zeker wel aan de slechtste. Hoe zal men deze tegenstrijdige verschijnselen overeenbrengen! In *Woodstock*, waar wij overnachtten, vond ik aan den waard eenen

Pensilvanischen Duitcher, die mij met vele beleefdheid behandelde, doch sieh — wat mij zeer bevreemde — van het gemeenzame *jy* (*du*) tegen mij bediende. Ik hield hem uit dien hoofde in den beginne voor een' kwaker, doch in het Engelsch sprak hij mij aan met *you*, niet met *thou*. Later vernam ik, dat de Duitchers in *Pensilvanië* het *u* of *gy* (*sie* of *ihr*) zeer weinig bezigen, maar altijd *jy*, *jou* (*du*) tot elkander zeggen; ik vermoede uit liefde voor de Republikeinische gelijkheid. Ook nieuw-aangekomene Duitchers, zelfs handwerklieden schijnen daarin vermaak te vinden. Welligt meenden zij den hoogmoed van dien jongen heer uit de oude wereld een weinig te moeten vernederen, en ik liet hun gaarne deze vreugde.

Hoewel wij den volgenden dag slechts naar het dertig mijlen verwijderde *Winchester* wilden, terwijl wij de vorige dagen van vijf en vijftig tot vijf en zestig mijlen hadden afgelegd, zoo moesten wij evenwel reeds ten drie ure opstaan. Het eerste dorp op onzen weg was *Straatsburg*, dat eerst nusteren armelijk en vervallen uitsag; zoo als weinige anders in de Staten. Tusschen dit en de plaats van ons onthijt, werd de weg zoo grondeloos, dat wij denzelfden moesten verlaten en een huppad inslaan, waarop wij door een fraai boschje kwamen, dat met een ruischend riviértje, weeste rotsen en helen, zeer bekorende gezigten aanbod. De weg bragt ons verscheidene molens voorbij, maar die door geldsgebrek alle stil stonden. In *Winchester*, waar wij tegen den middag aanlandden, hield het *stage*-rijden op en had ik te gelijk gelegenheid voor het minst eenen halven dag nit

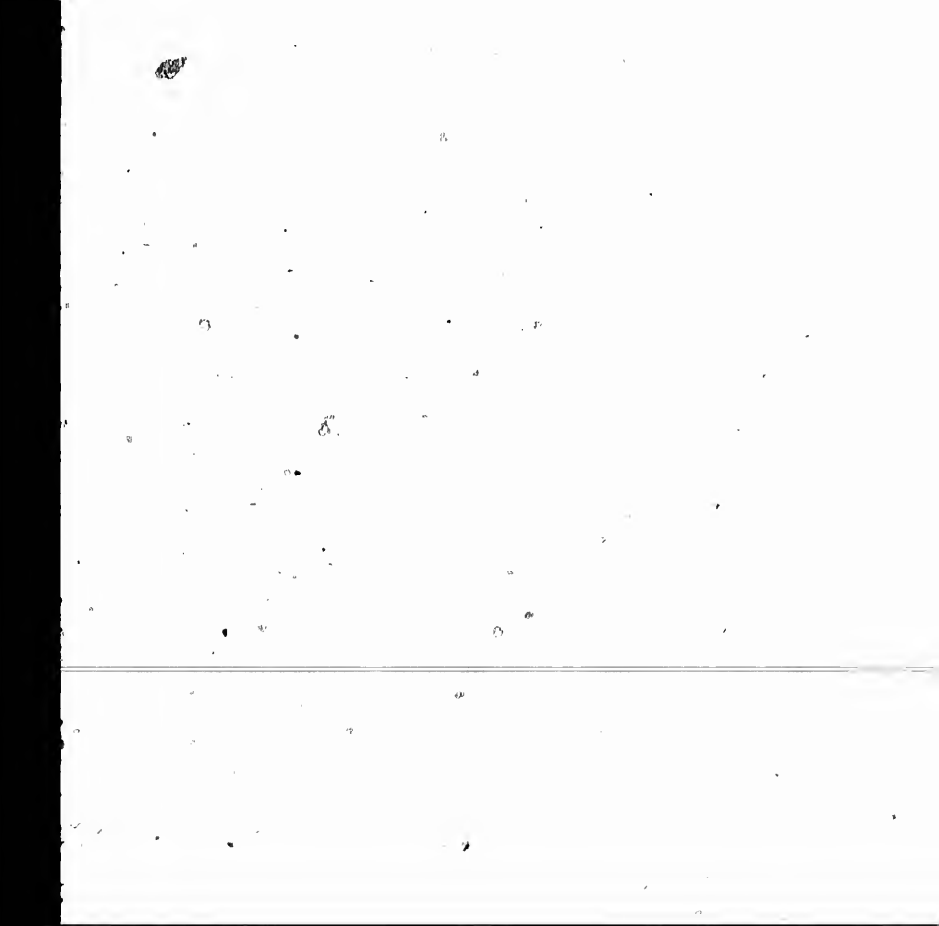
te rusten, wat mij te aangename was, damp ik mij den laatsten tijd eenigzins onpasselijk had gevoeld.

Den volgenden morgen, 1 Janij, verliet ik *Winchester* op den spoorweg, welke ons naar *Harper's ferry* moest brengen. Het eerste gedeelte van den weg beteekende niet veel, maar in de nabijheid van *Harper's ferry* kwamen wij vrij romaneske punten voorbij. De baan volgde de *Shenandoah*, eenen woesten, rijkelijk met rotsen en kleine vallen voorsien woudstroom, en was menigmaal naast denzelfden in de rots uitgehouwen. Geheel nabij aan den oever liep een kanaal, waarin zich booten bevonden, die dikwijls in vlagheid met ons wedijverden en kleine vallen pijnsel afschoten. Wij kwamen nu te *Harper's ferry*, waar de *Shenandoah* zich met de *Potomac* vereenigt. Het stadje ligt op eene landtong, die zich tusschen de beide rivieren, de eerste ter rechter-, de andere ter linkersijde, indringt. Ik beklom achter het stadje eenen heuvel, van waar men een zeer fraai uitzigt heeft. Het dal beneden de genoemde vereeniging wordt door vrij stalle heuvels gevormd en slingert zich, verre weg zichtbaar voor het oog, in schilderachtige bogten. Het meest woeste gedeelte der schildering wordt door het *Shenandoah*-dal voortgebracht, dat aan de zijden, welke der stad tegenover ligt, door eenen rotakant wordt begrensd, welke, ofschoon wat achterwaarts staande, eenen goeden indruk maakt. Ook op den linkeroever van de *Potomac* zijn rotsige partijen, welke zich evenwel veel meer van lieverlede verheffen en geen zoo klippigen, steilen muur vormen. De

naam *ferry* (veer) heeft voor de plaats slechts eene geschiedkundige beteekenis, daar tegenwoordig het veer door twee bruggen over de *Potomac* vervangen is. Van een veerhuis heeft zij zich tot een bloeiend stadje verheven, dat eene belangrijke doorvaart heeft en waarin handel en ambachten op den duur vorderingen maken. Het verwondert mij, dat de ingezetenen nog geen anderen naam van het Wetgevende Ligchaam verzocht hebben. De grond, waarop *Harper's ferry* ligt, is vrij smal, althans deszelfs vlak gedeelte. De heuvel begint, gansch in den omtrek van het water, aanstoonds zeer steil, en de huizen kunnen zich niet wel verder uitrekken dan langs de beide rivieren.

Het was mijn plan geweest om het van hier op den ijzeren bijweg naar *Friedericksburg* en van daar naar *Harrisburg*, de hoofdstad van *Pennsylvanië*, en *Raton* te wenden en langs dezen weg naar *New-York* terug te keeren. Doch ik vreesde in *Friedericksburg* te lang te worden opgehouden en, daar mijn tijd wat beperkt was, zoo gaf ik *Harrisburg* op en bleef op den spoorweg naar *Baltimore*. Deze loopt eenige mijlen naast het kanaal voort, dat naar *Washington* voert. Omtrent te halver wege tusschen *Winchester* en *Baltimore* moesten wij, eer wij verder konden gaan, de karren, die van *Baltimore* en *Friedericksburg* kwamen, afwachten, wat ons evenwel niet lang ophield. Vrij nabij dit vereenigingspunt kwamen wij over eene gebogene vlakte (*inclined plaine*) waar men, in plaats van de stoommachine, paarden voerspande, met welke wij bijna de geheele streek op en af in den draf aflegden. Aan

de overzijde bekwaam wij eene andere stoom-
 machine. Deze heuvel geeft der maatschappij,
 welke de baan heeft aangelegd, belangrijke kosten
 en veroorzaakt veel oponthoud. Dan de door-
 graving zou nog wel grootere uitgaven ten gevolge
 hebben en misschien zou men zelfs genoodzaakt
 zijn een *Tunnel* aan te leggen. Wij pleisterden
 den kwartier voor het middageten, maar hadden
 in nog wel wat korteren tijd met datgene klaar
 kunnen komen, wat ons werd voorgezet. Omtrent
 achttien mijlen aan dezen kant van *Baltimore*
 kwamen wij in het enge dal van de *Patapsco*,
 eene bekoorlijke streek. De rotsen dringen van
 beide zijden vooruit en maken het dal tot eene
 diepte, maar in welke, trots hare woestheid,
 fabrieken en huizen, vooral talrijke spinnerijen,
 gedeeltelijk als aan de rotsen vastgekleefd, te sien
 waren. Wij hielden hier eene soort van wedloop
 met eenen op den bijweg voortgaanden sleep van
 vrachtkarren, die ons niet verlieten wilden of al-
 thans poogden met ons tred te houden, doch ten
 lasten gelagen werden. Bij de groote steenen
 brug, waarop de spoorweg naar *Washington* over
 de *Patapsco* gaat, liepen wij dezen weg in, en
 spoedig daarop ontmoetten wij de naar *Washing-*
ton gaande karren, welke wij, daar wij van weers-
 kantten in eenen sterken draf waren, in *Nu*
 voorbij kwamen. Bij de fabrieken was een groot
 gezelschap in onzen wagen gekomen, waaronder
 zich ettelijke zeer lieve meisjes bevonden, die
 zeer uitgelaten waren en bijna den geheelen
 weg over lachten. Een jong man neuriede recht
 goed Zwitsersehe liederen en dacht er wel niet
 aan, hoe veel vermaak hij eenen Zwitser, die

die zich in denzelfden wagen bevond, door zijn gezang verschaft. Des avonds kwamen wij zeer tijdig in *Baltimore*. De geheele afstand van *Winchester* tot daartoe bedraagt honderd en tien mijlen, die wij, daar wij in *Harper's ferry*, waar wij twee uren bleven, en op andere plaatsen tijd verloren, in elf uren hadden afgelegd.

Reeds des morgens ten zes ure verliet ik weder *Baltimore*, waar ik mij ditmaal niet kon ophouden, en ging met het stoomschip weder naar *Philadelphia*. De honderd en tien mijlen derwaarts legde ik thans vlugger en gemakkelijker, dan drie maanden vroeger, af. Des namiddags ten drie ure was ik te *Philadelphia*, en des avonds had ik te *New-York* kunnen wezen. Men kan thans in éénen dag van *Washington* naar *New-York* (twee honderd en dertig mijlen) gaan, als de karren maar tijdig genoeg voor het stoomschip van *Washington* in *Baltimore* aankomen. Ik had mij voorgesteld, dat *Baltimore*, van uit het water gezien, zich beter zou voordoen. Doch het dok is te eng en men ziet uit dien hoofde maar een klein gedeelte der stad. De *Chesapeake*-baai, wier noorder-deel wij bevoeren, biedt niet veel merkwaardigs aan. De oevers zijn laag en zandig. Wij landden in *Frenchtown* en reden op eenen spoorweg, dwars over de landengte, naar het zestien mijlen verwijderde *New-Castle*, dat aan de *Delaware* ligt. In een oogenblik waren wij met onze bagage aan boord van een frasi stoomschip, dat ons de *Delaware* opbragt. *Willmington*, eene vrij belangrijke stad in den Staat *Delaware*, ligt op eene hoogte aan de rivier en ziet er grootsch en frasi uit. Ik

weet evenwel niet, of een bezoek aldaar wel eenen zoo aangename indruk, als het gezigt van uit de rivier, zou nalaten. Door *Wilmington* zal een spoorweg van *Baltimore* naar *Philadelphia* aangelegd worden. Dezelve was op het einde van den vorigen zomer reeds voor een gedeelte in gang, en zal latere reizigers van togen met den postwagen verschoonen, gelijk er mij een is ten deel gevallen.

DRIE EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Easton. Bath. Homöopathische stichting in Allentown. Poging der Deutsche aankomelingen om Deutsche taal en nationaliteit te behouden.

In *Philadelphia* hield ik mij niet op, maar ik reed den naastvolgenden morgen, 5 Junij, met den postwagen naar *Easton*. Trots zonneschijn en stof, welke laatste schrikkelijk was, daar wij ons op eene *Chausée* bevonden, en de wind meest van achteren hadden, bleef ik den ganschen dag op den hok. Wij kwamen vele *Duitsche* beplantingen voorbij. De meeste voorlieden en waarden waren *Duitschers*. Voorts was er veel, wat mij *Duitschland* voor den geest bragt, zoo als

de groote steenen woningen en schuren, de half-gedeelde staldeuren met eene bovenste en onderste helft, de misthoopen op de plaatsen, de vele bloemen in de tuinen en aan de vensters en de tabakspijpen. Mij kwam het vóór, alsof hier grootere welvaart heerichte, en ik verheugde er mij over, dat het den Duitschers in *Amerika* zoo wel scheen te gaan. De avond was zeer lieflijk; een onweder verkoelde de lucht en wij hadden eenen hoogst-aangenamen togt langs het kanaal *Delaware* en de rivier van denzelfden naam. De streek was meest zeer aangenaam, maar omtrent *Easton* werd zij woester. Nabij hetzelfde zijn eenige rotspartijen van belang. Deze half-Duitsche stad ligt op eene landtong tussethen de beide rivieren *Delaware* en *Lehigh*. Bij de laatste gaat het *Delaware*-kanaal naar boven, dat van *Trenton* komt en tot aan de kolenmijnen in de nabijheid van *Mauch chunk* voert. De ligging van *Easton* is ten hoogsten gunstig. Buiten dit kanaal eindigt hier nog het *Morris*-kanaal, 't welk dese stad met *New-York* te water verbindt. Zij is regelmatig gebouwd, en vele huizen hebben een zeer fraai voorkomen. Ik steeg in een Duitsch logement af en vond in den hofmeester een Boven-Rijner, die verscheidene mijner Duitsche vrienden kende. In den avond kwam hier ook een Zwitser uit *Arlesheim* aan, die sedert enige jaren in *Easton* getrouwd was, doch wiens kennismaking voor mij niet veel aanlokkelijks had.

Mijn doel was nu op *Bath* gericht, een klein dorp, tien mijlen van *Easton* gelegen, de woonplaats van Dr. *WESSELSHOFF*, een vriend mijnes vaders, wien ik een bezoek wilde brengen. Ik

trok den volgenden morgen van *Easton* weg. Dr. WESSELMÜTT, uit *Jena* geboortig, had in *Duitschland* de geneeskunde naar *allopathische* gronden bestudeerd, doch was in *Noord-Amerika* een ijverige *Homoöpath* geworden. Ik, dien hij als knaap in *Basel* verliet, was nu ook tot Dr. Med., maar naar ouden trant, bevorderd. Hij is een enthousiastische aanhanger van het homoöpathische stelsel, en ik ben een hardnekkig *Allopath*. Dit evenwel verhinderde niet, dat hij mij vriendelijk ontving en ik vriendelijk met hem verkeerde. Hij heeft zeer veel tot verbreiding der homoöpathie in de Vereenigde Staten, met name in *Pensilvanië* bijgedragen, en ten gevolge zijner bemoeijingen was voor korten de homoöpathische school in *Allentown* gesticht, welke wij dan ook nu te zamen bezoekten. Deze stichting is nog zeer in hare kindschheid. Van de ontworpen gebouwen staan alleen de beide vleugels; het middengebouw wacht op nieuwe bijdragen van de aanhangers der nieuwe leer. De tegenwoordige behoeften vorderen anders geene groote ruimte. Ik vond er nu maar éenen student; hoe vele er in den winter mogen geweest zijn, weet ik niet. Aan Dr. MERRING, den bestuurder der Stichting, vond ik eenen zeer bekwaamen arts, die zich vooral ook zeer met natuurkundige wetenschappen bezig houdt en veel van *Suriname* weet te verhalen, waar hij zich lang heeft opgehouden.

Deze school, welke den naam van *Noord-Amerikaansche Academie der homoöpathische geneeskunst* voert en het doel heeft om die stelsel in *Noord-Amerika* te verbreiden, is door een

genootschap van homoëpathische artsen en leerlingen dezer nieuwe wetenschap gesticht.

Niet alleen voor mijne collega's, maar ook voor diegenen mijner lezers, die aan de wetenschappelijke beschaving in *Amerika* eene deelnemende aandacht schenken, zal het belangrijk zijn iets meer van deze wetenschappelijke onderneming te vernemen, wier bestemming eigenlijk de grenzen der geneeskunst te buiten gaat.

De grondtrekken der stichting zijn in het plan der inrigting slechts ten uitersten kort geschetst. De daartoe dienende artikels zijn de volgende:

Art. 29. De naar het verklaarde doel op te rigtende stichting van onderwijs zal zooveel omvattende, als mogelijk, wezen en moeten daarin de volgende wetenschappen worden geleerd; als onontbeerlijk tot de volkomene vorming van eenen arts, namelijk: Klinik, Kranken-bezoek en Semiotiek; Pharmakodynamiek en Materies Medica; Pharmaceutiek en Geneeskundige Botanie; Diëtiëk, speciele Therapie, Chirurgie en Verloskunde; Medicina Forensis; algemeene Therapie, Pathologie en Physiologie van den Mensch, vergelijkende Anatomie en Physiologie; Zoölogie, Psychologie en Mineralogie, Chemie, Physis, Geologie, Astronomie en Mathesis; Geschiedenis der Geneeskunst en Natuorkundige Wetenschappen, met Grieksche, Latijnsche en Dajtsche taal als voorbereiding.

Art. 30. In alle geneeskundige stichtingen, als: die voor de Armen, de Polikliniek, de geneeskundige stichting voor Kranke Kinderen en in het algemeen voor Vreemdelingen, het Bureau voor Schriftelijke Aanvragen van verwijderde Zie-

ken enz. moet naar de grondstellingen der zuivere homeöpathie behandeld worden.

Art. 51. Daar het Instituut een weldadig oogmerk heeft, zoo zal er eene Stichting voor Armen opgericht en zullen onvermogende studenten ondersteund worden, zoodra maar dergelver fonds dit toelaat.

Art. 52. Daar de Stichting, overeenkomstig den in de Inleiding verklaarden Grondregel, een Duitsch aanzien behoudt, zoo moeten dergelver gezamenlijke protocollen in de Duitsche taal gehouden worden, en moet vooral Duitsch zijn wat in de Stichting wordt voorgedragen.

Over den geest, welke de oprichters der Stichting en van het Genootschap bezielt, geeft de Inleiding veel meer oplossing, dan het Plan der inrigting zelf. In het bijzonder wordt de zekerheid van en het vertrouwen op de nieuwe leer met meer bepaaldheid uitgesproken. Ik wil daaruit het eene en andere hier ter neder stellen, tevens als eene proeve van de Duitsche Letterkunde in *Amerika*. Die Inleiding dan vangt volgende wijze aan:

Wij Ondergeteekenden hebben met gemeenzaam overleg besloten, als volgt:

De uitbreiding der Homeöpathie in de Verenigde Staten is voor dezelve van geschiedkundig belang.

1.) Kan daardoor het leven van honderd duizenden jaarlijks behouden worden, die deels door het misbruik der artsenijen, deels door het niet aanwenden van nieuw-ontdekte specifieke geneesmiddelen, sterven.

Aanmerking. Wij herinneren tot bewijs de

zer stelling de hinderholera, de longontsteking, de senwkoorts (*typhus*) den buikloop, de scharlaken- en galkoorts.

2.) Kan daardoor een groot deel van Chronische ziekten deels verhoed, deels genezen, deels althans verzacht worden, en moet er alzoo eene onberekenbare menigte van krachten voor den Staat te winnen zijn.

3.) Worden door den blijvenden invloed der Homoöpathie vele ontsenawende ondeugden der jeugd, die meerendeels in ziekten haren grond hebben, gelijk ook een groot deel slechte neigingen en begeerten, als: zucht voor den drank, zwarmoedigheid, neiging tot zelfmoord enz. gestelt en moet dan ook de algemeene invoering der Homoöpathie in zoo ver eenen zeer gunstigen invloed op den zedelijken toestand der Natie hebben.

4.) Zal door verbreiding der Homoöpathie de vreeselijk-groote afgift der burgers of het geld, dat zij voor eene menigte artsenijen en geheime middelen, voor schadelijke reukwerken en prikkels betalen; tot op eene zeer geringe som verminderd worden. Ook zouden Hospitalen en andere Geneeskundige Stichtingen, zoo wel als Armhuizen, eene belangrijke uitgaaf sparen, ongerekend, dat zij dan eerst wezenlijk weldadig zullen werken.

Aan de uitbreiding der Homoöpathie in de Vereenigde Staten staan de volgende hinderpalen in den weg.

1.) Zijn de werken over de Homoöpathie, daar deze wetenschap in *Duitschland* is ontdekt geworden, in de Duitse taal geschreven.

2.) Zijn zij zeer talrijk en vorderen zij veel tijd om wel bestudeerd te worden.

3.) Bovendien ontbreekt de prakusche aanleiding.

4.) Leggen voor het overige de vooroordeelen der menschen aan de uitbreiding der nieuwe leer ook groote beletselen in den weg.

Deze beletselen kunnen wel op de volgende wijs het best verholpen worden. Aan de moeilijkheden met opzigt tot de taal en letterkunde kon worden te gemoet gekomen door overzetting in het Fransch of liever in het Engelsch.

Evenwel de overzettingen zouden de aanhoudend voortgaande Duitsche Letterkunde altijd slechts laat en bezwaarlijk kunnen volgen. — Het hoofdmiddel kan alzoo slechts eene stichting zijn, op Duitsche taal en wetenschap gebouwd. Alleen door eene zoodanige stichting kunnen de artsen tot de studie der bronnen geleid worden; — dier bronnen, zonder welke het niet mogelijk is de *Homoöpathie* grondig te leeren. Alleen door eene zoodanige stichting kunnen op den duur artsen gevormd worden, die met eene behoorlijke kennis der middelen zijn toegerust. Alleen door eene zoodanige stichting kan de voor de Vereenigde Staten noodzakelijke uitgave van homoöpathische werken in de Duitsche, zoowel als in de Engelsche taal worden bezorgd. Alleen eene zoodanige stichting dient den burgers dezer Staten tot nut, gelijk ook eene zoodanige alleen hant tot eere strekt. — Slechts wanneer de Duitsche wetenschap in hare volle zuiverheid op Amerikaanschen grond en bodem verplant wordt, kan zij ook hier gedijen en zegen verspreiden. Uit dien hoofde kan ook alleen eene zoodanige stichting de nieuwe wetenschap en kunst, welke van de Duit-

schers is uitgegaan; hier verder bevorderen en volmaken. Geschiedt dit niet, en worden er hier geene artsen in de nieuwe kunst even zoo grondig onderwezen als in *Duitschland*, zoo verkrijgen onseilbaar binnen kort de uit *Duitschland* aangekomene artsen, of over het geheel de naar Duitschen trant gevormde, zoodanig een overwigt bij het publiek, dat daardoor dan ook eene wijde deur voor avonturiers geopend wordt en er oneindige wanbegrippen moeten ontstaan. Alleen eene zoodanige stichting kan dit voorkomen; alleen deze kan artsen vormen, die zich in hunne behandeling met de Duitschers mogen gelijk stellen.

Het eenige middel, waardoor eene Duitse stichting ook op de zoodanigen, die alleen Engelsch verstaan, werken; waardoor zij alleen eenen zich verre uitstrekkenden invloed verwerven kan, is, wat zij als hare eerste taak beschouwt:

Het leeren der Duitse taal gemakkelijker te maken.

Wij honden uit dien hoofde een Instituut voor doelmatig, waar jonge artsen, die de Duitse taal niet verstaan, dezelve kunnen leeren en wel met gedurige betrekking tot de geneeskunde en wel bepaaldelijk tot de Homoöpathie. Daar dit met het onderrigt in de Homoöpathie zeer goed kan verbonden worden, zoo wordt beide daardoor veel gemakkelijker gemaakt.

De praktische aanleiding zou ten eersten kunnen gegeven worden, door eene met de stichting voor het onderwijs verbondene geneeskundige stichting voor de Armen, zoo als die ook in het Plan der Inriging is bedoeld, en door een ge-

nootschap, welks medeleden elkander kunnen er-
varingen en twijfelingen onderling mededeelen.

De middelen tot bestrijding der beletselen, welke uit het gebrekkig onderrigt en de vooroordeelen van het Publiek ontstaan, worden ligt gevonden.

Nadat wij alzoo overwogen hebben, hoe goed en te algemeen een beste dienende het zou wezen, als de Homoöpathie in de Vereenigde Staten verder uitgebreid en vaster gegrond wierd, en wij mede de beletselen hebben nagegaan, welke deze verbreiding in den weg staan, zoowel als de middelen, waardoor het best mogelijk zou zijn deze beletselen te overwinnen, zoo zetten wij ook de mogelijkheid vooruit om deze middelen te bewerkstelligen, terwijl wij, aan den eenen kant van de onwankelbare waarheid der nieuwe leer overtuigd, op de wisse zegepraal der waarheid over al hare vijanden vertrouwen, en ook aan den anderen kant door de gelukkige vrijheid en den vooruitstrevenden geest van de burgers der Vereenigde Staten gerechtigd worden tot ondernemingen, welke in de gansche overige wereld onmogelijk zouden wezen.

De stichting werd met eene redevoering van den President, Dr. HERING, over de noodzakelijkheid en het nut der Homoöpathie, geopend (*). Zoo als ligt te wachten viel, werd in deze Redevoering de oude leer in een ongunstig licht gesteld. Daar, waar de Redenaar van de noodzakelijkheid der

(*) Eenige woorden over de noodzakelijkheid en het nut der Homoöpathie van CONSTANTINE HERING, Dr. Med. Allentown 1835.

Homoöpathie spreekt, zegt hij, onder andere, bl. 91

De noodzakelijkste van alle kunsten en wetenschappen is de geneeskunst, wanneer zij namelijk werkelijk geneest.

Wanneer wij in dien zin van de noodzakelijkheid der Homoöpathie spreken, zoo meenen wij, dat bij het geheele verval der tegenwoordige geneeskunde, er geen andere weg meer overig blijft dan deze, terwijl wij haar als het eenig mogelijke redmiddel voor den stand van geneesheer in het algemeen erkennen. Ook daaraan erkennen wij de noodzakelijkheid der Homoöpathie, dat zij zich in de naaste overeenstemming bevindt met alle andere groote verschijnselen des tijds en alzoo in onze dagen noodwendig moest optreden.

Op bladzijde dertien stelt de Opsteller de Homoöpathie met de uitvinding der stoomwerktuigen in verband, om het tijdige harer verschijning te bewijzen. Hij zegt aldaar:

«Niemand had kunnen denken, wat buitengewone krachten in eenvoudige artsenijen zijn gelegen, krachten, welke de grootste, de weldadigste werkingen voortbrengen. Men geneest aanstekende ziekten met eene geringe dosis van een eenvoudig, onschadelijk hulpmiddel en dat wel met eenen spoed, welke, met vroeger vergeleken, ongelooflijk is. Even gelijk men vroeger, om van de eene plaats naar de andere met spoed te geraken, eene groote menigte paarden noodig had, doch nu nauwelijks zo veel water behoeft, als die paarden zouden hebben moeten gebruiken en daarenboven veel sneller tot zijn doel gersaakt, zoo moest men weleer bij eene longontsteking gansche

potten vol bittere artsenijen slikken en van het edele bloed, het voornaamste bestanddeel van ons leven, zoo veel laten aftappen, dat de sieke daaraan levenslang moest lijden, ja daardoor dikwijls in de droevigste kwalen verviel. Na daarentegen geven wij slechts weinige poeders, rigten veel meer daarmede nit en, als het eene eenvoudige longontsteking is, in veel korter' tijd."

Eveneens brengt de Redenaar het nieuwe stelsel, bl. 14, met de Staatkunde in verband. « In dat alles stemt de Homoöpathie in haar bestaan volkomen overeen met dat der groote verschijnselen van onzen tijd. Doch zij heeft ook dit haar bijzonder eigen, dat zij eene algemeene gelijkheid predikt. Zij is de eenige geneeskunst, welke aan alle artsenijen, alle krankheden en alle zieken gelijke regten vergunt. In de oude geneeskunst waren altijd mode-middelen, en iedere twee jaren kwam er weder een nieuw in den smaak en in gunst, even als een nieuw Minister aan het Hof. Dat is bij de Homoöpathie geenszins het geval en geheel niet mogelijk. De oude geneeskunst heeft altijd eenige middelen aan andere voorgetrokken. Zij had steeds een Huis der Gemeenten en der Lords, zoo als kwik, jalappe, kina, bevergeil en andere, aan welke men evenwel ook slechts, omdat het gebruik dit zoo wil, grootere regten vergunt. Doch de Homoöpathie staat aan alle artsenijen gelijke regten toe. Zij beproeft de eene, zoowel als de andere, aan gezonden, en doet over geene uitspraak naar derzelver stand of afkomst, maar slechts naar de innerlijke waarde, welke zij bezitten.

« Bij de oude manier bestond een groot verschil

in de behandeling van armen en rijken: Wie goed betalen kon, die bekwam dure middelen; doch die arm was, moest zich met Surrogaten, of met het slechte en goedkoope behelpen. Doch de Homoöpathie maakt geen onderscheid tusschen rijken en armen, en kan er geen maken.

Dit zal genoeg zijn ter staving, dat de Homoöpathie den geest des tijds besit. Zij is, in het binnenste der natuur gedrongen, heeft geheel nieuwe krachten, geheel nieuwe wetten der natuur ontdekt, en dit is over het geheel de gesteldheid der tegenwoordige wetenschap. Verder brengt zij eene gelijkheid van regten in de geneeskunst, welke vroeger in het geheel niet bestond. Ten slotte zou men ook nog dit kunnen opsommen, dat er juist in onzen tijd, waarin elk bijzonder persoon veel meer op zich zelve staat en waarin de machines overal den arbeid verminderen, veel meer op de lichamelijke gezondheid aankomt, dan vroeger. De mensch heeft er nu nog vrij wat meer nadeel, dan vroeger, van, als hij ziek wordt, en reeds daarom was het noodig, dat nu ook juist in dezen tijd eene geneeskunst ontstond, die werkelijk geneest."

In en om *Allentown* wonen vrij vele Duitschers en dese zijn het wel voornamelijk, die zich voor deze onderneming hebben laten winnen. Het was mij onverwacht te hooren, dat de in *Pennsylvanië* geborene Duitschers een zeker mistrouwen of wel eene soort van jaloezij tegen hen, die van *Europa* overkomen, laten blijken; wat wel ten deele daaruit mag voortkomen, dat de eersten Engelsche zeden en taal beginnen aan te nemen, terwijl vele der laatsten in de meening behagen

scheppen, dat het hun mogelijk zijn zal een *Duitschland in Amerika* te gronden; eene meening, welke in de stijfhoofdige gehechtheid, waarmede de Duitschers in de Vereenigde Staten, met name in *Pensilvanië*, hunne Nationaliteit, hunne taal, hunne vooroordeelen en gewoonten vasthouden, haren grond heeft en haar voedsel vindt. Aan dese gehechtheid is het toe te schrijven, dat sommige gemeenten het zichzelva hebben ten wet gesteld om nooit eene Engelsche predikantsie in hare kerken te laten houden, dat op vele plaatsen en bij vele familiën de Duitse taal bijna nog alleen heerschende is en de Engelsche weinig of in het geheel niet wordt verstaan. Daar vele der Duitse Amerikanen daardoor, dat de wetten en bekendmakingen in de Engelsche taal vervat en de rechtshandelingen in het Engelsch gevoerd worden, in verlegenheid en schade geraken, zoo werd onlangs in de Wetgevende Vergadering van *Pensilvanië* het doelmatig en weldadig besluit genomen; dat de wetten en bekendmakingen in beide talen vervat zouden worden en het aan ieder vrij zou staan om zich ook in de Duitse taal te laten beregen. Dit zal den nu ook het voortdurende bestaan der Duitse taal natuurlijk bevorderen; maar of dit mede een geluk te achten zij, durf ik juist niet zeggen. Vaderlandsliefde is in het algemeen zeker iets zeer achtenswaardigs. Evenwel kan men niet tegenspreken, dat zij zich ook meermaal met vrij wat traagheid vereenigt, en dat eene blinde gehechtheid aan vooroordeelen en kwade gewoonten ook daarvoor al niet zelden wordt verkocht. Juist de voorkeur der Noord-Amerikaansche Duit-

schers voor hunne vaderlandsche taal hangt blijkbaar met hun gebrek aan zin voor taalkennis en verstandsbeschaving en over het geheel met hunnen tegenzin tegen de scholen samen. Wel is ook de Duitsche taal in *Pensilvanië* bewaard gebleven; maar in welk eene gestalte? De slechte tongval, welke de Uitgewekenen, voor het grootste gedeelte boeren, medebragten, werd door het insluipen van Engelsche woorden en spreekwijzen nog verergerd, waardoor de menschen hier dan ook dikwijls zoo slecht spreken, dat het eenen Duitscher zwaar valt hen te verstaan. Zelfs zijn er in de schrijfwijze der aangekomenen fouten ingeslopen. Hoe gunstig zich ook de Duitscher in *Amerika* door onvermoeide vlijt en liefde voor orde onderscheiden mag, zoo behoort toch ook de afkeer van verbeteringen tot zijne eigenheden. Daarentegen wordt er in het karakter der Amerikanen veel gevonden, wat den Duitscher juist ontbreekt, en beide volken moeten daardoor gewinnen, dat zij zich onderling vermengen en wederkeerig als volmaken. Doch die vermenging kan alleen daardoor tot stand komen, dat het eene volk in het andere versmelt. Dat dit nu met de Duitschers het geval in *Amerika* moet wezen, zal wel aan ieder blijken, die de wederkeerige betrekking van beide volken niet opzettelijk wil miskennen. Aan den eenen kant staan tien millioenen, aan den anderen wellicht slechts één millioen. Dan niet slechts met opzigt tot het getal, maar ook ten aanzien der beschaving staat de Duitsche bevolking bij de Engelsche achter, wat reeds alleen te besluiten valt uit hetgene van beide zijden voor scholen en instellingen tot hoo-

ger onderwijs is gedaan geworden. Terwijl de taal der Duitschers op menigerlei wijze veranderd en verslecht is, zoo hebben de Amerikanen de Engelsche vrij zuiver en onveranderd bewaard; wat zich alleen daaruit laat verklaren, dat de laatsten hunne taal altijd zeer zorgvuldig bestudeerd, terwijl de Duitschers die verwaarloosd hebben. Mogten deze nu den grondregel om hunne moedertaal te behouden, en tevens hunner zorgeloosheid in derzelver gebruik getrouw blijven, zoo zou de verslechting van den Amerikaanschen tongval telkens verder gaan. Mogten zij daarentegen ook al beginnen zich op de studie hunner taal meer toe te leggen, zoo zouden zij evenwel daarin beswaarlijk gelijken tred houden met de Duitschers in het Moederland. De afstand tusschen de beide werelddelen is zoo groot en de onderlinge verbindtenis wordt zoo traag en moeilijk aangehouden, dat het altijd zwaar moet vallen om zich de nieuwe voortbrangselen der Duitsche Letterkunde aan te schaffen. Tot deze evenwel zouden de Duitschers in *Amerika* zich vooreerst wel moeten bepalen, daar het zeker lang zou duren, eer zij eene eigene Letterkunde zouden mogen scheppen. Dan ook de drukste en geheel onafgebrokene gemeenschap met de Duitsche Letterkunde zou niet in staat zijn de Duitsche taal in *Amerika* tegen bederf en verbastering te bewaren. Immers de betrekkingen, waarin de Duitsche schrijvers leven, zijn zoo verschillend van die, in welke de Amerikaansche lezers zich bewegen, dat de woorden telkens anders verstaan en er gedurig wanbegrippen geboren worden. De onderwijzers en zij allen, die er belang in mogten

stellen om hunne moedertaal grondig en in de meest mogelijke volkomenheid te leeren, zonden daartoe naar *Duitschland* moeten komen, wat niet zonder groote opoffering te doen zou wesen. En waartoe? Om eenen gekunstelden toestand te verwekken en eenen wanhopigen strijd met de Engelsche taal te doen ontstaan, welke nu eens in *Noord-Amerika* een onwederstaanbaar gezag verkregen heeft. Overal waar Duitschers en Amerikanen te zamen wonen, leeren de kinderen der eersten in de scholen beide talen. De jonge lieden, die de onvolkomenheid der Duitse, zoo als men haar gewoonlijk spreekt, bemerken, schamen zich over dezelve en bedienen zich uit dien hoofde in gezelschap en in den omgang bestendig van de Engelsche, terwijl zij hun Amerikaansch-Duitsch slechts onder elkander, of met hunne ouders spreken, die aan de moedertaal hangen blijven. De nuchtere en onbevooroordeelde geest des volks heeft erkend, wat vele nieuw-aangekomene, aan Duitse Nationaliteit gehechte Geleerden niet willen erkennen, dat het namelijk niet mogelijk is tegen den invloed der Engelsche Nationaliteit met goed gevolg te kampen. Maar wat regt hebben nu ook de aankomelingen om in het land, dat hen gastvrij opnam en hun een nieuw vaderland aanbod, eene scheuring te verwekken? Elk, die zich aan eene maatschappij verbindt, moet zich aan de wetten en gebruiken, welke in dezelve zijn aangenomen, onderwerpen, waaraan hij reeds zijne toestemming, door zich aan haar te sluiten, gegeven heeft, zoodat hij in eene soort van opstand komt, wanneer hij daar tegen handelt. Wil een Duitser Duitsch spre-

ken, waarom verlaat hij zijn vaderland, waar hij dit niet alleen doen kon, maar ook daartoe verbonden was. — Voor eenigen tijd moesten de Duitschers in de Vereenigde Staten het oogmerk gehad hebben om eenen, enkel uit Duitschers bestaanden, Staat te vormen. Doch het plan was zoo onuitvoerbaar, dat het van zelve verviel en bezwaarlijk ooit weder opgevat zal worden.

VIER EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

*Afreis naar New-York. Het eiland Hoboken.
Vaart door de zee-ongte naar New-Haven.
Hartford met zijne stichtingen. Weder-
komst te Cambridge.*

Ongelukkig vergunde mijn tijd mij niet langer bij mijne vrienden in *Bath* te vertoeven, en ik was verplicht weldra aan de terugreis naar *Easton* te denken. Van hier ging ik 6 Junij met de *stage* naar *New-York*. Een tijd lang reden wij het kanaal langs, dat *Easton* met *New-York* verbindt. Tegen den avond kwamen wij te *Nemah*, van waar wij door middel van spoorweg en stoomschip ras naar *New-York* geraakten; en zoo bevond ik mij dan, na eene afwezendheid van vier

maanden, ten tweedenmaal in deze hoofdstad der Vereenigde Staten. Mijn verblijf was ook ditmaal kort. Ik maakte daarvan voornamelijk gebruik tot uitstappen in den omtrek en bezocht onder andere plaatsen ook *Hoboken*, een eiland in *Hudson*, eenige mijlen boven *New-York*, nabij den tegen over hetzelfde gelegen oever, die vrij rotsig is en verscheidene hooge punten aanbiedt, van waar af men een goed uitzigt op de stad heeft. Het verraste mij zeer aldaar plantsoen, wandeling, huizen ter verversching te vinden. Ik meende, dat mij iets van dien aard in *Amerika* niet zou voorkomen. Doch, naar men mij verhaalde, moesten zich hier op zondagen en schoone zomeravonden eene menigte gasten laten vinden. Naar het schijnt, begint men in *New-York* den zondag niet meer zoo streng, als vroeger en als thans nog in *Boston* en *New-England* algemeen, te vieren, waarin velen met bejammering den gang der eeuw ten verdere aanschouwen.

Vrijdag 9 Junij verliet ik des morgens ten 7 ure *New-York* op het stoomschip, naar *New-Haven* bestemd. In den beginne vond ik de vaart door de engte, vooral bij het zeer schoone weder, dat wij hadden, hoogst belangrijk. De oëvers bieden zeer vele afwisseling aan en pronken aan beide kanten bijkans onafgebroken met landhuizen, welke zich meest door fraaije groene omstreken, zoo al niet doorgaans door eenen smaakvollen bouwtrant, onderscheiden. Gedurende de eerste mijlen gelijkt de zeeengte volkomen eene rivier (waarom zij ook *North River* heet) en zeker is zij dikwijls niet zoo breed als de *Mississippi* bij *New-Orleans*. De menigte schepen, welke wij

ontmoetten, bragt mij in verbasing. Van sloops waren er gewis meer dan honderd in aantogt naar de stad, met koren, hout en allerlei andere lading. Ook voeren ons verscheidene stoomschepen voorbij, die waarschijnlijk tusschen *New-York* en de aan de engte gelegene steedjens in gang waren. (*New-York* mag over het geheel wel niet veel minder stoomschepen, dan *New-Orléans* hebben; alleen schijnen zij in het algemeen niet zoo veel tonnen-last te kunnen bevatten.) Eene zoo levendige beweging in dezen rampspoedigen tijd verraste mij te meer, daar ik zoo veel van stilstand in alle zaken, van het verval van handel en scheepvaart had moeten hooren. Hoog mag het er dan bij gelukkiger tijden in deze wateren hebben uitgezien! — Spoedig evenwel werd de engte breeder en het uitzigt op den oever verloor aan belang, naarmate wij van denselven op verderen afstand kwamen.

Tegen één uur landden wij te *New-Haven*, en alzoo hadden wij de tachtig mijlen in minder dan zes uren afgelegd. Deze stad heeft een goed aanzien, juist niet zoo zeer het nieuwere, aan de engte gelegene deel derselve, als wel het binnenste oudere, dat eenen zeer aangename indruk maakt. In het midden vindt men een groot vierkant plein, waarop verscheidene kerken staan en welks ééne zijde door de gebouwen van het Collegie wordt ingenomen. Niet alleen dit plein, maar ook de beleendende straten prikken met oude, statige olmen, die zoo groot en dicht van bladeren zijn, dat zij de, hoewel breedte, straten, enigzins verdonkeren, doch in den zomer eene heerlijke schaduw geven en aan de stad een landelijk,

bevallig voorkomen verleenen. *New-Haven* onderscheidt zich boven al de steden van *New-England* door deze schoone olmen, en ook de inwoners zijn niet te onregt met dit sieraad vrij wat ingenomen; want die boomen maken over het geheel eenen ongemeen-treffenden en aangename indruk. De nadeelen van vochtigheid, ongedierte en onreinheid hebben daarentegen bij de zoo zeer breedte straten zeker niet veel te beduiden.

Het Collegie in *New-Haven* is van vrij wat beteekenis zoowel door het aantal studenten, als door de degelijkheid der leeraars. Met het eigenlijke Collegie is, even als in *Cambridge*, eene theologische, juridische en medicinale school verbonden, welke alle vrij bezocht zijn. Onder de verzamelingen munt de mineralogische door rijkdom uit. In een bijzonder gebouw vindt men de zoogenaemde TRUMMELL-galerij, waarin de schilderstukken van dezen revolutiemaker en schilder, van wiens schilderijen in het Capitool te *Washington* ik vroeger gewaagd heb, zijn opgehangen. Eenige der kleinste bevielen mij zeer. — De meest vlakke omtrek van *New-Haven* onderscheidt zich door ettelijke rotsen, die als verloren in de vlakke liggen. Een derzelve is beroemd als wijkplaats van drie regters of moordenaars van KARL I van *Engeland*, die, na de herstelling van den zoon dezes ongelukkigen Monarchs, in het jaar zestien honderd en zestig, naar *New-England* vlogten en de tegen hen gerigte vervolgingen daardoor ontkwamen, dat zij zich in een spleet dezer rots verstaken.

Na een kort verblijf in dit lieve stadje reed ik met de stage naar *Hartford*. Deze beide plaat-

sen zijn bij afwisseling de zetel der Wetgevende Vergadering van den Staat *Connecticut*, zoodat boeken, schriften en andere, voor de zittingen noodige dingen jaarlijks tussehen die beide plaatsen heen en weder gesleept moeten worden. *Hartford* ligt aan de *Connecticut*, welke aan den Staat zijnen naam geeft en aan wier oevers ik mij vroeger bij een bezoek van *Northampton* bevonden had. Het Instituut voor Doofstommen, dat men hier heeft, staat in vrij goeden naam en is het oudste van dien aard in de Vereenigde Staten. De ligging van het gebouw op eenen der *Hartford* omgevende heuvels is zeer goed gekozen, en laat, wat het uitzigt betreft, niets te wenschen over; hetzelfde is eenvoudig, maar grootsch en ruim. Het Instituut is uit giften opgericht; de kostgelden bedragen uit dien hoofde niet veel; het getal van kinderen, jongens en meisjes, reikt over de honderd. Onder de tien jaren worden zij niet aangenomen, en zij blijven vier jaren in het Gesticht. Al wat ik van het Huis en deszelfs bewoners te zien bekwam duidde aan, dat het Geheel zeer goed werd bestuurd. De kamers waren zeer zindelijk en de kinderen zagen er alle zeer vrolijk uit. Ik herinner mij niet een enkel droevig, ontevreden gezigt gezien te hebben. Alle schenen zij zich regt wel en gelukkig te gevoelen, wat zeker de beste aanbeveling voor eene zoodanige stichting is. Te *Hartford* is ook, op eenigen afstand van de stad, een bijzonder gesticht voor Krankzinnigen, waarvan met lof gesproken wordt. Zoo veel ik van buiten bespeuren kon, scheen er eene groote zindelijkheid te heerschen. Ongelukkig kon ik de vertrekken der lijdens niet

te zien bekomen, wjt de arts niet tegenwoordig was. Van eenen der oppassers, die mij rondleidde, vernam ik het volgende: Het aantal kranken bedraagt omtrent negentig, van welke de meeste vrouwen zijn. Vele derzelve hebben bijzondere oppassers en betalen wekelijks twaalf daalders. Andere betalen maar twee en drie en een halven daalder enz., al naar dat hunne oppassing en voeding is. Alle hebben bijzondere kamers en slechts weinige zijn tot deselve geheel bepaald. Tot arbeid wordt hun geen tijd gesteld, daarentegen is er meer voor vermaak gezorgd. Naar het schijnt, onderhoudt het Instituut niet alleen zich zelf, maar brengt ook nog in; want anders zouden de houders der aktieën zich weldra terug trekken.

Den volgenden morgen, 10 Junij, trok ik naar *Cambridge*. De eerste vijf en zestig mijlen naar *Worcester* legde ik, bij ongunstig weder, in de stage af; het regende bijna den geheelen morgen. De weg liep op en af. Het land zag er op vele plaatsen zeer armelijk uit; de huizen daarentegen waren goed gebouwd, en derzelve bewoners schenen het wél te hebben. De fabriken, van welke wij er verscheidene aan den weg zagen, waren meest verlaten; en dit gaf aan vele natte dorpjes, waar voor weinige weken alles in drakke beweging was, nu een eenzaam en doodschi voorkomen. Te *Worcester* kwam ik juist nog te regter tijd om met den stoomwagen te kunnen vertrekken. Ware ik maar vijf minuten later gekomen, zoo had ik tot den volgenden morgen moeten wachten. De togt op den spoorweg was kort en aangenaam. Weldra had ik het genoeg

van mij, na eene afwezenheid van vier maanden, weder in den huiselijken kring mijns broeders te beviaden.

VIJF EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Begint eener reize naar de Niagara Terugtocht naar New-York over Hartford, de Connecticut af door de zeëngte. Bath op Long-Island. De vaart den Hudson op. Westpoint. Katakil Mountains.

Omtrent zes weken na mijne terugkomst, verliet ik *Cambridge* reeds weder om eene reis naar den val der *Niagara* en de beide *Canada's* te doen. Daar ik den *Hudson* nog niet had gezien, zoo besloot ik weder over *New-York* te gaan om de rivier van haren oorsprong af tot bij *Albany* in oogenschouw te nemen. Vrijdag 2 Juli verliet ik *Cambridge* en reed denselven weg, langs welken ik de vorige maal gekomen was, over *Worcester* naar *Hartford*. Evenwel begunstigde het weder mij nu veel meer dan toen, en, daar de voerman thans ook ten deele een ander pad verkoos, zoo kwam mij het meeste nieuw te voren. Dan van *Hartford* ging ik niet naar *New-haven*, maar voer ik op een stoomschip de *Connecticut*.

af en verder door de zeegte naar *New-York*. Onse boot verliet *Hartford* op zaterdag des morgens ten zes ure met vrij vele passagiers, en tot aan tien uren hadden wij eene hoogst aangename vaart. De rivier, welke eene menigte bogten vormt, gaf ons telkens nieuwe voorwerpen ter beschouwing. Op enkele plaatsen bragt ik mij de *Mississippi* levendig voor den geest; alleen kwam alles in eenen kleineren maatstaf hier voor oogen. Eigenaardig is de kleur der rivier — een donker bruin, dat wel van den met ijzerdeelen bezetten bodem voort mag komen. Daarbij is het water niet troebel, maar helder en klaar. *Middletown*, de belangrijkste plaats, welke wij aandeden, heeft eene zeer schoone ligging op eene hoogte, welke van de rivier af langzaam oploopt. Juist onder dit stadje kwamen wij door eene soort van bergengte, welke de plaats der *Highlands* aan den *Hudson* inneemt en zeker wel een vervolg van dien eigen bergtogt is. Deze bergachtige streek verraste en voldeed mij te eer, daar niemand mij door overdreven' lof daarop opmerkzaam gemaakt en hooge verwachtingen bij mij verwekt had. De heuvels weken van nu af niet meer zoo geheel van de oevers terug, maar werden kleiner en lager; de rivier daarentegen werd breeder en geleek op eenige plaatsen werkelijk eene zee. Nabij de zeegte begonnen de oevers kaler te worden; lage sandheuvels waren om dezelve heen getrokken, en reeds daaruit kon men op de nabuurschap der zee besluiten. Wij verlieten de rivier *Connecticut* aan kaap *Sesbrook*, waar eene der eerste nederlatingen in het Noordelijke deel der Vereenigde Staten plaats vond.

Doeh het land in den omtrek is zoo slecht, dat de aankomelingen zich weldra naar andere, vruchtbaarder plaatsen moesten begeven. Ik vond de vaart van hier in de engte tot in de nabijheid van *New-York*, wegens den afstand der kust, even zoo weinig beteekenende, als het laatste gedeelte mijner vroegere vaart naar *New-Haven*. Daar, waar de zeeëngte zich vernauwt, is men begonnen een fort aan te leggen; dat aan den ingang der haven van *New-York* van dien kant ter bescherming dient. Het smalste punt is de zogenoemde *Hellgate* (*Hellepoort*) waardoor ik reeds tweemaal was gevaaren; doch welke ik nooit zoodanig in oogenschouw genomen had. Deze smalle plaats wordt door twee in het water liggende rotsen nog meer vernauwd, en meest is hier ten gevolge van den vloed een sterke stroom; welke het door het varen eenigzins beswaarlijk maakt. Des avonds ten zes ure kwamen wij te *New-York* aan, en hadden wij hier alsóo de honderd vijf en zeventig mijlen van *Hartford* in twaalf uren afgelegd. Er werden daarvoor; buiten het eten, drie daalders betaald.

Den volgenden zondag bleef ik in *New-York*. Het weder was vrij goed en ik maakte mij den namiddag, in gezelschap van eenen vriend, ten nutte tot eenen uitstap naar *Bath* op *Long Island*. *Bath*, een der van de *New-Yorkers* bezochte zeebaden, ligt aan de *Rantan*-baai en heeft een zeer schoon, gewoonlijk door een menigte van schepen en visschersbooten bezielid uitzigt. De herberg was niet zeer bezocht en eigenlijke badgasten schenen daar niet te wezen; de meeste waren wel maar zondagsklanten, even als wij. De

weg heen en weder was zeer belangrijk. Dadelijk achter *Brooklyn* begonnen de landgoederen, welke bijna den geheelen weg tot aan *Bath* omgeven, de meeste van een net en huiselijk aanzien, wel gehouden en door zeer goed onderhoudene tuinen en boschjes opgeluisterd.

Des maandags morgens verliet ik *New-York*, ten zeven ure, in eene der *Albany*-stoombooten. Het weder was vrij ongunstig. Dit en de hooge verwachtingen, welke ik van de mij zoo zeer geprezen schoonheden der rivier voedde, maakte, dat ik niet wel dat alles vinden kon, waarop ik gerekend had. Men is er doorgaans slecht aan toe, wanneer men met zoodanige vooraf verwekte voorstellingen eenig ding te zien bekomt. Men heeft dan eenen valschen maatstaf aangenomen en vindt zich ligt onvoldaan. Geheel in de nabijheid van *New-York* beginnen reeds de zoogenaamde *palissaden*. Dus noemt men een' van twee tot vier honderd voet hoogen rotawand, welke zich verscheidene mijlen ver langs den regter oever van den *Hudson* uitbreidt. De hoogberoemde *Highlands*, welke omtrent vijf en dertig mijlen boven *New-York* aanvangen, vond ik lang niet zoo, als ik ze mij had voorgesteld. Ik had van hooge rotawanden, steenen uitstekken en klippen gedroomd; maar de bergen treden geheel van lieverlede aan den oever en zijn niet steil of rotsig. Ik vond de streek meer liefelijk en gelijk aan eenen Zwitserschen omtrek bij een meer.

Bij *West-Point*, eene midden in de Hooglanden zeer schoon gelegene plaats, waar men de Militaire Akademie der Vereenigde Staten vindt, verliet ik de boot met oogmerk om in het loge-

ment te *West-Point*, dat met de gebouwen der Akademie op eene hooge vlakte ligt en een overschoon uitzigt aanbiedt, eene korte poos te vertoeven. Krachtens eene bogt, welke de rivier bij *West-Point* vormt, krijgt men een belangrijk deel derafve voor de oogen. Men oversiet namelijk naar boven, naar *Fishkill* toe, verscheidene kromten, die door vooruitspringende bergchappen worden gevormd. De achtergrond van het uitzigt wordt door een fraai landschap verwekt, dat zeker eenige hooge bergen hebben moet om het met de meer nabij gelegene woeste streek te beter te doen instemmen. Het is als of men werelt in een tafereel. Men ziet door het uitzigt de kanten van hooge bergen ingesloten en het is als eene andere wereld, welke met de nabijgelegen omtrekken eenen eigenen tegenhanger vormt. Hoewel de rivier juist niet zeer breed is, zoo milt zij toch den stroom, buiten dien, welke door de ebbe en vloed veroorzaakt wordt; wat haar naar een meer doet gelijken. Derselver aanzien wordt altijd zeer verlevendigd door de heen en weder varende stoomschepen en de op- en afzeglende sloops. Zelfs driemasters kunnen honderd mijlen opvaren en de kleinere zeeschepen nog verder. De omtrek van *West-Point* is in de geschiedenis van den vrijheids-krig vermaard geworden. Verscheidene sorten waren hier opgericht. Regt achter het Gesticht op de hoogte, ligt Fort *Putnam*, van waar af men een meer omvattend uitzigt heeft, dan van *West-Point* zelf; doch men oversiet het bovengedeelte van den *Hudson* niet zoo goed. De kadets, die in de Militaire School op 's lands kosten worden opgeleid, om later als

officiers en ingenieurs in de armée te treden, waren toen juist bij het leger. Zij namelijk liggen altijd twee maanden in den zomer gekampeerd, hebben in dien tijd geene uren van onderwijs en worden dan alleen bezig gehouden met het exerceren. De gebouwen, tot dese school behorende, zijn vrij aanmerkelijk. Men was toen juist aan het oprigten van een groot Exercitie-huis voor den winter en slecht weder. De woningen der aan het Gesticht verbondene Professoren nemen eene zijde van het groote vierkante plein in, dat tusschen de oude Kazerne en het Hôtel ligt. Het hospitaal staat op eenigen afstand. Het is een net gebouw, dat er zindelijk uitziet en doorgaans niet gebruikt wordt. Het Gesticht moet onder een zeer streng militair toezigt staan en in het algemeen zeer goede uitkomsten geleverd hebben. De zes-officiers der Vereenigde Staten, die zich met die van alle andere natietien moeten kunnen meten, zijn uit deze school voortgekomen. Daar het getal jonge lieden, die dezelve oplevert, grooter is, dan de behoefte der armée, zoo ontslaat de Regering velen hunner van hunne verplichtingen en veroorlooft hun in het burgerlijke leven over te gaan, waar zij als ingenieurs enz. zeer ligt een bestaan vinden. Zelfs vermogende ouders houden het in het algemeen voor een geluk, als hunne zoons in dese school worden opgenomen, niet slechts wegens de onkostbare opvoeding, maar ook wegens de goede uitzigten, welke zij hun voor de toekomst geeft. Vóór de opneming wordt een streng examen gevorderd, maar het meest hangt van de toelating tot dat examen af, waarin de President moet bewilligen.

Vele scholieren worden na de eerste zes maanden ontleggen, wanneer zij blijken geven van de noodige geschiktheid voor het onderwijs niet te bezitten.

Het deed mij leed, dat ik *West-Point*, waar ik mij in iedere betrekking zoo wel gevoelde en ook bijzonder met het logement tevrede was, zoo spoedig moest verlaten. Dinsdags morgens ten elf ure vervolgde ik mijne reis op een, van *New-York* aangekomen stoomschip. Het uitsigt van uit de rivier terug naar *West-Point* is zeer der moeite waardig. Het voorgebergte, waarop het Gesticht gelegen is, strekt zich zoo ver over de rivier henen uit, dat dezelve schier als gesloten verschijnt. Ik verliet des namiddags om vier uren bij *Katskill*, — eene geapplaneerde groote stad, welke evenwel nog slechts een dorp is, — reeds weder het stoomschip om eenen uitstap naar de *Katskill mountains* te doen en *Pine Orchard* te bezoeken. De postwagen wachtte en wij maakten ons dienvolgens dadelijk op weg. Wij konden van verre boven op eenen berg ons doel zien liggen, — een groot, wit huis, dat als vastgekleefd scheen; zoo hoog en koen was desselfs ligging. Van de rivier tot aan den voet der bergen hadden wij negen mijlen, welke wij vrij snel aflegden. Van daar af begon de berg zeer steil te worden, en ik verkoos uit dien hoofde te voet te gaan, in de hoop van rasser naar boven te komen en welligt den ondergang der zon nog te kunnen genieten. Deze drie mijlen kostten mij evenwel een vol uur en ik kwam te laat voor den ondergang der zon, maar vond intusschen nog eenig uitsigt in de schemering. De rivier lag

voor mijne voeten in eene breede, vlakke vallei, als eene smalle, zilveren streep, waarop zich enkele witte lappen bewogen, — de zeilen der kleine *sloops* namelijk, — welke dezen stroom altijd verlevendigen. Verscheidene dorpen lieten zich tusschen de groene bosschen en velden onderscheiden, en de weg van de rivier, welke ons hoogst oneffen was voorgekomen, zag er van boven nit, alsof hij door eene volkomene vlakte voerde. Ongelukkig waren de verre bergen verscholen. Niet-gelukkig was ik ook des morgens. De betrokkene lucht liet niet toe de zon te zien opgaan, en ik stond alzoo niet op, toen men mij wekte. Later op den dag kwam de zon ook slechts hier en daar oogenblikken te voorschijn. Op andere jaren moet het logement steeds vol gasten zijn geweest, maar ook het geldgebrek liet zich hier bemerken. Op alle plaatsen van dien aard zag het er dezen zomer ledig en verlaten uit, want zelfs rijke lieden waren buiten staat te reizen, wyl zij geen geld bekomen konden. Het is hier een houten huis, dat mij onte logementen op de *Rigi* geheel voor oogen stelde. Ook door de inrigting en de kleinte der kamers meende ik derwaarts verplaatst te zijn. Zeker stemde de groote postkoets op de plaats niet met een hoog Zwitsersche gebergte, en ook was het uitzigt van geheel anderen aard. Van het huis zelf, dat juist niet op den hoogsten top, maar op een, in de vlakte uitlopende, kleinere spits ligt, heeft men het beste uitzigt in de vlakte en is men niet verplicht hetzelfde door meer klauteren en klimmen te kooplen.

Op eenigen afstand is een zeer aardige waterval, welken wij na het onthijt bezochten. Regt

over den val is een zaagmolen, nevens welken tevens eene soort van plat is opgerigt, van hetwelk men in de diepte zien kon. Wij hielden ons evenwel hier niet lang op, maar giogen naar de diepte, uit welke het eene en het andere, rots en waterval, eên veel treffender aanzien heeft. De eerste heeft de gedaante van eene halve maan en vormt als twee terrassen, van welke de benedenste ver naar binnen is uitgehold, zoodat men achter den val kan henen gaan. Het gezigt der boven het hoofd henen stortende watervlakte is geheel eigenaardig. De kleine watergolven vertoonen in hare vorming eene rijke verscheidenheid, welke bij dat door-henenzien veel duidelijker wordt, dan bij het gezigt van voren. Toen wij ons, ten gevolge der aanwijzing van den gids, juist aan den voet van den val geplaatst hadden, werd het water van den molen opgehouden en de val scheen nu veel grootscher. Zelfs de benedenste, welke anders niet van belang was, had nu een vrij goed aanzien. De zon kwam nu juist als geroepen over de bergkap te voorschijn achter den val, en vormde eenen regenboog in het van den wind voortgedrevene waterstof. De overige omtrekken der beide vallen zijn geheel met dezelve in harmonie, ongemeen woest en eenzaam, niets dan woud en rotsen. Ik vermoed ook, dat wij beneden in de diepte nog hoogst-merkwaardige punten zijn, welke niemand nog heeft beschouwd. Na onze terugkomst in het logement ging ik naar den zoogenaamden *Zuidberg*, van waar af men een ruim uitzigt naar het Zuiden heeft; doch ik vond hetzelfde niet zoo liefelijk, als dat van uit het logement. Hier ontbreekt namelijk de schoone

begrenzing naar het Oosten toe, welke door de bergen in *Vermont*, *Massachusetts* en *Connecticut* wordt gevormd.

Na het middagmaal voeren wij naar de rivier terug en scheepten ons in *Katskill* op een stoomschip in, dat ons des avonds tegen zes uren naar *Albany* bragt, waar ik het genoeg had mijnen broeder te vinden, die van *Cambridge* over *Northampton*, lange eenen korteren weg, derwaarts was gekomen.

ZES EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Albany, Zijnsprong naar het meer George over Schenectady, Saratoga, Caldwell. Vaart op het meer. Bezoek van den Hudson-val op den terugtocht. De bronnen van Saratoga. Spoorweg tot Utica. De Trenton-vallen.

Albany doet zich, van het water gezien, goed voor. Het achterste der stad ligt eenigzins verheven en vertoont verscheidene fraaie openlijke gebouwen. Den volgende morgen maakten wij vand en tijd, dien wij tot aan onze afreis vrij hadden, gebruik om in de stad zoo wat om te zien. Onder de gebouwen onderscheiden zich bovenal het oude en nieuwe, nog onvoltooide

Staten-gebouw, (*Albany* is namelijk de hoofdstad van den Staat *New-York* en de zetel der Regering,) de Akademie en het Stadhuis. Aan het noordelijke einde der stad ligt het zeer fraaie, achter boomen verscholen landhuis van den patroon van *Albany*, VAN RANSELAAR. Deze is thans wel de rijkste goedheerzitter in dit gedeelte des lands. Dan na zijnen dood moet zijn goed onder de kinderen gedeeld worden en alsdan zal het deze familie, gelijk zoo vele andere, gaan. Het vermoeden zal met ieder geslacht in kleinere deelen vervallen, en wat één verzameld heeft, zal velen te goede komen.

Het was ons plan van hier af eenen zijsprong naar het meer *George* te doen en op den spoorweg tot *Saratoga* te gaan, waartoe wij ten tien ure weg reden. Eer wij te *Schenectady* kwamen, dat slechts vijftien mijlen van *Albany* verwijderd ligt, reden wij de laatste mijl eenen vrij hoogen berg — eene zoogenaamde gebogene vlakke — af, terwijl de wagens aan een sterk touw naar beneden werden gelaten. Eene boven geplaatste stoommachine dient er toe om dezelve op de terugreis op te trekken; welligt dat men ook daartoe voordeel trekt van het gewigt der afgaande wagens. In *Schenectady* hielden wij ons niet op, maar wij reden op de baan verder naar *Ballston* en *Saratoga*. Bij *Schenectady* kruisten wij voor de eerste maal het *Erie*-kanaal, dat zich bij *Albany* in den *Hudson* uitstort. Het blijft altijd in de nabijheid der *Mosauk*-rivier, die hier dal het zich vele mijlen ver uitstrekt. Tusschen *Schenectady* en de plaats aan den *Hudson*, waar hij zijnen mond heeft, zijn zeer belangrijke wasser-

ken, van eluizen namelijk, in denselven aangelegd. *Ballston* en *Saratoga* zijn twee der meest bezochte en bestemde drinkplaatsen in het noordelijke deel der Vereenigde Staten. De laatste jaren was het onder de welvarende standen mode geworden, zich aldair in den zomer een' tijd lang op te houden om zich te vermaken en te zien hoe er van de weinigen, die deze plaats voor hunne gezondheid bezoeken, water werd gedronken.

Wij hielden ons niet op, maar reden voort tot na het middagmaal met de stage verder om *Caldwell* aan het meer *George* nog dien avond te bereiken. Nog niet ver van ons de vijftien mijlen van *Saratoga* naar *Ballston* toe. De hitte was onverdragelijk, de weg was zandig en de paarden moede. In *Glens Falls* moesten wij anderhalf uur op eenige anderen postwagens wachten, die van *Troy* aan den *Hudson* moest afkomen. Van hier tot aan *Caldwell* zijn slechts negen mijlen. Doch wij reden zoo laat weg, dat wij eerst in den nacht aankwamen, en dat was bij wind en regen. Ofschoon wij dicht aan den oever van het meer *George* ons nacht-kwartier namen, konden wij wegens de donkerheid niets zien, dan eene zwarte effene vlakte. Ongelukkig hadden wij reeds vroeger moeten hooren, dat er geen stoomschip in gang was op het meer en dat wij de gedachte aan eene vaart op hetzelfde naar *Ticanderogt* moesten opgeven. Gelukkig was het weder den volgenden dag iets beter, zodat wij na het ontbijt eene wandeling doen konden naar het fort *George*, dat op eenen kleinen heuvel, geheel aan het einde van het meer ligt. Tusschen hetzelfde en *Caldwell* vindt men

de overblijfselen van het fort *Sir William Henry*, dat, evenzeer als het eerste, van geschiedkundig belang is en in COOPERS roman: *« De laatste der Mohikanen »* voorkomt. Kolonel MONROE werd in het jaar 1657 na de overgave van dit fort door de Franschen onder MONTCALE in deszelfs nabijheid met al zijn volk door de Indianen, die bij de Franschen dienden, afgemaakt. In den zoogenaamden *Bloedvijver* (*Bloody Pond*), welke dicht aan den weg ligt, moeten de lijken zijn geworpen geworden; van waar dan ook de naam. De loopgraven der Franschen werden geopend, waar thans het groote logement in *Caldwell* staat. Na het ontbijt deden wij in eene kleine boot een' uitstap op het meer, dat zich geheel eigensardig voordoet. Eene smalle streep water is tusschen boschrijke heuvels en bergen ingedrongen, en strekt zich in vele bogten en met talrijke eilanden, vele mijlen ver, onafgebroken uit. Men oversiet derhalve altijd slechts een klein gedeelte derselve, en de gezigten wisselen gedurig af. Wij atterden het eerst naar het *Diamond-Island*, dat zijnen naam van kleine bergkristallen verkregen heeft, welke men daar in het zand vindt en die zich dikwijls door zuiverheid en regelmatigheid van vorm zeer onderscheiden. Het zijn zeskantige zuilen met piramiden aan de beide einden. Van hier af gewon het uitzigt gedurig aan schoonheid. De eilanden werden talrijker, het meer werd breeder en ook de gedaanten der bergen vertoonden meer verscheidenheid. Telkens had men een ander licht, en ook dit bragt groote afwisseling in de kleur van het water voort, dat nu eens lichtgroen, dan weder donkerblauw, zelfs

menigmaal zwart scheen te wezen. De oevers waren thut met bosch bedekt en op maar weinige plaatsen vond men een spoor van bebouwing. Bijna even eenzaam, als de oever, was de vlakte van het meer, waarop wij slechts in de verte twee vijschess-aken, in den omtrek van eenige eilanden bespeurden. Het doel onzer vaart, eene eenzaam aan den oever gelegene herberg, was tien mijlen van ons af, en wij hadden voor om ons op den weg derwaarts met hengelen bezig te houden en ons middagmaal selve te vangen. Doch eens dreigende regenwolk verplichtte ons dit voornemen op te geven, en tot ons geluk haastten wij ons; want naauwelijks hadden wij de herberg bereikt, of het begon zeer heftig te regenen. Daar wij ons bij visschers hadden geinkwartierd, zoo verwachtten wij een vischmaal. Doch wij vonden ons bedrogen en moesten ons met ham, eieren en perenkokken tevrede stellen. Op de terugvaart hadden wij menigmaal weder regen. Doch de zon brak ook altijd weder door en verschaftte ons van tijd tot tijd geheel eigenaardige lichtbeschouwingen, die ons de nattigheid rijklijk vergoedden. Met onze beproefde vischvangst, welke wij op den terugtocht herhaalden en wel vrij lang, zelfs te midden van den regen voortzetteden, waren wij niet gelukkig. In onze herberg daarentegen vonden wij een avondeten, waarbij het aan geen visch ontbrak en dit stelde ons ruim schadeloos voor het schrale middagmaal.

Den volgende morgen verlieten wij *Caldwell* om lange denzelfden weg naar *Sarratoga* terug te keeren en van daar onze reis naar de *Niagara* te vervolgen. Daar wij in *Glenn's Falls* weder

op de *stage* te wachten hadden, die van *Whitethall* komen moest, zoo maakten wij van dien tijd gebruik om den waterval van den *Hudson* te zien, welke ook in COOPER'S roman: „*De laatste der Mohikanen*,” is beschreven. De rivier stort zich aan de beide zijden eener rots naar beneden, welke eene soort van eiland vormt en door eene brug met den oever verbonden is. Dit eiland werd door den dichter tot de gebouwplaats van eenige tooneelen zijns romans gekozen. Wij bezochten de beide helen, waar zich de vluchtelingen voor de Indianen verstaken. Het eene derzelve loopt vrij klippig boven een' der vallen uit. Jaist deze plaats is van COOPER beschreven. Dan het valt zwaar alles zoo te vinden, als hij het schilderde, en men moet de verbeelding te hulp nemen om het geheel te voltooien. De vallen aan beide kanten van het eiland zijn van geen groot belang, maar de vorming der rotsen is eigenaardig, en verwekt sonderlinge verschijnselen in het naar beneden stortende water. Er hebben zich namelijk, onbetwistbaar door de werking van het water, in het niet zeer harde gesteente aan verscheidene plaatsen kleine cilinders, aan andere halfkringvormige helen gevormd, waarin het nedervallende water rondom warrelt. De molens, zoo als er verscheidene aan beide zijden zijn aangebragt, nemen een vrij goed deel van het water weg, en de vallen verliezen daardoor wel wat van hunne woestheid en hun romantisch voorkomen, ofschoon de tegenstellingen nog merkwaardig zijn. De postkoets, welke wij eerst tegen den middag gewacht hadden, kwam veel vroeger aan, terwijl wij nog op het eiland waren. Zoo doende ge-

oovers
eijnige
uwing.
vakte
e twee
anden
zzaam
mijlen
p den
en en
eene
nemen
j ons;
ereikt,
wij ons
wacht-
ne be-
ren en
ngvaart
de zon
ons van
ouwinn-
oedden.
wij op
t, zelfs
aren wij
en von-
en' visch
oos voor

Caldwell
ga terug
Niagara
de weder

raakten wij nog vóór het middageten naar *Saratoga*, wat ons juist niet onaangenaam was, want in het *United States Hotel* aldaar wordt zeer goed gegeten.

Ditmaal namen wij de Rotsbronnen op en ontfersochten wij dezelve naar behooren. Er zijn er verscheidene, maar alle van denzelfden smaak, van salinisch-alkalisch gehalte en slechts door het meer of mindere gewigt van derselver inhoud verschillende van elkander. Eene der hoogste de hooge rotsbron (*high rock spring*) is ook opmerkelijk in hare niterlijke gedaante. Eene rots van vrij regelmatig, kluchtigen vorm heeft op hare spits eene opening van omtrent zes duim in diameter, welke in een hol, met kamertjes voorzien, geleidt. Uit dese opening moet vroeger de bron zijn opgeborreld (en ontegenseggelijk is het hol met de vertrekken daarin een voortbrengsel van het water), maar thans vloeit zij uit eene kantspleet naar beneden. De gaalen waren in *Saratoga*, dat bijna alleen uit herbergen bestaat, niet zeer talrijk, en het bevreemde mij zeer den volgenden morgen bijna niemand aan de bron te vinden. Geen muziek, geen gewemel van aan- en afgaande drinkers, zoo als aan de Duitsehe bronnen, was ook hier te bespeuren. Naar het schijnt, zijn de meeste bezoekers hier alleen vermaakshalve, en vele der werkelijke drinkers laten zich het water in de herberg brengen. In ons logement waren groote galerijen vóór en achter het huis opgebouwd en daarmede was een groote tuin verbonden, zoodat de drinkers zich zelve gemakkelijk de gevorderde beweging konden verschaffen. De middegtafel was zeer rijk en

weelderig, bevattende alle de anders aan eene badtafel verbodene spijsen, wat ook wel vrij natuurlijk is, daar het grootste deel der gasten uit gezonde lieden bestaat. In de nabijheid van *Saratoga* is een zeer aardig, bevallig meer, welke wateren naar den *Hudson* vlieten. Bij dit stroompje werd *BOURGOONE* met zijne armée in den vrijheids-krijg gevangen genomen.

Zondag, 30 Juli, verlieten wij des avonds ten vijf ure *Saratoga* op den spoorweg, om langs denzelfden tot aan *Utica* te komen. Tot *Schenectady* hadden wij denzelfden weg af te leggen, waarop wij gekomen waren, en hier moesten wij op de karren wachten, die van *Albany* kwamen. Het werd negen uren in den avond, eer wij weder in gang geraakten. Wij reden den ganschen nacht door en des morgens ten vier ure landden wij te *Utica* aan, dat negentig mijlen van *Schenectady* af ligt. Zoo veel ik weet is dit de eenige spoorweg in de Vereenigde Staten, waarop de karren ook des nachts rijden. Men houdt dit in het algemeen voor gevaarlijk, en op kortere banen kan het overaligt vermeden worden. De weg loopt meest langs de rivier *Mohawk*, aan welker overzijde het *Erie* kanaal zich uitbreidt, dat wij aan de lichten, welke wij daarop in beweging zagen, konden onderkennen. Op de kanaalbooten branden namelijk doorgaans groote lampen, ten einde de vaartuigen, die zich daar onderling ontmoeten, niet tegen el ander stooten.

Door deze nachtreis hadden wij eenen ganschen dag gewonnen, en dadelijk na onze aankomst in *Utica* namen wij eene chaise om eenen uitstap naar de *Trenton*-vallen te doen. Het regende

bijna onophoudelijk, en het slechts verdek van de chaise liet zoo veel water door, dat wij ons nauwelijks tegen hetzelfde konden beschutten. Daarbij waren de wagens zeer slecht, en na den slapeloosen nacht had ons dit ongemak ligt in eene kwade stemming kunnen brengen. Doch wij bleven opgeruimd en spotten met ons lijden. Gelukkig helderde het op, juist toen wij bij de in den omtrek der vallen gelegene herberg kwamen. Een ontbijt en een goed vuur bragten alles weder in het gelijk, en wij begaven ons welgemeed op weg naar de wijd-beroemde watervallen. Er zijn er daar zes, die alle door een en hetzelfde riviertje gevormd worden, dat zich door eene diepe rotspleet henen werkt. Deszelfs water is van eene bruine, donkere kleur en van eene vrij betekenende diepte. De tweede en derde val zijn de belangrijkste. Evenwel vind ik het moeilijker te zeggen, welke hier de voorkeur mag verdienen, terwijl zij alle, ieder op zijne wijs, zich treffend onderscheiden. De hoogste is de derde, maar bestaat eigenlijk uit twee gescheidene vallen. De vijfde val is wel laag, maar de rotsen, welke daarin voorkomen, verleenen dengelfven eene bijzondere bekoring; en zeer schoon is de kleur van het water tuschen die rotsen. Voor het overige staat men bijkans naast den val, zoodat men in staat gesteld is deszelfs enkele deelen alle wel op te merken, wat altijd van eene groote waarde is. Langs de rivier, meest dicht aan den oever, loopt over smalle rotsplaten een weg heen, die bij de vallen vrij hoog opgaat. De diepte wordt door steile rotswanden en afhellingen gevormd, die met hunne fraaije boschaadje, met hunne overhan-

gende boomen en takken zeer veel tot de woeste, romantische schoonheid der watervallen bijdragen. Wij klauterden aan de oevers veel in de rondte om verschillende gezigten te genieten en gedurig nieuwe te ontdekken, en werden daarbij van de regendroppels, die aan de bosschen in menigte waren blijven hangen, ten tweedemaal nat. Tegen den middag, toen de zón was voor den dag gekomen, ging ik nog eens derwaarts om, zoo mogelijk, eenen regenboog te zien, wat mij ook gelukte. De schoonheid deser vallen en de diepte wordt van velen, die ze met de *Niagara*-vallen willen gelijk stellen, te hoog geschat. Zij verdienen nogtans grooten lof, en het zal niemand berouwen dezelve bezocht te hebben.

De terugtogt was wel veel aangename, doch de weg nog altijd slecht en mijne zitplaats zoo ongemakkelijk en smal, dat ik blijde was in *Utica* aan te komen. Het uitsigt van de hoogte naar de stad, waarvan wij des morgens in het geheel niets gezien hadden, is zeer fraai. Men overziet een belangrijk deel van het kanaal, dat zich door een rijk dal uitstrekt, en op den achtergrond zijn vrij belangrijke heuvels, die zich met dierzelfer rijke, groene bosschen zeer goed voordoen. *Utica* zelf is een stadje van eenige beteekenis, dat door het kanaal in korten tijd tot eene vrij aanzienlijke hoogte geraakt is, en wel ligt thans van zes tot acht duizend inwoners telt.

ZEVEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

*Oneida River. Indiaansch boschje. Syracuse.
Rochester. Kanaalvaart tot Lockport.
Sluizen van het kanaal. Aankomet in
Niagara.*

Wij reden den volgenden morgen van *Utica* in de postkoets af, welke ons naar *Rochester* brengen moest. Het weder was vrolijk, het land vruchtbaar en goed bebouwd, maar min of meer eentoonig. Na het ontbijt kwamen wij aan de *Oneida River*, waar thans nog enkele Indianen woonden. Zij zijn het overschot van eenen, weleer grooten en magtigen stam, die tot de beroemde vijf natiën behoorde. Wij ontmoetten eenige dier ongelukkige Wilden op den weg, zagen de hun toebehoorende kerk en verscheidene woonhuizen, die een dragelijk voorkomen hadden. Wij kwamen ook een boschje voorbij, 't welk den Indianen vroeger tot eene plek voor onderling beraad (*council grove*) gediend meet hebben. Het bestaat uit omtrent dertig hooge notenboomen met eenen grond van zoden, doch zal wel niet lang meer tegen de bijl der Blanken beschut kunnen worden, maar ondergaan, als het volk

zelf, dat vele jaren lang onder deszelfs schaduwen samenkwam.

In *Syracuse*, dat aan het kanaal ligt, genoten wij het middagmaal. Wij hadden de vijfzig mijlen van *Utica* tot hiertoe in acht uren afgelegd, ofschoon er op den weg niet viel te roemen. Het kanaal en de nabij, hetzelfde gelegene zonthronnen hebben deze plaats tot eene rijke, bloeiende stad gemaakt, welke van jaar tot jaar in bevolking toeneemt. Een neven-kanaal leidt van hier naar *Oswego*, eene haven aan het meer *Ontario*, welke wij later op onze vaart over dit meer aandeden; en op die wijs staat *Syracuse* te gelijk met het meer *Erie* en *Ontario* in verband. Wij hielden ons hier niet op, maar zetten na het eten onze reis naar *Auburn* voort, een allerliefst stadje, dat door de strafinrigting van den Staat *New-York*, welke men daar vindt, is bekend geworden. Bovendien mag ook nog de hoogst-bevallige en aangename omtrek hier den reiziger boeijen. — Verder zagen wij ook nog twee andere bloeiende plaatsen, *Genesee* en *Canandaigua*, welke door derzelver ligging aan kleine meeren te belangrijker zijn. Doch wij konden ons ongelukkig daar niet ophouden en onze tijd liet ons bij lang niet toe alle schoone punten op unseren weg bekwaamelijk op te nemen.

Den volgenden morgen kwamen wij in *Rochester*, de grootste dezer kanaalsteden, aan. Van hier loopt naar het, slechts eenige mijlen verder gelegene meer *Ontario* een stroomend water, dat belangrijke vallen vormt, welke wij evenwel niet konden gaan zien, wijl de Postkanaalboot spoedig na onze aankomst afvoer, op welke wij ons tot aan

Lockport wilden begeben, om uit eigene ervaring het kanaalwezen te leeren kennen, waartoe wij niet wel den nacht konden kiezen. Het kanaal gaat hier op eene groote steenen, door tien of twaalf bogen ondersteunde waterleiding, over den genoemden vloed. Onze boot was smal en klein en alleen voor reizenden bestemd, terwijl de vrachthooten veel breeder en grooter zijn. De kajuit was zoo naauw, dat men zich naauwelijks in dezelve kon omkeeren. Bij het middageten nam de tafel dezelve bijna geheel in, zoodat men tusschen haar en de aan den muur vastgemaakte banken niet wel kon doorkomen. Ook het dek gaf niet veel gemak en weinig ruimte meer. Alle oogenblikken kwamen er bruggen, die dikwijls zoo laag waren, dat men zich bijna geheel plat op den grond moest leggen en, daar de boot eene zoo vlakke kiel had, dat zij zeer ligt kwam op één kant te liggen, zoo was men menigmaal genoodzaakt, ter bewaring van het evenwigt, van houding te veranderen en bevond men zich alzoo in eene gestadige onrust. In den regel legden wij gewoonlijk vijf mijlen in een uur af. Sneller durft geene boot op dit kanaal zich bewegen, uit vrees, dat de golven, die door eene stouter vaart zouden worden opgestuwd, aan de banken van het kanaal te veel mogten schaden; anders zou men met meer paarden wel vlugger kunnen voortkomen. De gewone breedte van het kanaal op de oppervlakte van het water is van veertig, op dezelfde bodem acht en twintig en zijne diepte bedraagt vier voet. Van *Rochester* tot aan *Lockport* voert het meerendeels door eene vrij vlakke, bebouwde streek;

welke toen meest met schoone tarwe-akkers pronkte. Doch nader tegen *Lockport* aan was zij minder bebouwd en scheen zij ook minder vruchtbaar te wezen. De zijdwaarts liggende dorpen waren niet zeer talrijk, doch zagen er over het geheel welvarende en bloeiende uit. Hier en daar vond men ook nog wouden, welke nogtans wel spoedig zullen verdwijnen. Toen de nacht aanbrak werden er twee groote lampen vooruit gehangen, zoodat wij nu den oever bij het kunstlicht konden zien. Wij ontmoetten den geheelen dag over vele booten en haalden ook andere in. Op de laatste waren vele Duitsche Uitgewekenen, vooral Rhijn-Beijerschen, wie wij in het voorbijvaren welkom heetten. Zij waren zeker op weg naar *Buffalo* aan het meer *Erie*, van waar zij zich gewoonlijk op stoomschepen verder naar het Westen begeven. In *Lockport* verlieten wij de boot, welke haren koers op het kanaal tot *Buffalo* voortzette.

Den volgenden morgen gingen wij vóór het onthijt de merkwaardige sluizen bezien, welke men recht achter *Lockport* vindt. Het kanaal heeft in zijne geheele uitgestrektheid vier en tachtig sluizen, meest van negentig voet in de lengte en vijftien in de breedte, waarin het zes honderd acht en negentig voet rijst en valt. Hier wordt het op de achter het stadje opklimmende hoogte, door vijf dubbele sluizen geheven, die de eene over de andere in eene enge bergkloof zijn aangebragt. Wij zagen juist twee booten, welke van *Buffalo* kwamen, nederlaten, wat vrij vlieg toeging. In een half uur kan eene boot wel al de vijf sluizen zijn doorgegaan. Achter dezelve is

het kanaal, verscheidene mijlen ver, door rotsen heen gehouwen, en dit wel op menige plaats tot eene aanmerkelijke diepte, welke hier en daar vijf en twintig voet bedraagt; een werk, dat veel tijd en geld gekost zal hebben, doch ook noodig was, wijl het water van het meer *Erie* lager is, dan de hooge vlakke bij *Lockport*.

Wij wilden de reis van hier naar den val der *Niagara* op den spoorweg doen, welke nu juist voor de eerste maal door middel eener stoommachine zou bereden worden, waarop alle reizigers vol verwachting waren. In den beginne ging alles goed. Wij legden de eerste helft van den weg vrij snel af, doch nu begonnen de rampspoeden. Vooreerst moesten wij een half uur wachten om water en hout in te nemen, en naauwelijks hadden wij de plaats van ons oponthoud verlaten en weder vijf minuten gereden, of daar kwamen ons de door paarden getrokken karren van *Niagara* tegen, welke ons dwongen terug te keeren, want er werd gewisseld; de stoommachine ging naar *Lockport* terug en wij werden het overige deel van den weg door paarden getrokken. — Zoo verloren wij nu yeder vijftig minuten.

Toen wij den *Niagara* naderden, zagen wij eerst het stof van den val als eene nevelwolk over het woud nitkomen, maar spoedig daarop den val zelve, welks getigt, trots den afstand, zoo schoon en verheven was, dat mijne, hoewel hooggespannene verwachting, volkomen werd voldaan. Hier toch kan de verbeelding de werkelijkheid in hare bewonderenswaardige grootte niet bijkomen. De weg volgde de rivier, die in de diepte tusschen steile, rotsige oevers bruiste en alleen op

haar zelve reeds een ten uitersten woest en huiveringwekkend gezicht verleende. In den omtrek van het dorp *Niagara* verloren wij de rivier en den val nit het oog, en slechts de doffe donder bragt ons het natuurwonder, dat ons zoo nabij was, voor den geest. Na het uitklimmen haastten wij ons aanstonds naar de brug, welke van den Amerikaanschen kant naar het, boven den val liggende *Geiten-Eiland* (*Goat Island*) brengt.

ACHT EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

De Niagara en zijne vallen.

De rivier *Niagara* vereenigt de beide meeren *Erie* en *Ontario*, wier afstand van elkander omtrent veertig mijlen bedraagt, en bijna in het midden van dezen haren korten loop liggen hare vallen. Boven deselve vloeit zij tussehen vlakke, effene oevers vreedzaam en zonder veel te stroomen, daar henen. Eerst in de nabijheid der vallen begint zij zich te haasten, en als ongeduldig stort zij zich nu in wilde sprongen over rôtbanken, tot zij aan den rand der afgronds geraakt. Dit zijn de zoogenaamde *Rapids*. — In het bovenste gedeelte der rivier zijn verscheidene belangrijke eilanden, van welke het *Geiten-Eiland*

den der kleinste is. Hetzelve deelt de rivier in twee ongelijke armen, waarvan de grootste aan den Engelschen kant den zoogenaamden *Hoefyserval* en de andere aan den Amerikaanschen oever den *Amerikaanschen val* vormt. Van boven vangt het eiland aan met een' lage punt en breidt zich dan naar beneden te meer uit; evenwel blijft het nagenoeg gelijk. De rivier daarentegen valt aan beide zijden van omtrent veertig tot vijftig voet, zoodat de oevers van het eiland hooger dan het water worden. De rotskant der beide vallen en de steile wand, waarmede het eiland tegen den afgrond sluit, vormen eene te zamenhangende lijn, welke door de strekking der rivier beneden den val in eenen spitsen hoek doorsneden wordt. De rivier namelijk verandert beneden zijne vroegere rigting, zoodat de Engelsche oever bijna tegen de vallen over komt te liggen, terwijl de Amerikaansche eene voortzetting der door de vallen gevormde lijn is. De Britsche val moet omtrent twaalf honderd voet breed zijn, de Amerikaansche daarentegen slechts zes honderd. De hoogte verwisselt van honderd en vijftig tot honderd vijf en zestig voet, en de diepte der rivier daar, waar zij zich over den rand heen stort, van vijf tot twintig en meer voet. Beneden de vallen tot aan het meer *Ontario* stroomt de rivier meerendeels tusschen hooge, steile rotswanden voort, die haar nauw insluiten en haar menigerlei hinderpalen in den weg leggen, over welke zij bruisende en bulderende heenstort; en, daar het omliggende land vrij vlak is, zoo loopt zij, als in een eigen gegraven kanaal, diep ver-

borgen; tot dat zij beneden bij het meer *Ontario* weder vrij en open voor den dag komt.

De van den Amerikaanschen kant naar het *Geiten-eiland* leidende brug, welke wij het eerst betraden, is de merkwaardigste en koenste, die men sien kan. Here pilaars zijn nu eens rotsen, dan weder steenen, welke men tusschen boomstammen heeft laten zinken. Zij is met balken en planken gedekt en naauwelijks eenige voeten boven het water verheven, zoodat men niet weet, waarover men zich meer te verwonderen heeft, of dat men haar heeft kunnen tot stand brengen, of dat zij het geweld des waters kan wederstaan. Zeker moest ieder der arbeiders, die aan den bouw besteld waren, zijn leven wagen. Een derzelve viel werkelijk in de rivier en werd van zijne makkers als verloren beschouwd. Het gelukte hem nogtans zich aan eens, boven het water uitstekende rots zoo lang te houden, tot dat deze hem een touw konden toewerpen, door middel waarvan zij hem uit zijne gevaarlijke stelling verlost. Het bijzondere van deze brug is, dat men op dezelve de rivier als van de hoogte ziet afkomen; want honderd schreden boven dezelve is de watervlakte veel hooger, dan de brug. Wellicht honderd schreden beneden stort de rivier zich over de rotsen in de diepte. Men kan zich derhalve naauwelijks eene brug bij meer huiveringwekkende omtrekken voorstellen. Wij bleven evenwel de eerste maal op haar niet lang vertoeven, maar haastten ons naar de vallen zelve, en eerst bij een later bezoek wjdden wij haar meerdere opmerking. Op het eiland leidt een voetpad naar de binnenzijde van den Amerikaanschen val

tot aan den rand des afgronds, waarover de rivier zich in de diepte stort. Wij sloegen dit pad in en beschouwden den val van boven. Deszelfs water is niet zoo diep, weshalve het eene witachtig-groene kleur heeft. Doch van onderen valt het op groote rotsklompen. Van daar het schrikelijke gehulder, zoowel als het schuim en de menigte van het opgespatte stof. Ongeduld deed ons ook hier niet lang vertoeven. Wij wilden den beroemden hoefjizerv al aan den Britschen kant der rivier in oogenschouw nemen en haastten ons uit dien hoofde naar de andere zijde van het eiland. Deze val is tweemaal zoo lang als de Amerikaansche, wat evenwel, daar hij zich niet, gelijk de andere, in eene rechte lijn uitstrekt, niet zoo juist in de oogen valt. De belangrijke diepte van het water doet zich daarentegen in de groote verscheidenheid van deszelfs kleur bespeuren. Van de hooge oevers van het eiland heeft men een zeer schoon gezigt van dezen val. De bogt, waarbij het diepste deel der rivier zich naar beneden stort, laat zich van daar af zeer goed overzien; nóg beter evenwel van eene, midden in het water gelegene rots, van welke men nog eene brug af over den rand des afgronds heeft laten uitspringen, welke nogtans nu niet meer volkomen veilig en daarom door eenen, wat verder afliggenden toren vervangen is.

Dit eerste bezoek had ons nog maar een voorloopig denkbeeld gegeven van hetgene wij in de naast-volgende dagen zouden te zien verkrijgen. De indruk is in den beginne zoo betooverend en weglepend, dat men voor het genot der bijzondere schoonheden geheel onvatbaar is; en zelfs

bij herhaalde bezoeken drong zich het gevoel telkens aan mij op, dat het onmogelijk zij alle bijzonderheden behoorlijk op te merken of in het geheugen te behouden.

Tegen het middageten keerden wij weder naar het dorp *Niagara* terug, maar dadelijk na hetzelfde maakten wij ons op om ons kwartier naar den Britschen oever te verleggen, waar in het vorige jaar eene nieuwe herberg was gebouwd, uit wier vensters men het uitzigt op de beide vallen geniet, terwijl het dorp *Niagara* achter dezelve ligt en geen uitzigt verleent. Het scheen ons dan ook eene dwaasheid daar te blijven en, zoo nabij de vallen, niets van dezelve te zien. Eer wij evenwel onzen overtogt over de rivier begonnen, gaven wij een bezoek aan den Amerikaanschen val. Vlak naast denzelfden gaat een houten trap aan den rotswand naar beneden, en van daar brengt een paadje de nieuwsgierigen halver weg aan den voet van den val, waar men zich na aan den wand bevindt, waarover zich het water naar beneden stort. Daar nu de bovenste lagen der rots eenigzins over de benedenste uitstekten, zoo giet het water zich als in eenen boog af, en men kan van achter de watervlakte naar binnen zien. Daar ziet men dan eene vrije ruimte, waarin het waterstof naar alle kanten heen en weder wordt gedreven, en dat wel met een geweld, waarvan hij alleen eene voorstelling verkrijgt, die vermetel genoeg is om den val te dicht te naderen en door den veranderden windstroom met waterstof zoo heftig overgoten wordt, dat hij bijkans alle besinning verliest en genoodzaakt is stil te wachten, tot de wind weder gedraaid is,

als wanneer men eerst water vrij ademen en een veilig standpunt kiezen kan. Natworden behoort over het geheel tot de onvermijdelijke voorwaarden, waaronder de *Niagara* kan genoten worden, en het maakt eene hoogst grappige vertooning, als nieuwsgierige bezoekers demoedig, met gebogen hoofd en de handen voor het gelaat gehouden, in eene waarlijk roerende onderwerping dit waterstof over zich laten henen gaan. Natuurlijk bevindt men zich, wanneer iets van dien aard overvalt, aan plaatsen, waar men voorzigtig gaan moet en is het uit dien hoofde onmogelijk aan eene snelle vlugt te denken. Hier werd de hoogte van den val ons eerst regt blijkbaar, daar hij, van boven gezien, lang niet zoo veel schijnt te beteekenen en, hoe meer wij het tooneel beschouwden, des te levendiger trof ons het gevoel van desselfs verhevenheid. Van daar gingen wij geheel beneden aan den oever en lieten ons overzetten. Ook gedurende de overvaart, waarbij het bootje in de bewegene rivier op en neder danste, was wij niet moede van ons te verbazen en te verwonderen.

Hoogst voldaan over onze gedane keus rigtten wij ons in *Clifton house* in, op welks balkon wij het gezicht, waarop wij ons zoo lang verheugd hadden, in allen vrede konden genieten. Des morgens vóór wij uitgingen, en des avonds nadat wij terug kwamen, konden wij de vallen beschouwen. Zelfs in den nacht hadden wij slechts de vensters onzer slaapkamers te openen, en wij hadden ze vóór ons. Iedere verandering van het licht konden wij in hare werking op dezelve waarnemen. Wij konden zien, hoe zij zich in

de schemering, in den maanschijn, in het donkere van den nacht voordeden; 't welk ons ligt alles ontgaan zou zijn, als wij hier ons kwartier niet genomen hadden. Men is toch niet altijd opgewekt eenen, hoewel korten, gang te doen om eene bepaalde of bijzondere aanschouwing. Daar de meeste bezoekers van den Amerikaanschen kant komen en zich dikwijls maar éenen dag ophouden, zoo vinden zij het geschikter in de Amerikaansche herbergen te blijven, wat ook vrij natuurlijk is. Wie nogtans den *Niagara*-val een langer verblijf kan wijden, die doet zeer dwaas, als hij aan dezen kant blijft, welke zeker het voordeel schenkt van nabij den Amerikaanschen val en het zoo zeer belangrijke *Geiten*-eiland te zijn, doch waar men het vergezigt uit de herberg mist. Aan den Britschen kant is nog een tweede, onder logement (*Forsyth's Pavillion*), van waar men wel niet het uitzigt op de vallen heeft, maar toch een belangrijk deel der zoogenaamde *Rapids* overziet. Het is van dit logement een groot beswaar, dat men daar eenigzins ver van het veer verwijderd is, waarvan men zoo menigmaal gebruik moet maken. Immers ook aan den Amerikaanschen kant zijn zeer vele bezienswaardige punten, en ik zou wel niet willen beslissen, welke van de beide zijden in het algemeen de schoonste gezigten aanbiedt. Men moet ze beide evenzeer bezoeken. De Britsche *Hoefijzer*-val is zeker de schoonste en merkwaardigste; ofschoon zijn nabuur wel slechts bij hem alléén achter staat in schoonheid en verhevenheid. De weg van onze herberg tot aan den Britschen val verschafft zeer vele suboone punten. Men gaat meest vrij nabij aan de zijde

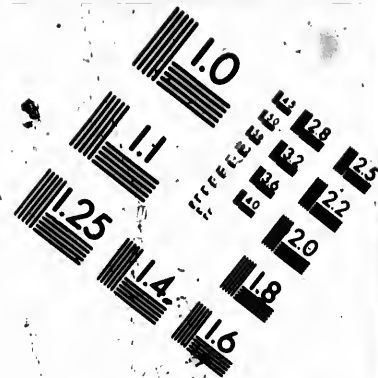
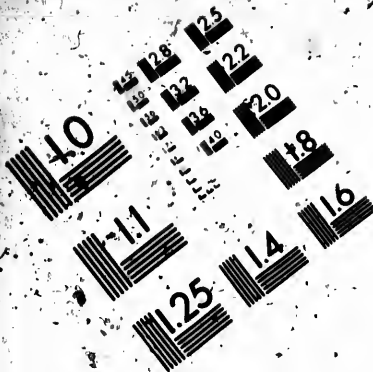
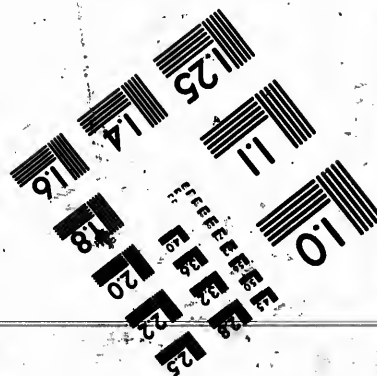
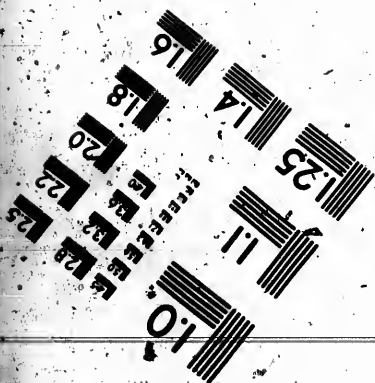
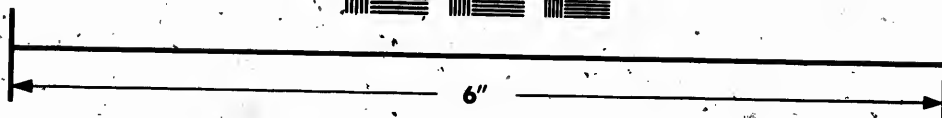
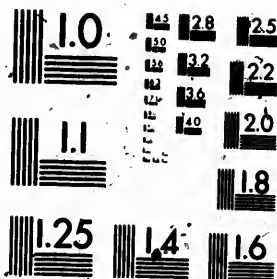

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

van den rotswand, welke den oever van het rivierbed vormt, en door openingen in de bosschen heeft men van tijd tot tijd uitzigten op beide vallen. Bij een dezer punten heeft men een seer bekoorlijk gezigt van het dorp *Niagara*. Het komt juist achter den Amerikaanschen val en de *Rapids*, welke men over denzelven vindt, te voorschijn en maakt te samen met de brug en verscheidene kleine eilanden een schoon geheel, dat ala een tegenhanger tot de woestheid van den val dubbel trekt en boeit. Het naast aan den *Hoefijzer*-val heeft men eene rots, *Table Rock* genaamd, die vrij ver over den afgrond vooruitspringt en van waar men naar beneden op dezelfde bodem en gedeeltelijk, gelijk aan den anderen kant, achter het waterkleed hensen ziet. In de diepte van de boven gemelde bogt, welke zeker door het digte, altijd van nieuw af opspattende waterstof meest geheel bedekt wordt, is namelijk het water gansch en al groen, terwijl het meer in de nabijheid wit en witachtig groen is. Daar de breedte van dezen val twaalf honderd voet moet wezen en hij zich tegen het midden kromt, zoo laat sich ligt begrijpen, dat men datgene, wat daar voorvalt, niet kan uitvorschen. Men mag uren lang daarop met verbazing blijven staren, altijd ziet men nieuwe voorvallen, nieuwe gestalten, nieuwe kleurwisselingen. Doch een eeuwig ondoorgrondelijk geheim is verholten in den digten watersluizer, en te vergeefs voelt men een krachtig verlangen om in dezen bulderenden waterval een' blik te werpen; hetzelfde laat sich niet vervullen. Bij den Amerikaanschen val ziet men de geheele vlakte als een tafereel voor zich uitge-

breid. Doch hier is er als een watermuur opgetrokken, welke verhindert te zien, wat achter denzelfen geschiedt. Men zegt, dat de rotsen in de verdieping van het *Hoefijzer* telkens verder afbreken, zoodat de vorm van den val jaarlijks verandert. Nu stelt hij eer een vierkant, dan een hoefijzer, voor, van welke achtersten wand zich de grootste watermassa naar beneden stort.

Het was 3 Augustus, toen ik den *Niagara*-val voor de eerstemaal zag. Vol van den ontvangen indruk legde ik mij te bedde. De donder rolde door het geopende venster binnen, en, als ik in mijn bed opzat, zoo kon ik de witte vlakke van den Amerikaanschen val in den helderen sterrennacht zien schemeren. Ik mogt zeggen, dat ik sliep in het gezicht van den val. — Den volgenden morgen rigten wij onzen eersten gang naar de *Tafelrots*. De lucht was helder, maar nog hing het waterstof als eene wolk over de vallen en bedekte dezelve gedeeltelijk voor het oog. Eerst toen de zon hooger aan den gezigteinder rees en de vallen begon te verlichten, verhief de wolk zich hooger, en tegen zeven uren was zij bijkans verdwenen. De Amerikaansche val was nog in de schaduw, terwijl de Britsche geheel glinsterde in het licht. Het scheen, alsof het der zonne bezwaarlijk viel door den stofsluier voor denzelfen heen te dringen; doch allengs deed zij dien geheel verstuiven.

Na het onthijt begaven wij ons naar den anderen kant der rivier en bezochten nog eens den voet van den Amerikaanschen val, want het gezicht van dit punt is één der beste. De door het nederstortende water verwekte stof wordt op

eene zeer merkwaardige wijs van eene daar vóór liggende rots op den val teruggeworpen, waardoor eene geheel bijzondere speling in dezelfs rigting en eene soort van *kringvormige beweging voortgebracht wordt. Boven aan den rand van den val zagen wij den eersten regenboog, welken de zon in vrij regelmatige gedaante vormde, toen zij juist het waterstof over den val heen begon te verlichten.

Wij bragten het overige deel van den morgen op het *Geiten-eiland* door, dat met schoone bloemen begroeid is en zeer bekoorlijke wandelingen aanbiedt. Bij het omslenteren over hetzelfde vonden wij zeer belangrijke gezigten op de *Rapide* boven den val. Er liggen eenige kleinere eilanden zeer nabij nevens het grootere *Geiten-eiland*, en tusschen dezelve worden kleine watervallen gevormd, welke op iedere andere plaats de aandacht der bezoekers zouden getrokken hebben, doch hier, wegens de grootschheid der beide andere, meest onopgemerkt blijven. — Twee der merkwaardigste plaatsen hadden wij nu nog te gaan zien. Een wenteltrap brengt van het eiland naar beneden aan den afgrond, aan den voet der rots tusschen de beide watervallen. Van hier kan men een eind wegs achter den Amerikaanschen val gaan, zoodat men tusschen den rotswand en de watervlakte komt te staan. Wij gingen werkelijk achter en zagen vol verbazing boven de overhangende rots, van welke het water zich afstort, en onder den rotsigen grond, waarop hetzelfde nedervalt. Wel werden wij op dezen weg door en door nat, maar wij lieten ons daardoor onze vreugde niet benemen. Nu beklommen wij ook den toren,

daar vóór
en, waar-
in dezelfde
beweging
and van den
welken de
e, toen zij
a begon te

den morgen
met schoone
ijke wand-
ver hetzelve
de *Rapide*
ere eilanden
eiland, en
ervallen ge-
de aandacht
oben, doch
ide andere,
der merk-
nog te gaan
eiland naar
voet der rots
hier kan men
anschen val
swand en de
en werkelijk
de overhan-
afstort, en
tzelve neder-
vloer en door
onze vreugde
k den toren,

welke aan den rand van den *Hoefjzer*-val vlak naast den afgrond opgericht en vrij hoog is. Men kan hier alzoo aan den eenen kant in de hulvering-wekkende diepte zien, waar het water zich in schuim en stof oplost, terwijl men te gelijk het gezigt op de *Rapide*, over welke de rivier in vrolijke sprongen naar den hoofdval henen-spoedt, en op al de omtrekken der vallen heeft. Den Amerikaanschen val ziet men alleen van ter zijde, maar het gezigt van denzelfven is zeer schilderachtig. Moest ik tusschen de verschillende punten kiezen, zoo zou ik, zonder bedenken, aan dit den voorrang toekennen.

De gang achter den *Hoefjzer*-val onder de *Tafelrots* is het grootste waagstuk, 't welk de bezoekers van den *Niagara* ondernemen en waarvoor de gids ieder een getuigschrift ter hand stelt, zonder hetwelk men wel naauwelijks geloof zou vinden. Wij ondernamen in den namiddag dezen gang en moesten ons aan de vrij onwielvoegelijke voorbereidingen daartoe onderwerpen. Wij moesten ons namelijk uitkleeden en kielen van gewast linnen, hoeden van dezelfde stof, wollen hembden en broeken en schoenen, groot gepoeg om er beide voeten in te steken, aantrekken en opzetten. Deze verkleeding geschiedde in eene hut, vlak naast de *Tafelrots*, en in dezen opschik moesten wij de vreemdelingen voorbij trekken, die van ons voornemen gehoord hadden en zich met onze belagchelijke kleedij wilden vermaken. Een wenteltrap bragt ons aan den voet van den rotswand, over welken het water naar beneden komt. Aan de met denzelfven verbondene *Tafelrots*, welke wij, beneden staande, ver

boven haar grondstuk zagen uitsteken, werd het ons duidelijk, hoe het mogelijk zij, achter de watervlakte te gaan. Wij ondernamen den gang, welke ons in het midden der geheele hoogte van den val bragt. Van onderen stapelden zich brokken rots op één, waarop het water valt. Boven over denzelven gaat een smalle weg langs den rotawand heen, welke door een, aan desen vastgemaakt touw beveiligd wordt, zoodat er eigenlijk geen gevaar te duchten valt. Het stof en de wind bewegen zich althans meest van beneden naar boven, ofschoon van tijd tot tijd de waterdroppen naar beneden storten; en de kracht van dezen opgaanden stroom is zoo groot, dat men door denzelven onwillekeurig aan de rots gedrongen wordt en het voor onmogelijk houdt, dat eenig voorwerp van den weg naar den grond van den val zou afstorten. De gids ried ons de oogen door het bukken van het hoofd te beveiligen, het touw te grijpen en zoo ras mogelijk hem te volgen. Het eerste deel van den weg toch is het moeilijste, ook reeds deswegen, dat de vreeselijke wind en regen iemand ligt vrees kunnen aanjagen. Ik was de eerste dicht achter den gids en wilde in den beginne zijnen raad niet in acht nemen. Doch het water sloeg met zoo groote hevigheid en eene zoodanige menigte in mijn gezicht, dat ik geen' adem scheppen kon en alzoo verplicht was zoo ras mogelijk te bukken. Blindelings volgden wij onzen gids, en zonder het touw zouden wij onze rigting wel nauwelijks gevonden hebben. Juist toen ik vrijer lucht begon te scheppen, zag ik den gids stil staan. De weg was ten einde. Ik meende, dat wij verscheidene trappen moesten

afklommen om verder te kunnen gaan, en ik be-
 raadde mij wat ik doen moest, wanneer ik zijn
 a terug" zou hooren. Wij bevonden ons alsoo
 reeds aan de eindrots (*Termination rock*), die
 honderd en vijftig voet van het begin van den
 val verwijderd is. Stof en wind waren hier zwak-
 ker, en ik kon mijn hoofd omdraaijen en duide-
 lijk de watervlakte, als een' grijzen sluier, en de
 overhangende rotsen vóór mij zien. Doch eene
 nieuwe storing noodzaakte mij het hoofd te buk-
 ken, en het duurde een' tijd lang, eer ik weder
 eene proef kon wagen. Aan de rots vond ik
 eenige ingegriffelde namen; doch ik bleef niet
 lang geneeg om mij op die wijs te vereeuwigen.
 Zoodra ik den uitgang weder naderde, kon ik in
 de opening de blaauwe lucht aanschouwen, en
 spoedig daarop bevond ik mij weder in het hel-
 dere daglicht. Hoogst-belagchelijk was, toen wij
 buiten kwamen, onse optogt. Druipende en
 droppelende met vast om het ligchaam sluitende
 kleederen, kwamen wij ons zelve nu eens als
 gedoopte kerkmuizen, dan weder als handieten,
 die schipbreuk leden, voor; en men mogt er
 waarlijk over twiëfelen, of wij meer over ons voor-
 komen, dan wel over ons nuttelooz waagstuk te
 lagchen hadden. Wij hoopten heel wat wonders
 te zien, en moesten bekennen, dat wij niets za-
 gen. Wij hadden ten slotte even zoo goed met
 geslotene als met opene oogen kunnen binnengaan.
 Vele bezoekers mogen ook wel hunne oogen ge-
 heel niet open doen en zijn toch zeker bij hunne
 terugkomst geheel verrukt over de wonderen,
 welke zij gezien hebben. De hoofdzak is, dat
 men zijn getuigschrift in den zak steken en zeg-

gen kan, dat men honderd en vijftig voet diep onder den *Niagara*-val is geweest. Eenige dagen later beproefden verscheidene dames onzer kennis denzelfden gang. Twee van haar keerden geheel buiten adem terug, en hadden er veel spijt van, dat zij denzelfden ondernomen hadden. Twee andere daarentegen hadden er in het geheel geen bezwaar in gevonden en waren zeer voldaan. Wij bewonderden dertzelver optogt voor en na het bad, en waren ongalant genoeg om haar uit te lagchen, toen zij dripende terug kwamen.

NEGEN EN VIJFTIGSTE HOOFDSTUK.

Omstreken van Niagara. De draaikolk. Buffalo. Het Indiaansche dorp. Gedenktzuil van den generaal BROOK. Afscheid van Niagara.

Den derden dag, des zaturdags alzo, deden wij eenen toer langs den Amerikaanschen kant, den oever af, waar wij de rivier meest in het oog en verscheidene fraaije gezigten van de vallen hadden, bepaaldelijk omtrent twee mijlen beneden *Niagara*, waar eene kleine awaelbron is. Van hier af had ik ook de vallen voor het eerst gezien. Het is, naar mijn gevoel en begrip, eene

der gunstigste plaatsen voor den algeheelen indruk, ofschoon de groote hoogte, het geraas en gedruisch hier verloren gaan en het tooneel der beschouwing meer gelijkt naar een tafereel. Wij gingen nu op den algemeenen weg voort tot aan het *Duivelsgat* (*Devil's hole*). Zoo noemt men eene bogt, in den vorm van eenen halven cirkel, van den rotswand, welke den oever maakt, aan welks éenen kant eene soort van natuurlijk bolwerk uitspringt, waarvan in het jaar 1759 eene compagnie Engelschen en Amerikanen door de Franschen en Indianen met de bajonet naar beneden in den afgrond werd gedreven, en allen op de rotsen aan den voet van den wand den dood vonden, enkel op één na, die, door dat hij op eenen boom viel, werd gered. Hier koerden wij om en sloten nu een smal voetpad in, dat ons aan den oever der rivier, dicht aan den rand van den rotswand, op eenen vrij glibberigen grond, op eenen rotsprong bragt, waar wij de draaikolk onder ons zagen, welke de *Niagara* hier verwekt. De grond van dit verschijnsel is gelegen in eene bogt van den tegenoverliggenden oever en eenen veranderden loop der rivier. De kring dier draaikolk is seer groot en het kan niet dan aawaar vallen uit dezelve gered te worden. Voor eenige jaren viel een houthakker in de nabijheid in het water en raakte in de kolk. Hij kon zwemmen en zijne makkers schikten hem nog voor zijn gemak een boomstam toe, waarop hij den ganschen dag werd rondgedreven. Verder wisten zijne vrienden hem niet te helpen, dan met zich naar het, op eenen afstand van ettelijke mijlen gelegene *Lewistown* te spoeden en van

voet dleop
ge dagen
er kennis
en geheel
ijpt van,
. Twee
geel geen
aan. Wij
het bad,
te lag-

STUK.

kolk. Buf-
Gedenkruil
heid van

oo, deden
then kant,
in het oog
de vallen
en beneden
on is. Van
t eerst ge-
grip, eene

daar eene boot op een' wagen te halen; welke zij alzoo aan den oever bragten en over den rotswand naar beneden lieten. Dan, juist terwijl zij zich gereed maakten dezelve, aan een touw vastgemaakt, den in den maalstroom omdrijvende toe te senden, werd hij, te gelijk met zijnen boomstam, uit het water aan den oever geworpen; hetwelk alzoo alle verdere toerusting onnoodig maakte. Vlak beneden de draaikolk komen de rotsen aan beide zijden elkander zoo nabij, dat de rivier zeer sterk wordt ingeprangd en nauwelijks plaats vindt om zich door te dringen. Het water kookt en bruist nu ook zoo hevig, dat de oppervlakte van hetzelfde in het midden zes voet hoger wordt, dan aan den oever. Regt onder de vallen heeft men plaatsen, waar het water zeker even zoo hoog opborrelt, maar men ziet die meer uit de verte, zoodat men dit daar niet zoo nauwkeurig kan schatten. De lucht, welke door het naar beneden stortende water in de diepte verdeeld wordt, draagt gewis zeer veel tot dit opaleden bij.

Des namiddags reden wij op den spoorweg naar *Buffalo*, dat, gelijk men weet, aan de uitvloeijing van de *Niagara* uit het meer *Erie* twintig mijlen van de vallen ligt. De weg leidt nagenoeg den ganschen tijd neven de rivier, welke hier breed en door vele eilanden gescheiden, tusschen lage oevers kalm en langzaam daar henen vliet. Het breedste is zij bij hare uitvloeijing uit het meer, en vooral aan den kant van *Canada* heeft zij zeer vlakke, meest zandige oevers. Omtrent vijf mijlen beneden *Buffalo* stort zich het *Erie*-kanaal

welke zij
den rots-
terwijl zij
touw vast-
zijvende toe
boomstam,
; hetwelk
ig maakte.
rotsen aan
de rivier
lijke plaats
water kookt
oppervlakte
oger wordt,
vallen heeft
even zoo
meer uit de
naauwkeurig
er het naar
te verdeeld
dit opziedien

oorweg naar
e uitvloeijing
wintig mijlen
genoeg den
hier breed
asschen lage
a vliet. Het
t het meer,
da heeft zij
Omtrent vijf
Erie-kanaal

in de rivier, en van hier voert slechts een half-kanaal naar deze stad.

Buffalo, eene der met kracht opkomende steden van het Westen der Vereenigde Staten, draagt nog al te zeer den stempel der nieuwheld. Immers vindt men hier niet dan een bont mengsel van begonnen en half voltooiden huizen en straten, op zich zelve staande paleizen, overblijfselen van vroegere wouden, boomstammen en velden. Eene uitzondering hiervan maakt slechts de eenige straat (*royal street*), waar men vrij onafgebrokene rijen van huizen vindt. Wij aagen de stad over van het torentje van het hôtel *Amerika*, dat wegens zijnen amaakvollen bouw en zijne goede inrigting van binnen te regt beroemd is. In de haven lagen verscheidene stoom- en eenige zeilschepen, en aan de kaaïen vonden wij vele Duitschers met hunne familieën en hun huisraad gelegerd, die, alleen onder het dak van den vrijen hemel, op de afvaart van een stoomschip naar *Chicago* en *Detroit* moesten wachten. Het uur tusschen de aankomst en den aftogt der karren, 't welk wij voor *Buffalo* bestemd hadden, was spoedig verstreken, en wij hadden nog maar even den tijd om in een' banketbakkerswinkel een glas ijs te gebruiken, eene verfrisching, welke men bijna in iedere kleine stad van *Amerika* in den zomer hebben kan en die, wegens de groote hitte, aldaar dubbel aangenaam en weldadig is.

Des zondags morgens deden wij eenen uitstap naar een Indiaansch dorp, aan den Amerikaanschen kant, dat op den weg naar *Lockport* ligt. De morgen was heerlijk, en gedurende den over-

togt hadden wij gelegenheid om het schoone licht der vallen te bewonderen. Het was ons oogmerk in de kerk te gaan, welke daar voor de in den omtrek wonende Indianen is gebouwd. Het is hier het district *Tuscarora*, hetwelk aan hen door de Regering is toegekend en waar geen Blanke zich mag nederzetten. Het land zou voldoende en groot genoeg zijn voor de lieden van eenen stam, die niet meer dan drie honderd hoofden telt, wilden zij slechts arbeiden. Doch helaas is dit slechts bij zeer enkelen het geval. De meesten zijn uit dien hoofde in armelijke omstandigheden en zouden, zonder de jaarlijkse ondersteuning, welke de Regering hun verleent, bijkans van hongersmoeten omkomen. Vóór de predikatsie onderhielden wij ons met een' chef, een oud man, die zeer goed Engelsch sprak. Deel aan de godsdienst namen omtrent zestig Indianen. De vrouwen hadden meest kinderen bij zich, onder welke verscheidene zuigelingen waren. De mannen droegen eene Europeaanse kleding, of hadden althans niet veel van hunne Indiaanische dragt behouden. De vrouwen daarentegen waren naar haren volksaard gekleed, in broeken met gestikte boorden, een rok, een jak en een stuk doek, dat tevens voor schawl en hoofddeksel diende. De kleuren waren meest donker, uitgezonderd die der broeken, welke bij sommige rood waren. De predikant was een Blanke en sprak Engelsch. Zijn vertolker was een Indiaan. De godsdienst werd met een gezang geopend, dat ook vrij goed werd uitgevoerd; maar de preek kon mij niet zeer behagen. De oversetting scheen van den Indiaan goed gegeven te worden. Hij droeg

dezelve althans met veel vuur en drukke geharen voor, doch maakte daarmede geenen bijzonderen indruk, hoewel de meeste Indianen met vele oplettendheid schenen toe te hooren. Ik geloof voer het overige, dat bezoeken van vreemden de goede werking der preek schaden en dat het voor het belang der Indianen dienstiger zou wesen, zoo dezelve geheel verboden werden. Na de godedienst bezochten wij een der Indiaansche huizen in den omtrek. Het was smerig en armelijk, en in de éénige kamer, welke het inhield, bevonden zich de legersteden van omtrent twaalf personen. Van de kerk af heeft men een vrij ruim en veel omvattend uitzigt. Dezelve ligt namelijk op de voortzetting van de hoogte, welke vroeger wel den oever van het meer *Ontario* gevormd mag hebben en over welke zich thans de *Niagara* afstort en het bestaan aan de vallen geeft. Men ziet hier het meer, dat, als eene onafzienbare vlakte, vóór u ligt en volmaakt de zee als voor oogen stelt. Het land tusschen de hoogte en den oever van het meer wordt door een onafgebroken woud bedekt, dat zeker nog vele jaren onaangeroerd zal blijven staan, althans zoo lang de Indianen het land bezitten.

Tot het middagmaal keerden wij weder naar den Britschen kant terug. Die gedurige overtochten verschaften ons telkens nieuw genot in nieuwe aanschouwingen, die ons voor het meerderdeel wel ontgaan zouden wesen, hadden wij ons verblijf aan deze zijde niet gekozen. Wij waren zoo gewoon van den eenen oever naar den anderen te varen, dat ons op zekeren avond de lust bekreep om eenige dames, die aan den overkant woonden,

na de thee te gaan bezoeken. Dit evenwel deden wij niet ongestraft; want in ons gesprek met haar hielden wij ons zoo lang op, dat, toen wij aan het veer kwamen, wij geenen veerman meer vonden. Welligt hadden wij ons alleen op den stroom gewaagd; doch gelukkig waren de booten vastgesloten, en wij moesten alzoo besluiten in eene der herbergen aan den Amerikaanschen kant den nacht over te blijven.

Des namiddags reden wij nu in eenen openen wagen, terwijl wij veel van de hitte en het stof leden, naar de gedenkzuil van den generaal BROOK, welke, op eenen afstand van zes mijlen, regt boven *Queenstown* op eene hoogte staat, welke zich aan diegene sluit, waarop de Indiaansche kerk staat gebouwd. De rivier komt hier uit hare diepe oevers in de vlakte voor den dag; en acht mijlen benedenwaarts stort zij zich in het meer *Ontario* uit. Het gedenkteeken, dat juist dáár staat, waar men vroeger een fort had, dat aanleiding gaf tot den slag tusschen de Amerikanen en Engelschen, waarin BROOK viel, is eene zuil, niet geëvenredigd naar het hooge en smalle voetstuk en waarvan de top op eene ongelukkige wijze is versierd. Het uitzigt van daar is intusschen allerliefst. De Canadasche zijde der rivier wijst zeer goed bebouwde velden aan, waaraan ons vooral de bonte afwisseling beviel, terwijl zij door de anders in *Noord-Amerika* zoo vervelendmenigvuldige hekken niet gescheiden waren; wat ons geheel *Duitschland* voor de aandacht bragt. Het meer *Ontario* deed zich in de verte zeer goed voor, ofschoon het ongelukkig in deze rigting niet volkomen helder was. In *Lewistown*

aan den Amerikaanschen oever lagen twee stoomschepen, die van daar af het meer bevaren. De omtrek van het gedenkteeken wordt bijkans alleen door een onafzienbaar woud gevormd. Voor zoo ver al hier én daar, bepaaldelijk langs de rivier, beplantingen gezien worden, zoo komen die nogtans zoo klein en onbeduidend voor, dat zij zich bijns gansch verliezen. De *Niagara*-val liet zich op dezen afstand ook bespeuren door de boven de woudvlakte uitstekende stofwolk en door het dof gernisch. Deze wolk, welke zich door hare witachtige kleur en hare kalme houding onderscheidt, is zeer ver zichtbaar en ik herinner mij dezelve nog, vijf en dertig mijlen van daar, op het meer *Ontario* gezien te hebben. Het gernisch van den val moet menigmaal van twintig tot dertig mijlen ver gehoord worden. Doorgaans evenwel verliest het zich meerendeels in de diepe rotaspleet, welke de rivier omgeeft. In de nabijheid van den val doet zich voor het overige, buiten het gedonder en geraas, nog eene trillende beweging bemerken, welke wij in onze herberg zeer goed konden waarnemen, dan namelijk, als de wind van den val af kwam. Dit trillen was menigmaal zoo sterk, dat de vensters kletterden zoodat nieuwe aankomelingen meenden, dat zij niet goed gesloten waren, en door toedrukken het kletteren poogden te beletten. In de algemeene stilte van den nacht was dit bijzonder merkbaar en kon het licht den slaap verstoren.

Des avonds deden wij onzen gewonen uitstap naar de *Tafelrots*, doch konden daar niet lang blijven, daar de wind zoo veel waterstof op ons blies, dat wij ons als in den sterksten regen be-

wel deden
t met haar
en wij aan
meer voh-
a op den
de booten
esluiten in
schen kant

en openen
en het stof
n generaal
zes mijlen,
ogte staat,
de Indiaan-
omt hier uit
n dag, en
sich in het
, dat juist
t had, dat
e Amerika-
el, is eene
ge en smalle
ongelukkige
ar is intus-
e der rivier
n, waaraan
, terwijl zij
o vervelend-
waren; wat
dacht bragt-
e verte zeer
in deze rig-
Lewistown

vonden. Ongelukkig was dit de voorbode van eene weersverandering, welke dan ook den volgende dag plaats vond. Wij hadden gehoopt in dezen en den naastkomenden nacht de werking van het maanlicht te kunnen waarnemen en eenen maanregenboog te zien, die ongemeen zacht en liefelijk moet wezen. Doch in de beide eerstvolgende nachten kwam er geene maan te voorschijn, en wij mochten ons zien te troosten met de gedachte, dat haar licht denkelijk nog niet sterk genoeg geweest zou zijn om eenen regenboog te doen ontstaan.

Des maandags was het weer werkelijk veranderd. De hemel bleef den ganschen dag bedekt en, hoewel het niet regende, zoo werd toch de lucht zeer onaangenaam vochtig en bedompt door het stof van den val. Des morgens lag er een geruimen tijd op denzelfden eene zware wolk, welke eerst vrij laat optrok. Het speet ons zeer, dat het weder den laatsten dag van ons verblijf zoo ongunstig wezen moest, doch wij vonden evenwel in de beschouwing van den val veel nieuws en eigenaardigs, dat door gebrek aan zonneschijn werd voortgebracht. Belangrijk vooral was nu de speling van het opgeworpene waterstof, dat veel hooger opwaarts dan bij heldere dagen sigtbaar was en zeer vreemde gestalten vormde. Den volgende dag was het weer nog slechter en de lucht zoo vochtig en zwaar, dat de waterdamp zich van den val geheel niet kon opheffen. Een sterke zuidenwind voerde denzelfden, als regen, naar de herberg, zoodat men inderdaad in twijfel kon geraken, of het regende, dan niet. Daar wij des namiddags de vallen verlaten zonden, zoo

bode van
den vol-
ehoopt in
e werking
en enen
nacht en
eerstvol-
te voor-
oosten met
nog niet
nen regen-

veranderd.
bedekt en,
ch de lucht
ot door het
een gurni-
wolk, welke
s zeer, dat
verblif zoo
nden evenwel
l nieuws en
zonneschijn
was nu de
of, dat veel
agen zigbaar
le. Den vol-
chter en de
le waterdamp
pheffen. Een
n, als regen,
rdaad in twij-
an niet. Daar
n zonden, zoo

wilden wij nog een afscheidbesoek ~~aan~~ het *Geiten-eiland* brengen. Gedurende ~~de~~ over-
vaart in de boot werden wij van het naar hene-
den geworpen stof door en door nat. Aan den
anderen kant daarenlegen waren wij aan hetzelfde
in het geheel niet blootgesteld, wjl men aldan
achter den val is en de wind het stof zelden ver-
in die rigting voortdrijft. Wij zeiden vaarwel aan
alle schoone punten en scheidden eindelijk met
een bezwaard hart, ik daarbij met het bepaalde
nitaigt van nooit weder herwaarts te komen. Hoe
meer ik van het gezicht der vallen in het geheugen
kon bewaren, des te rijker meende ik te zullen
henen gaan. Ik zocht uit dien hoofde dierzelfer
beeldtenis zoo naauwkeurig mogelijk in mij op te
nemen. Daarom was het mij ook van zoo veel
belang geweest verscheidene dagen hier te vertoe-
ven. Men heeft toch zoo veel te zien, dat een
of twee dagen daartoe niet wel voldoende zijn.
Men moet met de bijzonderheden gemeenzaam
worden om den algeheelen indruk versch en on-
veranderd te kunnen met zich voeren.

Zoo verlieten wij dan in den namiddag van den
achtsten Augustus den *Niagara-val*, zeker wel
met weemoed, maar in ieder opzigt voldaan. Zelfs
over het weder mogten wij ons niet beklagen,
daar het vier van de zes dagen schoon was ge-
weest en het alleen den laatsten had geregend.
Welligt dat het ons ook te ligter viel bij dit on-
gunstige weer de plaats, welke ons zoo lief ge-
worden was, te verlaten.

ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Reis naar Montreal. Het meer Ontario. Toronto. Oswego. Kingston. De St. Lorenz-rivier. De duizend eilanden. Toestand van Canada. Aankomst in Montreal.

Wij hadden het oogmerk om van hier over het meer *Ontario* en op de *St. Lorenz*-rivier naar *Montreal* te gaan. In *Queenstown* moesten wij ons in den regen op een klein open schuitje begeven om naar het, aan de andere zijde der rivier bij *Lewistown* liggende stoomschip te varens. Nat en door en door koud kwamen wij daar aan; en ook de eerste indruk, welken deze Engelsche boot op ons maakte, was bij lang niet gunstig. Zij zag er zwart en donker, als de lucht, uit; van binnen evenwel vertoonde zij gemakkelijke inrigtingen en veel sindelijkheid. Aan de uitwatering der *Niagara* in het meer *Ontario* liggen twee kleine plaatsen, de eene aan den Britschen kant in de provincie *Opper-Canada*, *Niagaratown* genaamd, de andere aan de overzijde, fort *Niagara* geheeten. Wij voeren van hier regt over het meer naar het vijf en twintig mijlen verwijderde *Toronto*, de hoofdstad der provincie *Opper-Canada*, waar wij midden in

den nacht aankwamen. Wij bleven tot laat in den morgen liggen en hadden alao gelegenheid een weinig in de rondte om te zien. In het uiterlijke der steden is tusschen Canada en de Vereenigde Staten een belangrijk verschil, hetwelk het eerstgenoemde land niet voordeelig onderscheidt. De huizen, waaronder zich vele arme barakken bevinden, zijn niet zoo groot en aanzienlijk, de straten niet zoo zindelijk, de winkels niet zoeschitterend en rijk. Ook in de kleeding en dragt der menschen en vooral in derselver gelaat vertoonen zich eigenheden, waaruit men duidelijk bespeurt, dat de bevolking uit Engelsche uitgewekenen bestaat.

Om tien uren des morgens verlieten wij Toronto, en wij volgden den Canadaschen oever tot Coburg. Daar het weder somber en regenachtig was, zoo begonnen wij des morgens op het dek whist te spelen en zetten dit den ganschen dag voort, terwijl wij ons door het overgespannen zeildoek en door mantels tegen regen en wind beschutten. Wat konden wij ook beter doen? Wij waren door ons verblijf van verscheidene dagen bij de vallen sed van uitspanning, en het meer had voor ons in het geheel een te eenzelvig en vervelend voorkomen. Het land bleef meestal op te grooten afstand om onze aandacht te boeijen, en in mist en regen ziet er alles graauw en onbegrijpelijk uit. Wij deden twee kleine plaatsen, fort Hope en Coburg aan, welke evenwel beide niet veel bezienwaardigs aanboden, zoodat wij, zelfs terwijl wij aanlegden, ons whist-spel niet afbraken.

Bij Coburg verlieten wij den Britschen kant
II. DEEL.

van het meer en stuurden dwars over hetzelfde naar *Oswego*. Van *Toronto* derwaarts rekent men honderd vijf en zeventig mijlen, die wij in negentien uren aflegden. De breedte van het meer bedraagt omtrent veertig mijlen en desselfs lengte honderd zeventig. De diepte moet zeer belangrijk zijn; van daar ook de diepe blaauwe kleur, gelijk aan die van de oppervlakte. Het meer *Erie* daarentegen is niet zoo diep, van waar het ook wel komen mag, dat het ligter toevriest, dan de *Ontario*, bij hetwelk dit hoogst zeldzaam plaats vindt. De wind was toegenomen en, hoewel de golven klein waren, zoo slingerden zij evenwel tot mijne verwondering ons magtig schip zoo sterk, dat verscheidene reizigers ziek werden. Ik voor mij sliep den ganschen nacht regt goed en werd eerst wakker, toen de machine van ons schip in de haven van *Oswego* stil hield, waar wij donderdag, 10 Augustus, des morgens ten vijf ure, aanlandden. Het nette voorkomen van het stadje, het aantal schepen in de haven en de levendige werkzaamheid in den vroegen morgen, alles wees aan, dat wij ons wederom in de Vereenigde Staten bevonden. De ligging van de plaats aan de uitwatering van eenen arm van het *Erie*-kanaal is ten uitersten gunstig, en de ingezetenen schijnen dierzelfer voordeelen te begrijpen en zich ten nutte te maken. Van hier wendden wij ons weder naar den Britschen kant van het meer, doch bleven veelal geheel in de nabijheid der kust en konden wij, daar het weêr zich verbeterd had, den ganschen dag op het dek doorbrengen. Tegen één uur kwamen wij te *Kingston*, eene andere vrij beduidende stad in *Oppe-Canada*.

ver hetzelfde
 aarts rekent
 die wij in
 te van het
 en deszelfs
 e moet zeer
 iepe blaauwe
 rvlakke. Het
 p, van waar
 ter toevriest,
 egt zeldzaam
 en en, hoe-
 linderden zij
 magtig schip
 ziek werden.
 t regt goed
 hine van ons
 hield, waar
 rgens ten vijf
 nen van het
 haven en de
 gen morgen,
 a in de Ver-
 ing van de
 arm van het
 en de inge-
 te begrijpen
 hier wendden
 kant van het
 de nabijheid
 eer zich ver-
 met dek door-
 te Kingston,
 per-Canada.

Hier zag ik de eerste Engelsche troepen, van welke er een geheel regiment in de stad lag. Het groote *Rideau*-kanaal, dat *Oppar-* en *Beneden-Canada* verbindt en 't welk de Engelsche regering op hare kosten heeft doen graven, stort zich hier uit. Hetzelve is één der weinige kanalen, welke voor stoomschepen geschikt zijn. Deszelfs lengte bedraagt honderd drie en dertig mijlen. Het wordt grootendeels uit eene keten van meeren gevormd, die zich in elkander uitstorten, zoodat men slechts twintig mijlen ver een eigenlijk kanaal te graven had, terwijl het op vele plaatsen voldoende was, dammen op te werpen om twee meeren te verbinden. Het verliest zich in de *Ottawa*-rivier, welke zich eenige mijlen boven *Montreal* in de *St. Lawrence* (*St. Lorens*) uitstort. Door dit kanaal wilde de Engelsche regering zich eenen zeer veiligen watertogt, in geval van oorlog met de Amerikanen, verschaffen. De *St. Lawrence* toch is deels door vallen onbevaarbaar gemaakt; deels ligt zij te na aan de grenzen, en zou zij uit dien hoofde geen zekeren weg van verband tusschen de beide provincieën aanbieden.

In de nabijheid van *Kingston* liepen wij de *St. Lorens*-rivier in en kwamen wij spoedig bij de zoogenaamde *Duisend Eilanden*, die een liefelijk gezicht opleveren, terwijl de meeste rotsig en met schoone boomen begroeid zijn. Ik vond veel overeenkomst tusschen dit deel der rivier en het meer *George*. De stroom was meestal zeer onbeduidend en liet zich slechts hier en daar bespeuren, wanneer wij tusschen twee eilanden heen voeren. Wij volgden meest den Britschen kant, zoodat wij van den Amerikaanschen oever niets

sien konden, vermits de tusschen beide liggende eilanden denzelfven bedekten. De meeste derselve zijn in het midden opgeengedrongen, zoodat er aan beide kanten langs den oever breede waterwegen zijn vrijgelaten, waarin de stoomschepen op en af varen. De Engelschen kiezen natuurlijk den weg aan den oever van *Canada*, terwijl de Amerikanen dien van den hunnen nemen. De grens is in het midden op de tusschen in gelegene eilanden. Eerst verder naar beneden, in de nabijheid van *Montreal*; komt de rivier geheel in het gebied van *Canada*, en de grens gaat nu over op eene bergketen, welke zich vrij parallel met dezelve naar het Noorden uitstrekt. Eerst beneden de *Duck-sand Eilanden* konden wij de beide oevers wederzien. Het was nacht, toen wij in *Prerocott*, dat op eenen afstand van zeventig mijlen van *Kingston* ligt, aankwamen. Noch van deze plaats, noch van het aan den Amerikaanschen oever gelegen *Ogdensburg*, bekwamen wij iets te sien. Immers dadelijk na onse aankomst stapten wij van ons groot stoomschip over in eene kleine boot, waarop wij overnachtten en des morgens vóór de schemering, terwijl wij nog te bedde lagen, *Prerocott* verlieten. Wegens verscheidene ondiepten en vallen, kunnen namelijk de groote meerbooten niet verder afvaren, en alleen voor kleine booten is de rivier acht en dertig mijlen verder bevaarbaar.

De schikkingen tot het ontbijt dreven ons vrij vroeg ten bedde uit. De boot was zeer klein en, in weerwil van den stroom, kwamen wij niet spoedig voorwaarts. In vier uren mogten wij slechts acht en dertig mijlen afleggen. De vaart

de liggende
te derselve
oodat er aan
waterwegen
en op en af
ik den weg
Amerikanen
grens is in
e eilanden.
abijheid van
t gebied van
eene berg-
deselve naar
a de *Du*
vers weder-
eroott, dat
van *Kings-*
lene plaats;
oever ge-
lets te zien.
oten wij van
kleine boot,
ne vóór de
egen, *Prer-*
e ondiepten
meerbooten
leine booten
der bevaar-

bood weinig belangrijks aan; lage, eenzelvige
oovers, armelijke dorpen, vlakke eilanden. Na
deze acht en dertig mijlen kwamen wij aan zo-
genaamde *Rapide*, met name *Long Sault*, waar
wij verplicht waren het stoomschip te verlaten en
in eene *stage* twaalf mijlen ver te rijden. Op
dezen weg zagen wij de arbeiders aan een scheep-
kanaal, dat wegens deze *Rapide* was aangelegd
en niet slechte voor stoom- maar ook voor zee-
schepen bestemd is. Vele werklieden waren aan
hetzelfde besteld, meerendeels Ieren en Schotten,
wier ellendige hutten bij ons opsien haarden.
Aarden muren, met ettelijke planken en dennens-
takken gedekt, vormden de woningen deser ar-
beiders. Op mijne geheele reis in de Vereenigde
Statens had ik iets soortgelijks niet gezien. Hoe
geheel van zelve gaf dit genigt aanleiding tot ver-
gelijkingen tusschen deselve en *Canada*, welke
in de meeste opzigten ten nadeele van het laatste
uitvielen. De redenen van dit achterblijven der
inwoners van *Canada* bij de Amerikanen zijn wel
van verschillenden aard. Ongetwijfeld heeft de
regeringsvorm daaraan zeker deel, maar laat zich
evenwel daaruit alles niet verklaren. Eene hoofd-
oorzaak mag wel in het verschil der bevolking zelve
liggen, waaruit zich dan ook doet opmaken,
waarom *Opper-Canada* het in bloei en rijkdom
van *Beneden-Canada* gewint. Het grootste deel
der bevolking van het laatstgenoemde gewest is
van Fransche afkomst, hier en daar met Indiaan-
sche vermenging. Het getal Engelschen is gering;
behalve in de steden *Quebec* en *Montreal*.
Opper-Canada daarentegen is grootendeels door
uitgewekenen van de Britsche eilanden en door

eenige Amerikanen bevolkt. Het menschenslag in de Vereenigde Staten is, hoewel meest van Engelsche afkomst, van eene bijzondere soort en schijnt meer, dan eenig ander, voor het aan hetselve toegewezene land geschikt te zijn. Het is, alsof het land zelf de nationaliteit der Nieuw-Engelschen ontwikkeld heeft; zoo zeer beantwoordt deselve aan de betrekkingen. De Franschen schijnen daarentegen in *Canada* nevens de Engelschen, en in *Louisiana* nevens de Amerikanen niet te willen, gedijen. Zij komen telkens meer terug en zullen zich wel allange geheel verliezen, of slechts de laagste volks-klasse uitmaken. Hoewel voor het overige volks-vooroordelen dikwijls het oordeel over de meest gewone dingen benevalen, bleek ons aan een' Engelschman, (die zich met ons op het stoomschip bevond, dat ons van *Lewistown* naar *Kington* en *Prerost* bragt. Hij namelijk beweerde, dat het brood op de tafel beter was,² dan al hetgene hij op eene lange reis door de Vereenigde Staten had gegeten, terwijl nagenoeg het geheele reisgezelschap het tegendeel verklaarde en het brood slecht vond. Voor het overige is het eene bekende zaak, dat men in de Vereenigde Staten zeer op goed brood gesteld is, en men dit ook in de herbergen gewoonlijk vindt.

In *Cornwallis* beklommen wij eene andere kleine stoomboot, welke ons maar zeer langzaam verder voerde. Wij kwamen door het meer *St. Francis*, wat niet anders is, dan eene voortzetting der *St. Lorens* met vlakke, eenzelvige oevers, waaraan niets te zien was. In *Coteau du Lac* werden wij nog eens in eene *stage* gezet, waarin wij zee-

ten mijlen moesten afleggen. Het ging zoo langzaam voort, dat wij eerst na vijf en een half uur in *Caracas* aankwamen. Dit heeft zijnen naam van eenige vrij belangrijke vallen, welke de rivier in de nabijheid vormt en waarvoor een kanaal zal vervaardigd worden. Het thans bestaande is smal en laat slechts kleine schepen door. Wij beklommen hier weder een stoomschip, dat zich door vliegheid voordeelig onderscheidde. Op onsen togt raakten wij de *Ottawa*-rivier, wier eene arm zich hier met de *St. Lorens* verbindt, terwijl een andere om het eiland heen gaat, op hetwelk *Montreal* ligt. In *La Chine* vonden wij eene posthoets met een schimmels en een' Nieuw-Engelichman als koetsier, die ons spoedig naar het op negen mijlen afstands gelegene *Montreal* bragten, waar wij des avonds van den elfden Augustus aankwamen.

EEN EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

*Montreal. Concert. Groentemarkt. Mount-
Royal. Hooge Mts. Het eiland St. Helena.*

Wij stapten in RACKO's hôtel af, waar juist in de groote zaal des huizes, een concert plaats vond, 't welk een muzikant KENDALL uit *Boston*

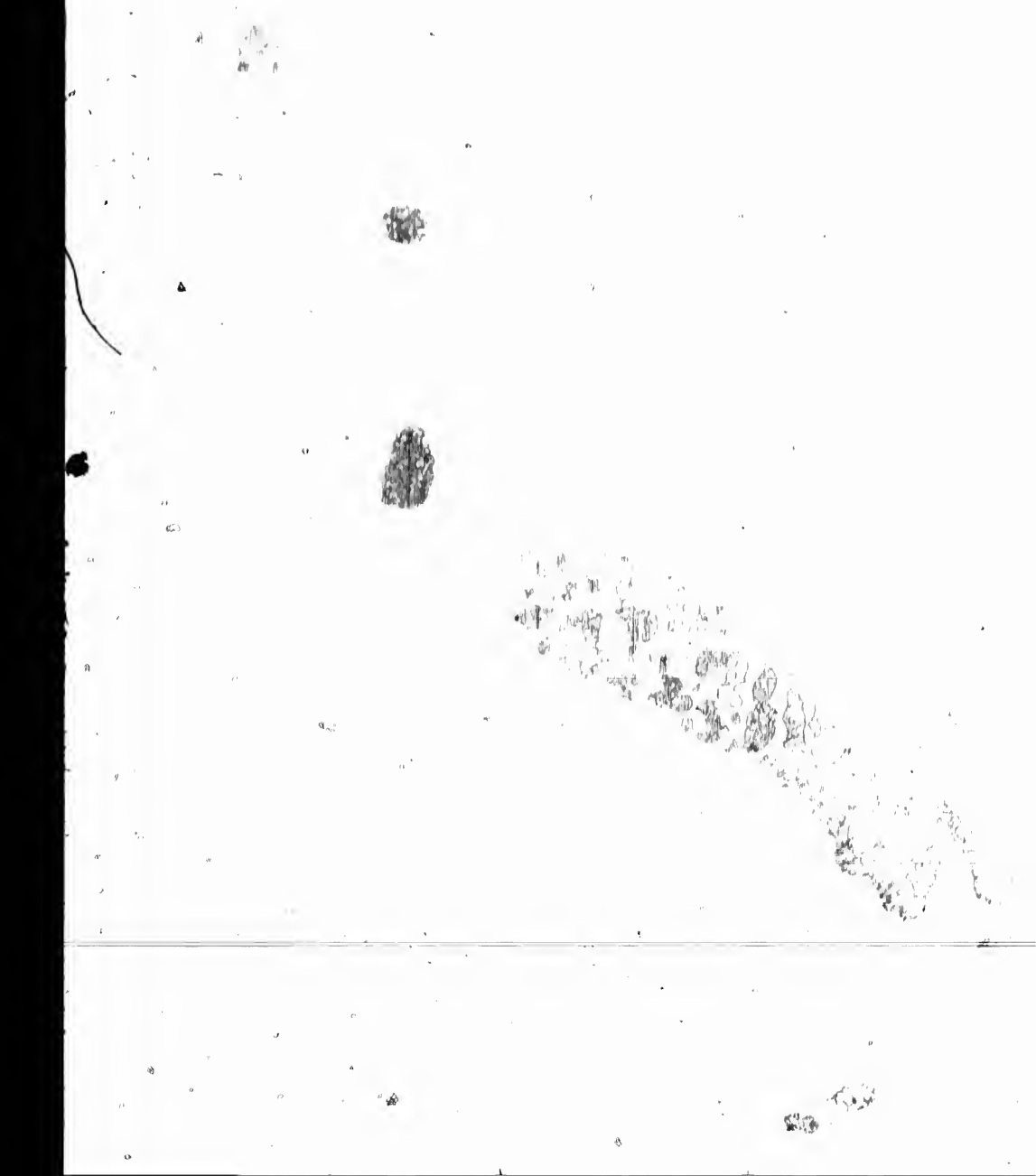
zaf; en wij stonden ons om het einde daarvan
niet te nemen. Wij hoorden den concertgeve-
r op de basen en de klarinet, en buitendien speel-
den twee regiments-musikanten verscheidene stuk-
ken. Ten slotte werd "God save the King"
aangestemd, dat wij staande moesten hooren. De
toehoorders bestonden voor het meerendeel uit
de officieren der in *Montreal* liggende regimenten,
derselver vrouwen en eenige vreemdelingen. Van
Franschen schenen er weinigen tegenwoordig te
zijn. Welligt hadden zij geen vermaak aan het
"God save the King," dat hier wel het slot van
ieder muzikaal onderhoud zal moeten wezen.

In *Montreal* meende ik op eens in een ander
land verplaatst te zijn. Het voorkomen der huizen
en straten bracht mij geheel eene Fransche
binnenstad voor oogen. Bij het binnen komen
vonden wij de lieden voor hunne deuren in ge-
sprek met hunne bureu sitters, en de openstaande
vensters vergunden ons eenen blik in nette, sin-
delijke huizen. Des morgens begaf ik mij eens
naar het marktplein, dat overvloedig met oost en
groenten was voorzien en alles verre overtrof, wat
ik van dien aard in de meeste steden van het
noordelijke deel der Vereenigde Staten had be-
speurd. De meeste dezer koopvrouwen in vruch-
ten en groenten waren Fransche, die ten deele
eene vermenging van Indiaansch bloed vertoon-
den, 't welk zich aan de eenigzins donkere kleur
der huid en aan de strakke haren deed bemerkten.
Ter zijde van de markt stonden de ontelbare
karren op twee wielen, waarop, door een klein
Canadaansch paard getrokken, de inwoners van
Canada zich overal heen begeven, hetzij zij naar

eene bruiloft, of naar de markt trekken. Onder de vruchten verwonderde ik mij voornamelijk over de meloenen en de goede morellen, die er in alle mogelijke verscheidenheid voorhanden waren. De ligging van *Montreal* is zeker hoogst gunstig ter voortbrenging van zoodanige vruchten. De heuvels achter hetzelfde beschutten het tegen de koudo noorden- en oostenwinden, en derselver schuilen verschaften sommige plaatsen voor vruchten en groenten van allerlei aard. Zeker stelden de Franschen ook eenen heuvel op tuingewassen, bepaaldelijk op groenten, naar de Amerikanen; en van daar komt het wel voornamelijk, dat *Montreal* zoo rijk is.

Voor het middagmaal, 't welk naar Engelsehe wijzen eerst ten vijf ure gehouden werd, deden wij eenen uitstap naar den achter de stad gelegen berg, welke aan het eiland zijnen naam gegeven heeft, terwijl uit *Mount-Royal* (*Mont-Royal*) door namentrekking *Montreal* gekomen is. Het uitzigt van denselven is uitstekend fraai. De stad, waaraan de met zink belegde daken der openlijke gebouwen, vooral de hyven alle uitstekende Cathedralen en vele bijzondere huizen in den konnesschijn een seer schitterend en behagelyk aanzien geven, de rivier met verscheidene eilanden rogt achter de stad en eene rijke vlakte, welke door hooge bergen wordt begrensd, vormen een liefelyk tafereel. Het uitzigt aan de andere zijde is vrij bepaald, terwijl voorliggende heuvels het grootste deel van het landschap bedekken.

Den volgenden dag, zijnde een zondag, woonden wij in de Cathedral eene Hooge Mis en een, ter eere van den verstorven Koning van Eng-

land gezongen; Te Deum bij. De nieuwe, uiterst smaakvolle, in den Gothischen stijl gebouwde kerk is helaas van binnen door eene ongepaste, donkere schildering ontsied; anders zou zij een' verheven' indruk verwekken. Naast haar staat een oude toren, welke tot de oude Cathedrale behoorde en wel zal afgebroken worden, zoodra de beide torens der nieuwe zijn voltooid. Het plein vóór de kerk is zeer fraai, de meeste huizen, welke dezelve omgeven, maken eenen behagelijken indruk. In de bijgelegene straten zijn eenige zeer goede nieuwe bijzondere woningen, bepaaldelijk in den omtrek der kazerne. Buitendien heeft men verscheidene kloosters, met welke meestal ziekenhuizen of opvoedingsgestichten vereenigd zijn.

Gansch bijzonder voldeed ons een bezoek op het, tegen over de stad liggende eiland *St. Helena*, dat van vrij aanmerkelijken omvang en bijna geheel met schoone groote boomen beplant is. Het uitzigt van hier op de stad is zeer fraai en wordt nog verhoogd door den achter dezelve uitstekenden *Mount-Royal*. De kaaijen zijn seret gedeeltelijk met muren van graniet voorzien geworden, en behoeven ten hoogsten op sommige plaatsen een strenger toezigt, ten aanzien van onderhoud en zindelijkheid. Van de benedenpunt van het eiland heeft men een uitzigt de rivier af, welke geheel in de nabijheid vrij hooge golven opwerpt, terwijl zij over eene rotsbank henen vloeit. Boven het eiland maakt zij eene bogt, waardoor zij voor het oog niet ver zichtbaar blijft. Men ziet evenwel het dorp *la Prairie* nog, nevens een eiland, in welks nabijheid de rivier aanmerkelijke rotsen in haar

bed besluit, zoodat er van *Montreal* naar *de Chine* een kanaal moest vervaardigd worden. Daar wij ons van geene verlofskaart vooralen hadden, zoo konden wij het fort aan het beneden einde van het eiland niet bezoeken. Het moet den toegang naar *Montreal* van beneden naar boven verdedigen. De andere arm der rivier wordt door rotsen ontoegankelijk gemaakt en behoeft, derhalve niet verdedigd te worden.

Des maandags deden wij eenen planierstogt naar den *Mount-Royal*. Wij wenschten daar een nabij mogelijk heen te rijden om niet te ver te voet te moeten gaan. Doch de koetsier had de zaak anders begrepen en voerde ons om den heuvel in de rondte, en langs den anderen kant weder naar de stad terug, zonder dat wij ons deel bereikt hadden. Intusschen hadden wij op de laatste hoogte regt voor de stad een zeer fraai uitzigt. De eigenaar van een naburig goed, een Engelschman, noodigde ons uit om van eenen kleinen toren, welken hij op eenen heuvel in zijn landgoed gebouwd had, dat uitzigt te genieten. Men ziet van daar af de stad zeer goed over, maar het gezicht is niet te vergelijken met datgene, 't welk men van den *Mount-Royal* af heeft. Doch het was te laat om het gebeurde weder goed te maken.

Des avonds werd op het *Veld van Mars*, door het Corps Musikanten van een regiment, muziek gemaakt. Wij hoorden zeer goede stukken en vonden vele toehoorders, die op het vrij groote plein af- en aangingen. Ook hierin vertoonde zich eene groote verscheidenheid van zeden met die in de Vereenigde Staten, waar zaken van dien

aard zeker zeer zelden voorvallen, met uitzondering alleen van *Westpoint*, waar men zich des avonds op de paradeplaats laat vinden, om van de daar aanwezige regiments-musijk de taptoe te hooren.

Mijn broeder was door de vaart van verscheidene dagen op de stoomschepen zoo aangetast, dat hij besloot van hier langa den kortsten weg naar *Cambridge* terug te keeren, waartegen ik de reize naar *Quebec* wilde voortzetten. Ik sloot mij nu bij een gezelschap uit *Charleston* in *Zuid-Carolina* aan, waarmede ik aan de *Niagara* toevallig kennis had gemaakt en dat ten oogmerk had nagenoeg dezelfde reis, als ik, te doen. Ik bleef bij dit gezelschap, dat uit één' heer en vier dames bestond, en bij hetwelk zich nog twee andere heeren met mij aansloten, tot *Boston*, en had aan hetzelfde menig vermakelijk uur te danken, 't welk ik, zonder dat, eenzaam in de herberg zou hebben doorgebracht.

TWEE EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

*Reize naar Quebec. Ligging der stad. PAF-
FINEAU. PAYNE's hôtel. Loretto. Noor-
derlicht. Montmorency. Fort Diamond.
Opening van het Parlement. Ursulinerin-
nen-klooster.*

Des dinsdags, 15 Augustus, reisden wij om acht uren in den avond met het groote stoomschip *Steen Bull* van *Montreal* naar *Quebec* af. In weerwil der groote volta van het schip, was ik nog gelukkig genoeg geweest een ruim slaapvertrek te bekomen, waarin ik daarbij het genoeg had, dat er bij het bed een venster was en ik den ganschen nacht versche lucht kon inlaten. Des morgens was het weder vrij aangenaam, en wij konden den meesten tijd op het dek doorbrengen. De oevers der *Lorens*-rivier hebben veelal te weinig afwisseling, maar bieden evenwel eenige regt liefelijke gezigten aan. In het scheepsgezelschap kwam eenige beweging, door de vaart over eene gevaarlijke plaats in de rivier, tusschen twee rijen rotsen henen, waarbij de golven zich vrij hoog verhieven en sterk tegen het schip aansloegen. Het gevaar van tegen de rotsen gedreven te worden, waarvoor een vuurtoren op

eene kleine hoogte aan de regterhand de scheepslieden bij nacht waarschuwt, kan bij dag ligt vermeden worden. Tegen den middag kwam er regen en wij konden, kort voor onze aankomst in *Quebec*, eerst weder op het dek komen. De hemel was zoo goed om ons het schoone gezigt op die stad in den zonneschijn te laten genieten. De ligging van *Quebec* op een ver voornitspringend voorgebergte verraste mij. Reeds eenige mijlen boven hetzelfde wordt de linker oever der rivier door eenen vrij hoogen bergrug gevormd, op welks einde de stad en het fort gebouwd zijn. Verscheidene goede gebouwen, zoo als dat van de Vergadering der Staten, vertoonen zich in den rug der benedenstad. Het slot van den gouverneur, dat eene schoone, stoute ligging op eenen hoogen, als eene klip boven de benedenstad uitstekenden rotswand heeft, is helaas sedert den laatsten brand eene ruïne geworden. Boven het fort *Diamond* gaat van de rivier af de steile diepte naar boven, door welke de generaal WOLFE zijne troepen in de *Abrahamsvlakten* (*les plaines d'Abraham*) voerde, daar stand deed houden en den Franschen generaal eenen slag aanhooft, welken deze in overmoed aannam en verloor; wat dan ook de overgave der vesting ten gevolge had. De benedenstad is bijna geheel van de bovenstad gescheiden door eenen rotswand, die op verscheidene plaatsen vrij hoog is. De benedenstad wordt ook door de vestingwerken niet ingesloten en bevat meest maar slechte huizen. Beneden de stad naar *Montmorency* toe en langs de *Charles*-rivier is eene liefelijke, vriendelijke streek, wel bebouwd, met nette dorpen versierd en op den

achtergrond door eene schoone bergreeks afgesloten. De rivier op, zijn talrijke scheepswerven, waarop vele schepen gebouwd worden.

Onder ons scheepsgeselschap bevonden zich vele medeleden der Wetgevende Vergadering, welke binnen eenige dagen zou geopend worden, en onder dese ook PAPPINEAU, die sedert eene reeks van jaren Spreker van hét Lager Huis geweest is en zich in de laatste omwenteling, welke kort na mijn bezoek uitbrak, eenen, ofschoon niet zeer roetrijken, naam verworven heeft. In zijn uiterlijke zal hij weinig opzien baren. Hij gaat hoogst eenvoudig, bijna als een kwaker gekleed, en eveneens is ook zijn voorkomen. Hij is van iets meer dan middelbare grootte. De kleur van zijn aangesigt, zijne haren en oogen zijn donker, de gelaatstrekken regelmatig, maar zonder die edele, beteekenende, geestrijke uitdrukking, waardoor een gelaat schoon en innemend wordt. Er ligt in hetzelve vast- en hardheid en iets onvertrouwelyks, dat list en sluwheid aanduidt. Aan den oever waren vele mienschen bijeen om hem te ontvangen. Maar zij behoorden alle tot de laagste standen en het gejuich was niet seer groot, hoewel PAPPINEAU veel scheen te verwachten, dewijl hij op het schip bleef, tot dat de meesten van het reisgezelschap zich verwijderd hadden. Door eenen vriend vergezeld, trad hij toen onder het volk. Men zag hem nieuwsgierig aan, drong zich om hem henen; eenigen noemden zijnen naam, waarop hij, even als anderen, eene kales beklom. Ook hier, gelijk in *Montreal*, bedient men zich namelijk doorgaans van kleine wagens op twee wielen zonder

verdek, die wel bij slecht weder niet beschuttem. Ook ik steeg, nadat de overigen van ons gezelschap reeds vooruit gereden waren en ik de noodige schikkingen wegens de pakkaadje had gemaakt, in eene zoodanige kales, waarin ik tot mijne verwondering den steilen berg op in galop gereden werd, 't welk het paard zeer natuurlijk scheen te vinden. Eene poort sluit de vereeniging van de beneden- en bovenstad af, waar ik nu binnen trad en de straten veel effener, dan beneden vond. Dezelve zijn ook vrij regelmatig aangelegd, over het geheel goed onderhouden en met kleine zijpaden voorzien.

Het door ons gekosene logement, PAYNE's hôtél, lag omtrent in het hoogste gedeelte der stad, regt neven het paradeplein, en heeft een uitzigt naar de *Charles*-rivier toe, welke aan den anderen kant van het voorgebergte, waarop *Quebec* ligt, zich in de *St. Lorens* uitstort. De kleinte van het huis was oorzaak, dat er buiten ons gezelschap maar weinige gasten plaats vonden. Wij konden derhalve den toon geven, ons bijna als de éenige bezitters van de gemeene zaal beschouwen en ons te samen geheel naar ons welgevallen onderhouden en vermaken. De avonden hielden wij ons met kamerspelen bezig, en zij, die daarin met ons niet verkosen te deelen, moesten het zich laten welgevallen om ons geraas geduldig aan te hooren. De logementstafel onderscheidde zich allergeunstigst en wij bragten in *Quebec* zes dagen op eene zeer aangename wijze door.

De omtrek van dese stad biedt zoo vele schoone punten aan, dat men ook bij een langer verblijf geen gebrek aan keus zou hebben. Wij deden

Onzen eersten uitstap naar het op omtrent negen mijlen van hier gelegene *Loretto*. De weg derwaarts is vrij schoon en gewint zeer door het uitaigt op de stad, welke zich met hare, lange den bergrug gelegene voorsteden, zeer statig voordoet. De rivier *Charles*, welke ons grootendeels vergezelde, maakt in de nabijheid van *Loretto* eenige zeer aardige vallen en vloeit in eene woeste, rotzige diepte, naast welke de weg zich een' tijd lang uitstrekt. Dit dorp is voor het meerderdeel door Indianen bewoond, overblijfselen van den stam der Huronen; evenwel wonen hier ook vele Franschen. De hutten der Indianen staan in regelmatige rijen en leveren, over het geheel, blyken van de groote armoede harer bewoners, die van de opbrengst der jagt en visscherij en van den handenarbeid hunner vrouwen leven. Akkerbouw drijven zij niet, en zij bezitten ook geen land. Naar het schijnt, vindt er eene vermenging van Franschen en Indianen plaats, welke zoo ver gaat, dat van geen eenigen de dragt der Indianen hebben aangenomen; wat zeker juist geen grooten voortgang in beschaving aanduidt. Wij hielden ons in de herberg eens poos bij eene Fransche vrouw op. Onze dames deden eenige koopen van Indiaansche handwerken, als: mocassins met pluimen en parelen geborduurd, breisakken, lichtschermen uit berkenbast enz. Zij vonden voor het overige de prijzen hoog en de keuze gering.

Der avonds deed ik met eenen inwoner van *Quebec*, aan wien ik was aanbevolen, eenen hoogstbelangrijken pleziertocht op den bergrug, achter de stad, waar wij den ganschen tijd dóór een prachtig gezigt op het dal der *Charles*-rivier

hadden. De weg volgde namelijk de helling aan haren kant. In het dal der andere rivier konden wij daarentegen niet zien. De ondergaande zon verlichtte de in het Noorden gelegene bergen en bragt allerliefste, kleurwisselingen te voorschijn.

Bij eene nachtelijke wandeling door de stad kwamen wij een zeer fraai Noorderlicht te zien, waardoor wij aanleiding kregen om op het plat achter het gebouw der Vergadering van den Wetgevenden Raad te gaan, waar men een gezicht op de benedenstad en de rivier heeft. Deze schitterde en glinsterde in het maanlicht, terwijl de schepen in den opkomenden vloed op en neder golfdén, met hun voorderdeel stroom-opwaarts gekeerd. Geheel in de nabijheid van *Quebec* wordt de rivier door een groot eiland, *New-Orleans*, in twee ongelijke armen gedeeld en aan dezelve eene geheel andere rigting gegeven. Juist beneden de stad breidt zij zich tot eene zoodanige breedte uit, dat zij geheel als eene zee verschijnt en vooral bij hoogen vloed, wanneer de droogere plaatsen volkomen gevuld zijn, eenen vrij vreedzamen, gladden waterspiegel aanbiedt. In het maanlicht liet sich dit zeker alles meer raden, dan zien; en wij bewonderden voornamelijk de kleur der lucht, welke haar evenwel niet lang bijbleef en vóór onze terugkomst in de herberg was verdwenen.

Hoevel wij van den waterval van *Montmorency* geene groote verwachtingen voedden, zoo deden wij evenwel eenen uitstap derwaarts, en dat wel te eer, vermits de weg daarheen zeer fraai en liefelijk beloofde te zijn, gelijk wij hem dan ook vonden. Het gezicht van denzelfden, bepaaldelijk

helling aan
vier konden
gaande zon
bergen en
verschijn.

er de stad
at te zien,
op het plat
n den Wet-
n gezigt op
Deze schit-
terwijl de
en neder
m-opwaarts
van Quebec
nd, New-
eeld en aan
even. Juist
e zoodanige
e verschijnt
de droogere
vrij vreed-
t. In het
eer raden,
namelijk de
niet lang
de herberg

ontmorency
zoo deden
en dat wel
er fraai en
m dan ook
bepaaldelijk

In de nabijheid van *Quebec*, naar de hoogten aan den oever van *Montmorency* en het eiland *New-Orleans* is bekoorlijk. *Montmorency*, omtrent negen mijlen van *Quebec* gelegen, bestaat uit eene vrij lange reeks van huizen, welke zich op eenen henvol tot aan den val nitstrekt. De meeste huizen zijn van de eigenaardige Canadasche bouw- orde, slechts van ééne verdieping en met een spits, hoog dak, waaraan meestal *mansarden* (platte uitstekken) zijn gehecht. De tulstjes vóór en naast de huizen prikken meest met bloemen, en door de heldere, zindelijke vensterruiten zag men in vriendelijke vertrekken. De rivier, welke den val vormt en die ik kleiner vond, dan ik verwacht had, komt uit een donker, rotsig dal aan eenen hoogen rotswand, over welken zij henen glijdt, in de diepe kloof, welke haar in de *St. Lorens* voert. Wij gingen over eene brug naar den oostkant der rivier, om van den rots- wand, welke zich van den val naar den oever der *St. Lorens* nitstrekt, het gezigt op den val te genieten. De rivier, zoo als gezegd is, stort zich niet nit, maar glijdt over den schuinen wand, welke welligt honderd en twintig voet hoog is, in de diepte. Doch omtrent dertig voet van den grond vindt men het uitstek van eene rots, van hetwelk het water in een' hoog afspringt, waardoor als ware het een tweede val gevormd wordt. De kleur van het water is lichtbruin, maar in den val is alles in wit schuim verkeerd. Wij volgden den oever der diepte tot aan de *St. Lorens*, klommen hier naar beneden en gingen in de diepte opwaarts, om een gezigt van beneden te hebben. Nogtans konden wij den val

niet genoeg nabij komen, daar ons een rotzig
 gisstek in den weg was. Ik klauterde hetzelfde
 op, werd daarbij wel nat, maar door het gezigt
 van eenen regenhoog in het benedendeel van
 den val belbond. Ik vond evenwel niet, dat het
 uitsigt van den hoogen oever der rivier naar
Quebec toe aan de verwachting beantwoordde,
 welke dat van *Quebec* naar *Montmorency* ver-
 wekt, en ik geef de voorkeur aan het laatste.
Quebec, van *Loretto* af gezien, maakt eenen
 meer behagelijken indruk, wijl men van daar de
 belangrijke voorsteden overziet, die op het hel-
 lende vlak van den bergrug, tegen de *Charles-*
rivier aan liggen, doch welke men van *Montmo-*
rency af niet goed kan zien. Vóór wij naar de
 stad terug keerden, deden wij nog een togtje
 naar de *Abrahams-vlakten*, waar een gedenk-
 teeken ter eere van *WOLFE* is opgericht, die in
 den bovengenoemden slag viel.

Natuurlijk werd onze oplettendheid ook op de
 vesting van *Quebec* gerigt. Fort *Diamond* ligt
 op het hoogste gedeelte van den bergrug naar de
St. Laurent toe. Op den éénen kant naar de
 rivier henen is het door eenen steilen hoogen
 rotswand begrensd, welke het tegen elken aanval
 van die zijde beveiligt. Van voren wordt het
 door eene vrij steile schuinte van de bovenstad
 gescheiden, en eveneens van achteren, waar het
 paradeplein zich aansluit. De zwakste zijde schijnt
 aan den kant der *Abrahams-vlakten* te zijn, of-
 schoon dezelve zich geheel onder het bereik der
 kanonnen van het fort bevinden, en ook de toe-
 gang daar zoo bezwarend is, dat wel nauwelijks
 iemand het voorbeeld van *WOLFE* zal volgen, die

een rotsig
de hetzelfde
or het gezigt
dendeel van
iet, dat het
rivier naar
antwoordde,
orency ver-
het laatste.
maakt eenen
van daar de
op het hel-
de *Charles-*
n *Montmo-*
wij naar de
een togtje
en gedenk-
igt, die in

ook op de
diamond ligt
ug naar de
nt naar de
len hoogen
lken aanval
wordt het
bovenstad
, waar het
ijde schijnt
e zijn, of-
bereik der
ok de toe-
naauwelijks
volgen, die

zonder de vermetelheid van den Franschen gene-
raal verloren was geweest. *WOLFE* had geene
artillerie, zoodat hij tegen de vesting in het ge-
heel niets kon ultrigten. Zijne onderneming was
dan ook naar het algemeene oordeel eene hoogst
gewaagde en vertwijfelde, welke evenwel door het
gevolg geregtvaardigd werd. Thans zijn de berg-
ruggen en de *Abrahams*-vlakten door vier torens
tegen eene verrassing van dien aard beschut ge-
worden, 't welk haar dan nu ook wel den naam
der *Onbedwingbare* teregt schijnt te mogen doen
dragen. De bovenstad is, gelijk reeds gezegd is,
eveneens bevestigd en met espen muur omringd,
welke den om deselve heen trekkenden rotswand
volgt, zoodat de natuur meer nog, dan de kunst,
in hare bescherming heeft gedaan. In de ves-
ting bezochten wij het arsenaal, dat zeer fraai
gerangschikt is en bij de dertig duizend geweren
moet bevatten. Het gebouw is bomvrij, doch
heeft zulke kleine en smalle vensters, dat het aan
licht ontbreekt. Aan den kant naar de rivier toe
is in den muur het eveneens bomvrije huis voor
de officieren gebouwd, dat een zeer schoon uit-
zicht de rivier op hebben moet. De soldaten
wonen in kasematten, die vrij licht en droog
zijn. Eene wandeling op de wallen van het fort,
bijna om deszelfs geheelen omvang heen, verschaft
ons eene naauwkeurige beschouwing en verschei-
dene schoone gezigten. Het schoonste is onbe-
twistbaar dat de rivier af, 't welk vooral door de
fraaije bergreeks achter *Montmorency* en het
eiland *New-Orleans* gewint. Het gezigt de rivier
op heeft een zeer eigenaardig woest voorkomen.
De oever langs den bergrug is zeer steil en hoog;

terwijl de tegen over liggende oer vlak is en de smalle streep effen land tusschen de rivier en den rotswand, waarop de vesting staat, wordt vga. eene rij huizen ingenomen, waarin meest handwerkslieden, timmerlui, scheepsbouwers, hout-handelaars enz. wonen. MONTGOMERY landde hier bij zijnen aanval op *Quebec* en werd gansch in de nabijheid bij den ingang in de havenstad doorschoten. Een gedenkteeken is hem hier ter eere opgericht. Van de vesting beneden naar de rivier gaat een ijzeren weg, met eenen doortogt voorzien, door middel waarvan het langwjlige transport door de stad gespaard en voorwerpen, die, zoo als gewoonlijk het geval is, te water aankomen en regt beneden landen, zeer gemakkelijk naar de vesting gebragt worden. Julst toen wij het fort verlieten, werden er schikkingen gemaakt om aan drie soldaten, wegens eenig misdrijf, de bij de Engelschen, zoo als bekend is, nog gewone stokslagen uit te deelen. Mijne Amerikaansche geleiders geraakten daarover in eene heftige beweging, doch welke de zaak niet kon keeren.

Gedurende onze tegenwoordigheid, 18 Augustus, vond de opening van het Parlement plaats, welke wij natuurlijk niet konden nalaten bij te wonen. Deze handeling geschiedt in de zaal der zitting van den Wetgevenden Raad, welke vergadering in hare samenstelling en belangrijkheid beantwoordt aan die van de Kamer der Pairs of eenen Zwitserschen Regeringsraad. De medeleden worden door de Kroon gekozen; eene inrigting, welke den Liberalen in de provincie een doren in het oog is, op wier verandering zij te vergeefs hebben aangedrongen. De medeleden van het

Lager Huis worden daarentegen door het volk benoemd, en sedert verscheidene jaren telt de liberale partij onder deselve eene groote meerderheid, terwijl de Wetgevende Raad veelal den Gouverneur en de Regering napreveelt. Ten drie' ure kondigde de donder der kanonnen aan, dat de Gouverneur, Lord COYFORD, het slot verlaten had. Hij reed in eenen staatsiewagen, met vier paarden bespannen en verscheidene livereibedienden achter op. Onder den voorgang van drie Adjudanten, zijnen en den Staats-secretaris, van verscheidene officieren vergezeld, die alle wegens deze plegtigheid herwaarts gekomen waren, trad hij de zaal in, met ongedekten hoofde, groette en zette daarna zijnen hoed weder op. Nadat de medeleden van het Lager Huis binnengekomen waren, las hij de boodschap voor, van welke daarop de President van den Wetgevenden Raad eene Fransche vertaling gaf; en hiermede was de plegtigheid geëindigd. De kleine zaal liet maar weinige aanschouwers toe, en wij mogten ons zeer gelukkig achten, tot de weinige begunstigten te behooren. Bij zoodanige gelegenheden is het zeker goed, als men ettelijke schoone dames onder zijn gezelschap telt. Voor haar worden alle deuren veel gemakkelijker geopend, voornamelijk in *Amerika*. Den volgenden dag ging ik voor een oogenblik naar het Lager Huis, waar ik PAPPEAU gaarne gehoord had, die over het antwoord op de boodschap het woord zou voeren. Doch ik kwam een weinig te laat, terwijl wij ons op eene wandeling te lang hadden opgehouden.

Ik bragt hierop met mijn gezelschap een bezoek in het daar zijnde *Ursuliner*-klooster. Een mede-

gebragte brief aan de penningmeesteres had mij hare kennismaking en de vergunning verschaft, van mijn bezoek met mijn gezelschap te mogen herhalen. Ik verleende aan hetzelfde daarmede eene zeer aangename dienst, terwijl deszelfs leden juist zeer verlangende waren om een klooster te leeren kennen. In het vorige jaar namelijk had een zeker vrouwspersoon, met name MONK, tegen een klooster in *Montreal* en het kloosterleven in het algemeen, hevige klagten en beschuldigingen aangeheven, en daarmede ook elders, bepaaldelijk in *New-York*, goedkeuring en ondersteuning gevonden. Daardoor was de aandacht van het geheele volk op dit onderwerp gerigt geworden, zoodat vooral zoodanige Amerikanen, bij welke men geene of slechts onbeteekenende kloosters vindt, zeer nieuwsgierig waren om de inrigtingen en de bewoners van één derselve te leeren kennen. Voor het overige werd het later bewezen, dat deze MONK eene bedriegster en niet eens met de localiteit van het klooster bekend was, waarover zij hare lasteringen had nitgebraakt. De Ursuline-rinnen in *Quebec* hebben een groot opvoedingsgesticht, en brengen haren tijd door in nutte bezigheid. Wij werden in het binnenste van het klooster niet toegelaten, maar moesten ons tevreden houden met de kloosterlingen in de spreekkamer door eene tralie te zien en te spreken. Daar de meeste derselve Fransche en maar eenige weinige Amerikaansche waren, zoo werd het gesprek van onze zijde meerendeels in het Engelsch en van de andere in het Fransch gevoerd, waarbij mijne hulp als tolk gevorderd werd. Wij zagen onder haar twee nieuwelingen, van welke de eene eerst sedert

weinige dagen in het klooster was gekomen; een regt bevallig jong meisje, dat in het geheel voor het afgesonderde leven achter de kloostermuren niet scheen gemaakt te wezen. Voor het overige bezit de kloostergelofte in dit land voor het geregte geene verbindende kracht, en monniken en nonnen kunnen, zoodra zij het verlangen, in het gewone leven terug keeren. Onze dames verwonderden er zich zeer over, dat de nonnen hier zoo wel gehumeurd en spraakzaam waren. Zij hadden klaagzieke, onvriendelijke, schroomvallige wezens, die hare oogen niet durfden opslaan en geen woord waagden uit te brengen, in haar gewacht.

Des zondags bezocht ik de Engelsche Episcopale kerk. Maar met ieder herhaald bezoek eener zoodanige godsdienstoefening werd mij de lengte der Liturgie al meer vermoeijende. Eenen Gerefmeerden althans kan dit koude formulierspel niet voldoen. De predikaatsie maakte op mij geen blijvenden indruk en de muziek verwekte mij nog wel het meeste belang. In de Katholieke kerk woonde ik geene godsdienst bij. Het gebouw onderscheidt zich door niets, dan door deszelfs oudheid.

DRIE EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

*Terugkeer naar Montreal. Reize over het
meer Champlain. Burlington. Montpelier.
Danville. Littleton. Aankomst aan den
voet der witten bergen.*

Het was nu tijd om terug te keeren, en alzoo beklom ik met mijn reisgezelschap in den avond van 21 Augustus het naar *Montreal* bestemde stoomschip, *Britsch Canada*, dat een vriendelijker, aangenamer voorkomen had, dan *John Bull*. Het was een zeer schoone avond, dien wij op het dek genoten. Wij verloren *Quebec* spoedig uit het oog; de wallen van het fort bleven nog het langst zichtbaar. Den volgenden dag was het weder somber en kond, zoodat wij ons niet lang op het dek konden ophouden, maar meest in de kajuit bleven. Wij zagen nu bij den dag het gedeelte van den weg, dat wij de laatste maal in den nacht hadden afgelegd. In *Sorel*, aan de rivier *Sorel* gelegen, legden wij éene poos aan; doch de regen belette ons in dit plaatsje min of meer rond te dwalen. In *Montreal* kwamen wij zoo laat in den avond aan, dat wij het best achtten op het stoomschip te slapen. Des morgens schikten wij onze pakkaadje dadelijk naar

een stoomschip, dat ons naar *La Prairie* aan den anderen kant der rivier en den daar sedert kort geopenden spoorweg zou brengen. Vooraf namen wij nog in het *Exchange-hôtel* een ontbijt, 't welk zoo uitstekend was, dat wij er veel spijt over gevoelden van bij ons jongst verblijf in *Montreal* dit logement niet gekozen te hebben. Daar de honger van hetzelve een Amerikaan was en geen Engelschman, gelijk die van het andere, zoo werden onze Amerikanen regt trotsch op de zegepraal, welke hun landsman hierbij over zijnen mededinger behaalde.

Wij vonden de overvaart naar *la Prairie* hoogst belangrijk. Het stoomschip gaat over eenige rotsige punten, waar de rivier maar weinig voet diep is en aanmerkelijke golven opwerpt. Tevens heeft men een fraai gezigt op de stad, den *Mount-Royal* en het eiland *St. Helena*. Aan de landingsplaats in *la Prairie* vonden wij de karren op ons wachten, die ons naar het achttien mijlen ver gelegene stadje *St. John* bragten, waar wij ons op het meer *Champlain* wilden inschepen. De rivier *Sorel*, welke wij hier weder aantroffen, heeft weinig van de gesteldheid eener rivier, sluipt stil, zonder veel stroom, tusschen lage, dikwijls moerassige oevers daarhenen, breidt zich dikwijls vrij wat uit, maar heeft nergens eene diepte van eenige beteekenis. De rivier is daardoor beroemd geworden, dat zij de Amerikaansche en Engelsche en vroeger de Fransche arméén voor invallen in *Canada* en de Vereenigde Staten tot weg diende, en er verscheidene slagen in hare omstreken werden geleverd. Door den laatsten vrede is zij bijna geheel in het gebied van *Canada* gekomen, en

zij wordt door een fort tegen invallen van den kant van het meer *Champlain* verdedigd. De forten aan het meer *George* en aan het boven-einde van het meer *Champlain* hebben door dezen waterweg hunne belangrijkheid verkregen. Zij moeten ten deele de landstreek tusschen den *Hudson* en het bevaarbare water, ten deele den korten weg van het einde des meers *Champlain* tot aan het meer *George*, welken men bij krijgsgtogten gewoonlijk verkiest, beschutten.

Na een goed middagmaal verlieten wij *St. John* en vingen wij de vaart over het meer *Champlain* in de Amerikaansche boot *Franklin* aan, welke door zijn zindelijk en fraai voorkomen aangenaam in het oog viel. De Engelsch-Canadasche booten zijn doorgaans geheel zwart, terwijl die der Amerikanen helder en meest wit en groen geverwd zijn. Doch de fraaie boot was ook den kapitein werkelijk als aan het hart gegroeid, zoodat hij haar als een kleinoord hoedde en menigmaal aan het gemak der passagiers te kort deed, door zijne overgroote opmerkzaamheid om dezelve te sparen. De matrozen gingen met haar om, als ware zij van glas en betoonden eene bedachtzaamheid, geheel buiten hun gewoon karakter. Over het voorderdek, waar de dekpassagiers gewoonlijk geene groote zindelijkheid en orde vergunnen, was een zeil gespannen, de grond zeer zindelijk gehouden en alle huisraad zoo zorgvuldig opgeruimd, als ware het nooit gebruikt geweest. Zoo liet het zich zeker wel verklaren, dat de boot ons als nieuw voorkwam, terwijl zij evenwel tien jaren oud was. Ondertusschen beantwoordde hare vlugheid aan haar aangenaam uiter-

lijke volkomen. De inkomst in het Amerikaansch gebied wordt eveneens door een fort verdedigd, waar een donanier aan boord kwam om onze pakkaadje te onderzoeken, die ons evenwel niet lang ophield, maar zijne nasporingen gedurende de vaart deed en aan de naaste aanlegplaats ons weder verliet. Ik was daarbij niet wel te moede, vermits ik verscheidene nieuwe kleedingsstukken van *Montreal* had medegenomen, waarvan de invoer is verboden. Doch, toen mijn koffer voor den dag kwam, werd mij gevraagd: «gij hebt wel slechts kleederen en linnen daarin?» en, daar ik hierop met een goed geweten ja kon antwoorden, zoo werd mijn koffer op die verklaring in het geheel niet geopend. Daarentegen verwekte mijn onnoozel bundeltje planten, gelijk ook een pak papier, in hetwelk de planten waren, achterdocht. Beide toch waren zaken, welke den man in zijne praktijk nog niet schenen te zijn voorgekomen. Evenwel kon hij tegen dierzelfer inkomst in de Vereenigde Staten niets inbrengen. Tegen anderen, wier pakkaadje hij onderzocht, was hij eenigzins strenger. Nogtans scheen hij alles slechts voor de leus te doen, en de weinige verbodene dingen, die er voorkwamen, niet te willen zien.

Het weder was niet zeer gunstig, de wind meest hevig en koud, zoodat wij niet genoeg op het dek konden wezen, waarover wij ons te beklagen hadden. De omtrek was zeer schoon, zoodra wij buiten in het meer kwamen. De oevers bleven zeer nabij, of werden aan den oostkant door eilanden vergoed, welke in dersalver gedaante en groei, in kleine voorgebergten en baai-

jen veel afwisseling aanbragten: *Plattsburg* aan den westelijken kant van het meer in den Staat *New-York* is zeer schoon gelegen. Het blijft den van beneden af opkomenden schepeling lang verborgen door een smal, rotsig voorgebergte, dat zich ver in het meer uitstrekt en eene diepe bogt vormt, in welke deze kleine stad ligt. In de nabijheid is een zeeslag tusschen de Engelschen en Amerikanen geleverd, waarin de eerste geslagen werden. Het gezicht van *Plattsburg*, dat eenige fraaie gebouwen aanwijst, wint zeer door de, achter hetzelfde nog in den Staat *New-York* liggende bergen, die tot eene aanmerkelijke hoogte oprijzen en van welke sommige toppen zich, naar de nieuwste nasporingen, tot op eene hoogte van vijf duizend voet boven de zee verheffen.

Het was nacht, toen wij te *Burlington* kwamen, dat aan den anderen kant van het meer in den Staat *Vermont* ligt. Wij verlieten hier het stoomschip, dat de vaart tot aan *Whitehall* voortzette, waar het wel in de vroege van den volgende morgen zal zijn aangekomen. In gunstige omstandigheden zijn vier en twintig uren voldoende om van *Whitehall* naar *New-York* te komen, wanneer namelijk de stage van *Whitehall* juist op het uur der afvaart van een stoomschip des avonds in *Albany* aankomt, wat zeker niet altijd het geval is.

Burlington is een net, vriendelijk stadje, fraai gelegen aan eene baai van het meer, welke met verscheidene kleine eilanden is versierd. Het achterste, hooger liggende gedeelte der plaats biedt een schoon gezicht over het meer aan, op welks achtergrond men de vroeger genoemde

New-York bergen ziet. Wij bewonderden de zindelijk-gehoudene huizen met breede vensters en hooge verdiepingen, de wit aangestreekene wanden en groene winkels, de nette tuintjes om dezelve en de fraaije, regelmatige, met boomen beplante straten. Welk een verschil tusschen deze plaatsen en zoodanige, als wij in het Engelsche gebied, bepaaldelijk in *Beneden-Canada*, gezien hadden. Zeker ziet het er ook niet in al de deelen der Vereenigde Staten zoo uit, als in de Staten van het dusgenaamde *Nieuw-Engeland* en bovenal in *Vermont*. Zelfs onze Amerikanen, die uit eenen Zuidelijken Staat waren en nog nooit de Noordelijke bezocht hadden, waren verrast en verbaasd. Na het ontbijt om acht uren verlieten wij *Burlington* in eene *extra-stage*, welke ons de gemakkelijheid verschaft, dat wij naar ons goeddanken stilhouden en voortrijden konden. De weg was zeer hobbelig en heuvelachtig, ofschoon wij over het geheel het dal van de rivier *Union* volgden, welke in de nabijheid van *Burlington* in het meer vloeit. Wij kwamen door vrij woeste streken, voornamelijk daar, waar de zoogenaamde groene bergen beginnen, in de nabijheid van *Camel Rump*, den hoogsten top in de gansche keten. De rivier dringt zich hier tusschen onmeetbare rotsbrokken door, welke haar als overstort hebben, zoodat zij slechts hier en daar in de tusschenruimten zichtbaar is. De bergen komen aan beide kanten zeer nabij uitschieten en vormen eene enge diepte, welke den woesten val der rivier op eene waardige wijze omgeeft.

Na één uur kwamen wij in *Montpelier* aan, tot

waartoe men van *Burlington* acht en dertig mijlen rekest, welchen afstand wij in iets meer dan vijf uren hadden afgelegd, trots de vele heuvels, welke wij op onzen weg vonden. Wij wisselden alle acht mijlen, van paarden. Meermaal worden er zes voor gespannen, en wij hadden geene zware bagage. Wij reden alzoo ten uitersten snel, de kleine heuvels op en af, altijd in galop, waarop de paarden volmaakt schenen ingerigt, zoodat zij doorgaans uit eigene beweging begonnen te draven en het er menigmaal uitzag, als of zij lust hadden door te gaan, wat de vrouwen dan ook werkelijk vreesden. *Montpelier*, de hoofdstad van *Vermont*, ligt aan de rivier *Onion*, welke tusschen steenachtige bergen henenvloeit en hier juist een eenigzins breed dal doorsnijdt, voor hetwelk evenwel boven en beneden bergen liggen, die het dal als van de wereld afsluiten. Het staatsgebouw is uit graniet opgetrokken en sedert kort voltooid. Het portaal, met schoone, hooge zuilen van graniet versierd, maakt eenen zeer goeden indruk. De koepel is van hout, maar als graniet aangestroken. Wij bezagen de beide vergaderzalen, welke zich juist niet door schoonheid en pracht onderscheiden. De banken in de zaal der Représentanten h. v. zijn van zeer gemeen hout en in het geheel niet met zorg bewerkt. De omtrekken van het gebouw waren nog niet in orde gebracht. Op het vrije plein van hetzelfde heeft men verscheidene terrassen aangelegd, en men schijnt hetzelfde zeer goed te willen onderhouden. Het middageten gaf ons in het geheel geen goed denkbeeld van de kookkunst der waardin. Wij hielden ons ook niet langer op, dan noodig was,

en verlieten *Montpelier* dadelijk na den maaltijd.

Ons doel was op *Danville* gerigt, dat op dertig mijlen afstands liggen moet. De weg was in den beginne niet zeer bar, maar spoedig kwamen wij aan eene hooge keten der groene bergen, waar ik een gedeelte van den weg te voet ging om den omtrek te beter te genieten. De zon ging juist achter de bergen, tusschen *Montpelier* en *Burlington*, onder en liet een zeer sterk avondrood na, 't welk zijn schijnsel over een groot deel van den horizon uitbreidde. Aan onze voeten vond ik talrijke frambozenstruiken, van welke ik verscheidene, met vruchten voorzien takjes aan de dames voor dessert op het deftige middagmaal in den wagen toereikte. De nacht kwam aan, en wij waren nog altijd op weg. Het scheen, als of er aan de laatste mijlen geen einde wilde komen. Te vergeefs zochten wij het kleine meer, dat zich in de nabijheid van *Danville* moest bevinden. Wij zagen hier en daar wel een' waterspiegel door de dennentakken glinsteren, maar het scheen het gewenschte meer nog niet te wezen. Eindelijk legden wij aan en was onze eerste vraag naar forellen, waarop de koetsier ons, als een beroemd voortbrengsel van *Danville* verlekkerd had en die ons voor de late nachtreis zouden schadeloos stellen.

Danville ligt ongemeen hoog op de oostelijke helling der groene bergen naar de *Connecticut* toe en heeft in zijnen omtrek vele beekjes, waarin de beroemde forellen in eene groote menigte gevangen worden. In de kamer van den waard vonden wij een goed vuur, dat ons wegens de

avondkoelte best te stude kwam. Eindelijk kwam ook het avondeten en met hetzelfde een groote schotel met gebakken forellen, die eenigzins roodachtig van kleur en vetter, maar meest kleiner waren, dan de onze doorgaans zijn. Ook bij het ontbijt werden wij nogmaals met gebakken forellen verblijd, en wij hadden voldoende gelegenheid om dezelve te leeren kennen. Hoe vele stalen elk onzer noodig had om tot eene volkomene kennis dezer vischsoort te geraken, bleef onvermeld. De eene was vlijtiger dan de andere, maar zelfs de dames betoonden hier grooten ijver.

Van *Danville* tot *Littleton*, waarheen wij onzen koers rigten, rekt men vijf en twintig mijlen, en die moesten wij met dezelfde paarden afleggen, 't welk ons juist geenen snellen togt beloofde. Het ging evenwel beter, dan wij gedacht hadden. Tot aan de *Connecticut*, welke wij meermaal van de hoogte zagen, op welke wij ons bevonden, reden wij meest berg af, en van haren oever tot aan *Littleton* was de afstand van geen belang. Het dal der *Connecticut* is niet zeer breed en zij zelve naauwelijks eene rivier te noemen, daar zij eer naar een' woudstroom gelijkt. De heugten aan beide kanten zijn met weiden overdekt en vertoonen hier en daar zeer nette woningen. *Littleton* ligt in den Staat *New-Hampshire* in een klein dal en bestaat bijna geheel alleen uit zaagmolens, die door een watertje in beweging gebragt worden. De weinige huizen, welke het telt, zijn zindelijk en wel te bewonen. In de herberg verkregen wij een voldoende middageten, hoewel wij op drie andere reisgezels-

elijk kwam
een groot
eenigzins
meest klein.
Ook bij
gebakke
oende gele-
Hoe vele
ene volkom-
aken, bleef
de andere,
ier grooten

en wij on-
en twintig
fde paarden
snellen togt
wij gedacht
welke wij
elke wij ons
n van haren
d van geen
s niet zeer
vier te noo-
room gelijk.
met weiden
zeer nette
staat New-
at bijna ge-
een watertje
nige huizen,
te bewonen.
doend mid-
e reisgezels-

gechappen volgden, die eenigen tijd vóór ons van
andere oorden hier gekomen waren. Eenige moeite
kostte het ons eene *stage* te bekomen, dewijl de
regelmatige eerst den volgenden dag zou afgaan
en er buiten dezelve geene was te krijgen. Ein-
delijk evenwel mogten wij het doorzetten, dat die
ons zou gegeven worden, en zoo ging het in den
namiddag ten drie ure verder. Omtrént nabij
Littleton kwamen wij over eenen hoogen berg,
van welken wij een schoon gezigt hadden. Wij
zagen hier voor de eerste maal de witte bergen,
aan welke wij een bezoek dachten te geven,
waarom wij dan ook dezen weg kozen. *Mount-*
Washington, derzélver hoogste top, stak achter
eenige voorliggende hoogten ver boven uit en
maakte met zijne kale, rotsige kruin eenen zeer
bijzonderen indruk. Aan onze regterhand hadden
wij eene andere berggroep, *Franconia* geheten,
wier hoogste top, *la Fayette*, even als de *Was-*
hington, eene kale spits heeft en wel lager is,
maar meer alléén staat, terwijl de omgelegene
spitsen veel lager zijn. In hare nabijheid ligt de
zooogenaamde *Franconia-Notch*, een bergpas, die
tusschen steile bergwanden en rotsen henen leidt
en ten uitersten woeste en huiveringwekkende ge-
zigten moet verleenen. Onze koetsier poogde ons
te overreden dezen weg naar *Concord* te kiezen,
in stede van, zoo als wij wenschten, door de
Notch op de witte bergen over *Conway* naar
Concord te gaan. Wij kwamen dan ook werkelijk
een tijd lang in twijfel, aan welken van deze
beide wegen wij de voorkeur zouden geven; doch
bleven getrouw aan ons vroeger plan.

Onze weg bragt ons het grootste gedeelte der

laatste helft een dal op, welks beek van de witte bergen afkwam. De straat werd aan beide kanten door een woud begrensd, dat zich door ongemeen hooge pijnboomen (*pinus strobus*) en vele gele berken onderscheidde. Deze pijnboomen behooren tot de boomsoorten der Vereenigde Staten; welke de hoogste stammen maken. Thans laat men aan dezelve zeker zelden tijd om hunne geheele hoogte te bereiken, maar hakt men ze meestal te vroeg om. Doch in deze, van de bewoonde streken verwijderde wouden vond men er enkele, tot eene statige hoogte opgegroeid. Sedert wij *Littleton* verlieten, vooral sedert de laatste acht of tien mijlen hielden de nederlatingen bijna geheel op en geleek het land vrij wat naar eene wildernis. Op eene der donkerste plaatsen van den weg zag ik op eenen omgevallen stam een' uil zitten, welken de koetsier, door mij opmerkzaam gemaakt, met zijne sweep onze tegenwoordigheid veelbaar maakte. De duchtige houw evenwel scheen hem naauwelijks uit zijne bezinning te brengen. Hij vloog slechts ettelijke schreden verder, liet zich weder neder en nam dezelfde nadenkende houding aan, waarin wij hem het eerst gezien hadden. Onze dames voelden medelijden met het dier en beschuldigden mij en den koetsier van wreedheid. Niettemin moesten zij de kalmte en gelatenheid kluchtig vinden, waarmede de uil onze onzachte begroeting opnam. Des avonds tegen zeven uren kwamen wij, 25 Augustus, bij den voet der witte bergen, het doel onzer reize, aan.

VIER EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Beklimming van den berg Washington.

Aan het einde van een vrij breed dal, 't welk de toppen der witte bergen, in wier midden de *Washington* vooruit steekt, als in eenen halven cirkel, omgeven, ligt eene herberg van vrij wat naam, naar zijnen vroegeren bezitter *Eaton Crawford* genoemd. Hier stegen wij af. Een klein kwartier aan dezen kant waren wij eene andere herberg voorbij gekomen, welke eerst sedert eenige jaren gebouwd is en bij verre niet zoo veel naam, als deze, heeft. *EATON CRAWFORD* was lang alleen in dit woeste dal, tien tot vijftien mijlen van zijne naaste bureu af gelegen. In den zomer bezochten reizigers, die den *Mount-Washington* beklimmen wilden, zijne nederige woning. In den winter keerden slechts de weinige voerlieden bij hem in, die op de sneeuw over de bergen naar den Staat *Maine* reden. Het deed mij leed, toen wij hoorden, dat *EATON CRAWFORD* daar niet meer was. Niet slechts zijn huis, ook hij zelf is in grooten naam gekomen. De meeste reizigers, die dezen berg bezochten, spreken van hem, als van eenen aangenameu leidsman en ook wegens zijne gezellige talenten, met grooten lof.

Wij vonden zijn huls zoo vol, dat wij nauwelijks bedden voor den nacht bekomen konden en ons zeer moesten behelpen:

De uitsigten voor den volgenden dag, wanneer wij den *Washington* wilden beklimmen, waren vrij goed. Het weder beloofde, naar de meening van den gids, eenen lichten en helderen morgen. De eerste zeven mijlen tot aan den voet des berge zouden te paard worden afgelegd. Doch de drie, dan nog overige mijlen tot aan den top moesten te voet gemaakt worden. Twee onzer dames waren willens ons op dezen uitstap te vergezellen, waartoe ik evenwel niét zeer kon raden, daar ik vreesde, dat zij voor eene zoodanige inspanning niet bestand zouden wezen. Dan, daar in het Vreemdelingsboek, waarin wij de namen van verscheidene bekenden vonden, ettelijke dames zich als beklimmers van den *Washington* vereeuwigd hadden, zoo wekte dit de eersucht onzer begeleiders derwijze, dat zij mijne bedenkingen verachtten en toonen wilden, dat zij hetzelfde konden, wat andere gedaan hadden.

Des morgens was ik in alle vroegte op en vond het weder volkomen gunstig. Geen wolkje verstoonde zich aan de lucht. Tot dat de dames gereed, het ontbijt bereid en genuttigd en de paarden gezadeld waren, verging vrij wat tijd, en het was bijna acht uren geworden, eer zich onze optocht in beweging zette. Onder de beste wenschen der achterblijvenden, onder welke de moeder van eene der mede gaande dames en eenige jongere zusters waren, maakten wij ons op weg. Zoo lang wij op de straat bleven, deed de rid ons vrij veel vermaak, ofschoon de meeste onzer

zij nauwe-
konden en

g, wanneer
nen, waren
de meening
ren morgen.
et des bergs
ch de drie,
op moesten
nzer dames
vergezellen,
en, daar ik
inspanning
daar in het
en van ver-
dames zich
vereeuwigd
onzer bege-
bedenkingen
zij hetzelfde

op en vond
wolkje ver-
at de dames
ttigd en de
wat tijd, en
er zich onze
beste wen-
like de moe-
es en eenige
ons op weg.
deed de rid
meeste onzer

paarden zoo jammerlijk en afgereden waren, dat het zwaar genoeg viel om ze uit hunnen langen tred te brengen. Doch zoodra wij het smalle, steenige voetpad moesten inslaan, kwamen de moeilijkheden aan en was het lagchen gladten einde. De weg was gedeeltelijk zoo slecht, dat ik er mij dikwijls over verwonderde, hoe onze arme dieren denzelfden konden doorkomen, zonder de beenen te breken. Door dat de paarden altijd, het eene achter het andere, in dezelfde gaten stappen, zoo zijn er op het voetpad groote oneffenheden ontstaan, die gedeeltelijk door dwars over loopende boomstammen nog vergroot worden, zoodat men hetzelfde niet ongepast zou kunnen vergelijken met eene ladder, wier sporten de kleine ophoogingen tusschen de gaten vormen. Natuurlijk moest men op zulke plaatsen de paarden gansch en al aan zich zelve overlaten en durfde men ze niet aanzetten. In het algemeen schenen zij aan deze wijs van klimmen zoo gewoon te zijn, dat zij volkomen veilig gingen. Over het geheel was de weg gansch niet gevaarlijk. Hij liep meest door een vlak dal henen. Alleen hier en daar bij het doorsnijden van beekjes kwamen wij aan min of meer steile schuinten, waar een val met het paard slechte gevolgen had kunnen hebben.

Wij hadden, om den weg van zeven mijlen tot aan den voet des bergs af te leggen, twee uren noodig gehad. Hier, waar het eigenlijke klimmen begint, lieten wij de paarden achter en vervolgden wij te voet onzen weg. Tegen mijne vermaningen werd er in den aanvang gehaast. Ieder wilde de eerste zijn. Maar het duurde niet lang,

of de haastige klimmers waren buiten adem geraakt, en er vond een volkomen stilstand plaats. Eene der dames was er na aan toe om haar voornemen geheel op te geven. Een weinig rust nogtans bragt haar tot andere gedachten. Mijne leiding volgende ging zij langzaam en rustig verder, en de laatsten werden de eersten. Beide spaarden wij ons zelve zoo goed, dat wij op het einde de krachtigsten waren. Terwijl mijne begeleider uitrustte, botanizeerde ik, ofschoon de woeste, rotsige grond zelden groote afwijkingen van het smalle, steile voetpad vergunde. De eerste helft van den weg bragt ons op eene steile, boschrijke afhelling, waar het bosch en de boomen ons eene zeer gewenschte schaduw boden; want, trots de vrij belangrijke hoogte, scheen de zon zeer warm. Toen wij den zoom van het woud verlaten hadden, was er nog altijd een aanmerkelijke weg af te leggen; maar het schoone uitzigt in de verte, welke zich op eens voor ons opdeed en de frische berglucht maakten de inspanningen ligter, en wij gingen vrij rustig voorwaarts, den gedurig meer naderenden top te gemoet. Doch op eens deden er zich wolken achter de hoogten op. Er begon een koude, vochtige wind te waaijen, en in korten tijd waren wij in eenen digten nevel gehuld, waaruit ons slechts nu en dan vergund werd enkele blikken te slaan op het beneden liggende landschap; waar het heerlijkste zonlicht scheen. Een kwartier beneden den top hielden wij bij eene bron stil om de medegebragte koude spijzen, in stede van het gewone middagmaal, te gebruiken. Rotsen beschutten ons tegen den kouden, ijzigen wind, welke na de inspanning en

n adem ge-
stand plaats.
n haar voor-
ig rust nog-

Mijne lei-
nstig verder,
ide spaarden
het einde de
Begeleidster
de woeste,
gen van het
eerste helft
, boschrijke
nen ons eene
nt, trots de
a zeer warm.
erlaten had-
elijke weg af
in de verte,
n de frissche
ster, en wij
edurig meer
eens deden
Er begon
en in kor-
vel gehold,
rgund werd
len liggende
licht scheen.
den wij bij
konde spij-
dagmaal, te
en den kou-
spanning en

verbitting van het gaan dubbel onaangenaam was. Eenige vreemdelingen, die juist van den top wederkeerden, welken zij nog in den zonneschijn verlaten hadden, namen een briefje naar de herberg mede, waarin wij de teruggeblevenen tot dusverre van het gevolg onzer onderneming en den staat onzer krachten kennis gaven. Wij scherpten veel over dezen briefwissel van uit *Washington*, doch de weinige regels stelden de bezorgde moeder zeker zeer voldoende gerust. Twee jonge lieden, die na ons de herberg verlaten hadden en ons letterlijk waren nageloopten, haalden ons hier in. De jongste had zich zoo overspannen, dat hij, juist toen hij bij ons aankwam, in onmagt viel. Wij sprongen hem met spijs en wijn bij, waarvan zij beide in het geheel niets hadden medegenomen, en zonden den kranke naar de pleisterplaats terug, waar de paarden zich bevonden, met vergunning om erzelve voor zich te nemen, wat hij dan ook deed. Ik verwonderde mij over de onverschilligheid, of hoe zal ik het noemen? van deze beide jonge lieden (studenten uit een naburig Collegium), die er niet eens aan dachten ons voor de hen bewezene deelneming te danken; — ook des avonds in de herberg nitten zij geen woord van erkentenis.

Nadat wij ons door een half uur uit te rusten verademd hadden, maakten wij ons weder op den weg, die zeer bezwaarlijk viel. De bovenste top is uit groote rotsbrokken zaamgesteld, welker tusschenruimten met laag nagelhout zijn aangevald. Men wist deswegen niet, werwaarts zijn voet veilig te plaatsen, en, daar wij de vrouwen te helpen hadden, en meest naast het voetpad moesten

gaan, zoo behoorde er dikwils veel kunst toe om niet zelf te vallen en, als men viel, haar, die men helpen wilde, niet mede op den grond te slepen. Ik heb vele bergen met steile rotswanden en regt opgaande hellingen beklommen; maar nooit is mij een gelijke berg als dese, met eene zoodanige dooreenstrengeling van rotsblokken voorgekomen; en ik moest onze dames bewonderen, dat zij het doorzetten tot aan de spits te klauteren. Toen wij de hoogte, welke van eenen tamelijken omvang was, bereikt hadden, bekwamen wij de droevige zekerheid, dat er aan een uitsigt geheel niet was te denken. Te naauwer-nood dat de wolken ons nu en dan, door der-zelver midden heen, een' blik op het dal vergun-den. Doch ook zij stormden zoo ras voorbij, dat dit vermaak nog altijd slechts oogenblikken duurde. Menigmaal bescheen ook de zon ons zelve. Maar dan lagen de wolken meestal onder ons, en zagen wij in eene zee van damp en nevel naar beneden. Naar het oosten heen werd het in het geheel niet helder. Hier konden wij de naaste omstreken van den berg niet eens onderscheiden. Naar het westen daarentegen werd de horizon hier en daar vrij, ofschoon wij onze herberg, die in deze rigting lag, nooit te zien bekwamen. Het naaste ge-deelte van het landschap bleef, den geheelen tijd, door tuschen beide liggende wolken, verholen. Wij legerden ons aan eene, door den kouden oostenwind beschutte plaats en openden de mede-gebragte flesch *Champagne*, welke helaas als appelwijn smaakte, en wel de slechtste *Champagne* was, die mij ooit is voorgekomen. Wij verbeterden haar evenwel met ijs, 't welk wij onder

kunst toe-
 riel; haar,
 den grond
 steile rots-
 eklommen;
 deze, met
 rotsblokken
 bewonde-
 de spits te
 van eenen
 n, bekwa-
 r aan een
 naauwer-
 door der-
 al vergun-
 orbij, dat
 en duurde.
 ven. Maar
 , en zagen
 r beneden;
 geheel liet
 streken van
 Naar het
 er en daar
 deze rig-
 naaste ge-
 eelen tijd,
 verholen.
 n konden
 de mede-
 helaas als
 Champa-
 Wij yer-
 wij onder

eene rots in de nabijheid van den top gevonden hadden, als het overblijfsel van eene sterke vorst, welke voor ettelijke dagen hier boven had plaats gevonden. Om ons hierzjn te vereeuwigen, schreven wij onze namen op eene kasrt, en staken wij die in eene gebrokene flesch, waarin zich ook van andere reizigers soortgelijke bevonden.

Met een' Engelschman van ons gezelschap hield ik mij eenen tijd lang met mineralogische nasporingen bezig. Van botanizeren toch kon er daar boven niet inkomen. De grond, overal met rotsklompen overdekt, biedt bijna in het geheel niets aan buiten de lage dennen, welke de wind nauwelijks tot eene hoogte van zes tot acht duim laat komen. Moeijelijk kan men zich een' meer woesten omtrek voorstellen. *Mount-Washington* en de omliggende toppen zijn oorspronkelijke bergten, en het graniet komt vrij te voorschijn. Op het bovenste gedeelte van den berg bevonden zich in hetzelfde groote stukken glimmer (*), die zich menigwerf in platen van twee tot drie vierkante duimen lieten los maken. Op den top vond ik een' rotsklomp, waarin *turmaline* (†) ingeslagen waren, de grootste stalen in de massa van het graniet zelf, de kleinste in glimmer. Ongelukkig ontbraken ons de noodige instrumenten om dezelve los te maken, en wij moesten ons met datgene vergenoegen, wat wij konden afslaan.

Met dezen arbeid hielden wij ons zoo lang op, dat wij ons gezelschap, 't welk zich reeds op den terugtogt begeven had, gansch en al uit het oog

(*) Eene soort van klei uit kiezel en toonaarde.

(†) Eene soort van kristal.

verloren. Doch mijne oefening in het bergklatren maakte het mij gemakkelijk hetzelfde spoedig in te halen, terwijl ik zonder groote inspanning ylug over de rotsen naar beneden sprong. Mijn Engelschman behandelde de zaak zeker met meer behoed- en langzaamheid en begon in te zien, dat hij met eenen meer geoefenden voetganger te doen had, dan hij zich in den beginne van mij had voorgesteld. Bij het naar boven klimmen had hij namelijk mijn ophouden voor vermoeidheid aangesien en mij zelfs aangeboden om mij door het dragen van mijn bos planten te verligten. Onze dames, die wel geene sprongen wagen konden, werd het naar beneden gaan, bij al de verligtingen, welke wij ons bevljigden haar te verschaffen, zeer bezwaarlijk, en dikwijls moesten zij eene harde rots tot rustplaats kiezen, ten einde moed en krachten te verzamelen om verder te komen. Wij hadden hijkans meer tijd tot af- dan tot opklimmen noodig, want van tien tot half twee uren, de pleistering tot het middageten medegerekend, hadden wij den top beklommen en, nadat wij denzelven tegen half drie verlieten, was het vijf uren, eer wij bij de paarden kwamen. Hier waren nu de bezwaren voor onze dames nog niet ten einde. De slechte paarden verschaffen aan de vermoeide leden geene aangename rustplaats, en gedurende de twee uren, welke wij tot den rid behoefden, werd er menige zucht geslaakt. Ik dreef bestendig aan om te haasten, wjl ik gaarne aan de bezorgde moeder, welke wij beloofd hadden ten zeven ure terug te keeren, onnoodige onrust wilde sparen. Zoodra wij aan de chaussée kwamen, werden de paarden, trots

bergklauter-
 elve spoedig
 e inspanning
 prong. Mijn
 er met meer
 in te zien,
 oetganger te
 inne van mij
 klimmen had
 vermoeidheid
 om mij door
 te verligten.
 wagen kon-
 wij al de ver-
 haar te ver-
 wijls moesten
 en, ten einde
 m verder te
 tot af- dan
 tien tot half
 ageten mede-
 klommen en,
 verlieten, was
 den kwamen.
 ke dames nog
 n verschaften
 gename rust-
 welke wij tot
 ge zucht ge-
 te haasten,
 er, welke wij
 g te keeren,
 odra wij aan
 aarden, trots

het *ach* en *wee* onder Amazonen in den draf
 gebracht en met veel geschreeuw en gejuich kwa-
 men wij aan de herberg. De paarden waren op
 het laatst moediger, zelfs vurig geworden, en
 men beweerde, dat het ééne, 't welk den gan-
 schen weg over tot de achterlijkste behoord had,
 in het levendige verlangen naar den stal in galop
 was vooruit gesneld, zoodat de ruiter hetzelfde aan
 de deur van het logement nog nauwelijks tot
 staan had kunnen brengen. Wij waren allen vrij
 moede en bleven na de thee niet lang meer op.
 Ten gelukke hadden wij ditmaal elk een bed, wat
 ons den vorigen nacht niet zoo wel was ten deel
 gevallen.

Den volgenden morgen botaniseerde ik zoo wat
 in den omtrek en vond ik menige nieuwe plant,
 voornamelijk in aangespoeld land rondom de beek.
 In verbazing bragten ons de vele frambozen,
 welke men hier en daar op vele andere plaatsen
 overal in het dal vond, en die zich door eenen
 fijnen aromatieken smaak, door grootte en zoet-
 heid onderscheidden. Wij aten dezelve bij het
 middagmaal, bij het ontbijt, bij het avondeten en
 in den tusschentijd op onze wandelingen.

VIJF EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Reize over de Notch der wille bergen. De bergval Conway. Het Winnipiscogee-meer. Het kluchtenmakers-dorp Concord. Lovell. Aankomst in Boston en Cambridge. Afscheid van het reisgezelschap.

Den 27 Augustus verlieten wij des middags ten twaalf ure *Eaton Crawford* om naar *Conway* en van daar over *Concord* naar *Boston* te gaan. Wij hadden de *stage*, die eigenlijk eerst des maandags had moeten afaan, voor ons in beslag genomen, daar wij dingsdag-avond te *Boston* wenschten te zijn. De eerste vijf mijlen liep de niet seer belangrijke weg door een boschrijk dal, waardoor eene beek afvloeit, welke bij onze berg zich met de van de andere zijde van *Washington* afkomende vereenigt. Dezelve ontspringt boven aan de waterscheiding in een klein meer-achtig moeras, dat naar beide kanten heen afvloeit. Op deze scheiding woont *THOMAS CRAWFORD*, broeder van *EATON CRAWFORD*, die ook als gids en waard zijn bestaan vindt. Men kan namelijk den *Washington* ook van hier beklimmen, wanneer men de streep volgt, welke zich van hier tot hem uitstrekt. De weg moet zelfs

minder moeijelijk zijn, hoewel men een langer eind wegs te voet moet afleggen.

Bij het huis van THOMAS CRAWFORD begint de zoogenaamde *Notch* (de bergpas), door welken eene andere kleine beek, later rivier *Saco* vloeit, welke eveneens uit het genoemde moeras ontspringt. De bergen naderen elkander hier van beide kanten, en het dal vernauwt zich tusschen twee rotswanden zoodanig, dat er voor de beek en de straat naauwelijks plaats genoeg overig blijft. De hoogte der bergen is zeer aanmerkelijk en derzelver afhellings zoo steil, dat zij meerendeels in het geheel niet begroeid zijn. Verder naar beneden wordt het dal breeder en de beek grooter, maar de bergen behouden dezelfde rotsige gestalte en zijn daarmede dikwijls aan instortingen blootgesteld. Eene zoodanige zeer groote vond er in den zomer van 1827 plaats. Te dien tijde woonde in dit dal eene familie WILLIE, welke daarbij op eene merkwaardige wijze omkwam. Waarschijnlijk werden de arme lieden door het geraas der nederstortende rotsen gewekt en verlieten zij, om zich te redden, het huis, doch liepen alzoo het verderf regstreeks te gemoet. Men vond derselver lijken op eenigen afstand van hunne onverlet geblevene woning, welke door eene groote rots, die in den bergval deelde, was beschut geworden. Waren zij daar rustig gebleven, zoo ware het verderf hun voorbij gegaan. Ofschoon sedert dien tijd tien jaren verloop en waren, (wij reden hier juist aan den dag der verjaring voorbij) zoo vonden wij evenwel groote streken in het dal, waar op de nedergestorte rotsblokken en aardklompen tot heden toe nog niets.

OSTUK.

bergen. De
soogee-meer.
rd. Lovell.
go. Afscheid

des middags
naar Conway
ton te gaan.
ijk eerst des
ons in beslag
t te Boston
ijlen liep de
oschrijk dal,
hij onze her-
e van Was-
ve ontspringt
klein meer-
ton heen af-
OMAS CRAW-
ORD, die ook
dt. Men kan
hier beklim-
t, welke zich
eg moet zelfs

gewassen was. Het huis, waarin de rampspoedige familie woonde, had op nieuw bewoners gevonden, die alsoo een gelijksoortig lot niet schenen te vrezen. Hier begint het dal minder woest te worden, en spoedig kwamen wij bij het goed van den ouden CRAWFORD, in wien wij een' oud' man van eene hooge, krachtige gestalte, eenen waardigen bewoner dezer woeste bergen vonden. Hij was de eerste aankomeling in dezen omtrek geweest en zijne beide zonen hadden hem aan de grenzen der burgerlijke beschaving achtergelaten, om zich nog verder in het midden der woestenij te wagen en de beide, van ons bezochte nederlatingen te grondvesten.

Van hier tot aan Conway, dat reeds geheel buiten de witte bergen ligt, volgden wij het dal der rivier Saco. Het eene bloeiende landgoed volgde nu na het andere, en men zag telkens meer de blijken van eenen meer gevorderden plantengroei en eene zachtere luchtstreek. De schoone avond maakte onzen togt ten hoogsten aangenaam. Tot afscheid vertoonden de witte bergen zich nog eens in hunne volle glorie, en van Washington zagen wij nu den tegenovergestelden kant van dien, waarop wij heim bekloppen hadden. In Conway, waar wij even voor acht uren aankwamen, vonden wij een goed avondeten, dat ons, na het bij den ouden CRAWFORD genotene schrale middagmaal, dubbel smaakte. De dames, die nog aan de gevolgen der groote inspanningen van de vorige dagen leden, trokken spoedig af. Wij mannen deden nog in den maanschijn eene wandeling door het dorp en zochten daarna mede onze rustplaats.

rampspoedige
ers gevonden,
t schenen te
nder woest te
het goed van
wij een' oud'
estalte, eenen
ergen vonden
dezen omtrek
n hem aan de
achtergelaten,
der woestenij
sochte neder-

t reeds geheel
n wij het dal
ende landgoed
g telkens meer
rden planten-
De schoone
ten aangenaam.
ergen zich nog
Washington
den kant van
hadden. In
uren aankwa-
ten, dat ons,
enotene schrale
dames, die
panningen van
goedig af. Wij
ijn eene wan-
daarna mede

Van *Conway* tot aan *Concord*, waarheen onze
tocht ging, rekent men vijf en zeventig mijlen,
eene sterke dagreis. Wij moesten ons ult dien
hoofde reeds des morgens ten vijf ure op weg
begeven. Ongelukkig hadden wij de koets niet
voor ons alleen. Al de plaatsen van binnen wa-
ren beset en, trots de zes paarden, ging het
deswegen niet snel vooruit. Het weder was vrij
goed en de zon verschaftte ons geheel in de vroege
het schouwspel van eenen regenboog in eene
nevelige wolk, op eenen heuvel. Aan beide kan-
ten was de weg meestal door schoone bergrijen
begrensd, die zich nogtans in hoogte en woest-
heid met de witte bergen niet konden meten. Wij
kwamen nu in den omtrek der landmeeren. Met
het grootste regt althans kon men dezelve aldus
noemen. Het eene volgt op het andere, en het
grootste van alle is de *Winnipegsee*, dat even-
wel door eilanden, voorgebergten en landtoppen
in zoo vele kleine bogten, straten en armen ver-
deeld wordt, dat men zelden eene eenigzins groo-
tere vlakte van hetzelfde op eens kan oversien.
Centre Harbour, waar wij des middags aten,
ligt aan eene der grootste bogten van hetzelfde.
Van eenen heuvel achter de herberg, waar ik
voor het middagmaal zijlins naar toe snelde, heeft
men daarvan een eenigzins meer omvattend gezicht.
Ongelukkig vergunde de tijd mij niet eenen ande-
ren, nabijgelegenen hoogen berg, *Red Mountain*,
te beklimmen, van waar men een zeer schoon,
veel omvattend uitzigt hebben moet. Van de
straat af, tusschen deze plaats en *Meredith*, heeft
men een zeer goed overzigt over het meer, welks
enkele deelen er menigmaal als afzonderlijke meeren

uitsagen, daar de verbindende waterstrepn dikwijls door heuvels en eilanden bedekt worden. Eene vaart op hetzelfde moet hoogst verscheidene gesigten aanbieden. Doch, daar er dit jaar geen stoomschip in de vaart was, zoo konden wij daartoe geen plan ten uitvoer brengen.

Meredith is een zeer net, jeugdig dorpje, dat voornamelijk uit fabrieken bestaat. Op onze weg naar *Concord* kwamen wij door een klachtenmakersdorp, *Canterbury*, en hadden wij in het voorbij rijden gelegenheid de zucht voor orde en de zindelijkheid van dezen aanhang te bewonderen. Zoo als bekend is, onderscheiden zij zich hoofdzakelijk daardoor, dat zij hunne godsdienst dansende verrigten. Gewoonlijk wordt in hunne bijeenkomsten niet gesproken, of een der broeders of zusters moet zich geïnspireerd gevoelen en alsoo aanvangen te prediken. De mannen aan den eenen, de vrouwen aan den anderen kant geplaatst, dansen dus tegen over elkander, tot dat zij van vermoeidheid niet meer kunnen; en hunne kerk is in den eigenlijken zin eene danszaal. Het huwelijk is onder hen niet geoorloofd. Zij breiden zich door Prosellieten, uit de wereldlijke maatschappij afkomstig, uit; doch zij vergunnen aan families te samen te wonen. Elk, die in het genootschap treedt, geeft zijn vermogen, als hij er een heeft, aan hetzelfde af en bekomt uit de opbrengst van zijnen arbeid het noodige voor zijne voeding en kleeding. Het overige wordt in de gemeene kas gestort. Men vindt omtrent tien zoodanige vereenigingen in de Vereenigde Staten, die alle in eenen zeer bloeienden toestand zijn, hun land met veel vlijt en goed gevolg bebouwen en buitendien menigerlei handwerk en beroep

aterstrepen dik-
bedekt worden.
gt verscheidene
er dit jaar geen
onden wij daar-

dig dorpje, dat

Op onzen weg
kluchtenmakers,
vrij in het voorbij
orde en de sin-
ewonderen. Zoo
ich hoofdzakelijk
t dansende ver-
ne bijeenkomsten

eders of zusters
n alsoo aanvan-
den eenen, de
oplaats, dansen
at zij van ver-
hunne kerk is

al. Het huwelijk
oreiden zich door
tschappij afkom-
milieën te samen
hap treedt, geeft
aan hetzelfde af
ijnen arbeid het
ing. Het overige
en vindt omtrent
de Vereenigde
ijenden toestand
d gevolg bebou-
twerk en beroep

drijven en beoefenen, wat hun veel geld inbrengt.
Het meest beroemde dorp daer sekte is *Libanon*
in den Staat *Massachusetts*, dat in de nabijheid
eener vrij bezochte badplaats van denzelfden naam
ligt en dienvolgens door vele reizigers bezocht
wordt, die zich daar doorgaans op de zondagen
heen begeven om de vreemdsoortige godsdienst-
oefening bij te wonen. In het dorp, waardoor
wij kwamen, waren huizen en schuren alle goed
en duurzaam gebouwd en zeer zorgvuldig onder-
houden, de straten beter, dan op ieders andere
plaats van denzelfden weg, en de velden aan
beide kanten binnen steenen heiningen besloten.
Alles met één woord wees groote zorgvuldigheid
en gezette orde aan.

Vrij laat kwamen wij te *Concord* aan, dat een
veel meer betekenend stadje is, dan ik mij had
voorgesteld. Het is de hoofdstad van den Staat
New-Hampshire en bevat verscheidene fraaije
gebouwen. Het onderscheidt zich onder andere
ook door de menigte van herbergen, van welke
de onze zeer goed was. Des morgens na het ont-
bijt zetten wij onze reis voort en wel in eenen,
voor ons alleen genomen' wagen, zoodat wij ons
geheel op ons gemak konden inrigten. Het weder
was heerlijk, doch de weg niet van veel belang.
Wij hielden namelijk eene nieuwe straat, welke
ons meest door onbeboowde en vrij armelijke
streken voerde. Verscheidene dames waagden zich
op de buitensijde, en wij onderhielden ons zeer
aangenaam, tot dat wij min of meer na twaalf
uren te *Lovell* aankwamen.

Vóór het middagmaal konden wij in deze nieuw
ontstane, aan de rivier *Merrimack* gelegene fabriek-

stad eenigzins rondzien. Het eene gedeelte daarvan wordt door winkels en herbergen ingenomen, het andere, dat zich langs de rivier en de kanalen uitstrekt, bestaat uit de onmetelijke fabriekgebouwen en de woningen der arbeiders, welke deels groote, hooge getimmerten, deels huizen van eene of twee verdiepingen zijn. De vallen, welke zich op deze plaats in de rivier bevinden, geven de bewegende kracht aan al deze vele fabrieken, welke door den tol, op de invoering van buitenlandsche katoen-fabriekaten gezet, begunstigd worden. Het is te bewonderen, wat hier de vlijt en de arbeidsaamheid der menschen, door zich gunstige omstandigheden wijselijk ten nutte te maken, in weinige jaren heeft voortgebragt. In het jaar 1818 was in *Lovell* een kleine molen, en de plaats bevatte twee honderd inwoners. Thans heeft men hier eene stad, welke wellicht zestien duizend inwoners telt. Het getal fabrieken, zoo wel als het voor deselve bestede kapitaal, vermeerdert jaarlijks. Tot den arbeid in de fabrieken bedient men zich meestal van meisjes, dochters van landlieden in den omtrek, die te trotsch zijn om in eene dienst te gaan en liever in eene fabriek willen werken, waar zij te gelijk meer geld verdienen. Doorgaans hebben zij ten oogmerk zich voor hare toekomstige nithuwelijking eenig vermogen te versamelen of voor een bepaald doel eene som gelds te verwerven. De zeden deser arbeiders in de fabrieken moeten onberispelijk zijn. Men hoort uiterst zelden van mistreden, en ongelukkige, die gevallen zijn, moeten gewoonlijk de fabriek verlaten, daar anders hare mede-arbeiders zouden henen gaan. Op eenige plaatsen voe-

celte daar-
ingenomen,
n de kana-
ke fabriek-
lers, welke
huizen van
llen, welke
len, geven
fabrieken,
van buiten-
stigd wor-
de vlijt en
zich gun-
te maken,
n het jaar
en, en de
re. Thans
ligt sestion
rijken, zoo
itaal, ver-
de fabrieken
e, dochters
trotisch zijn
eene fabriek
r geld ver-
gmerk zich
ig vermogen
l eene som
arbeiders
zijn. Men
n ongeluk-
woonlijk de
ede-arbeid-
laatsen voe-

ren de eigenaars een zeker opzicht over de zeden en handhaven zij eene soort van politie, terwijl zij ieder arbeider, die zich aan de eene of andere ondengd overgeeft, ontslaan, hetwelk eenen zeer goeden invloed op de zeden der lagere standen hebben moet. Voor het overige mag het hooge loon, welk men den werklieden geeft, en waardoor zij in staat gesteld worden eenig eigendom te bekomen, ook wel iets tot bevordering van betere zeden bijdragen. Daar nu eenmaal in *Amerika*, door gewoonte en zeden, veldarbeid als onteerend voor het vrouwelijke geslacht wordt aangemerkt en er ook tegen het dienen een groote tegensin bestaat, daarbij voor vele arme meisjes geen andere weg om zich haar brood te verdienen open staat, dan om in eene fabriek te gaan, zoo is het een groot geluk voor het land, dat onder deze klasse, welke zich in de meeste landen van *Europa* door zedeloosheid kenmerkt, hier een gansch andere geest gevonden wordt. Die fabriek-meisjes wonen in geschikte huizen, hebben haar goed eten, gaan zeer welvoegelijk gekleed, bouwen kerken, vormen leesgezelschappen en verschaffen zich avondlesingen, zoo goed als de dames eener koopstad. Men houdt den arbeid in de fabrieken zoo weinig voor onteerend, dat dikwijls zusters zich maanden lang daartoe vinden laten, om de kosten voor de studietn van eenen broeder te dekken. Het komt namelijk in *Amerika*, bepaaldelijk in de Staten van *Nieuw-Engeland*, niet zelden voor, dat jonge meisjes zich voor hare broeders en nabestaanden opofferen, voor dezelve arbeiden, naaijen en hun het verworvene schenken, wat deze dan ook zonder

bedenken aannemen. Dat men alle vrouwen, die *Lovell* naderen, voor fabriek-arbeidsters durft aanzien, bleek ook daaruit, dat een man in de nabijheid van *Concord* aan onzen wagen trad en vroeg, of geene van de daarin gezetene vrouwen ten oogmerk had in eene fabriek te gaan. Daar geene onzer reisgenooten hier lust toe had, zoo moesten wij natuurlijk die vraag met *neen* beantwoorden.

Hier scheidde ons gezelschap uiteen. Ik met één' der heeren reed dadelijk na het middagmaal op den spoorweg naar het vijf en twintig mijlen ver van daar gelegene *Boston*. Het overige gezelschap bleef nog eenige uren in *Lovell*, om onderscheidene fabrieken in oogenschouw te nemen en ons dan eveneens naar *Boston* te volgen. De weg is in de nabijheid van *Boston* vrij belangrijk, maar ik gevoelde mij eenigzins vermoeid en sliep uit dien hoofde den meesten tijd. Vrij vroeg in den avond, nadat ik nog eerst voor het aankomende reisgezelschap naar een onderkomen in *Boston* had omgezien, kwam ik te *Cambridge*, waar ik tot mijne vreugde mijn' broeder hersteld, en voor het overige allen in den huize gezond en welvarende vond. De scheiding van mijn zoo aangenaam reisgezelschap, met hetwelk ik, gedurende de drie weken onzer gemeenschappelijke reis, zop menig vermakelijk uur had doorgebracht, deed mij zeer leed, en gedurende desselfs verblijf in *Boston* maakte ik mij elke gelegenheid ten nutte om hetzelfde weder te zien. De beide dagen na mijne aankomst waren aan akademische plegtigheden gewijd. Er vond namelijk het zoogenaamde *commencement* en den volgenden dag het feest van het genootschap Ph. B. K. plaats.

ZES EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Afscheid van Amerika. Terugzigt op de reis en algemeene aanmerkingen. Scheepvaart. Overzigt der gezinslanden met opzigt tot het klimaat en den grond.

De maand September, welke ik in het huis mijns broeders op eene hogst-aangename wijze doorbragt, verliep maar al te speedig. Eer ik er aan dacht, was October ingevallen en mijne afreis voor de deur. Hoewel het altijd slechts mijn oogmerk was geweest om *Amerika* eens te bezoeken, en ik geheel vertrouwd was met de gedachte van naar *Europa* terug te keeren, zoo had ik dezelve evenwel, krachtens die natuurlijke, jeugdige zinnigheid, waarmede men zich der aanlokkende tegenwoordigheid gaarne overgeeft, op den achtergrond mijner ziel geschoven, en de aanstaande scheiding verraste mij. Zwaar, zeer zwaar werd mij het afscheid van mijnen broeder. Door eene langere samenwoning was onze, door eene twaalfjarige scheiding afgebrokene betrekking, weder naauwer en inniger geworden. Ik werd voor hem als ware het de band, welke hem met de overige leden der familie in *Europa* beter en levendiger, dan alle briefwisseling, hield vereenigd. Ik was

voor hem als de afgevaardigde uit eene andere wereld. Daartoe had ik aan zijne beminuenswaardige gade eene zusterlijke vriendin gevonden, die mij door duizend beleefdheden en dienstbetooningen, door de zachtste, welwillendste opletendheid, tot haren eeuwigen schuldenaar heeft gemaakt. En van deze geliefde personen moest ik wellicht voor eeuwig afscheid nemen. Ja ik moest den onmetelijken oceaan, als eene, voor mij gewis niet weder over te komene gransscheiding, op nieuw oversteken. — Ondertusschen had ik voor mij het ligste deel bekomen. Voor de terugblijvenden is de scheiding altijd moeilijker, dan voor de weggaanden. Mij wachtte het Vaderlijke Huis met al deszelfs aangename herinneringen en uitaigten, en de terugkeer gaf toereikende stof om mij te verstrooijen en bezig te houden, terwijl in het stille leven van een gezin weinig voorkomt, 't welk de scheur, welke een, ofschoon ook slechts voorbijgaand lid van hetzelfde achterlaat, aanstonds zou kunnen dekken. Den troost kon ik mede nemen, dat mijn broeder in den kring eener beminde en minnende familie gelukkig is en zich in eenen toestand bevindt, welke hem genoegzaam alles vergunt en aanbiedt, wat men, zonder onmatige begeerten, mag kunnen wenschen.

Op den tijd, in *Amerika* gesloten, kon ik niet slechts met veel genoegen, maar ook met de bewustheid terugzien, dat zij van groot belang voor mij geweest is en mij duurzame vruchten heeft aangebragt. Aan dit verblijf van veertien maanden heb ik de kennis der Engelsche taal en eene zekere vaardigheid in derselver gebruik te danken.

Met zeer weinig voorbereidend begrip van deze schoone taal betrad ik het land. Dan ik wijdde, gedurende mijn rustig verblijf in *Cambridge*, bijna al mijnen tijd aan hare beoefening, en, door den bijstand van goede vrienden, gelukte het mij ook met de zoo hoogst moeilijke uitspraak naauwkeuriger bekend te worden; wel niet in die mate, als ik wenschte, maar toch voldoende om gemakkelijk verstaan te worden. Wat mij in het Vaderlijke Huis vele uren van zware studie gekost zou hebben, dat leerde ik hier spelend en als eene bijzaak. Wanneer het nu waar is, dat elke nieuwe taal hem, die deselve leert, eene nieuwe wereld opent, zoo kan ik dit gewin niet hoog genoeg schatten. Ook in vele andere opzigten heeft deze reis eenen leerenden en beschavenden invloed op mij gehad. De kring mijner denkbeelden is daardoor uitgebreid, de schat mijner kundigheden verrijkt geworden.

Eer ik mij te *Havre* inscheepte, had ik wel reeds de zee gezien, ook kleine kustvaarten mede gedaan, maar het scheepsleven in de hooge zee was voor mij geheel nieuw. Toen ik voor de eerste maal het land uit het oog verloor en mij zelven op de onmetelijke watervlakte aanschouwde, toen eerst maakte de verhevenheid der zee op mij al haren indruk. Welk een vermaak, bij matigen wind en heldere lucht het spel der golven aan te zien, hoe zij in gedurigen arbeid zich verheffen en dalen en als ware het het beeld van een, in beweging gebragt of nieuw geboren wordend heuvelachtig land aanbieden; hoe de eene golf de andere verdringt en elke haar kort aanzijn besluit, terwijl zij aan haar

hoofd-einde in het zwim overgaat en aan haar benedendeel met zyne liefelijke blaauwe kleur in het zonlicht schittert. Uren lang kan men zoo staren en telkens weder aanzien, wat telkens weder als nieuw verschijnt. Heeft men zich op den steven van een schip geplaatst, zoo ziet men, hoe het op en neder golft, nu eens diep in het water, dan weder hoog op eens haar, liggende linker en rechts zyne witten streep achter. Walligt heeft zich juist een troep dolfijnen om hetzelfde verzameld, die ring zwemmende, met hetzelfde wedijveren, wanneer het snel daar heen vaart, of vrolijk om hetzelfde punt spelmaken, en hier en daar uit het water springen, wanneer het niet hevig vaart. Het troepje heeft zyne aantrekkende kracht, geluk dit een dolfijn te zien, dat vaart, die maar nu en dan eens aan den oppervlakte van een rivier of op zyne brug staat. Maar in hoeveel hoogere mate heeft dit de zee? Hoe meer men zich aan hare beschouwing overgeeft en hare afwisselende verschijnselen volgt, des te meer gevoelt men zich geboid.

Het eten, slapen, lezen, gaan op een schip, alles heeft zyne nieuwigheid, zyne bekoring. Voor de eerste maal den mast te beklimmen vordert reeds veel moed. Doch, als men bij de mars is aangekomen, van den mast af onder den bodem der mars moet wegklauteren en zich alleen op zijne handen kan verlaten, terwijl men zich schier aan de achterzijde der ladder bevindt, wordt men door vrees en bangheid wel bevangen. Ofschoon met klauteren vrij gemeen, bleef ik evenwel langer, dan ik eigenlijk last had, boven, wijl ik het naar beneden klauteren dachtte. Doch allengs

wordt men met dien weg meer vertrouwd en, toen wij nabij land kwamen, klauterde ik, in de sterke onwekking door dit belangrijke narigt, tot aan het sterft-eil naar boven. Onze toenmalige passagier, een oud matroos, die nog verder klom, valte een wonderbaar touw, dat niet vasthield en werd zwaaijend het vallen, toen hij zijne dwaling bemerkte en spoedig een ander greep. De val van eene hoogte van honderd en twintig voet had hem zeker het leven gekost. Als de wind eenigzins stilstond en het schip door denzelfden wordt op zede gedrongen, zoo ziet men zich op de kust van twee mars dikwijls als boven het water. Het des schijns van de hoogte gezien, als eene smalle streep, in vergelijking met de onafzienbare vlakten, en men is nu eens boven, dan weder neven hetzelfde. Dit heeft in eene sterke mate bij eene zoogenaamde rollende zee plaatst. Zoo toech noemt men de zee, waarbij men een' of twee dagen na eenen storm nog altijd zeer hooge golven heeft, welke nogtans geheel gelijkvormig zijn, en als gladde berghoogten het schip naderen. Is daarmede windstille verbonden, of de wind slechts zwak; zoo beschrijven de toppen der masten bijna eenen halven cirkel, zoo als men zich dien naar dierzelfver aanmerkelijke hoogte ligt kan voorstellen. Deze, zijdwaarts slingerende beweging van het schip is de onaangenaamste, vooral wanneer men te bedde ligt. Men valt dan nu eens op de eene, dan op de andere zijde, en alleen na eene wat langere gewooneheid en bij groote behoedsaamheid is het mogelijk te slapen. De slingerende beweging van achteren naar voren is lang niet zoo onaangenaam, wijl het schip in die

rigting zoo veel langer is en dezelve door zijne lengte ten deele breekt. Ook staan de bedden altijd in de lengte en wordt men dienvolgens door de op en neder gaande beweging altijd minder verontrust.

De touwen en zeilen zijn den nieuwelingen in den beginne een raadsel, en ik leerde op de eerste reis nauwelijks derselver namen kennen. Eveneens zijn de bevelen der kapiteins en luitnants onbegrijpelijke klanken, welker beteekenis men eerst van tijd tot tijd leert verstaan. De matrozen met hunne eigenheden en kluchtige gewoonten zijn geen onwaardig voorwerp van opmerkzaamheid. Welligt bevinden zich verhuizers, doorgaans Duitschers, aan boord, wier geschiedenis ook al in een ledig uur onderhoud verschaft. Voldoet dat alles niet, of vindt men zich daardoor niet geboeid, zoo doet men eene wandeling op het dek, leest een weinig, schrijft, mengt zich welligt in een gesprek met zijne reisgenooten, of neemt men zijne toevlugt tot wat eten. In weerwil daarvan heeft men toch nog uren, die door de verveling gansch en al worden in beslag genomen. Doch dit is van het eigenaardige eener zeereis niet te scheiden en moet even zoo goed verdragen worden, als de zeeziekte, die ook maar enkele gelukkigen verschoont. In het algemeen behooren de onaangenaamheden even zoo goed als de aangenaamheden tot den overtocht, en doorgaans houden zij nagenoeg het evenwigt. Geduld is eene hoogst-noodige dngd voor het scheepsleven en eene zekere dosis van pflagma onontbeerlijk. Het overige vindt zich van zelve. De gezondheid wordt bij hen, die niet zeeziek zijn, versterkt.

Men krijgt een' eestlust, over welks bewijzen men zich ligt voor zijne togigenooten schasmt. Slaap komt er meer, dan men genieten kan, en de vadsigheid ontwikkelt zich in zoodanige mate, dat zij alle goede voornemens te schande maakt. Bij het eerste op nieuw betreden van het land wordt men een nieuw mensch en voelt men zich opgeruimd en frisch, naar ligchaam en geest. De bezwaren zijn in den eersten oogenblik vergeten en men herinnert zich nog slechts het aangename, dat men heeft genoten.

En wat beloofde het land, dat ik betrad en wat schonk het mij? De omarming van eenen broeder, de vrolijkste dagen in den schoot zijner familie, in den kring zijner nabestaanden en bekenden, in den besten gezelligen kring te *Boston* en voorts reizen naar verschillende streken van het Zuiden en Noorden van *Noord-Amerika*.

In het Zuiden kwam ik tot aan den dertigsten graad der breedte en bewonderde daar de pracht van den zuidelijken plantengroei, de onafsienbare, majestueuze nagelwouden, de digte, welige moerassen met de magtige rietbosschen, met de vele schoon-bloeiende struiken, den bloemendos der *asaleën*, *magnoliën*, *chionanthen* enz. Het klimaat gaf mij nog in April en Mei zijne aangename zijde te beschouwen. De hitte was nog te dragen; de moskito's waren niet zeer talrijk, en ook die schoone milde nachten zonder de zwoele, drukkende hitte van den dag en toch zonder de gure luchten en de vochtigheid der noordsche nachten, met die aangename, verkwikkende warmte en de pracht van den zuidelijken sterrenhemel, drukten

op het rijk bezielde beeld van den dag het zegel der volmaking.

Rivieren, vlakten, bergen, alles, zelfs de zandheuvels, waarop men slechts eenigzins rijken vindt, en die zandvlakten, die trotsche pijnboomen in eene ontelbare menigte hanne wortels schieten, wier welige groei zoo seer afsteekt tegen den naakten, dorren grond, alles, alles draagt daar het kenmerk van een eigen bestaan. Ook in de bebouwing des lands heeft het al een andere gedaante. De vruchtsoorten, welke in het Noorden eene zoo rijke opbrengst schenken, komen op desen weligen grond niet goed voort. Zelfs uitlandsch koren gedijt niet goed en schijnt ook wel eenigzins ontaard te zijn. Daarentegen vindt men hier de onafsienbare katoen- en suikerplantages, en van de rivieren van het Zuiden is de *Mississippi*, waarvan de bijwaters gelijk staan met de grootste vlooden van *Europa*, bijkans eenig in hare soort, doch behoort zij, wat haren oorsprong en het grootste gedeelte van haren loop betreft, aan het Westen. De rivieren van het Zuiden zijn diepe, vreedzame waters, die, tusschen hooge, steele afhellingen verborgen, daar heen vloeijen, deels zich langs eene onafsienbare vlakte langzaam voortrollen, dezelfde dikwils door hare overstromingen in eene watervlakte verkeeren en de groote moerassen achter laten. Aan den slibberigen oever blakert zich de *Alligatore*, die bij het gedruisch der stoomboot langzaam in de diepte glijden, wellicht nog den kop over den getakten rug laten uitsteken en verheffen, nadat de boot voorbij is, weder opduiken.

De wouden zijn met honte, roode, gele en

Meeuwe vogelen bevolkt, aan welke het valk de namen van pausen en kardinalen heeft gegeven. Meest heeft de natuur hun de gave des gezangs geweigerd, doch daarentegen de pluimaandje verwistend toebedeeld. De stilte van den nacht wordt alleen afgebroken door het onvermoeide ejirpen en kreken van allerlei insecten, en in de nabijheid der moerassen door het luide gekwaak der kikverschen, dat zeker voor den slag onzer nachtegaleen geene vergoeding schenkt, maar toch in de verte zoo slecht niet klinkt en waarnaar ik op nachtelijke reizen dikwijls niet ongaarne heb geluisterd.

De nieuwe genietingen, welke het Zuiden aan het sinstig van den smaak aanbiedt, mogen, ofschoon van groverer aard, hier ook wel mede worden opgesomd. Wie de zuidelijke vruchten tot dusverre slechts uit de slecht verkregene, half rijpe proeven, welke men gewoonlijk in de noordelijke landen verkoopt, heeft leeren kennen, is verwast, als hij voor de eerste maal een oranje eet, welke nog voor weinige dagen aan den boom hing en eerst, volkomen rijp zijnde, wordt geplukt. Welk een verschil! Hoe zoet en aromatiek is niet deze vrucht. Hetzelfde zal men van andere zuidelijke vruchten vinden, waarvan ik er zeker vele wisthoofde van het vrooge jaargetijde niet leerde kennen, terwijl ik mij daarmede troosten moest, dat men op eene reis niet alles kan genieten. Ongaarne mist men hier onze vruchtsoorten, met name de pit- en steenvrucht, voor welke het klimaat niet dient en die, wanneer zij verpoot worden, niet gelukken. Maar de vele soorten van meloenen, vooral de watermeloenen,

hoogst saprijke vruchten, wier genot bij de drukkende hitte algemeen verkwikt, bieden eene, voor het klimaat seer dienende vergoeding aan. Eén gebrek zal den noordelijken reiziger dikwijls onaangenaam treffen, het gebrek namelijk aan melk. In de straten der steden, zelfs in die van *Charleston* ziet hij magere, ellendige koeijen, magerder, dan die PHARAÖ in zijnen droom zag, en het wordt hem aanschouwelijk-klaar, dat de melk, uit zoodanige bronnen geschept, niet goed en niet ruim kan wezen. Gras heeft men in dese landen seer weinig en de overige, ongeschikte voeding is oorsaak, dat eene wél gemeste koe, zoodra zij naar het Zuiden gebragt wordt, vermagerd en in een skelet verkeert. En evenwel verschaft de melk in de hitte eenen zoo verkwikkenden drank en was dit gebrek met wat meer achtgeving zeker te verhelpen. Aan slagtvée ontbreekt het ook, en het vleesch moet van nit het Noorden, of althans nit de bergachtige deelen des lands gehaald worden; want met den bouw van het katoen of het suikerriet laat zich de veeteelt niet vereenigen. De ossen, welke men op de plantagies ziet, worden meest alleen als trek-ossen gebruikt. In *Louistana* bedient men sich vóór den veldarbeid menigmaal van muil dieren, die minder zorg, dan de paarden, vorderen en het met de voeding zoo naauw niet nemen. Zij worden te gelijk met de paarden in den Staat *Kentucky* geteeld en te water naar *New-Orleans* gebragt. Ik weet niet, wat het Zuiden zonder zijne rivieren zoude wezen. In alle geval ware het in zijne ontwikkeling verre ten achteren gebleven. Het land legt aan de communicatie te

vle hindernissen in den weg, den dat zij ook slechts ten deele zonden hebben kunnen overwonnen worden, gelijk het er dan ook nog tegenwoordig met de openbare wegen slechts niksiet.

De reis de *Mississippi* op bragt mij spoedig in eene andere wereld, in het zeggenaamde Westen, en, ofschoon de overgangen van lieverliede kwamen, zoo verrasten de verscheidenheden daarentoech niet minder. Tot het Westen rekent men de Noordelijk gelegene Westelijke Staten, als *Missouri*, *Illinois*, *Ohio* enz. Het wordt door de bergketen der *Alleghani* van het Oosten en de Atlantische Staten gescheiden, welker wateren aan den eenen kant naar de *Atlantische oce*, aan den anderen naar het groote dal der *Mississippi* en den Mexikaanschen oceaanzen haven stroomen. Het bevat bijna het grootste gedeelte des lands en, ofschoon derselfs bevolking die der Atlantische Staten nog niet overtreffen heeft, zoo neemt zij toch in eene zoodanige mate toe, dat zij spoedig het overwigt verkrijgen zal. In de eerst sedert kort ontstane Staten zijn nog onafzienbare streken onbewoond, die duizenden en duizenden van aankomelingen rijke en bloeiende woonsteden aanbieden, en er mogen nog vele jaren verloop, eer al die verre streken volkomen beploeg- en bebouwaar zullen waren.

Tot de natuur van het Westen schijnt het merkteeken der grootte werkelijk te behooren. Hetzelve besit de groote rivieren, de groote wouden en heuveln, de groote vlakten, de groote onafmetelijke meeren (die met derselver onbegrensden horizont en hun diep blaauw water de zoo voor oogen brengen, en met welke zich die van

geen ander werelddeel kunnen vergelijken) en zelfs de grootste bergen. De *Rocky mountains* toch, die in het zuid-westelijke deel van hetzelfde liggen en het van de kustlanden der *Stille zee* scheiden, verheffen zich tot eene hoogte van veertien duizend voet, terwijl de hoogste toppen der *Alleghani* nauwelijks zes duizend voet bereiken, en de *Washington* in de *Witte Bergen* het ook slechts tot zeven duizend voet brengt. De groote kale weiden-vlakten, de beroemde veelbesprokene *prairies* worden ook het talrijkste in het Noorderdeel van het Westen gevonden. Kleine worden er ook in het Zuiden aangetroffen, maar zij dragen daar eenen anderen steinspel, terwijl zij meest gebrek aan water hebben en het gras deswegen op dezelve in den zomer verdort. De bewoners steken het dan in den brand, waarop in den herfst een tweede nagewas volgt, 't welk een nacht goed voedsel aan de kudden verschaft. Nogtans bevinden zich deze *prairies* meest in de hoogere deelen des lands, minder in de lage, vlakke streken, in de nabijheid der zeekusten. De groote, onafzienbare, gelijk zij in *Michigan* en nog meer in het aan de andere zijde van het meer *Michigan* gelegene land voorkomen, waar eene hoogte van zestig voet een berg heet, en een veel omvattend uitzigt over de onbegrensde, aan golven gelijkvormige en, wegens deze eigenaardige vorming, met de zee vergeleken vlakten aanbiedt, worden eveneens, ter bevordering van een welig grasgewas iedere lente in brand gestoken. Welligt wordt door dit branden, 't welk de Blanken van de Indianen geleerd hebben, de groei der boommen belet; want, hoewel de oude stammen zel-

den daarvan lijden, (zoo verbranden toch meest de jonge scheuten. Wanneer zich op deze wijze al gemakkelijk laat verklaren, waarom thans de *prairies* niet met boomen bedekt zijn, zoo blijft het evenwel altijd een raadsel, hoe deze boomlooze vlakten zijn ontstaan. Kuns toch, zou men gelooven, moesten zij met boomen zijn bedekt geweest. Dat de grond niet geschikt zou zijn om boomen voort te brengen, kan men uit dien hoofde niet aannemen, daar er toch enkele boomgroepen voorkomen, en, waar hier en daar boomen wassen, daar kunnen ook wel gansche wouden opschieten. Op den eersten blik prijst zich ook wel de meening aan, dat de oorspronkelijke boschen, van ondenkbare tijden af, door de toenmalige inwoners zijn in brand gestoken en alsoo deze enkele boomgroepen derzelver overblijfsels zijn. Doch aan deze meening staat in den weg, dat de meeste dezer boomen tot de loofhouten behooren, en dat de wouden van loofhout moeilijk in brand geraken. Zelfs in pijnboomenwouden kan men zonder gevaar de beneden boschaadje in brand steken, waar zij niet wat te hoog is en de onderste takken der hooge boomen bereikt. In de meeste wouden van het Westen en ook in vele der Atlantische Staten wordt de boschaadje ieder voorjaar regelmatig aangestoken, en het is alleen in gevallen van uitzondering, dat de wouden daardoor in brand geraken; en ook dan nog bepaalt zich de brand doorgaans tot enkele plaatsen. Daar namelijk de wouden tot weiden voor het vee, vooral voor de varkens gebruikt worden, zoo moet men den groei van het gras trachten te bevorderen, en het eenvoudigste

en, naar het schijnt, krachtigste middel daartoe is het vuur. De aankomelingen nemen in de wouden ook de gewoonte aan, dat zij, nadat zij de boomen omgehakt en zich van de stammen wel verzekerd hebben, de opeengehoopte knoesten en bosjes aansteken, waardoor de grond eenige duimen diep verbrand en eene asch gemaakt wordt, welke denzelven ten hoogsten vruchtbaar maakt. De hooge, staan geblevene boomen blijven midden in de vlammen onverlet en ten hoogsten wordt de schors daarvan aangegrepen. In holle, doode stammen, zoo als men die in de Amerikaansche wouden dikwijls ziet staan, slaat de vlam menigmaal naar boven uit, zoodat men uit verscheidene gaten het vuur en uit de kruin den rook ziet opwellen. Meestal evenwel wordt ook dan niet de geheele stam door de vlammen verteerd. Gaf het vuur een middel aan de hand om wouden te vernietigen, zoo had men daarvan zeker gebruik gemaakt om het bezwaarlijke ligten derzelve uit te winnen.

Doch niet alleen in de gesteldheid des lands en van den plantengroei vindt men bovenal het begrip van grootte; maar, als men de groote, hooge gestalten der Westelijke Amerikanen beschouwt, dan schijnt het, alsof het land ook op het menschenras zijn bestaan heeft ingedrukt. Deze bijzondere ontwikkeling der menschen mag wel haren zeer natuurlijken grond hebben in den rijkdom des lands; want vleesch is er in grooten overvloed te bekomen en is met korenbrood (d. i. met brood van uitlandsch koren) bijna het eenige voedsel der landbewoners. Ook de grootte en hoogte der boomen en de vele opbrengst van alle

mogelijke vruchten en alle soorten van graan laat zich eenvoudig uit den rijkdom van den grond verklaren, doch staat ook met de geheele gesteldheid des lands in een harmonisch verband, waar zich nu eens alles naar eenen grooteren maatstaf, dan in de overige deelen van *Noord-Amerika*, gevormd heeft en nog ontwikkelt.

Zoodra men de *Alleghani* is overgeklimmen, biedt zich eene andere beschouwing aan, en deze wordt nog meer van eene eigene natuur, zoodra men verder naar het Noorden komt en het zoogenaamde Oosten intreedt. Tusschen de Oostelijke en Zuidelijke Staten liggen de middelste, tot welke men *New-York, Pensylvanie, New-Yersey, Delaware, Maryland* en ook wel *Virginie* rekenen kan. Hier vindt men de overgangen niet slechts tusschen het Zuiden en Noorden, maar ook tusschen het Oosten en Westen. Verscheidene dezer Staten namelijk, zoo als *New-York, Pensylvanie, Virginie*, bestaan uit een Oostelijk en een Westelijk deel, terwijl zij zich meestal van de zeekust af diep in het land uitstrekken.

Het Oosten der Vereenigde Staten staat, met opzigt tot de gesteldheid van den grond, aanmerkelyk over tegen het Westen; want de bevolking, althans van het Noordelijke deel van het laatste, is nagenoeg dezelfde en stamt meerendeels uit de Oostelijke of Nieuw-Engelands Staten af. Tegen de rijke, welige velden van het Westen steekt de schrale, onvruchtbare, rotsige bodem van het Oosten groenlyks af. De talryke smalle dalen zijn menigmaal vrij vruchtbaar, en eenige grootere kunnen met de beste vlakten van het Westen in vruchtbaarheid worden gelijk gesteld. Doch de

vele kleine heuvels en hogten zijn meest rotsig en slechts met eene dunne laag van aarde overtoegen. Op vele plaatsen komt de klipsteen voor den dag, en uit de groene zoden turen overal graauwe rotsplaten. Vlakten geeft het eigenlijk in het geheel niet, behalve aan de zee-kusten en in broekland. Water heeft het Oosten in eene ruime mate, voorsal ook vele ineen, welke evenwel met die van het Westen in het geheel niet zijn te vergelijken. Daar toch zijn het niet dan kleine, smalle strepen, die in bogtige dalen verholten liggen en zelden groote watervlakten aanbieden. Meest pronken zij met eilandjes, die met hunne rotsige oevers en stout gesnipperde gestalten eenen liefelijken aanblik verschaffen. Het water is meest zeer klaar, en heldere beken, die over rotsen henen stroom, ontspringen in hetzelfde Verscheidenheid, welke nogtans eindelijk, wegens de vele herhalingen, eenvormigheid wordt, is het karakter van het geheele land. Dalen, meeren, bogten, wouden komen nagenoeg altijd weder in dezelfde verhouding en denzelfden vorm. De zee-kust is op gelijke wijs in vele kleine baaijen gespleten. De uitwateringen der rivieren vormen gedeeltelijk voortreffelijke havens, welke een hooge vloed helpt open houden en wier kanten meest uit rotsen bestaan. Vele der rivieren, ook wanneer zij van geene aanmerkelijke grootte zijn, worden door den vloed op eenen tamelijken afstand binnen in het land bevaarbaar. Het diepe strand, dat eenen veiligen ankergrond aanbiedt, is rijk in visch en stelt daardoor de inwoners schadeloos voor de weinige hulpbronnen, welke het land in zich heeft. De talrijke vallen in de

rivieren en beken hebben er langs eenen anderen weg toe bijgedragen om het land rijk en welvarende te maken. Fabrieken en molens zijn aan al zulke plaatsen in een groot getal ontstaan, en iedere val eener beek wordt eene hulpbron der arbeidzaamheid. In de vele rotsen heeft de natuur ook eene vergoeding voor den armelijken grond verleend. De goede steensoorten, welke overal gevonden worden, verschaffen aan de bewoners de bouwstoffen tot massive huizen en een handels-artikel, waardoor zij de rijkdommen van andere landen aan zich trekken en zich vele gemakken en genoegens kunnen verschaffen. Uit de graniet worden goudmijnen. Een groot deel der gebergten is nog niet genoegzaam ondersocht, en de schatten, welke zich in derzelver schoot mogen bevinden, zijn nog onbekend. Doch, naar het schijnt, komen de edele metalen, bepaaldelijk het goud, in het geheel niet, of slechts zeer weinig in de Noordelijke Staten voor. De rijkste en talrijkste mijnen van dit metaal zijn in de middelste en Zuidelijke Staten, in de bergreeksen, die het Westen van het Oosten scheiden. Doch zij hebben het land zoo veel rijkdom en welvaart niet aangebragt, als de granietrotsen in het Noorden.

Het grootste gedeelte van het vlakke land is ontgonnen. De wouden zijn tot de bergen en enkele rijen heuvels beperkt, die hetzelfde in alle rigtingen doorgaan. De meeste velden leveren blijken van zucht tot orde en vlijt, welke vergoeden, wat de natuur anders heeft geweigerd. Uit den vrij ondankbaren grond ziet men dikwijls een gewas ontspruiten, dat door zijnen rijkdom

en overvloed verbazing wekt. Kleine pachtgoederen zijn over het gansche land verspreid en staan door ontelbare wegen, die alle vrij goed onderhouden worden, in onderling verband. Van alle kanten ziet men de torens der kerken in de verte uitsteken, en op de zondagen ijlen talrijke menigten naar de gewone plaats der godsverering van alle kanten heen. Op de werkdagen vindt men talrijke reizigers op de straten, die in hunne chaises met één paard van hât eene oord naar het andere spoeden, zoodat men ligt kon meenen, dat een groot deel der bevolking zich dagelijks op den openbaren weg bevindt.

De verscheidenheden, welke den reiziger bij het voorbijkomen des lands in het oog vallen, vindt men natuurlijk meer of min ook weder in het menschenlag. De trekken evenwel zijn hier wat minder bepaald afgedrukt, vermits de hoofdstoffen, waarnit de bevolking der verscheidene Staten ontstaan is, zoo seer zijn doorengemengd. Hierbij komen nog andere verhoudingen, welke verscheidenheden voortbrengen, die niet zoo spoedig uit het wezen des lands worden uitgewischt.

*

ZEVEN EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

*Besluit der algemeene aanmerkingen. De Indianen. De Negers. De planters en beplantingen in het Zuiden. De pacht-
hoeven in het Noorden en de landgoederen in Kentucky. De handel en het beroeps-
bedrijf in het Noorden. De opvoeding. De
gelijkheid van allen en de ongedwongene
zedes. De Amerikanen en de Reisbe-
schrijvers.*

De oorspronkelijke heeren des lands, die eens zoo magtige stammen, spelen thans eene zeer onbetekenende rol en zijn gedaald tot zwakke overblijfsels, die naast de ingekomene Europeanen een *precair* (onzeker) bestaan genieten, en door het verkeer met hen meest nadeelige veranderingen ondergingen. Aan de meeste Indianen, die zich aan de grenzen der Vereenigde Staten ophouden, zijn thans door de Algemeene Regering, die, zoo het heette, over den afstand hunnes lands met hen onderhandelde, doch hen eigenlijk daartoe dwong, in een ver afgelegen gewest aan de rivier *Arkansas* woonsteden aangewezen. Daar zijn nu al de verschillende stammen vereenigd,

en men moet het afwachten, wat gevolg deze proef zal hebben. De Regering heeft de verplichting op zich genomen om hen in het ongestoorde bezit des lands te laten, heeft hun vertegenwoordiging door lieden van hunne kleur in het Congres belooft, ten einde zij zelve hunne belangen mogen kunnen ter sprake brengen en verdedigen, terwijl zij hen, zoo mogelijk, tot eenen staat van beschaving voeren wil. Zij zorgt namelijk voor onderwijs en opleiding tot landbouw en handwerken. Er hebben zich Zendeling-genootschappen gevormd en jeugdige Indianen worden tot Geestelijken en Schoolleraars opgetrokken. De beschaving is dan ook het eenige middel om deze belangrijke stammen voor den ondergang te hoeden; want als wilden of halfwilden zullen zij naast de Blanken altijd in armoede leven en in ellende en ondeugd verzinken. Maar de taak om Indianen te beschaven is zeer zwaar, daar zij als van nature alle beschaving schijnen te wederstreven. Sommige der verplaatste stammen hadden vroeger reeds scholen en kerken en geneerden zich van den akkerbouw. Doch de Indianen hangen over het geheel zoo sterk en vast aan hunne gewoonten en hunnen woesten aard, dat ook bij zoodanige stammen de vorderingen maar zeer traag waren en zich niet tot al de lieden, dikwijls alleen tot de kinderen uitstrekten. De Indianen hebben eenen tegensin tegen iedere soort van regelmatigen arbeid, houden ook uit dien hoofde niet van den akkerbouw en generen zich liefst met visschen en jagen. Sedert de toename der blanke bevolking wordt het hun dikwijls moeilijk zich op die wijze hun bestaan te

verschaffen, maar zij verhongerden liever, dan dat zij arbeidden. Eenen even sterken afkeer van den arbeid hebben zij van het wonen in huizen en dorpen. Zij willen in de vrije natuur leven en, wanneer men hun Europesche woningen aanwees, zoo maakten zij van iedere gelegenheid gebruik om in de wouden te ontvlugten. Hun sterk gevoel voor onafhankelijkheid en vrijheid heeft hen intusschen voor het juk der slavernij bewaard, waaronder de Negers zuchten. Indianen kunnen tot geen arbeid gedwongen, gevolgelijk niet als slaven gebruikt worden. Zelfs vriendelijkheid en goedheid bragten het zelden zoo ver, dat men ook maar dienstboden van hen maken kon. Deze siere onbuigaamheid heeft iets verhevens en treffends. Ondergaan kunnen en zullen wellicht deze kinderen der woestijn, maar gebukt en verlaagd hebben zij zich niet en zullen dit ook nimmer. In *Canada* vindt men mede wel eenige nederlatingen van Indianen, waar zij zich dan ook in eenen meer beschaafden toestand bevinden. Men heeft evenwel daar met even zoo groote avarigheden te kampen gehad, als in de Vereenigde Staten, en de proeven zijn slechts in het klein kunnen genomen worden.

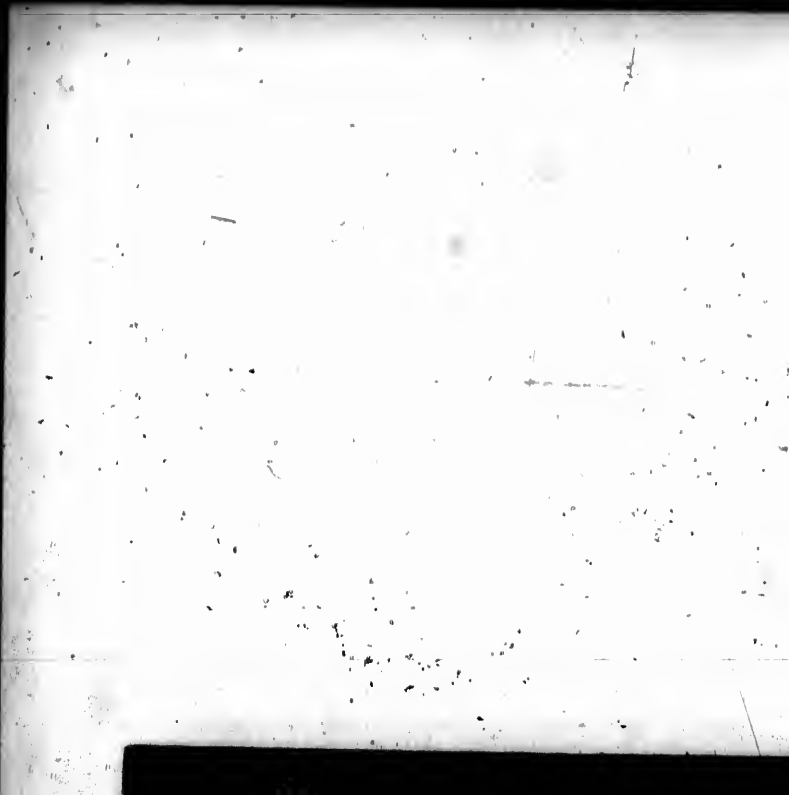
In den jongsten tijd hebben de geleerden op deze belangrijke volkstammen hunne aandacht gerigt en nasporingen omtrent derselver afkomst in het werk gesteld, welke nog vrij wat in het duistere schijnen te liggen. Men heeft deswegen verscheidene vermoedens, welke het nog zeer aan genoegzame bevestiging schijnt te ontbreken. De meening, dat de Indianen oorspronkelijk uit *Asië* zouden zijn, heeft daarbij evenwel in den laatsten

tijd gewonnen en is omtrent algemeen geworden. Doch ongelukkig ontbreekt het nog zeer aan nauwkeurige kennis van de taal der verschillende stammen en der enkele historische overblijfsels, zoo als ruïnen van steden of vestingen en de menigmaal vermelde heuvels (*mounds*). In *Ohio* en *Kentucky* zijn vrij groote streken lands, binnen wallen besloten, die met verscheidene openingen als poorten zijn voorzien en wel aan talrijke bewoners tot verblijf gediend mogen hebben. Daar men evenwel van de zeden en gewoonten der Indianen, ten tijde van de eerste aankomst der Europeanen, zoo weinig weet, en zij zich toen reeds niet meer in eenen bloeienden toestand schijnen bevonden te hebben, zoo valt het dubbel aawaar om den zin dier overblijfsels op te helderen. Velen vinden daarin de sporen van een ander, door de Indianen verdrongen en verdreven volk, dat in kunsten en beschaving veel verder was gekomen. Zoo schijnen de, in de dagen van het eerste toek der Spanjaards in het benedendeel van het *Mississippi*-dal wonende en, naar het vermoeden, uit *Mexico* derwaarts verhuisde Indianen, die tot den stam der *Natches* behooren, zich in eenen hooger staat van ontwikkeling bevonden te hebben, dan de tegenwoordige Indianen; en ook zelfs deze waren toen reeds gedaald en verhaalden van schoone, meer bloeiende tijden. Andere oorlogachtige stammen hebben dit volk vernietigd, van hetwelk men nu nog slechts geringe overblijfsels vindt. Waarschijnlijk zullen de nasporingen der geleerden eens meerder licht over deze zaak verspreiden.

Een andere, ongelukkige volkestam in Noord-Amerika, aldaar niet te huis, maar door den afschuwelijken handel derwaarts verplant, die der in de Zuidelijke Staten in slavernij gehoudene Negers, trok mijne aandacht en deelneming in eene hooge mate tot zich, gelijk ik dan ook reeds in mijn reisverhaal van denzelfden melding maakte. Ofschoon zij zich eigenlijk in veel meer geprangde verhoudingen, dan de Indianen, bevinden, zoo schijnen zij dit toch minder te gevoelen. Immers, terwijl gene bijkans jaarlijks in getal afnemen en uitsterven, planten sich de Negers in eene sterkere mate, dan de Blanken, voort. Zeker wordt die vermeerdering door hunne heeren begunstigd, wijl deze daarbij hun voordeel vinden. Te gelijk nogtans mag men daarnit besluiten, dat de Negers het in lichamelijke betrekking vrij wel hebben, gelijk dan ook eene wreede behandeling van den kant der eigenaars onbetwistbaar tot de uitzonderingen behoort. Doch de staat der slavernij selve is hoogst onnatuurlijk en onregtvaardig en heeft de jammerlijkste verlaging en zedeloosheid ten gevolge. Natuurlijk is het derhalve, dat menschen-vrienden hare afschaffing wenschen, en ik stem in dien wensch van harte. Doch reeds heb ik mij tegen de onbillijkheid en het ongeduld van hen verklaard, die de afzonderlijke bezitters van slaven en de Slavenstaten met verwijten overladden en op eene spoedige en algeheele afschaffing dringen. De vraag, wat weg men tot dit doel hebbe in te slaan, is hoogst moeilijk en ik wag mij niet aan hare oplossing. Maar zij ligt mij, krachtens de deelneming, welke ik voor verscheidene bewoners der Slavenstaten voede, zeer aan het

24

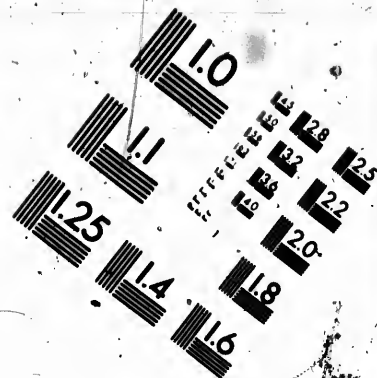
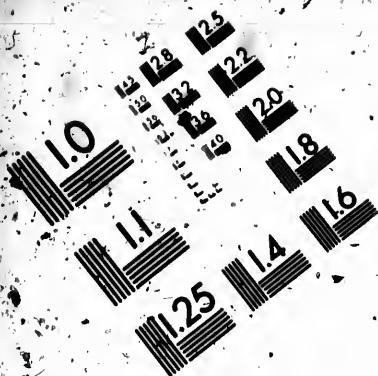
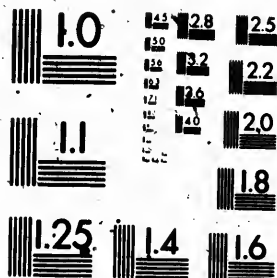
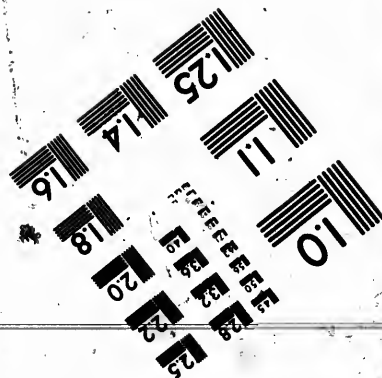
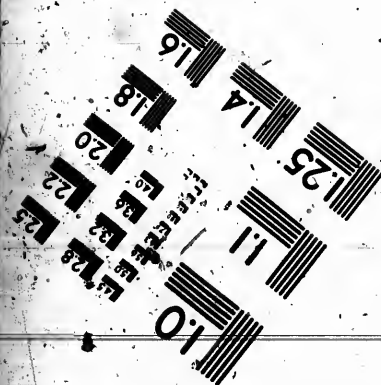

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

6"

Photographic Sciences Corporation

**23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503**

0
11
E E E E E
28
32
25
22
20
18
6

11
10
E E E E E

hart, en ik wensch levendig, dat, wanneer ook niet reeds deze eeuw, dan evenwel de volgende geschikte stappen ter voortbrenging van eene betere maatschappelijke inrigting moge doen.

Het slavenwezen geeft aan de Staten, waar het plaats vindt, eenen seer eigenaardigen stempel, vooral aan de zuidelijkste, waar bijkans alle arbeid door slaven wordt verrigt. Niet slechts op de Negers, maar ook op de Blanken, heeft deze staat van verlaging eenen zedenbedervenden invloed. Men heeft het dikwijls als een voordeel der Zuidelijke Staten opgesomd, dat de, van allen arbeid bevrijde planters juist daardoor in staat zouden wezen, zich meer aan wetenschappelijke en staatkundige bemoeijingen, dan de veel meer bezette kooplieden van het Noorden, te wijden. Dit nogtans schijnt mij het geval niet te wezen. Dit gebrek aan regelmatige bezigheid verslapt juist de werkkraacht en maakt, in verband met het warme, ontsienuwende klimaat, vele dezer planters tot trage, gevoelloose menschen, die halve dagen op de *Piazza* verdroomen en gewoonlijk op veel mindere beschaving aanspraak kunnen maken, dan de arbeidsame mannen van het Noorden, zelfs uit de lagere standen. Daar-entegen is het waar, dat zij voor eene oogenblikkelijke, voorbijgaande opwekking van staatkundigen aard zeer vatbaar zijn. Ook verschaft hun de uiterlijke onafhankelijkheid een zeker hooghartig, belangeloos gevoel. Daarbij bezitten zij veel gezelligheid en zijn in de samenleving vol beleefd- en oplettendheden. Een' aangename omgang, dan dien der planters in de Zuidelijke Staten kan men zich nauwelijks voorstellen. Voor het

overige betoonen zij, door hunne omstandigheden daartoe in staat, eene groote gastvrijheid, en alle reizigers, die deze Staten bezochten, denken aan de vriendelijke, voorkomende ontvangst, welke zij daar vonden, met vele dankbaarheid.

Een gevolg te gelijk van den, door slaven gedreven' akkerbouw en van de gesteldheid van den grond is, dat de goederen in de Zuidelijke Staten meestal grooter, dan in de Noordelijke en dikwijls door lange streken vaneen gescheiden zijn. De woningen der eigenaars bestaan dikwijls slechts uit provisionele gebouwen en zijn zoo onbeduidende, dat de familie zelden zich met der woon derwaarts begeeft. De omstreken derzelve zijn de velden van katoen en suikerriet. Naauwelijks ziet men eenen tuin; voor schaduw is weinig gezorgd en men kan zich geene somberer verblijfplaats voorstellen, dan vele zoedanige plantagies. De gedachte aan de zuidelijke luchtstreek en het heerlijke klimaat zou iemand kunnen verleiden om zich bekorende denkbeelden van het leven op die beplantingen te maken. Maar deze droombeelden zouden, althans in de heete zomermaanden, voor de werkelijkheid spoedig wijken. Vele der rijkste Zuidlanders hebben hunne bijzondere somerverblijven, die meest in het geheel met geene plantagie verbonden zijn en dikwijls in eene landstreek liggen, wier grond te armelijk is ter bebouwing. Dan ook daar vindt men zelden tuinen en een' of anderen aanleg. Meestal vergenoegt men zich met grasperken, en dikwijls ontbreken ook deze. Ettelijke zandige bloempaden, waarin men enkele bloemen ziet, vindt men voor vele dier somerverblijven en verder niets. Evenwel

geldt het gezegde voornamelijk van de plantageën in de beide *Carolina's* en in *Georgia*. In *Louisiana* en *Alabama* en in het algemeen in de Zuid-Westelijke Staten daarentegen, wonen de planters meest op hunne goederen en dragen zij zorg om de huizen en dierzelfer omstreken in eenen bewoonbaren staat te brengen. Het klimaat maakt voornamelijk maatregelen tegen de hitte noodig, doch die bepalen zich veelal tot *piassen*, welke om het geheele huis henengaan. Zelden ziet men ook hier tuinen, boomen en boschjes om de woningen, en, daar men op de velden doorgaans geene boomen heeft, zoo ziet het landschap er woest en kaal uit. Zelfs in den zomer, wanneer de velden de meeste pracht vertoonen, ontberen zij rijkdom van kleuren, afwisseling en verscheidenheid. Geheel anders is de aanblik van eene, met bevallige pachthoeven en lagchende heuvels bedekte Noordelijke landstreek. Het onder geboomte verholene, nederige huis van den landman noodigt uit om daar uit te rusten en belooft koelte in den zomer en warmte in den winter. Ook in *Kentucky* en enkele deelen van *Virginie* zijn de landerijen nog in vrij groote goederen bijeengehouden. De oorzaak hiervan is, dat de jongere zonen der bezitters meermal naar de Westelijke Staten gaan om aldaar nieuwe woonsteden te zoeken, en dat alzoo de goederen onverdeeld in de handen der eerstgeborenen blijven. Maar daar is het land van eene gansch andere natuur en verscháft het een veel aangenameer gezigt, dan in het Zuiden. Van de liefelijke, in het midden der beplantingen op heuvels en hoogten gelegene, door berkenbosschen, akazien en

welge weiden omgevene landhuizen in *Kentucky*, heb ik reeds met genoeg in mijn reisverhaal melding gemaakt.

Het verschil tusschen het Noorden en Zuiden is niet grooter in de gesteldheid en de bebouwing van den grond, dan in de bezigheden en zeden der bewoners. In het Zuiden wordt bijkans alleen landbouw gedreven. Kunst en beroepen en handel staan daar in het algemeen op eenen lagere trap, en men wijdt aan dezelve slechts zoo veel tijd en arbeid, als het belang van den landbouw en de behoeften der bewoners dit vereischen. In het Noorden daarentegen, waar de natuur minder voor de menschen gedaan heeft, waren de bewoners altijd tot grootere werkzaamheid verplicht. Het leven heeft daar op elk bijzonder mensch meerdere aanspraken. Arbeid behoort daar, als ware het, tot het begrip van mensch te zijn, en de genie van ieder éénling wordt door de algemeene bemoeijng bevorderd en verhoogd. Hier bleejen uit dien hoofde handel en handwerken en daardoor zijn die, door de natuur min begunstigde landen tot den grootsten welstand geraakt. In den rotsigen Staat *Massachusetts* b. v. vindt men goedaartigen rijkdom, dat geen der Zuidelijke Staten zich met denzelfen meten kan. Maar hoe meer rijkdom, des te meer werkzaamheid. Ieder jaar roept nieuwe speculaties en ondernemingen op, en de geest van uitvinding is onuitputtelijk in dezelve te bedenken. De wouden in *Georgia* worden van ondernemers uit de Noordelijke Staten gekocht, en de Zuidlanders moeten het hout uit hunne eigene bosschen uit de handen der Noordlanders voor hun geld bekomen. De geheele aan-

del van het Zuiden wordt meest door daarheen verhuide Noordlanders gedreven. *New-Orleans* is elken winter met kooplieden uit *New-York*, *Boston* enz. opgepropt, die daar gedurende het konde jaargetijde hunne bezigheden afdoen en met het begin des zomers de hitte in hun vaderlijk gewest ontvlugten.

In het Noorden vindt men de vele fabriken, welker gedijen de Zuidlander aan de begunstiging door den tol, (welke, zoo als bekend is, den invoer van katoenen waren met eene vrij hooge belasting bezwaart) toeschrijft, en waardoor hij zich ongaarne aan het Noorden oijnsbaar ziet gesteld. Dan hij bedenkt niet, dat, zonder den tol, de arbeidsaamheid der Noordlanders zich tot eenen anderen tak van industrie bepaald zou hebben. De bloeiende dorpen en steden in *Nieuw-Engeland* zijn geenszins de voortbrengselen der tollén, maar der vlijt en der naarstigheid, en, zoo lang die behouden blijven, zoo lang zal er ook geluk en welvaart bestaan. De groote bezigheid in den handel en de beroepen heeft tot eene menigte van nutte inrigtingen en ondernemingen geleid, die het algemeene bestaan verbeteren en het onderlinge verkeer bevorderlijk zijn. Straten, kanalen, spoorwegen worden aangelegd, stoombooten worden gebouwd, en al het mogelijke wordt er gedaan om de communicatie tusschen de verschillende plaatsen, bepaaldelijk tusschen de zee-kusten en het binnenland meer gemakkelijk te maken.

Wanneer de geest der tegenwoordige eeuw voornamelijk eene industriële rigting heeft, zoo geldt dit in de hoogste mate van de bevolking der

Verenigde Staten, doch in het bijzonder van de Noordelijke, en van vele kanten doet men deze rigting den Nieuw-Engelschen tot' verwijt verstreken. In de eenzijdigheid dezer rigting en in de onrust, de hartstogtelijkheid en de vermetelheid van dezen geest van onderneming ligt onbetwistbaar eene min of meer siekelijke gesteldheid, welke zich vooral bij enkele personen onaangenaam voordoet en meermalen de eerlijkheid en de goede trouw van het karakter bevielt. Doch over het geheel maakt het bewegelijke leven, dat men overal ziet heerschen, eenen verheugenden indruk en geeft het eene jeugdige kracht te kennen, welke zich nu wel het naast in het gebied van het ligohamelijke beweegt, maar zich later zeker ook in het gebied van het geestelijke verheffen en daarmee gelijke beweegbaarheid ontwikkelen zal. Dat de groote arbeidszaamheid der Amerikanen niet in vuile winzucht haren grond kan hebben, ziet men deels in de gelijkmoedigheid, waarmede zij het verlies van hunnen verworven' rijkdom dragen, deels daarin, dat kargheid onder hen vrij onbekend is en er weinigen gevonden worden, die niet het grootste deel hunner inkomsten op de eene of de andere wijze verteren. Eer mogt men hun in den laatsten tijd, waarin de opeengevolgde gelukkige jaren van den handel bij het gansche volk eene groote weelde hebben voortgebracht, verkwisting en dartselheid te last leggen. Welligt mag dan ook de ingevalene handelkrisis den gelukkigen invloed hebben, dat zij op meer ernstige levensbeginselen opmerkzaam maakt en aan een beter gebruik van den rijkdom doet denken.

Tot de groote bewegelijkheid van het beroeps- en handelsverkeer der Vereenigde Staten draagt niet weinig bij, dat daar, uithoofde van het nog altijd voelbare gebrek aan menschen, jonge lieden, die bij ons nog geenszins als mannen beschouwd en behandeld worden, in het bezige leven treden en geheel op zichzelf komen te staan. Nu behooren bewegelijkheid, stontheid en beslutenheid in het algemeen tot het jeugdige karakter, maar vooral tot dat der Amerikaansche jonge lieden, wier opvoeding er geheel toe is ingerigt om de zelfstandigheid te ontwikkelen. Natuurlijk derhalve, dat zulke jonge lieden zich gaarne door de algemeene drukte laten innemen en voorttrekken, en dat zij, ook in rijpere jaren, deels door de gewoonte, deels door den invloed der betrekkingen, deze opgewektheid behouden.

Wat de opvoeding betreft, zoo zullen de Amerikaansche kinderen den Europeaan, die aan de ingetogen- en bescheidenheid der kinderen te zijnen gewoon is, ongeregeld en dartel voorkomen. Althans zal hij door dierzelfer vrij, ongedwongen, uitgelaten en luidruchtig gedrag dikwijls onaangenaam getroffen worden. Van den eerbied, waarmede de jonge lieden op het vaste land bejaarde personen, met name hunne ouders bejegenen, laat zich hier niet veel bespeuren. De zestienjarige zoon spreekt tot zijnen vader, als tot een' ander' man, en de vader behandelt zijnen zoon als zijns gelijke, zonder dat hij eenig gezag over hem doet gelden. Reeds bewijst dit de uitdrukking in het gewone verkeer. De zoon zegt tot zijnen vader: «Mijnheer.» en de vader noemt zijnen zoon eveneens: «Mijnheer.» Ik zelf vond

mij door het gedrag der Amerikaansche kinderen, vooral der jongens, lang terug gestooten en kon mijne afkeuring nauwelijks onderdrukten, tot dat ik, door rijper nadenken, tot een zachter en, naar ik meen, billijker oordeel werd gebragt. In het algemeen heerscht in de Vereenigde Staten de grondregel, dat men de kinderen zoo veel mogelijk aan zich zelve overlaten, hunne neigingen geenen dwang aan doen; maar deselve op zijn hoogst leiden, door een liefderijk en vriendelijk gedrag tot het goede en betamelijke bepalen en alleen van besliste slechtheden met geweld afhouden moet. Deze grondregel mag in de toepassing zijne groote zwarigheden hebben en vordert zeer veel geduld, standvastigheid en nadenken van den kant der onderwijzers en opvoeders. Ja groot, zeer groot zijn gewis ook de nadeelen, welke uit eene verkeerde toepassing van dezen grondregel ontspruiten. Doch niet slechts verschaft eene zoodanige opvoeding den kinderen eene gelukkige jeugd, maar ook laten zich de groote voordeelen niet miskennen, welke het hun geschonkene vertrouwen voor de ontwikkeling hunner vatbaarheden en krachten, hunne eigene vrijwillige werkzaamheid, hun nadenken en hun karakter oplevert. Trotschheid, arglist of bedrog behoeven zij niet aan te wenden. Hun karakter wordt gevormd, zonder door dwang of hardheid gedrukt en gebogen te worden en, als zestien- of achttienjarige jongelingen zijn zij reeds zelfstandige, vlijtige menschen, die welligt door hunne luidruchtige bewegingen kwetsen, doch die tot nadenken gekomen zijn en hunne toekomstige menschelijke en burgerlijke bestemming niet vergeten.

Vader en zoon staan tot elkander in de schoonste betrekking van vrienden. De eene geeft raad, en de andere volgt dien, zoodra hij denzelfden gepast mag vinden. *Noord-Amerika* snelt ook in dit opzigt den nieuweren tijd vooruit. Ook in *Europa* is, sedert ROUSSEAU, BASSEDOW en anderen, het beginsel der vrijheid in de opvoeding ingevoerd, en onse kinderen worden niet meer, gelijk voor omtrent honderd jaren, in de slavernij der vromen van het bedwang gehouden. Daar komt hier nu nog het republikeinsche begrip bij. Openbaar draagt het daar te huis behoorende verkeer der gesinnen den stempel der gemeenebestgezindheid, en de behandeling der kinderen behoort daar mede tot de volkomene behartiging der algemeene gelijkheid. Ook is deze opvoeding de meest overeenstemmende en gepaste voorbereiding tot het burgerlijke leven, zoo als het in de Vereenigde Staten bestaat. Kinderen, naar de oud-Europaeische manier opgevoed, zouden niet in staat gesteld zijn, om op eens als zelfstandige, onafhankelijke burgers van eenen Vrijstaat op te treden en zouden de, bij hun mondig worden eensklaps verkregene vrijheid of misbruiken, of er in het geheel geen gebruik van weten te maken. De Amerikaansche wijze van opvoeding vormt Republikeinen, zoo als het leven daar die vordert, maar die zeker enbuisame, wederspannige en slechte onderdanen zouden wesen.

Zoo als het beginsel der gelijkheid ook reeds in de familieën ingang heeft gevonden, zoo is het natuurlijk en in nog hoogerem graad in alle overige maatschappelijke betrekkingen ingedrongen, en heeft dezelve hare bijzondere gestalte doen vrien-

gen. Men kan met waarheid zeggen: «in *Amerika* smaakt alles naar gelijkheid.» Wanneer men derhalve in *Amerika* komt, zoo moet men zich wel wachten de zeden aldaar met den maatstaf der oude wereld te willen meten, waardoor men tot geheel valsehe oordeelvellingen geleid zou worden. Vooral zijn de gezellige vormen zeer verschillende van de onze en, gelijk men denken kan, veel vrijer en ongedwongener, bijzonder in den omgang der beide geslachten, waarvan ik ook reeds vroeger heb gesproken. Eene Parijse moeder, die gewoon is hare dochters met eene angstige zorgvuldigheid te hoeden, zou met bevreemding zien, hoe de jonge lieden in *Amerika* zoo open en vertrouwelij met elkander omgaan, dikwijls ver uit het moedertijde oeg, en zenden ik weet niet wat al everlijke gevolgen daarvan duchten. Doch onbetwistbaar mag men een land gelukkig noemen, waar men zoo veel vertrouwen in de goede zeden stellen en zoo vele vrijheid verleen kan. Wat daarbij de gevreesde gevolgen betreft, zoo kan daaruit niets erger, dan een huwelijk, voortkomen. Dan, zoo als de betrekkingen en zeden in *Amerika* zijn, zoo staan ook der vereniging van twee jonge lieden, die het te samen zijn eens geworden, geene hinderpelen in den weg. De ouders zijn daar te lande gewoon met opzigt tot het huwelijk niet kunnen, maar den zin hunner kinderen te volgen. Rijk of arm beteekent hier niet veel. Als de jonge man maar werken wil, zoo komt het breed te gelijk met de vrouw. Ouders moeten zeer bijzondere gronden hebben, wanneer zij hunne toestemming weigeren; en ook dan hangt het nog

geheel van de goede gezindheid der jonge lieden af, of zij zich willen schikken; want niets is al mede ligter, dan om tegen den wil der ouders een huwelijk aan te gaan. De bruid wordt geschaakt, en de verbindtenis in eenen naburigen Staat voltrokken, waar men daarin geene swarigheid vindt. De jonge lieden keeren dan als echtpaar terug, en de ouders moeten zich schikken in hetgene niet meer te veranderen is. Zulke gevallen evenwel komen niet dan vrij zeldzaam voor en maken altijd eenen kwaden indruk.

De ongedwongenheid van het gezellige verkeer in *Noord-Amerika* is voor niemand aangenamer, dan voor de vreemdelingen, die, ten gevolge daarvan, ligt in de huizen toegang vinden en met de beminnelijkste gastvrijheid bejegend worden. Zeker zal ieder, die de Vereenigde Staten bereist, daarin met mij overeenstemmen, dat het moeijelijk zou vallen zich eene meer voorkomende, minzamer ontvangt voor te stellen, dan de vreemdeling hier mag vinden. Van stad tot stad komt men als ware het uit de ééne familie in de andere en, ook zonder te zijn aanbevolen, maakt men met de grootste gemakkelijheid kennis en erlangt toegang. Op reis is het vooral gemakkelijk kennissen te maken. De wijze, waarop ik en mijn broeder met de meermaal vermelde familie uit *Charleston* de eerste kennis aanknoopte, was geheel Amerikaansch. Toevallig kwamen wij met vrienden derselve op den spoorweg van *Lockport* naar *Niagara* bijeen en wisselden eenige woorden. Men troffen wij daarna bij herhaling aan de vallen weder aan en dat wel in gezelschap dezer familie. Zoo ontstond dan ook de kennis als van

zelve. Vrouwen zijn natuurlijk op de reis iets meer terughoudende. Doch in de gemeene vertrekken der groote logementen, vooral aan de bedplaatsen, is het zeer gewoon, dat zich des avonds al de gasten aan den haard, ook wel tot spel en dans, te samen voegen, waarbij niets gemakkelijker is, dan met dames kennis te maken, zonder dat men sich laat voorstellen. Op stoomschepen, spoorwegen, in postwagens, overal zal de reiziger deselfde openheid en ongedwongenheid vinden. Men spreekt hem aan; men vraagt hem, en hij doet hetzelfde naar believen.

Bevreemdend en welligt nu en dan onaangenaam mag den vreemdeling de angstvalligheid zijn, waarmee de Amerikanen deszelfs denkbeelden over hun vaderland uitvorschen, terwijl zij met de uiterste zorgvuldigheid alles zoeken te vermijden of te verwijderen, wat hem zou kunnen mishagen. Voor berisping van iederen aard zijn zij uiterst gevoelig, en deselfde aanmerking, welke, door eenen Amerikaan gemaakt, niet zou zijn opgemerkt, bekomt in den mond van eenen vreemdeling eene geheel andere beteekenis. Opgewekt of althans verhoogd is deze gevoeligheid door de, in eenen gezwollen' toon geschrevene berigten van verscheidene reizigers, waarin eene menigte ongunstige, op opgevatte meeningen en vlugtige waarnemingen berustende oordeelvellingen over de inrigtingen en zeden van *Noord-Amerika* voorkomen. Men beschouwt uit dien hoofde de reizigers met achterdocht en ziet hen ligt voor spionnen aan, die sich alleen zes of acht maanden in het land ophouden, om na hunne terugkomst een boek te schrijven, waarin zij al wat zij gezien

hebben of meenden te zien, en wel het liefst het ongenootige en nedeelge, der wereld mededeelen. Wanneer dan nu ook de reizigers iets met grond berispen, welk de inboorlingen zelve berispenswaardig vinden en waarover zij zich welligt zelve jegens hunne landelieden nog sterker, dan de vreemdelingen, gewoen zijn te verklaren, zoo gevoelen zij zich toch door darselver berisping gekrenkt en nemen voor hunne Natie partij. Dit is een natuurlijk gevolg van den algemeenen volksgeest. Maar ook juist weder daardoor, dat de Amerikanen zich zoo zeer voor hun land toonen ingenomen, en zelfs fonten en gebreken verdedigen, verwekken zij de vreemdelingen tot tegenspraak en maken zij dese geneigd gebreken te zoeken, zelfs waar er geene zijn; wat onbetwistbaar de ongelukkigste stemming voor eenen reiziger is en hem van alle onbevangenheid en billijkheid in zijn oordeel berooft.

Wat mij betreft, zoo kan ik in alle waarheid zeggen, dat land en volk, toestand en neder der Vereenigde Staten op mij in het algemeen den gunstigsten indruk gemaakt hebben; en, ook wanneer en waar de schaduwajden mij niet verborgen bleven, zoo bijverde ik mij nogtans om geene voorbarige uitspraken te doen, maar de geschiedkundige en natuurlijke beletselen en alzo de noodzakelijkheid der opgemerkte gebrekkeligheden te erkennen. Mogt het mij gelukt zijn mijne vaderlandsche lezers eene even gunstige meening van dit belangrijke land, als ik zelf daarvan koester, te verschaffen, zoo ware mijn wensch volkomen gelukt. Door de in mijne mededeeling vertolkte reizen vieler Engelschen, onder

andere door die der beroemde dame Miss Tuck-
 kern, die vele valsehe oordeelvellingen en on-
 juiste opgaven behelzen, zijn onder ons ongunstige
 begrippen van Noord-Amerika verbreid gewor-
 den, en het zou mij verheugen, wanneer mijn
 weinig beduidend reisverhaal er toch iets toe bij-
 bragt om meer gunstige en juiste daarvoor in de
 plaats te stellen.

ACHT EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

Terugreis.

Vrijdag, 6 October, verliet ik Cambridge om
 mij op mijne terugreis te begeben. Ik reed van
 Boston over den spoorweg naar Providence en
 vert van daar op het stoomschip naar New-York.
 De scheiding van mijnen broeder had mij zoo ge-
 troffen, dat ik geen lust had om mij veel met
 den omtrek en mijn reisgezelschap bezig te hou-
 den. Voor het overige was de herfst thans vroe-
 ger ingevallen en had hij vele boomen reeds van
 hunne bladeren beroofd, andere althans met het
 zwarmoordige geel bekleed. De baai van Providence
 verscheen in een meer echtschrand, wien-
 delijk licht, en darselver aanblik werd nog door
 de rijke kleuren van de ondergaande zon ver-
 sterkt.

fraaid. De geheele reis ging zeer spoedig voort. Des middags ten één uur yerliet ik *Boston* en ten half vier uren kwamen wij reeds in het, op veertig mijlen afstands gelegene *Providence* aan. In *Newport* pleisterden wij maar korten tijd, en het was reeds zes uren des avonds, toen wij om *Point Juda*, den ingang in de engte uit de opene zee, 't welk tussehen de baai van *Providence* en de engte ligt, henen voeren. Toen ik des morgens ontwaakte en op het dek kwam, bevonden wij ons reeds geheel nabij *New-York* en weldra na de aankomst der boot, des morgens ten zes ure, was ik in *Astankhouse* in een behagelijk vertrek geïnkwartierd.

Het vertrek van het schip *Charle-magne*, waarop ik mij naar *Havre* wilde inschepen, was op maandag, 9 October, bepaald. Ik had dien-volgens te *New-York* nog twee dagen tot mijne beschikking, waarvan ik gebruik maakte om mijne vrienden aldaar op te zoeken. In de stad vond ik nu eene veel grootere drukte, en het scheen mij toe, dat zich de vroeger opgemerkte, volkomen stilstand in handel en vertier in 't geheel niet meer liet bespeuren. Men voedde ook teen weder goede verwachtingen. De geest van onderneming was op nieuw werkzaam en uit het binnenland waren er vele koopers opgedaagd, wat er vrij veel toe bijdroeg om aan de stad een levendiger aanzien te geven. Zeer aangenaam was het voor mij eenen landsman aan te treffen, die juist van eene reis naar het vaderland was wedergekeerd en mij veel nieuws kon mededeelen. Maandag en saterdag zou er nu worden afgevaaren. Ons schip was in de rivier voor anker gekomen,

om des te vroeger te kunnen wegzeilen, en wij voeren op eene stoomboot, welke het uit de haven bruyngen moest, aan boord. Het ankerligten duurde vrij lang, en het Liverpoolder Paketschip Quebec was reeds onder zeil, toen wij nog altijd met ons anker te doen hadden. De matrozen, die zich voor de hen wachtende vierwekelyksche matigheid op het land gezocht hadden schadeloos te stellen, waren voor het meerderdeel beschonken en tot den arbeid geheel ongeschikt. De wind vergunde ons wel tot buiten in de baai te komen, maar daar moesten wij, gelijk ook het schip Quebec, het anker weder uithwerpen, wyl hij regt van de nuchomst af bleef. Het stoomschip verliet ons reeds bij de *Narrows*, terwijl de zee zoo hoog ging, dat het ons niet veel had kunnen helpen. Met hetzelfde koorden ook de vrienden en bekenden onzer reisgenooten terug, die ons tot dusver hadden begeleid. Het was geheel in de nabijheid van *Sandy Hook*, entrent drie of vier uren van *New-York*, dat wij het anker wierpen, en hier moesten wij, op goeden wind wachtende, eenen tyd doorbrngen, welken wij nog gaarne in *New-York* zouden genoten hebben. Den volgenden dag kwam het paketschip van *Londen*, *Washington* geheten, en wierp het anker in onse nabijheid uit. Twee onzer reisgenooten hadden op dat schip bekenden en ik besloot hetzelfde met hen te bezoeken. De kapitein leende ons zijne kleine boot, zonder juist ons doel te kennen. Het roejen viel ons vrij moeijelyk en, hoewel de afstand slechts eene zeemyl mogt bedragen, zoo waren wij evenwel eene enkele maal niet verre af om onse

onderneming op te geven. Nogtans voerden wij denzelfde gelukkig uit. Toen wij terug kwamen, overlaadden ons eenige medereizigers met verwijten, daar wij, naar hun voorgeven, door ongenoodigd een bezoek te brengen, de scheepswellavendheid niet hadden in het oog gehouden. De kapitein intusschen zeide niets, en het was ons vrij onverschillig, hoe de overigen ons gedrag opnamen. Doch dit was het begin van wrijvingen, welke later bij het scheepgezelschap voorkwamen, en wij mochten daareit besluiten, dat wij geenen zeer vreedzamen overtocht zouden hebben.

Weensdag morgen, 11 October, stak er eindelijk een gunstige wind op. Toen ik ten vijf ure op het dek kwam, was reeds alle man aan het werk, maar de andere, in onzen omtrek liggende schepen, Washington en Quebec, scheenen nog vroeger te hebben aangevangen. Zij waren dan ook eer zeilvaardig, dan wij, en verlieten vóór ons de baai. In den beginna scheen het, als zouden wij dezelve inhalen. Doch onze vraagde duurde niet lang en wij zagen speedig, dat zij beter seilden. De Washington verwijderde zich gedurig verder en scheen ook eene enigszins meer Noordelijke rigting, dan wij, te nemen. Zoodra wij *Sandy Hook* gepasseerd waren, verliet ons de loods. Die de Quebec had nitgebragt, werd niet te regter tijd door zijne boot afgehaald. Zij kwam in de schemering bij ons schip, doch kon natuurlijk het andere, ook reeds wegens de duisternis, niet meer inhalen. De arme loods zal alsoo tegen wil en dank de reis naar *Liverpool* hebben moeten mede doen. Dergelijke

ongelukkig moeten den leedzen menigmaal overkomen.

Ons schip was een der oudste van de lijst der *Havre*-paketschepen en niet zoo gemakkelijk ingerigt en ook niet zoo groot, als menig nieuwer. Daar wij nogtans slechts met weinige passagiers waren, zoo kon elk een kamertje voor zich verkrijgen en van de beide bedden gebruik maken. In de dames-kajuit waren twee paar echtingen, het ééne uit *Amerika* met twee kinderen, het andere uit *Duitschland*, dat ik ook reeds aan de *Niagara* had aangetroffen. De man had zelfs met mij, als kneep, een' tijd lang dezelfde school bezocht, en onze tweemaalige, toevallige ontmoeting (want wij hadden den tijd onzer afreis niet geweten) kwam ons ten uitersten vreemd te voren. De Amerikaan was een beeldhouwer, die voor had naar *Florence* te reizen om verschillende werkstukken, welke men hem te zijnen huize had opgedragen, aldaar te voltooijen. Zijne vrouw was bijna den ganschen tijd over ziek, en moest zich evenwel nog veel met de beide kneepjes bezig houden, van welke de jongste eerst twee jaren oud was. Het overige gezelschap bestond uit twee Spanjaards, eenen Italiaan, eenen Franschman en twee Duitschers. Met de laatste geneemden kon mijn Duitsche bekende geen vrede houden en het kwam alzo nu en dan tot kibbelarijen. Ook ik vond die beide heeren niet heiminnelijk en hield mij, zoo veel mogelijk, van hen op eenen afstand. Des avonds na de thee speelden wij, mijn Duitsche vriend, dezelfde vrouw, de Franschman en ik, regelmatig *whist*. Menig verwelend sur-ging op die wijze aangenaam voorbij.

en wij verbeidden gedurende den ganschen dag met genoeg den speeltijd. Wij gebruikten het onthijt ten acht, het middagmaal ten drie, en de thee kwam gewoonlijk reeds ten zeven ure. Onze kok, een zwarte, scheen zijne zaak goed te verstaan en wij werden over het geheel uitstekend wel bediend. Vleesch en gevogelte, 't welk men van *New-York* had medegenomen en in eene kamer frisch bewaarde, onderscheidde zich door groote blank- en malschheid. Dan de kok toonde zijne kunst voornamelijk in zijne dooreen smakelijke vleeschpastijen en zijn gebak met vruchten. De tafel behoort op een schip mede tot de hoofdsaken en het eten tot de voornaamste deelen van het onderhoud; en, daar de zeelucht den genen, die niet zeesiek zijn, grooten eetlust verleent, zoo schaamde ik mij dikwils voor mij zelve over mijne groote bewijsetukken in het eten. Te lande was ik zeker ziek geworden, wanneer ik zoodanig eene levenswijze maar drie weken lang had volgehouden; doch op zee kwam mij dezelve seer goed. In den beginne spoedden wij ons, naar Amerikaansche manier, zoodra mogelijk, van tafel weg, doch later namen wij, vier spelers, de gewoonte aan van langer te blijven zitten, om zoo doende den dag te korten. De eerste dag verliep vrij aangenaam. Het leven was nog nieuw, en men vond nog hier en daar wat te zien en op te merken. Doch spoedig verloren wij het land uit het gezigt. De wind intusschen was niet zeer sterk, maar gunstig, zoodat wij eenen aangename en korten overtocht mochten hopen. Aan den avond van den tweeden dag werd de wind sterker, doch wendde hij zich

te gelijk van het Westen naar het Noorden en
 woei zoo hevig, dat de passagiers het voor eenen
 storm verklaarden, terwijl de kapitein het alleen
 voor eenen schoonen harden wind wilde hebben
 aangezien. Door dezen noordenwind, welke drie
 dagen aanhield, werden wij eentigins naar het
 Zuiden gedreven, konden althans niet genoeg
 Noordelijk sturen, zoodat wij ons des saterdags
 in den zoogenaamden golfstroom bevonden, d. i.
 in den zeestroom, die uit den Mexikaanschen
 zeehoosem komt, aan de Amerikaansche kust, op
 eenen afstand van honderd tot twee honderd
 mijlen Noordwaarts, tot aan de bank van *New-*
foundland gaat, zich dan op derselver hoogte
 naar het Oosten keert, eene bogt maakt, de baai
 van *Biskajen* voorbij strijkt en zijnen koers daar-
 door volbrengt, dat hij naar den Mexikaanschen
 zeehoosem wederkeert. Wij vermoedden dit uit
 de warmte der lucht en vonden het bevestigd
 door de laauwheid van het zeewater, dat ook wel
 de lucht, in weerwil van den sterken noorden-
 wind, zoo leuk had gemaakt; want bij de waar-
 neming van den thermometer was het we-
 eenen vrij hoogen graad van warmte, dan de
 lucht, aan. In deze drie dagen bragt ik den
 meesten tijd op het dek door, hoewel de sterke
 wind en de vochtige, nevelige lucht vrij onaangenaam
 waren. Doch in de kajuit vond ik het
 nog slechter, vooral daar het sterk op zijde lig-
 gen van het schip schreeuwen en lezen enz. niet
 wel toeliet. Ik zag den ganschen dag het spel
 der baren en de werking van den wind aan, en
 onderhield mij meermal met den tweeden officier,
 in wien ik een beleefd jong mensch vond. Be-

vreemdend was het, dat wij op dezen dag niet één schip tegen kwamen. Men zou gedacht hebben er zoo nabij land vele te zien. Doch welligt waren wij ook uit den gewonen koers wat te ver naar het Zuiden gedreven. Men vermijdt namelijk over het geheel in den golfstroom te komen, wijl daar nevel en windstiltten heerschen en dikwijls geheel andere winden, dan in de aangrenzende zee, waaijen. De golfstroom heeft daar, waar wij waren, eene Noord-oostelijke rigting, en dezelve strooming moet omtrent van anderhalf tot twee mijlen in de rondte bedragen. In zoo ver was het voor ons geen nadeel, dat wij ons in denzelfden bevonden; doch de tegenwinden hielden ons meer op, dan wij daardoor gewonnen.

Den zestienden bekwamen wij eindelijk eenen gunstigen wind; doch de vreugde daarover was van geen langen duur. Immers trok hij den zeventienden weder naar het Noorden, en, zoo hij ons al niet vlak tegen was, zoo hinderde hij ons toch eenigzins onze rigting te volgen en meer naar het Noorden te komen. Den achttienden haegen wij zelfs eene windstilte, gedurende welke wij ons de geringe beweging van het schip ten nutte maakten voor een schuif-kegelspel. Men bedient zich daartoe van gladde, ronde houten, die op het dek naar een, ten doel gesteld vierkant geschoven worden, dat in negen kleine vierkanten gedeeld is, van welke ieder eene andere waarde heeft. Het gezelschap stelt zich in twee partijen, welker spelers, elk op zijne beurt, de vijandelijke houten zoeken weg te schniven en de hunne bij het doel te brengen. Wij vonden in

dat spel eene aangename verstrooijing en zetten het een' tijd lang voort.

In den avond van den achttienden kwam er een goede westenwind, die in den nacht vrij sterk werd en vier en twintig uren aanhield. Ofschoon de golven vrij hoog waren, zoo voelden wij toch weinige beweging in het schip, daar wij met de zelve voortgingen. Den negentienden sagen wij het eerste schip, sedert wij de Quebec uit het oog verloren hadden. Het scheen een groot schip te wesen. De kapitein hyschte de vlag op, doch bekwam geen antwoord, wat hem te meer verwonderde, daar hij het naar de schildering der zijplanken voor een Amerikaansch oorlogschip had aangezien. Des avonds hadden wij wederom het geluk noordenwind te krijgen, en die hield nu zonder tusschenpoosen tot 25 October aan, toen hij nagenoeg ging liggen. Wij hoopten nu op een koeltje uit het Westen, maar de oude noordenwind kwam telkens weder, en zoo gebeurde het, dat wij onzen koers nooit geheel konden houden.

22 October was een zondag en het weder was vrij aangenaam, zoodat wij den meesten tijd op het dek doorbragten. Wij hadden nu ons kegelspel gaarne weder ter hand genomen, maar de kapitein zou dit niet hebben toegelaten, vermits ieder spel als eene ontheiliging van den zondag wordt beschouwd. Om nu van de verveling los te komen besloten wij — ons viertal namelijk — zoo lang mogelijk aan de middagtafel te blijven zitten; wat wij dan ook deden. De vaart werd nu werkelijk vervelende. Tot dus ver hadden wij nauwelijks eenige dagen goeden wind gehad, en

wij begonnen ons op eenen langen overtocht te bereiden. Eindelijk evenwel liep 27 October de wind naar het Westen, en nu waren allen aanstands weder vol verwachting, in de meening, dat die wind tot op onze aankomst in *Havre* zou aanhouden, hoewel wij nog meer dan de helft van den weg moesten afleggen. Naauwkeurig wisten wij waarlijk niet, waar wij waren. De kapiteins zijn te dien opzigte met hunne mededeelingen aan de passagiers altijd ten hoogsten karig en willen bijna nooit opgeven, hoe ver men gekomen is, uit vrees van zich misrekend te hebben. Doorgaans geven zij, ook daarom reeds, liever te weinig op, wijl dan hun schip bij goeden wind sonderling snel schijnt vooruit te gaan. Dit was nu juist met ons het geval. In de laatste acht dagen moest ons schip meer dan de helft van den weg hebben afgelegd, terwijl wij waarlijk reeds de helft daarvan achter den rug hadden, toen de gunstige wind opsette.

In den avond van 25 October werden wij door gevaar van brand verschrinkt. Wij waren vrij laat bij een *whist*-spel blijven zitten en wilden nu nog een weinig op het dek rondzien. Zoodra ik den trap opkom, ruik ik rook, welke alleen uit de dames-kajuit scheen te komen. Ik zij derwaarts en zie in een open kamertje eene matras branden. Het eerste, wat ik deed, was de matras uit het bed te trekken en de vlam met een linnen doek te smoren, tot dat er water werd gebracht. Naar het schijnt, had de oppasser op de tafel, welke naast het bed stond, een licht laten branden, dat, bij eene sterke beweging van het schip op het bed gevallen was. Althans de

handelaar lag naast het bed. Ware ik niet toevallig daarheen gekomen en had het vuur tijd gehad het overgehaalde bed te vatten, zoo had onze toestand bij den hevigen wind zeer gevaarlijk kunnen worden. De rook en de stank der brandende haren zouden ook waarschijnlijk iedereen nadering tot het vuur verhinderd hebben. Dit voorval deed ons natuurlijk sterk aan. Wij werden eensklaps op een gevaar opmerkzaam gemaakt, waaraan wij tot hiertoe weinig dachten; en het duurde een' geruimen tijd, eer wij tot het besluit kwamen om ons ter rust te begeven. Wat altaig hadden wij ook wel op redding gehad, wanneer ons schip geheel was in brand geraakt, zoodat wij hetzelfde hadden moeten verlaten en in de sloep en de kleine boot de wijk nemen, om daarin bij den sterken wind en de hooge zee den overtocht te beproeven. De eenige hoop zou dan wel geweest zijn een schip aan te treffen en door hetzelfde opgenomen te worden.

Den een en dertigsten October verkeerde de sterke westenwind in eenen storm, zoodat wij genoodzaakt waren verscheidene zeilen in te halen. De beweging van het schip was nu zoo sterk, dat wij ons nauwelijks op de beenen konden houden, en het vorderde waarlijk moeite en bekwaamheid om het tot een slapen te brengen. Daar toch het schip gestadig van den eenen kant naar den anderen rolde, zoo kon men zich nauwelijks in evenwigt houden. Des morgens zeide iedereen niet geslapen te hebben; ik was bijna de éénige, die hier eene uitzondering maakte. Wij hadden nu reeds sedert 27 October eenen goeden gang gemaakt, en de kapitein begon te vermoeden, dat

wij vrij nabij land waren. Hij was namelijk in het geheel niet regt zeker, op wat graad van breedte hij zich bevond, terwijl wij sedert verscheidene dagen volstrekt geene zon meer gezien hadden. Om uit dien hoofde in de donkerheid niet op het land te stooten, maakten wij in den nacht van 31 October op 1 November verscheidene uren lang een' bijlegger en lieten wij ons slechts voor de baren drijven. De storm verzwaarde meer en meer, en de kapitein begon eindelijk ook van eenen *gale*" (sterken wind) te spreken. In den nacht hadden wij reeds de meeste zeilen ingenomen, en des morgens werden ook nog de weinige, die staan gebleven waren, sterk gereefd, zoodat wij ten laatste den wind bijna geen doek meer voorhielden. Hij toch woei zoo hevig, dat wij, in weerwil daarvan, van tien tot elf mijlen in één uur weg vloden. Gelijk men ligt kan denken, zoo was daarbij het gezicht der schuimende, woedende zee hoogst belangrijk. De golven bereikten eene ongeziene hoogte. Wij schatten dezelve op dertig voet en zij ontnamen ons meermalen alle uitzigt over de watervlakte. Daar wij den wind achter ons hadden, zoo kwamen zij ook van achteren. Menigmaal scheen het, wanneer men ze zag aankomen, als wilden zij het schip verzwelgen; zoo veel hooger waren zij dan hetzeif. Doch op eens was het op dierzelfer top en, eer men er een dacht, zakte het achterdeel, en de golf rolde onder het schip weg. Dikwijls zag het er uit, als moest hetzelve bergen beklimmen, wanneer het voorderdeel zich juist in eene verdieping bevond. Het belangrijkste genigt boden voor het overige

de brekende baren. De ronde oppervlakte der-
zelve verbleef ních in eene duune, scherpe punt
of zijde, welke aan het einde voorwaarts overviel,
en dat dikwijls soo ver, dat er als eene holte
onder het overvallende schuim ontstond. Telken
maal als er eene zoodanige golf kwam, voelde men
eenen stoot en werd het schip als vodrigeschoven.
Hier en daar zag men ook dolfijnen, die met ons
in den roep medespeelden. Zij hadden ook heel
wat moeite om ons bij te houden, en, als zij
drukt uit de golven sprongen, dan heette het
bij ons telkens: «Zie, hoe de arme dieren
zweeten!»

Eindelijk zagen wij des vrijdags, 3 November,
in den morgen land en wel de kust van *Engel-*
land. De hevige wind was veel gaan liggen. Slechts
van tijd tot tijd kwamen er nog rukken, die ons
drongen op onze hoede te zijn. Onze koers werd
nu veranderd en wij stuurden over naar de
Fransche kust, welke wij tegen den middag vóór
ons hadden. Wij meenden in de nabijheid van
Cherbourg te zijn, doch vonden later, dat wij
ons bedrogen hadden, en ons op eenen veel ver-
deren afstand van *Havre* bevonden, dan wij ver-
moedden. Tegen den avond zagen wij de *Kas-*
ketten, vuurtorens op een rotsig eiland aan de
Fransche kust, in wier nabijheid hoogst gevaar-
lijke stroomen moesten wesen. Wij waren nu nog
honderd mijlen van *Havre* af en hadden weinige
hoop van reeds den volgende dag te zullen
binnenloopen. Doch de goede wind hield aan.
In de morgen van saturday kwamen wij *Barfleur*
voorby en legden in de nabijheid van *Havre* aan
om de hoogte van den vloed voor het inloopen in

296 REIZEN IN NOORD-AMERIKA.

de haven af te wachten. Dra nu het onthijt kwam er een loods aan boord, die ons tegen één uur in de haven bragt; en zoo betrad ik weder den Europeschen grond na eene afwezendheid van zestien maanden.

EINDE VAN HET TWEEDE OF LAATSTE DEEL.

kwam.
a uur
r den
l van

EEL.

